

CHIP'te değişim devam ediyor

Ufuk Yamankılıçoğlu,
Genel Yayın Yönetmeni

BU AYIN TAVSİYESİ

CHIP CD & DVD Özel

CD/DVD kopyalama ve yazma konusunda artık benzersiz bir başvuru kaynağına sahip olacaksınız: CHIP CD & DVD kopyalama & yazma özel sayısı. Bu özel sayımızda CD ve DVD yazıcı test-

lerinin yanı sıra yazılabilir CD testi, CD yazma ve kopyalama hakkında temel ve pratik bilgiler bulabilirsiniz. 5 Eylül'den itibaren merkez bayilerde ve seçkin kitapçıların satışta sunulacak CD & DVD Özel sayımızı ayrıca <http://abone.vogel.com.tr> adresinden de sipariş edebilirsiniz.

Yaz sıcaklarının etkisini göstermeye devam ettiği bu günlerde sizlere daha iyi bir dergi içeriği sunmak için, tüm yazı işleri kadrosu olarak yeni fikirler üretmeye çalışıyoruz. Sizlerden aldığımız geri dönüşler da bunda elbette çok etkili oluyor. Bu amaçla sizler için bu ay eCHIP'te yer verdiğimiz bir anket hazırladık. Dergi içeriğini ve yaptığımız değişiklikleri değerlendirebileceğiniz bu ankete katılarak güzel ödüller kazanma şansınız da var. Ayrıntılar **238**'de ve eCHIP'te.

Dergi sayfalarını okudukça sizin de fark edebileceğiniz bazı değişikliklere ve yeniliklere değinmek istiyorum. Bu sayıda incelenen tüm ürünlerin listesini artık İçindekiler sayfasında bulabileceksiniz. Böylece bu ürünle ilgili ilerde bilgi almak istediğinizde, hemen bu bölüme başvurabilirsiniz. Bir diğer yenilik ise TOP10 listelerimizde. Bu listeler güncellendi ve yeni kategoriler eklendi. Artık en iyi DVD yazıcı, dijital video kamera ve cep telefonlarını da TOP10 listelerimizden takip edebileceksiniz. Bu sayıyla birlikte ayrıca derginin sonunda bir araştırma raporu yazısına yer veriyoruz. İlk konumuz Türkiye'deki internet servis sağlayıcıların durumu. İnternetle içli dışlı olan herkesin, özellikle de internet bağlantısının yavaşlığından ve pahalılığından şikayet edenlerin ilgisini çekecek bu raporun ilgili yerlerde ses getireceğine inanıyoruz.

Dergi içeriğinin dışında görsel tasarımda da bazı küçük değişiklikler yaptık. Bu değişikliklerin yazıların daha kolay okunmasını sağlayacağını düşünüyoruz. Lütfen bu değişiklikler ve yeniliklerle ilgili düşüncelerinizi bizlerle anket ve OkurYorum sayfalarında paylaşın.

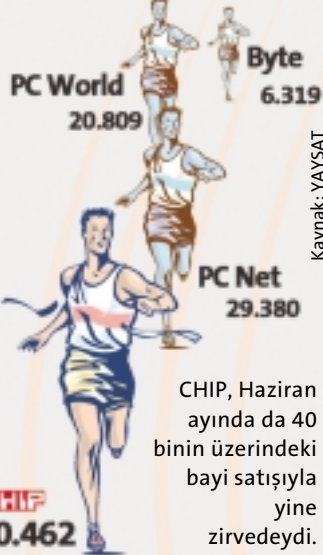
CD içeriğinde ise birbirinden başarılı 4 tam sürüm programın bir çok kullanıcının beğenisini kazanacağını düşünüyoruz. Ayrıca yine eCHIP'te yer alan "asp güncesi" adlı elektronik kitap, ASP'yi temelleriyle birlikte A'dan Z'ye anlatan ve dinamik yapıda profesyonel web sayfaları oluşturmak isteyenler için eşsiz başvuru kaynağı. Bu ay ayrıca CHIP Workshop'un yanında bir de "connectedhome" ekimiz var. Bu ekle ses, görüntü ve dijital teknolojinin evlerdeki mükemmel birleşimine siz de tanık olabilirsiniz.

Tüm bu çalışmalarımızı beğeneceğinizi umuyor, iyi okumalar diliyorum... ■

Ufuk Yamankılıçoğlu

uyaman@chip.com.tr

HAZİRAN 2003 Bilgisayar Dergileri Satış Rakamları

CHIP, Haziran ayında da 40 binin üzerindeki bayi satışıyla yine zirvedeydi.

AYIN OKUR MEKTUBU

DVD Authoring

"Kendi DVD'nizi Hazırlayın"

CHIP 8/2003

Ağustos sayınızda yayınladığınız "Kendi DVD'nizi hazırlayın" bölümünü zevkle okudum. Örnek programlar da çok yararlı fikirler verdi. Şimdi sizden ricam; bu işe yeni başlayanlar için kaliteli bir DVD hazırlamak için gerekli bilgileri de vermeniz. Örneğin, Artifact nedir, Authoring ipuçları, Bitrate ayarları nasıl ve neden yapılır? CBR, VBR ne demektir? Encoder ayarlarında GOP, Quantizing ne anlama gelir. DVD-R, DVD+R nedir? Kısaca hem terminolojik açıdan hem de teknik açıdan bir yazı yayınlarsanız konu tamamlanmış olacak. Harun Gelmiş

ID konusuna dergimizde sıkça değiniyoruz. yardım@chip.com.tr adresine mail atarak ayrıca bilgi alabilirsiniz.

Fiyat düzeltmesi

Merhaba sayın CHIP editörleri ve çalışanları! Ben CHIP TOP 10'da bulunan CD yazıcılar bölümündeki LG GCE-8400B CD yazıcının fiyatının 01/2003 tarihinden beri yayınlanan CHIP dergilerinde 110\$ olarak belirtilmiş olduğunu belirtir, bu hatalı fiyatın düzeltilmesini rica ederim. Böyle bir dergi çıkardığınız için size çok teşekkür ederim!

Hakan VATANSEVER

CHIP: Bu sayımızdaki CD yazıcı testimizle birlikte bu liste de güncellenmiş bulunuyor. Düzeltmeniz için teşekkür ederiz.

Anakart testi

Merhabalar tüm CHIP dergisi çalışanları. Teknoloji dünyasını takip etmemizi ve bilgi sahibi olmamızı sağlayan, rakip tanımaz bir dergi çıkarttığınız için hepimize çok teşekkür ederim. Sizden ricam şu: Okulların açılmasıyla birçok kuruluş, öğrenci vs. bilgisayar almayı düşünecektir. Bu yüzden başta anakartlar olmak üzere bir takım testler gerçekleştirerek bilgisayar almayı düşünenlere önemli ölçüde yardımcı olabilirsiniz. Zaten anakart testini iki ay önce bir okurunuz daha istemişti, bu yüzden bunu göz ardı etmeyeceğinizi umuyorum. Ayrıca yeni P4C işlemcisi hakkında daha önce bilgi vermiştiniz, ancak Intel piyasadan toplamıştı. Şu anda P4C işlemcisinin alınması uygun mu? Sakıncası var mı? Son

MP3 player testi

Merhabalar CHIP Editörleri, ben derginizin bir yıldır abonesiyim ve aboneliğimi hemen yenilemeyi düşünüyorum; çünkü CHIP gerçekten insanda bağımlılık yaratıyor. Daha önceleri her ay farklı bir dergi alırdım; ancak hiçbirinin içeriği CHIP'inki kadar doyurucu gelmedi. Şimdi ise derginizi okumadan yapamıyorum.

Geçen ay, bu ayın işlenecek konuları arasında MP3 player testi olduğunu belirtmiştiniz ve ben de güvenilir bir kaynağa başvurarak sonunda bir MP3 çalar alacağım için çok heyecanlandım; fakat ne bu ay, ne de gelecek ayın konuları arasında bu teste yer vermemişsiniz. Acaba ilerki sayılarınızda bu tip bir test yapmanız mümkün mü?

Bir de sizden bir ricam olacak. Bu ay elime ulaşan dergimin 82. ve 99. sayfaları arasında kalan kısım (tam 16 sayfa!) baskı hatasından dolayı atlanmış olacak ki dergimde yer almıyor. Yani belirttiğim sayfalar dergide mevcut değil. Bu durumu nereye belirtmem gerektiğini bilmediğim için size başvurdum. Bana bu konuda nasıl yardımcı olabilirsiniz? Ayrıca derginin cildi de sayfalardan ayrı bir şekilde elime ulaştı. Sanırım bir baskı hatasının devamı olarak bu sorun oluştu. En kısa zamanda bana geri dönmenizi bekliyorum. İyi çalışmalar. Ersin EMSAL

CHIP: Gelecek Sayı sayfalarında da belirttiğimiz üzere dergi içeriğinde güncel geliş-

melerden kaynaklanan değişiklikler olabiliyor. MP3 Player testine önümüzdeki sayılarda yer vermeyi düşünüyoruz. abone@vogel.com.tr adresine mail atarak hatalı basılan dergilerin veya CD'lerin değiştirilmesini isteyebilirsiniz.

Abonelik soruları

İyi günler, 1 seneyi aşkındır dergimizi okuyorum ve şu anda üye olmayı düşünüyorum. Üyelik formunun (derginin son sayfalarındaki form) nasıl doldurulacağı konusunda açıklamalı örnekle bilgi verirsiniz çok sevinirim (kart sahibi, kart no vb.). Ayrıca yeni bir bilgisayar almayı düşünüyorum. Anakartlar(800 FSB, Dual DDR vb.) ve RAID teknolojisi hakkında bilgi verir misiniz?

CHIP: Abonelikte ilgili sorularınızı (212) 217 93 71 numaralı telefondan abone servisimize sorabilirsiniz. Anakartlar ve RA-

TOP 10 LİSTELERİ:	
Bu sayımızda TOP 10 listeleri güncellendi ve yeni kategoriler eklendi.	
YENİ KATEGORİLER: - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER	YENİ KATEGORİLER: - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER - YENİ KATEGORİLER

olarak bir şey belirtmek istiyorum. Birçok okurunuz dergimizin maliyetinden ve sayfa sayısının az olmasından şikayetçi. Dergimizin satışta rekoru elinde bulundurduğunu net olarak dergimizde belirtiyorsunuz. Lütfen dergimizi almayı isteyip de alamayanları düşünün. Yazdıklarımı dikkate alacağımızı umuyor, hepinize iyi çalışmalar diliyorum. Ferhat GÜRGEN

CHIP: Anakart veya chipset testine önümüzdeki sayılarda yer vereceğiz. Piyasada satılan P4C'lerde artık bir sorun yok, satın alabilirsiniz. Bu sayımızla birlikte sayfa sayımız da yaklaşık %33 oranında artmış bulunuyor. Bu sayfa sayısını korumaya çalışacağız.

Güç kaynakları

Selamlar, derginizi beğenerek takip ediyorum ama yine de eksikleriniz olduğunu düşünüyorum. Sizden iki konu hakkında yazı yazmanızı rica ediyorum. Birincisi, çoğu donanımın testini yapıyorsunuz ama daha güç kaynağı testini yapmadınız. Her işin yanlış olduğu ülkemizde elektrik şebekesi de yanlışlar yapıyor ve bunun bedelini kullanıcılar olarak ağır ödüyoruz. Kuzenimin işlemcisi iki kez çöpe attığına şahit oldum. Tabii daha önce anakartının ve birkaç parçasının daha bilgisayar cennetine gittiğini öğrendim. Bu konuda bizleri bilgilendirirseniz güzel olur. Özellikle hepsinde güç koruması var mı, öğrenmek istiyorum. Hepsinde yoksa, güç koruması olanlarının en ekonomik olanlarını inceliyorsanız sevinirim, diğeri birkaç yerde duyduğum, sürekli klavye kullananların başlarına gelen sağlık sorunları. Bu sağlık sorunu hakkında araştırma yapıp bizlere bundan etkilenmememiz için tavsiyelerde bulunursanız iyi olur. Ne de olsa her şeyin başı sağlık Mesut YAPMIŞ

Web tasarımı

Derginizde nerdeyse her konuyu bulma imkanı sağlamışsınız. İlk önce bunun için teşekkür ederim, yalnız benim gözüme çarpan bir sorun var. Web tasarımı hakkında çok az bilgi veriyorsunuz. Mesela Dreamweaver hakkında bilgi verebi-

lirsiniz diye düşünüyorum. M.Mekki ÇIKMAN

Kazaa Lite hakkında

Merhaba ! Derginizi 1999 Aralık ayından beri takip etmekteyim ve çizgisi ile birlikte kalitesini sürekli korumasından ötürü memnunluk duymaktayım. Bu nedenle size hem teşekkür etmek hem de bir konuda ricada bulunmak istiyorum. Derginizde yakın zamanda Kazaa Lite programının optimal ayarlarına ve kurulmasına ilişkin bir yazı yayınlarsanız sevinirim. Gökhan METİN

CHIP: Ekim sayımızda bu konuya yer vermeyi düşünüyoruz.

Fuar izlenimleriniz

Merhabalar, öncelikle derginizi 3 yıldan daha fazla bir süredir beğenerek ve her yeni çıkacak sayınızı sabırsızlıkla bekleyerek takip ettiğimi belirtmek isterim. Ben imkanlarım dahilinde, bilişim fuarlarını takip etmeye çalışıyorum, fakat bu yıl vatani görevimi yapmak üzere Lüleburgaz'da bulunmam dolayısıyla maalesef Bilişim 2003 fuarına katılma şansım yok. Daha önceki sayılarınızda Intel Developer Forum konferansını sorumlu bir yayıncılık örneği sergileyerek ayrıntılı bir şekilde bizlerle paylaşmıştınız, ben o yazınızı gerçekten çok beğenmiş ve faydalanmışım.

Sizden ricam, Cebit Eurasia Bilişim 2003 Bilgi ve Teknoloji Fuarı'na da ayrıntılı bir şekilde yer vererek bizlerle paylaşmanız. Benim gibi veya daha farklı nedenlerle fuara katılamayanların da aynı düşüncede olduklarını tahmin ediyorum. Bilişim Fuarı'nın hemen arkasından bildiğiniz gibi 04-07 Aralık tarihlerinde Compex Bilgisayar fuarı var. İmkanlarınız dahilinde böyle uluslararası veya yerel teknoloji fuarlarını takip edip, gözlemlerinizi bizlerle paylaşmanızı rica ediyorum. Şimdiden teşekkür eder, başarılarınızın devamını dilerim. Nurullah KIZIK

CHIP: Yerli ve yabancı fuarları mümkün olduğunca takip ediyor ve dergi sayfalarında da gözlemlerimize yer veriyoruz ve bundan sonra da yer vereceğiz. ■

SON FANTEZİ Mİ?

Her bir devam oyunu bir öncekinden daha iyi olan Final Fantasy serisinden dört yeni oyun geliyor.

KABUS 22

Gözlerden uzak, gizli saklı hazırlanan, idealist gençlerin yapmakta olduğu bir Türk oyunu.

YENİ PLAYSTATION'LAR

DVD yazabilen yeni eğlence istasyonu PSX ve GameBoy Advance'e rakip olacak Playstation Portable'ı sizler için araştırdık.

CD'DE

EN SON DEMOLAR

XIII

LIONHEART: LEGACY OF THE CRUSADER

BATTLEFIELD 1942: SECRET

WEAPONS OF WW2 ve dahası

MÜTHİŞ VIDEO VE MODLAR

METAL GEAR SOLID: TWIN SNAKES

DUNGEON SIEGE 2

NATURAL SELECTION 2.0 MODU

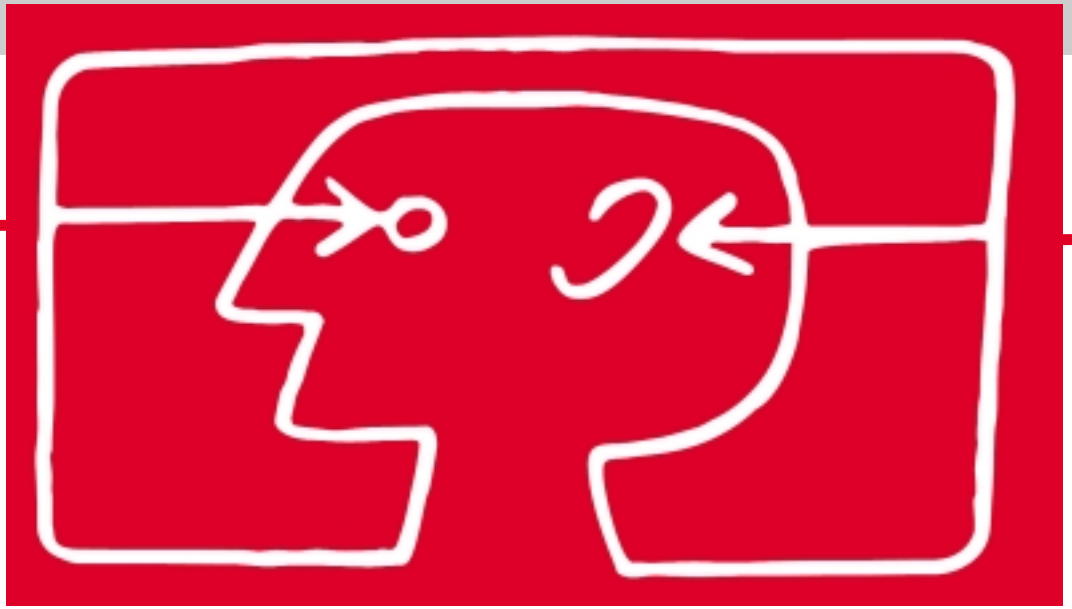

BİLGİ:

29.08.2003 -

03.09.2003

Berlin Fuarı

www.ifa-berlin.de

IFA 2003

Uluslararası Tüketici Elektroniği Fuarı IFA (Internationale Funkausstellung), dünyanın en büyük tüketici elektroniği fuarı. Bu seneki ana konu ise, aklınıza gelebilecek her türden dijital eğlence.

■ PC'LERLE EĞLENCE ELEKTRONİĞİ BİRBİRİNE HİÇ bu kadar yakın olmamıştı. 29 Ağustos ile 3 Eylül arasında gerçekleştirilecek olan IFA, kapılarını sınır tanımayan, en yeni dijital dünyalarını tanıtmak üzere açıyor. Bu sene, "PC mi televizyon, yoksa televizyon mu PC olacak?" sorusuna cevap aranıyor.

Oturma odasını ele geçirmek için verilen savaş tüm hızıyla devam ediyor ve bunun gelecekteki sonucu, tüm kabloların ortadan kalkması olacak. Bu yüzden eğlence elektroniği ve bilgisayar

alanındaki firmalar karşı karşıya geliyorlar. Organizatörler eğlence ve haberleşme elektroniği alanındaki konuklarını bu şekilde tanıtıyor ve Berlin fuarının yaklaşık 40 ayrı ülkeden toplam 900 katılımcı firma ile 2001 senesindeki seviyesine ulaştığını dile getiriyorlar. Sony, Panasonic, Philips veya Samsung gibi dünya pazarının en önde gelen firmaları da fuara katılıyor. Ancak son anda bazı firmalar fuara bu yıl katılmayacaklarını belirttiler. Yine de fuar ziyaretçileri bunu büyük bir kayıp olarak görmüyorlar, onlar için daha ziyade bir yeniden yapılanma bu. Sonuçta onlar için TV programlarından çok teknoloji önemli.

Sektör, ilk etapta karasal olarak yayınlanan dijital televizyona (DVB-T) ve dijital radyoya (DAB-T) büyük umutlar bağlamış durumda. Son zamanlarda büyük bir patlama yaşayan dijital fotoğraf makineleri ve dijital kameralar da fuarın ağır topları arasında yer alıyorlar. Böylece IFA, daha önce CeBIT fuarında tanıtılan eğlence elektroniği rüzgarını arkasına alarak bundan faydalanmasını biliyor. IFA, her sene Ocak ayında ABD'de Las Vegas'ta düzenlenen Consumer Electronics Show'a meydan okuyor.

CHIP, bu sene düzenlenecek olan IFA fuarındaki en önemli eğilimleri önceden sunuyor ve bunları "Özel İpuçları" ile süsleyerek özellikle yeni gelişmeleri fuarın neresinde bulabileceğinizi gösteriyor. İyi eğlenceler!

LOEWE ARTICOS 55

Son zamanlarda büyük ilgi gören büyük ekran televizyonlar Loewe'nin ürün yelpazesinde de yer alıyor. **Arkadan projektörlü** televizyon Articos 55 (140 cm köşegen uzunluğu) DLP teknolojisini kullanarak 921.000 adet küçük devrik ayna ile çalışıyor. **Fiyatı:** 7.000 Euro **Çıkış Tarihi:** Ekim 2003

PANASONIC TX-32LX10

Panasonic, tüplü ve plazma ekranlara ek olarak popüler 80 cm'lik (32 inç) TV ekranları için üçüncü bir yapı türü olarak **TFT-LCD** kullanıyor. **Fiyatı:** 5.000 Euro **Çıkış Tarihi:** Belli değil

SAMSUNG LW-40A2

Samsung, büyük ekran **TFT televizyon** üreticilerinin lideri konumunda. 100 cm ekranlı LW-40A2, ikinci jenerasyon olarak piyasaya sürülüyor ve TV görüntüsü iyileştirilmiş. **Fiyatı:** Yaklaşık 10.000 Euro, 80 cm (32 inç) modeli için 5.000 Euro **Çıkış Tarihi:** Piyasada

SONY QUALIA Q004-R1

Sony, **Beamer** teknolojilerindeki yeniliklerin temsilcisi LCOS işlemcilerden faydalıyor. Cihaz tam HDTV çözünürlüğünü (1.920 x 1080) destekliyor. **Fiyatı (ABD/Japonya):** Yaklaşık 20.000 Dolar **Çıkış Tarihi:** Belli değil

PHILIPS 55PL9732

Philips de yeni **projektörlü** ev sinema sistemi 55PL9732'de, parlayan mini LCD'lerin kullandığı yeni bir teknoloji olan LCOS'tan faydalıyor. **Fiyatı:** Yaklaşık 5000 Euro **Çıkış Tarihi:** Eylül 2003

Geniş ve İnce Ekranlar: Oturma odasında sinema

Artık sinema keyfini oturma odanıza taşıyabilirsiniz: Televizyon ekranları büyümeye devam ederken fiyatları da her geçen gün düşüyor. Bu durumda farklı teknolojilerin rekabetinin de etkisi mevcut.

Gelişimin orta noktasında sıvı kristal ekranlar, yani LCD teknolojisini kullanan monitörler bulunuyor. Bu teknoloji sayesinde "küçük" sınıftaki önemli üreticilerin tümü de 80 cm (32 inç) köşegen uzunluğuna sahip ince LCD ekranlar üretebiliyorlar. Bazı devasa TFT'ler ise son zamanlarda 132 cm (52 inç, LG/Philips) veya 137 cm (54 inç, Samsung) köşegen uzunluklarına ulaşmış durumdadılar.

Plazma ekranlar da bahsi geçen büyük sınıfta yer alıyorlar. Bu teknoloji sayesinde 178 cm (70 inç) köşegen uzun-

luğuna erişmek mümkün. Plazma teknolojisi şu anda çok ağır ve LCD teknolojisine kıyasla çok daha fazla güce ihtiyaç duyuyor, ancak sağladığı daha iyi görüntü kalitesiyle bu açıklarını kapatıyor; en azından yüksek kontrast ve temiz renklerin söz konusu olduğu TV uygulamalarında. Birçok firma bir metre köşegen sınırının projektörler için de büyüyen bir pazar olduğunu düşünüyor. En önemli teknolojiler LCD, DLP ve LCOS yapı bileşenlerini temel alıyorlar. DLP, yani Texas Instruments'in devrik mikro aynaları Loewe, LG ve Thomson markalarında kullanılıyor, LCOS işlemcileri, yani yansıyan LCD'ler ise Philips ve Sony tarafından seri olarak üretimde. Gerçek bir ev sineması ise tabii ki sadece köşegen uzunluğu için 2 metre ve daha fazlasına izin veren, ancak karanlık bir

ortama ihtiyaç duyan bir Beamer ile sağlanabiliyor. Fiyatları hızlı bir şekilde azalarak 1000 Euro civarına yaklaşan projektör cihazlarının satışlarında son zamanlarda artış gözleniyor.

ÖZEL İPUCU

OLED ekranlar

LCD'nin velihtı belli oldu. OLED ekranlardaki organik ışık diyotları, elektroıldayan materyallerin ışık yaymasını sağlıyor. OLED ekranlar daha ince, daha az güce ihtiyaç duyuyorlar, hızlı açılıyorlar ve daha yüksek renk kalitesine sahipler. Sony, 13 ve 14 inçlik modellerini yakın zamanda piyasaya sunacak. Sony standını 18/101 numaralı salonda ziyaret edebilirsiniz.

Philips DVDR 77

Philips'in yeni **DVD kayıt** cihazı, diski sadece TV programları değil, aynı zamanda direkt kameradan aldığı fotoğrafları saklamak için de kullanıyor.

Fiyatı: 700 Euro

Çıkış Tarihi: Eylül 2003

SHARP AQUOS LC-15 B3E

Sharp'ın bu küçük **LCD televizyonunun** yan tarafında bir SD kart slotu bulunuyor ve gerek fotoğrafları görüntülemek gerekse MPEG 4 biçiminde kayıt yapmak için kullanılabilir.

Fiyatı: Normal LCD televizyondan yaklaşık 200 Euro daha yüksek (1.000 Euro civarında)

Çıkış Tarihi: Kasım 2003

METZ HDD-MODUL

Sabit diskli televizyon: Yeni Metz modelleri TV'den kayıt yapabilmek için bir sabit disk ile donatılabilirler.

Fiyatı: Modül yaklaşık 1.000 Euro

Çıkış Tarihi: Kasım 2003

THOMSON DTH 8000

Diğer birçok üretici gibi Thomson da **DVD kayıt** cihazı için +RW standardını seçmiş. Örneğin telefon görüşmesi yaparken canlı yayınları DTH 8000'de saklayabilirsiniz.

Fiyatı: Belli değil

Çıkış Tarihi: Belli değil

PANASONIC DMR-E100

Panasonic'ın **kaydedici cihazlarının** lideri, sabit disk, DVD ve SD kart üzerine hem MPEG2 hem de MPEG 4 biçimlerini kullanarak kayıt yapabiliyor.

Fiyatı: 1.500 Euro

Çıkış Tarihi: Eylül 2003

Dijital kayıt: DVD, sabit disk ve Flash kartlar

Nihayet her fley tek bir cihazda toplandı: Entegre sabit diske sahip DVD yazıcılar, geleceğin video kayıt cihazları olacaklar. Sabit disk zamana bağlı televizyon görüntüleri ve video düzenlemesi için, optik disk ise arşivleme için kullanılacak. Ürününü aylardır piyasada tanıtan Panasonic haricinde Toshiba, Pioneer ve tabii ki Sony de kombi cihazlarını sergileyecekler.

Sadece DVD kaydeden cihazlar cephesinde ise kaybedenler tarafında şüphesiz DVD-R/RW cihazları bulunuyor. DVD-RAM dünya çapında liderliği üstlenmiş durumda ancak DVD+R/RW da Tayvan, Kore ve Çin'den gelen düşük fiyatlı ürünler sayesinde yakın zamanda pazar payını artıracak. Yeni kayıt cihazları sadece video kaydı yapmakla kalmıyor, aynı zamanda

fotoğrafları ve müzik parçalarını da DVD+R/RW medyalarına yazabiliyorlar.

Sadece sabit diske kayıt yapan cihazların öncelikli kullanım alanı ise uydu üzerinden alınan dijital televizyon yayınlarının saklanması. Ancak üreticiler, Sony'nin Cocoon veya Panasonic AVC Home Server (Bkz. 12) modellerinde olduğu gibi sabit disk kayıt cihazlarının her tür veriyi kullanabileceğini ve oynatabileceğini gösteriyorlar. Ayrıca Metz, Philips veya Samsung'un çeşitli modellerinde olduğu gibi, televizyonların içerisine de sabit diskler ekleniyor. Programları kaydetmek için sadece Flash hafıza kartları da yeterli oluyor. Ancak sınırlı kapasiteleri nedeniyle bu MPEG 4 kayıtlarında daha düşük veri aktarım hızları kullanılabilir. Sharp, söz konusu slotları LCD tele-

vizyonlarına, Panasonic ise DVD kaydedicilerine entegre etmiş durumda. Kaydedilen görüntüler, bu sayede mobil oynatıcılar (Bkz. 18) yardımıyla da izlenebiliyor.

ÖZEL İPUCU

Çok formatlı kaydedici

Tüm DVD medyalarını, yani DVD+R/RW, DVD-R/RW ve DVD RAM disklerini kullanabilen bir DVD video kayıt cihazı ilk olarak IFA'da sergilenecek. Bu tür ürünler için benzer bir PC sürücüsünü piyasaya sunan LG Electronics favori olarak gösterilebilir. LG standını 11.2/101 numaralı salonda ziyaret edebilirsiniz.

Haberler

YAMAHA
MusicCast

Yamaha'nın kablolu veya kablosuz bağlantıya imkan tanıyan **müzik sunucusu** MCX-1000, ev dahilindeki yedi ayrı istemciye müzik hizmeti vermek için ayrı ayrı programlanabiliyor. **Fiyatı:** Sunucu 2.200 Euro, İstemci 700 Euro **Çıkış Tarihi:** Eylül 2003

Panasonic, AVC Server ile **ev sunucusunda** olduğu gibi tüm medyaların merkeze bağlı olarak çalıştırılabileceğini gösteriyor. **Fiyatı:** Belli değil **Çıkış Tarihi:** Şu anda prototip halinde, seri üretim 2004 ortasından önce planlanmıyor

PANASONIC
AVC-SERVER

Philips MX-i6000 DVD değıştirici, Surround **amplifikatör ve hoparlörler** ile geniş bantlı interneti ve ağ üzerinden DivX'i bir müzik seti içerisinde bir araya getirmiş. **Fiyatı:** 1.000 Euro **Çıkış Tarihi:** 2004

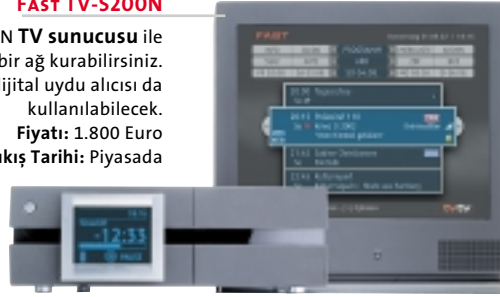
SONY TA-DA9000ES

Sony'nin yeni **amplifikatörü** müzik sinyallerini FireWire üzerinden alıyor ve uygun bir DVD oynatıcı (Şu anda Sony'nin DVP-NS999ES modeli) ile mükemmel şekilde çalışıyor. **Fiyatı:** 4.000 Euro **Çıkış Tarihi:** Ekim 2003

FAST TV-S200N

Fast'in TV-S200N **TV sunucusu** ile Ethernet tabanlı bir ağ kurabilirsiniz. IFA'dan ardından dijital uydu alıcısı da kullanılabilecek. **Fiyatı:** 1.800 Euro **Çıkış Tarihi:** Piyasada

Ev ağı: Elinden her iş gelen ev sunucusu

Günlük dijital yaşam 2005: Anne televizyonda tatil fotoğraflarına bakıyor, baba geçen hafta sonu çıktıkları filmi çalışma odasında düzenliyor, küçük kız banyoda sevdiği müziği dinliyor ve tüm bu işlemlerin hepsi tek bir sunucudan gerçekleştiriliyor. Şu ana kadar hiçbirisi tamamlamamış olsa da tüm büyük üreticiler bu vizyon üzerinde çalışıyorlar. Bu ev sunucusu, bir PC veya çeşitli alıcı birimleri ya da sürücüler ile donatılmış özel bir sabit disk kaydedicisi olabilir. Diğer odalarla bağlantı için bir ağ veya kablosuz iletişim kullanılabilir. Bu alandaki ilk örnek Yamaha'nın MusicCast cihazı. Merkezi bir birim CD'leri çalıştırıyor ve bunları MP3 biçiminde sabit diskinde kaydediyor. Farklı odalarda bulunan maksimum yedi istemci cihaz sayesinde kablosuz veya

kablolu bağlantı kurarak istediğiniz şarkıları dinleyebiliyorsunuz.

Münih'de geliştirilen Fast TV Server, TV ve videonun ağ bağlantısına sahip entegre bir dijital tuner ile sabit disk kayıt cihazına veya bilgisayara bağlanmasını sağlıyor. Diğer birçok ürün ise oturma odasıyla PC'yi ilişkilendiriyor.

Ev sunucusu alanında şu ana kadar standart olarak desteklenen formatlar MP3 ve JPEG; ancak üreticiye bağlı olarak MP3pro, WMA ve çeşitli resim standartlarının da kullanılması mümkün. Dijital TV ve Video DVD'de kullanılan MPEG2 biçimi, 802.11b kablosuz bağlantı standardından daha fazla bant genişliğine ihtiyaç duyuyor, bu nedenle birçok üretici yalnızca MPEG1, MPEG4 ve DivX biçimlerini kullanıyorlar.

ÖZEL İPUCU

802.11g ile video aktarımı

Bazı üreticiler 802.11g W-LAN standardını kullanarak en yüksek görüntü kalitesinde kesintisiz video aktarımını gerçekleştirmek istiyorlar. Söz konusu "g" versiyonu, şu ana kadarki WiFi standardı 802.11b gibi 2.4 GHz bandını kullanıyor, ancak beş kat daha fazla bant genişliği sunuyor. Üstelik diğer WiFi bileşenleri ile de uyumlu. Bu konu ile ilgili bilgi almak için 22/101 numaralı salondaki Philips standını ziyaret edebilirsiniz.

Haberler

**BLAUPUNKT
Woodstock DAB53**

Yeni Blaupunkt sistemi DAB normlarındaki **dijital radyo** yayınlarını alıyor ve müziği dijital olarak bir Smart Media kart üzerine kaydediyor.

Fiyatı: 500 Euro

Çıkış Tarihi: Piyasada

**CODING TECHNOLOGIES
DRM PROTOTİPİ**

Digital Radio Mondial'ın **dijital orta dalga yayını** alabilen ilk cihaz

Nürnberg'den çıktı.

Fiyatı: DRM'nin yeni

radyolarında 20 Euro'luk artış

Çıkış tarihi: 2004 sonunda

Samsung'un **DVD/DTB-T kombi cihazı**, MPEG Decoder'ı hem DVD oynatmak hem de dijital karasal televizyon yayınlarını almak için kullanıyor.

Fiyatı: 350 Euro

Çıkış Tarihi: Sadece Berlin'de

**SAMSUNG DTB-
D700F DUON****SAMSUNG SP-46 LSH**

HDTV projektörlü SP-46 LSH (LCD teknolojisi) gibi birçok modern televizyon, yüksek çözünürlüklü "High Definiton TV" standardını kullanıyor ve şu andaki yayınlardan daha çok ayrıntı gösterebiliyorlar, ancak HDTV programlarının yayının beklenmesi gerekiyor.

Fiyatı: 4.500 Euro

Çıkış Tarihi: Piyasada

**Nokia
D-Box**

MHP'siz TV Receiver: Premiere alıcısı olarak sunulan D-BOX ise daha iyi bir şifrelemeye sahip. Ancak yeni etkileşimli TV standardı MHP'yi desteklemiyor. Ayrıca çok az MHP cihazının piyasaya sürüleceği tahmin ediliyor.

Fiyatı: Premiere aboneliği

Çıkış Tarihi: Piyasada

Dijital TV & Radyo: Yüksek görüntü ve ses kalitesi

Dijital televizyon geliyor: Berlin'de IFA'nın başlaması ile analog yayınlar sona eriyor. Bunun yerine DVB-T, yani karasal dijital televizyonun başarı hikayesi yazılacak. 2002 sonunda piyasaya çıkışını takip eden kısa süre içinde, o zamana kadar analog alıcıların kullanıldığı Berlin'de çok sayıda dijital alıcı satıldı. Bu, kablo TV ve radyo yayıncılarının yeni planlar yapmasına neden oldu. Firmalar daha pahalı olan kablo TV ve radyoyu gereksiz kılacak karasal yayınların, uygun olmayan şekilde desteklendiğini düşünüyorlar. Buna rağmen DVB-T, önümüzdeki sene Hamburg, Ruhr havzası ve Münih'te de yayına başlayacak. HDTV sayesinde, yüksek çözünürlüklü dijital televizyonlarda oldukça yüksek bir görüntü kalitesi

ulaşılacak. Sonuç olarak birçok modern büyük ekran sistemi, analog veya dijital fark etmeden günümüz TV standardının görüntü kalitesini geride bırakıyor. IFA'da HDTV deneme yayınlarını organize etmek için yapılan tüm denemelere rağmen, elde edilen sonuçlar tatmin edici olmadı, sadece lokal sabit disk sunucularından oynatılan HD görüntüleri izlenebiliyor. Başlangıç sorunları yaşayan diğer bir yenilik ise "DigitalRadio" olarak da adlandırılan DAB. Gözlemciler, ultra ince dalgaların dijital hale getirilmeleri için son şanstı bahsediyorlar. Kısa ve orta dalga-dan dijital yayın yapan Digital Radio Mondiale (DRM) yayın hayatına kısa bir süre önce başladı. Etkili sıkıştırma tekniği (AAC-plus) sayesinde yayıncıyı tüm Av-

rupa'dan ve tabii ki doldukça iyi bir ses kalitesi ile dinlemek mümkün.

ÖZEL İPUCU

Multimedia Home Platform

MHP standartları, şu ana kadar başarısız olursa da dijital televizyonların ek hizmetlerini de birleştirecek. Premiere'in D-Box'u MHP ile donatmayı reddetmesiyle projeyi geriye götürdü. MHP'nin Pal Plus veya günümüzde unutulmuş diğer standartları da desteklemesi mümkün. İlgili olarak MHP standını 5.3/04 numaralı salonda ziyaret edebilirsiniz.

Haberler

OLYMPUS E-1

E-1, yeni "Four Thirds" biçimindeki resim sensörü ile ilk ayna yansımali **dijital kamera**. Olympus, bu sensör için geniş açıdan süper teleye kadar özel hazırlanmış bir objektif seti sunuyor.
Fiyatı: 2.200 Euro
Çıkış Tarihi: Eylül 2003

SAMSUNG VP-D5000i DUOCAM

IFA'da satılacak: VP-D5000i **Digicam/Camcorder** kombi cihazın foto objektifi ile 4.1 Megapiksel çözünürlüğünde fotoğraf çekilebiliyor. Video kaydı yapılmak istendiğinde ise video objektifini eklemek yeterli oluyor.
Fiyatı: 1.500 Euro
Çıkış Tarihi: Piyasada

Nikon D2H

Nikon'un yeni **dijital SLR fotoğraf makinesi** D2H, yüksek resim kalitesinde (4 Megapiksel) saniyede toplam sekiz resim çekebiliyor. Diğer bir özelliği ise ek bir modül sayesinde W-LAN üzerinden veri alışverişi yapılabilmesi.
Fiyatı: 4.000 Euro
Çıkış Tarihi: Ekim 2003

KODAK EASYSHARE DX6440

Kodak'tan çözünürlük artışı: Kodak'ın yeni **dijital fotoğraf makinesi**, EasyShare DX6440'ın takipçisi ve 4 megapikselli bir CCD ile donatılmış. Schneider-Kreuznach Variogon objektif ve 4x optik zum yüksek resim kalitesi sağlıyor.
Fiyatı: 450 Euro
Çıkış Tarihi: Ağustos 2003

HİTACHI DZ-MV380E

Hitachi, üçüncü nesil **DVD kameralarını** piyasaya sundu. Bu ürünlerin en büyük avantajı, sahip oldukları kompakt tasarım.
Fiyatı: 1.200 Euro
Çıkış Tarihi: Ağustos 2003

Fotoğraf & Video: Megapiksel kullanımda

Dijital fotoğraf makinelerinde en son moda daha çok pikselden ve daha kuvvetli optik zum fonksiyonundan yana. Aslında nispeten ucuz modellerin 3 Megapiksel sınırına ulaşması ve orta sınıftakilerin de genellikle 4 Megapiksel ve 3x zum özelliklerine sahip olmaları bu alandaki gelişmenin biraz yavaşladığını gösteriyor. Fuar öncesinde Sony'nin dördüncü bir renk filtresi içeren ve kompakt sınıfı hedefleyen 8 Megapikselli yeni bir sensör hazırladığı konuşuluyordu. Ayrıntılı bilgiyi ilerleyen sayfalarda, Donanım Günlüğü köşesinde bulabilirsiniz.

Tabii ki diğer bileşenlerde de bazı yenilikler yok değil. Bu sayede dijital fotoğraf makineleri yeni, güç tasarruflu denetleyicileri sayesinde oldukça uzun pil ömrüne sahipler. Flaş kullanılmadan pil başına

200 fotoğraf çok fazla sayılmaz. Buna ek olarak, kullanılan yeni nesil lensler ışık girişini optimize ediyor ve cihazın ölçülerini küçültüp ağırlığını azaltıyorlar.

Dijital fotoğraf makineleri ayrıca hareketli görüntü kaydedebilme yeteneklerini de geliştiriyorlar. Birçok cihaz VGA çözünürlüğünde (640 x 480) saniyede 30 kare, yani en azından NTSC kalitesinde video kaydı yapabiliyor. Dijital kameralarda ise MiniDV bantların yerini 8 santimetrelik DVD'ler alacak gibi görünüyor. Bunun en büyük avantajı ise küçük DV disklerinin salonlardaki DVD oynatıcılarda da kullanılabilmesi. Hitachi, Sony ve Panasonic, söz konusu ürünlerini yılbaşında piyasaya sunacaklar. Bu dijital kameralar, 2 Megapikselden başlayan ve daha yüksek değerlere çıkabilen yüksek çözünürlüklü CCD

sensörleri sayesinde, kalitenin düşmesine neden olan interpolasyona yol açmadan 16:9 formatında kayıt yapabiliyorlar.

ÖZEL İPUCU

4 GByte'lık Microdrive

Devamlı yükselme eğiliminde olan Megapiksel değerleri, fotoğraf medyalarının kapasitelerinin yeteri kadar büyük olmaması sorunu ile karşı karşıya. Hitachi, IFA'da tanıtacağı yeni ürünü ile bir rekora imza atmaya hazırlanıyor. Compact Flash formatındaki 4 GByte'lık yeni mini sabit disk fuarda piyasaya sunulacak. İlgili olarak Hitachi standını 3.2/103 numaralı salonda ziyaret edebilirsiniz.

Philips HDD 100

Philips, 167 gram ağırlığındaki **sabit disk MP3 çaları** HDD 100 ile Apple iPod'a rakip oluyor. Veri transferi için USB 2.0 bağlantı noktasını kullanan cihazın 15 GByte'lık sabit diskinde MP3 veya WMA biçiminde yeteri kadar müzik dosyası saklamak mümkün. Cihazın üzerindeki mikrofona, line-in veya optik dijital girişler sayesinde MP3 kaydetmek mümkün.

Fiyatı: 550 Euro

Çıkış Tarihi: Ağustos 2003

SHARP AQUOS MOBILE

Elektrik ve anten kablosu olmayan televizyon: Sharp'ın **mobil LCD TV'si** Aquos Mobil, sahip olduğu dijital ses ve video aktarım sistemi ve lityum iyon pil sayesinde DVD keyfini tamamen kablolu olarak yaşamınıza olanak tanıyor.

Fiyatı: 1.800 Euro

Çıkış Tarihi: Kasım 2003

SHARP GX 20

Sharp'ın **dijital fotoğraf makineli** yeni telefonu GX20, artık renkli bir harici ekrana sahip. Sharp, dahili ekran için de yüksek çözünürlüklü yeni bir CGS (Continuous Grain Silicon) renkli ekran kullanmış. Hızlı açılma süresi ve yüksek çözünürlüğü, ürünün en önemli avantajları.

Fiyatı: Belli değil

Çıkış Tarihi: Kasım 2003

THOMSON LYRA PDP2860

Mobil Media Player PDP2860 MP3 çalmakla kalmıyor, aynı zamanda üzerindeki 3.5 inçlik renkli ekranı veya video çıkışı ile televizyon bağlantısı kurarak videoları ve fotoğrafları da görüntüleyebiliyor. Ayrıca cihazı kullanarak analog kaynaklardan müzik ve video kaydı yapmak da mümkün.

Fiyatı: 700 Euro

Çıkış Tarihi: Ekim 2003

SAMSUNG ITCAM

Samsung'un **mini kamerası** ITCAM, 1.5 GByte kapasiteli dahili sabit disk sayesinde MPEG 4 formatında 66 dakika video kaydı yapabiliyor. Ayrıca dijital fotoğraf makinesi, MP3 çalar, ses kayıt cihazı, web kamerası ve veri deposu olarak da kullanılabilir.

Fiyatı: 1.000 Euro

Çıkış Tarihi: Ekim 2003

Multimedia her yerde: Dijital dünyanın sınırında

Eğlence elektronisinin dijitalleşmesi ise özellikle ilgi gören mobil cihazlar sundukları işlevler ile de kullanıcıları hayrete düşürüyorlar. MP3 çalarlar video oynatıyor, video kameralar MP3 çalıyor, cep telefonlarıysa fotoğraf çekiyorlar. Bir eksi var, o da mobil televizyon ile telefon görüşmesi yapabilmek.

Ekran teknolojilerinin karşısında, özellikle hareket halindeyken kuvvetli dış ışıkla başa çıkabilmek ve bunu yaparken çok fazla güç harcamamak gibi bir zorluk var. Mobil ekranlar şu anda OLED teknolojisinden (Bkz. 9) faydalanabilirler.

PDA tarafında ise kısa bir süre önce yayınlanan Pocket PC 2003 işletim sistemi güncellemesi daha iyi W-LAN desteği ve XScale işlemcilerin tam kullanımını

sağlarken, GPS yön bulma sistemleri de PDA'ların satışında küçük bir patlama meydana getirdi.

GSM operatörlerinin açıklamalarına göre IFA, mobil iletişim alanında oldukça ilginç olacak. Buna rağmen cep telefonları yeniden görücüye çıkacaklar. UMTS'in başlangıcına kadar MMS üzerinden video ve foto ileterek eksikliği dolduracaklar ve buna göre entegre dijital kameralı yeni MMS cep telefonları piyasaya sunulacaklar. Cep telefonu ile video ve fotoğraf için standart olarak VGA çözünürlüğünün (640 x 480 piksel) haricinde Common Interchange Format (CIF, 352 x 288 piksel) kullanılacak gibi görünüyor. Ayrıca fotoğraf çekebilen cep telefonları, Sony Ericsson T610 veya Nokia 7250i modellerinde

olduğu gibi daha kompakt bir yapıya sahip olacaklar.

ÖZEL İPUCU

T-Mobile için Siemens ST55

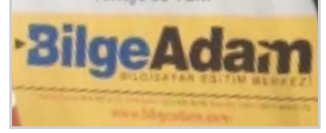
İnternette, Siemens ST55 cep telefonunun T-Mobile'in akıllı telefonu (SDA) olarak tanıtılacağı söylentileri dolaşıyor. Sony Ericsson T68i modeline çok benzeyen bu cihazın üzerinde entegre fotoğraf makinesi, MMC yuvası ve 65.000 renk gösterebilen bir ekran bulunacak. İlgili olarak T-Mobile standını 6.2a/01 numaralı salonda ziyaret edebilirsiniz.

Intel'den geleceğin CPU'su

Pentium 6 ile ilgili gizli ayrıntılar

Pentium 4 "Northwood"un velihtı "Prescott" ufukta henüz belirmişken Intel'in bir sonraki adımı ile ilgili teknik veriler de internete sızma-ya başladı. Pentium 6 olarak da tanımlanan işlemcinin kod adı "Tejas", "arkadaşlar" anlamına gelen bir Kızılderili sözcüğü. Özellikleri ise, 4,4 GHz'den başlayan daha yüksek çevrim oranları

kenler. İlk modeller şimdiden görüldüğü kadarıyla Prescott'tan -tahminen Pentium 5- itibaren sonbaharda gündeme gelecek olan 90 nm üretim süreci ile üretilecek. Intel daha sonra daha da yüksek çevrim frekanslarına erişmek için 65 nm teknolojisine geçecek. Tejas için uygun yapı olarak Dual Channel DDR-II chipset'i "Grantsda-

Bilge Adam'a Ödül En iyi Microsoft eğitim merkezi

Microsoft , Macromedia ve LBS eğitim ortağı ve 2002 Microsoft En İyi Yetkili Teknik Eğitim Merkezi olan Bilge Adam Bilgi Teknolojileri Akademisi, geçtiğimiz ay yapılan ödül töreni ile 2003 yılında da Microsoft En İyi Yetkili Teknik Eğitim Merkezi ödülünü aldı. Bilge Adam, Kadıköy, Fatih, Bakırköy ve Temmuz 2003 tarihinde hizmete başlayan Beşiktaş şubelerinde, ileri bilgisayar teknolojileri eğitimleri, temel yabancı dil eğitimi, uzmanlık ve kurumsal eğitimler alanında hizmet veriyor. Tüm bu çalışmaların yanı sıra yeni sistemi olan e-learning (interaktif eğitim) ile yaygın ağa sahip kurum ve kuruluşlara eğitim çözümleri sunuyor. **Bilgi için:** www.bilgeadam.com

Kod adı	Northwood(P4)	Prescott(P5)	Tejas(P6)
L2 Önbellek	512 KB	1.024 KB	1.024 KB
Çevrim frekansları	1,6-3,2 GHz	3,0 GHz'den başlıyor	4,4 GHz'den başlıyor
Front Side Bus	400, 533, 800 MHz	800 MHz	800, 1.066 MHz
Üretim türü	130 nm	90 nm	90/65 nm
Edinilebileceği zaman	piyasada	2003'ün ikinci yarısı	2004'ün ikinci yarısı

VELİAHT: Şimdiden görüldüğü kadarıyla P5 "Prescott" daha bu yıl içinde Pentium 4'ün yerini alacak. Onu, 2004 yılında "Tejas" (P6) izleyecek.

ve 800 ila 1.066 MHz'lik Front Side Bus (FSB).

Intel'in yeni arkadaşı, FSB'ye uygun olarak Dual Channel DDR-II bellek (400/533 MHz hızında) ve "Extended Enhanced Hyper Threading" destekliyor. Bunlar multimedya uygulamalarından hakkıyla yararlanabilmek için olması gere-

le" geliştiriliyor. Ayrıca sokette de bazı değişiklikler olacak. Soketin adı "T" olacak ve küçük bir fare kapağına benzeyecek. 2004 yılının ikinci yarısından itibaren bu yeni "arkadaşları" piyasada görmek mümkün olabilecek.

Bilgi için: www.intel.com

READ.ME

GÖKHAN SUNGURTEKİN
Yayın Koordinatörü
sgokhun@chip.com.tr

Casus telefonlar

Kameralı cep telefonları hayatımıza çok hızlı girdiler. Başkalarının özel hayatlarına saygı göstererek, "kelimelerle anlatılamayacak şeyleri paylaşmak" amacıyla kullanıldıklarında, yeni telefonlarımızın faydalı oldukları ve hayatımızı renklendiren bir teknoloji sundukları söylenebilir. Ancak kameralı cep telefonları beraberlerinde önemli problemler de getirdiler: Özel hayatın gizliliğine müdahale, sınavlarda kopya çekme ve hatta hırsızlık!

Açık konuşmak gerekirse kameralı cep telefonlarının sorun olabileceklerini başlangıçta düşünmemiştim. Hatta, haberler bölümünü hazırlayan arkadaşımız Cem Şancı'nın, geçen sene yayınlanan ve kameralı cep telefonlarını tanıtan bir yazısında, ileride özel hayatın gizliliği konusunda problemler çıkabileceğini belirtmesi üzerine, yazıyı gereksiz yere uzattığını söyleyip sitem etmiştim. Ancak, kameralı cep telefonlarının sayısının artmasıyla birlikte karşılaşılan problemler beni haksız çıkardılar.

Satın alma, fotoğrafını çek!

En büyük sorun izin almadan insanların resimlerinin çekilmesi. Sevgilinizle öpüşürken çekilmiş bir fotoğ-

rafınıza, meraklı birisinin internet üzerindeki günlüğünde rastlamanız hiç de uzak bir ihtimal değil. Tabii bunun en masum resminiz olabileceğini ve kullanma şeklinin de nispeten daha az rahatsız edici olduğunu söylemeye gerek yok. Çok daha kötüler gelebilir başınıza...

Diğer bir problem ise kopya. Öğrenciler soruları dışarıya aktarmak ve cevapları almak için kullanıyorlar kameralı cep telefonlarını. Gerçi bazılarınız "bunun neresi kötü ki?" diyecektir ama en azından yeni model bir telefona sahip olmayan öğrenciler için haksızlık olduğu söylenebilir.

Başka bir "kötü amaçlı kullanım" bizleri, yani yayıncıları yakından ilgilendiriyor: İçerik hırsızlığı... Kameralı cep telefonlarının inanılmaz bir hızla yayıldığı Uzakdoğu ülkelerinde yayıncılar, insanların dergileri satın almak yerine, ilgilendikleri sayfaların bayi- de fotoğrafını çekmelerinden şikayetçiler.

Örnekleri çoğaltmak mümkün. Pek çok ülkede, örneğin havuzlar gibi halka açık alanlarda kameralı cep telefonları yasaklandılar. Yakında bizim ülkemizde de çeşitli yasaklar uygulanmaya başlar. Bu gerekli bence...

AYIN KİTAPLARI

► Delphi 7 Uygulama Geliştirme Kılavuzu

Temellerini güçlü Pascal programlama dilinden alan Delphi, 1994'te Borland firması tarafından piyasaya sunulmasının üzerinden geçen yıllarda 7. sürümüne ulaştı ve

günümüzün önemli görsel programlama dillerinden biri olmayı başardı. Kitap, Delphi Informant Magazine tarafından Okuyucunun Seçimi ödülüne layık görülmüş Delphi ustası ve XML uzmanı Marco Cantu tarafından hazırlanmış. Delphi 7 Uygulama Geliştirme Kılavuzu'nun hedef kitlesi ileri düzey yeni başlayanlardan bileşen geliştiricilerine kadar hemen her programlama deneyimi seviyesindeki kullanıcılar. Eser başlıca dört bölümden oluşuyor: Giriş niteliğindeki "Temeller"; modelleme, kütüphane - paket kullanımı ve COM+ konularına değinen "Delphi Nesne Yönelimli Mimarileri", veritabanı ağırlıklı "Delphi Veritabanı Yönelimli Mimarileri" ve XML ile Web servisleri üzerinde duran "Delphi, İnternet ve bir .Net Önizlemesi".

Bilgi için: Alfa Yayınları
Tel: (212) 513 34 20

► Kişisel Bilgisayarlar

Bilgisayar kullanmaya yeni başlayıp da karmaşık terimler karşısında şaşkına dönen kullanıcıdan tutun, yıllardır kullandığı bilgisayarın aslında nasıl işlediğini pek merak etmemiş

kişilere kadar geniş bir yelpazeye hitap eden bu kitap; gerek sıcak ve esprili dili, gerekse cömertçe serpiştirilmiş örnekleriyle bilgi dağarcığınızı genişletecek, genel kültürünüzü artıracak. Kitabın ilk kısmı anlaşılır bir dille temel bilgisayar kavramlarını, ikinci kısım bir PC'yi meydana getiren bileşenleri ve çevre birimlerini, üçüncü kısım Windows XP işletim sistemini anlatıyor. Dördüncü ve son kısmı ise gündelik hayatta karşılaşılabilecek PC sorunlarını gidermeyi amaçlıyor. Eserin yazarı ise Scott Clark.

Bilgi için: Arkadaş Yayınevi
Tel: (312) 434 46 24

2-7 Eylül: Bilişimde yoğun hafta

Teknoloji kullanıcıları buluşuyor

MOBİL BAĞLANTI: Mobil bilgisayar kullanıcıları fuar alanı içerisinde kablosuz ağ sayesinde internete bağlanabilecek.

Cebit Euroasia- Bilişim fuarı Tüyap Beylik düzü fuar alanında, 2-7 Eylül tarihleri arasında düzenlenirken, Türkiye Bilişim Derneği de aynı tarihlerde Bilişim Haftası etkinliklerini gerçekleştirecek. İstanbul Taksim bölgesinde yoğunlaşan Bilişim Haftası organizasyonları, paneller, eğitimler ve konserleri de içerirken, pek çok firmanın en son teknolojiye sahip ürün ve yeni hizmetlerini sergileyecekleri Bilişim Fuarı'nın bir uzantısı olarak Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nde, panel ve konferanslardan oluşacak bir de Bilişim Zirvesi düzenlenecek. Ar-Ge Çalışmaları, Telekom Forumu, Yazılım İhracatı gibi başlıklarda incelenecek konular daha çok profesyonel kullanıcılara hitap edecek. Beylikdüzü'ndeki fuar alanında ise katılımcı ve ziyaretçiler bu yıl Superonline'in Cisco Systems işbirliği ile oluşturduğu kablosuz ağına kapama alanında olacak ve internete 802.11b kablosuz geniş bant internet erişim teknolojisi ile bağlanacaklar. Kullanıcıların en son geliştirilen ürün ve hizmetleri inceleyebilecekleri fuar, dört tematik bölümden oluşacak. "Gelecek Parkı" konulu bölümde 11 büyük üniversitenin teknoloji geliştiren kürsü ve birimleri sanayi kuruluşları ve meraklılar ile buluşacak; diğer bölümler ise e-devlet, e- belediye ve Made in Turkey-Türkiye'den Küreye olarak belirlenmiş bulunuyor.

Bilgi için: www.cebitbilisim.com
www.tbd.org.tr

LG cep telefonları

Defileyle tanıtılan telefon

Ödüllü tasarımları ile öne çıkan ve çarpıcı görünümüyle dikkat çeken LG cep telefonları, Türk kullanıcılarının beğenisiyle sunuluyor. Netcell firmasının ünlü manken Demet Şener ile "defile" düzenleyerek tanıttığı telefonlar, dünyada ilk kez dual band ve dual mode cep telefonu teknolojilerini yaratarak karşılıklı görüntülü konuşma yapılabilen ilk telefonu dünya pazarına sunan LG markası ile ve G5300, W3000, G7020, B1300 model numaraları ile Eylül'den itibaren Türkiye pazarına sunulacak. G7100 model telefon ise, flaş, dijital kamera ve 270 derece dönebilir istridye ekran özellikleriyle, LG'nin iddialı ürünleri arasında yer alıyor.

Bilgi için: www.lg-gsm.com

Yüzyılın icadına dokunabilirsiniz

Segway Türkiye'de

Yüzyılın icadı sloganı ile ABD devlet başkanını da reklam malzemesi yaparak, bir yıl bo-

yunca tüm dünyayı merak içinde bıraktıktan sonra ortaya çıkan Segway, beş bin dolar düzeyindeki fiyatının yüksek bulunmasına rağmen Amerika sokaklarında, kamu görevlileri ve halk tarafından ilgi gördükten ve beğenilerek kullanılmaya başlayınca, ülkemizde de boy gösterdi.

Atatürk havalimanı personeli tarafından kullanılmaya başlanan araç, Delta Ticaret tarafından ithal ediliyor. Elektrikle çalışan araç tecrübeli kullanıcıların kontrolünde merdivenlerden inip çıkabiliyor, ayrıca asansörlere de rahatça sığıldığı için bina içlerinde de kullanımı kabul görüyor.

Bilgi için: www.segway.com
Tel: (0312) 432 46 83

İşlemci

Hiç para harcamadan CPU'nuzda belirgin bir performans artışı sağlayabilirsiniz.
Tasarruf potansiyeli

500 \$
'a kadar

CD Yazıcı

CD yazıcınızı daha yüksek bir yazma hızında çalıştırabilirsiniz.
Tasarruf potansiyeli

10 \$
'a kadar

Sabit Diskler

RAID'i etkinleştirin ve doğru sürücülerle sabit diskinizi maksimum performansta çalıştırın.
Tasarruf potansiyeli

150 \$
'a kadar

Anakart

Anakartınız için sistem veriyolu hızını limitine kadar zorlayabilirsiniz.
Tasarruf potansiyeli

90 \$
'a kadar

Ekran Kartı

Ekran kartınızı da ince ayarlarla daha hızlı çalıştırabilir ve gizli pipeline'ları açabilirsiniz.
Tasarruf potansiyeli

250 \$
'a kadar

1000 dolara kadar bedava performans

İnce ayarlarla büyük tasarruf

PC'niz istediğiniz performansta çalışmıyor mu? Yeni bir ekran kartı alırsınız, işlemci yavaş gelir, CPU yeterince hızlıdır ama bu sefer de sabit disk tüm sistemi frenler ve PC'niz için para harcamanız gerekir. Tüm bunlara son verebilirsiniz. Donanımınızı ince ayarlarla hızlandırın, paranız cebinizde kalsın.

İnce ayar fanatikleri, PC'lerini soğutmak söz konusu olduğunda sınır tanımıyorlar: CPU için külfetli su soğutmayı komple ses yalıtımlı sabit disk izliyor, daha hızlı CD yazıcının yanında daha hızlı bir ekran kartına da ihtiyaç duyuluyor ve liste böylece uzayıp gidiyor. Bu tip yeniliklerin maliyeti hiç de azımsanacak gibi değil. Pratikte yeni bir ürün, beklediğiniz yüksek performans vermekten çoğunlukla uzak kalı-

yor ve bu yenilik sonuçta pek de verimli görünmüyor. Parasını cebinde saklayanların daha akıllıca bir davranış sergilediği bile söylenebilir. Sihirli formülün adı "ince ayarla tasarruf".

CHIP, bu ince ayar rehberinde, bedava ya da ince ayar için en iyi ipuçlarını ve hileleri açıklıyor. Donanımınızın gizli potansiyelini tek kuruş sarf etmeden açığa çıkarın! Hemen işe koyulmak isteyenler **28**'de hızlı ipuçlarını bulabilirler. Bu

CPU & Anakart **26**BIOS ayarları **26**Pratik ipuçları **28**Ekran kartları **30**Sürücüler **34**Dizüstü PC **38**

Bu konuyla ilgili programları eCHIP'te bulabilirsiniz (© eCHIP-Code Tuning)

ipuçlarının uygulanması beş dakikadan fazla sürmüyor ve ince ayarlara ısınmak için idealler.

Bu rehberdeki ipuçlarını genel olarak, CPU ve anakart (BIOS atölyesiyle birlikte), ekran kartları ve sürücüler gibi en önemli PC bileşenleri için kategorilere ayrılmış bir şekilde bulacaksınız. Her ipucunun sağlayabileceği tahmini performans artışını ve tasarruf edebileceğiniz para miktarını da görebileceksiniz.

CHIP, dizüstü bilgisayarların ücretsiz ince ayarına bu yazıda özel bir önem verdi. Bu konuda daha fazla bilgiyi yazının sonunda, **38**'de bulacaksınız.

! DİKKAT: İnce ayar modifikasyonları donanım bileşenlerini garanti kapsamı dışına çıkartabilir ya da hasar görmesine neden olabilir. Bu yazıda yer verilen ipuçlarından doğabilecek arızalardan CHIP hiçbir sorumluluk kabul etmez. Bu yüzden ince ayar denemelerinden önce tüm verilerinizi yedeklemeyi unutmayın. Evet artık başlıyoruz, 1000 dolara kadar performans artışını bedavaya elde edebilirsiniz.

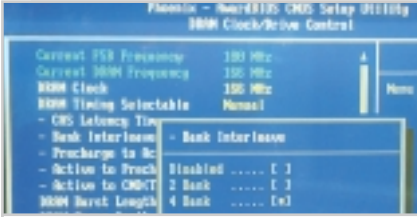
OPTİMAL DURUM: İNCE AYARLA PERFORMANS ARTIŞI

	İNCE AYARSIZ (BAŞLANGIÇ DONANIMI)	İNCE AYAR POTANSİYELİ (EN İDEAL DURUMDA)	PERFORMANS ARTIŞI
	Athlon 2.500+	Athlon 3.200+	% 20'ye kadar CPU frekansı
	48 hızlı CD yazıcı	52 hızlı CD yazıcı	% 5'e kadar yazma hızı
	Standart sürücülü Sabit disk	Özel sürücü ve RAID'li sabit disk	%100'e kadar disk hızı
	Nforce-2 anakart FSB 333'lü	Nforce-2 anakart FSB 400'lü	%20'ye kadar sistem hızı
	ATI Radeon 9500	ATI Radeon 9700 Pro	%30'a kadar 3D performansı
Örnek ölçüm	3DMark-2001 puanı 10.660	3DMark-2001 puanı 15.917	%49 daha fazla performans

HIZLI İPUÇLARI

► Interleave moduyla daha hızlı RAM erişimleri

KT266 veya KT333 gibi VIA chip-setleri için BIOS'ta anabellek için "Interleave" modu etkinleştirilebiliyor. Bu mod, bellek denetleyicisinin alternatif olarak daha fazla bellek bankına erişebilmesini sağlıyor. Gecikme süreleri bu şekilde en aza indirgeniyor, performans artışı da %10'a kadar çıkabiliyor.

DAHA HIZLI RAM: Interleave modu eşzamanlı bellek erişimlerine izin veriyor.

► nForce chipsetlerinde ikinci bellek kanalının kullanımı

Nvidia nForce chipsetlerin iki kanallı (dual channel) modelleri daha yüksek bellek transfer hızları vaat ediyor. Ancak bu, sadece aynı şekilde donatılmış iki bellek bankası kullanıma sunulduğunda işe yarıyor. Yani anakartınızda tek modül takılıysa, aynı kapasitedeki ikinci bir bellek modülünün takılması, yaklaşık olarak %20 daha fazla bellek transfer hızı sağlıyor.

► Hitachi Feature Tool ile zaman ve sinir tasarrufu

Yeni sabit diskler genelde hem normal ve hızlı çalışma modunu, hem de daha yavaş erişim süreli ve daha sessiz bir çalışma modunu etkinleştiren bir akustik yönetimi-ne sahiptir. www.hgst.com/hdd/support/download.htm adresinden ücretsiz olarak temin edebileceğiniz Feature Tool ile (güncel sürümü 1.8, © eCHIP-Code Tuning) en sevdiğiniz ayarı kendiniz de etkinleştirebilirsiniz.

► Dirençli ara adaptörle fan gürültüsünü düşürün

Çok gürültülü çalışan CPU fanları, dirençli, basit bir kablo adaptörüy-le hesaplı bir şekilde sessizleştirilebilirler (mesela Zalman'ın Low Noise veya Silent adaptörü, fiyatı yaklaşık 5 dolar, www.digitalcenter.com).

yatırılıyor. Bunun amacı CPU'nun çalışma sıcaklığını 15 derece kadar düşürmek. Bu da CPU'yu koruyor ve normal çalışmada basit bir standart soğutucunun yeterli olmasını sağlıyor, böylece en az 20 dolar daha pahalı, yüksek performanslı bir fan satın almaktan tasarruf edebilirsiniz.

Idle Mode'u etkinleştirmek için şunları yapın: WCPRedit'i çalıştırın, *File* menüsündeki *PCR Open* seçeneği altından hazır BIOS Setup dosyalarını yükleyebilirsiniz. Chipset'iniz için uygun dosyayı bulup seçin.

Daha sonra yeni anakart profilini *Register load* ile etkinleştirin. *Yes* ile onaylayın, böylece yüklenen değerler chipset'e aktarılacaktır. Daha sonra 50 satır, 2. sütuna gidin (26'daki resme bakınız). Burada "EC" adında onaltılık (hexadecimal) bir değer ve buna karşılık gelen "11101100" ikilik (binary) değerini göreceksiniz. Burada soldan ilk bitin değerini değiştirmeniz gerekiyor: "1" değeri yazıyorsa, Idle modu zaten etkinleştirilmiş demektir. "1" yazmıyorsa bu biti fareyle tıklayıp "1" olarak değiştirin. *Set* ve *Evet* ile işlemi onaylayın.

Bu değişiklikten sonra işlemci sıcaklığında gözle görülür bir düşüş olacaktır; CPU'nun yakınlarına monte edeceğiniz harici bir termometreyle de bunu ölçebilirsiniz.

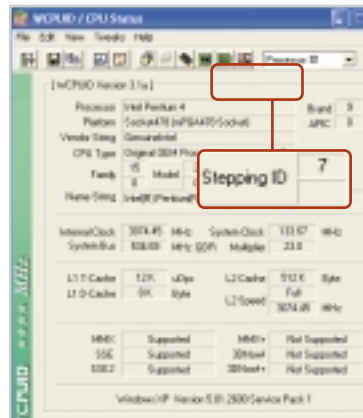
4

Uçan Pentium 4 CPU'lar: 500 MHz'den daha fazla overclock

Artış: ■■■■□

Tasarruf: 300\$

Pentium 4 CPU'ları sadece Frontside Bus üzerinden overclock edebilirsiniz.

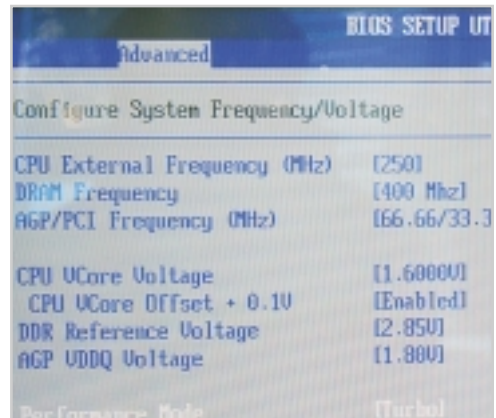

4

ŞANSILI SAYI 7: "Stepping ID 7" CPU overclock'unda başarı şansını yükseltiyor.

Bunun nedeni Intel'in çarpanı işlemcilerin içinden kilitlenmiş olması. Yine de "C1 Stepping"den (bir üretim modeli) itibaren 2,26 GHz ve üzeri Pentium 4 CPU'lar overclock edilmek için elverişli. Gerçi dışarıdan bakıldığında bu özel Stepping'i belirtecek bir işaret görünmüyor, ancak WCPUID adlı test aracıyla (www.h-oda.com) bunu okumak mümkün. C1 Stepping için belirleyici gösterge "7" sayısı: Bu değer *Stepping-ID* altında, programın sağ üst yarısında (sol alta bakınız) gösterilir. Bu tip bir C1 işlemcisine sahipseniz, fazladan 500 MHz ve üzeri hız artışına sahip olabilirsiniz. Diğer tüm işlemci modelleri için deneme yanılma yöntemini uygulayabilirsiniz.

Artık başlayabilirsiniz: Önce anakartınızın BIOS Setup'ına göz atın. *BIOS Setup Utility*'de *Configure System Frequency/Voltage* veya *Advanced Chipset Configuration* (aşağıya bakınız) gibi ayarlar arayın. Bu menü seçeneğinde ayrıca sistem veriyolu (FSB) hızı dışında çoğunlukla bellek frekansını ve AGP-PCI frekans oranını belirleyebilirsiniz. Şimdi FSB hızını 10 megahertz'lik adımlarla artırın ve sisteminizin çalışma stabilitesini esaslı bir şekilde kontrol edin. Sistem stabil olarak çalışmazsa sistem veriyolu hızını, sistemin stabil olduğu son ayara geri döndürün. CHIP Test Merkezi'nde bu şekilde Asus P4C800 anakart üzerinde 2,4 GHz'lik (18 x 133 MHz) bir P4 CPU, tam 3,0 GHz'de (18 x 166 MHz) çalıştırılabildi. Ancak bu modifikasyon için ek olarak CPU besleme gerilimini 1,65'ten 1,8 volta kadar yükseltmemiz gerekti. Voltajın yükseltilmesi CPU sıcaklığının da yükselmesine neden olacaktır. Soğutma önlemlerinizi alın!

4

PERFORMANS DOPİNGİ: Asus P4C800'ün BIOS'unda *Advanced* seçeneği altından tüm performans parametreleri ayarlanabiliyor.

5

FSB OVERCLOCK ATÖLYESİ

» Athlon XP sistemi 400 MHz FSB'ye ayarlamak

Artış: ■■■■■ Tasarruf: 590\$

nForce2 anakartıyla çalışan yeni Athlon XP'nize, AMD'nin gelecek için planladığı bir özelliği daha şimdiden kazandırmak elinizde: 400 MHz Frontside Bus veriyolu hızı ve CPU ince ayarıyla 590 dolara kadar tasarrufta bulunabilirsiniz.

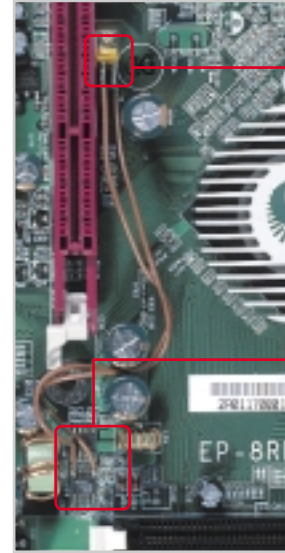
400 MHz sistem veriyolu hızına yükseltmiş bir AMD sistemi için gereken bileşenler şöyle: EPOX 8RDA+ nForce2 anakart, Athlon XP 2500+ ("Barton" çekirdekli), 1 kiloohm değerinde potansiyometre, bakır kablo, havya ve multimetre. Multimetre yardımıyla trimmer potansiyometreyi 1 kiloohm'a ayarlayın. Daha sonra ortadaki ve arkadaki bacaklara birer tane kablo lehimleyin. Şimdi "3037A" etiketli (AGP portunun yakınlarında) voltaj regü-

latörünü arayıp bulun. Kablo-ları regülatör chipinin üst sırasındaki (AGP portuna bakan) dıştaki her iki bacağa (pin) lehimleyin. Potansiyometreyi vida yukarı bakacak şekilde, kolayca erişilebilecek bir yere, mesela AGP yuvasına yapıştırın. Şimdi bilgisayarı açın ve BIOS Setup'a girin. *Hardware Monitoring* menüsünde *Vdd(V)* başlığı altında yaklaşık 1,72 volt değeri görünmelidir. Ayar vidasını dikkatli bir şekilde yavaşça 1,76 volt değerini alana kadar saat yönünün aksine çevirin.

Frequency Control menüsünde şimdi ana belleğin çalışma hızını efektif 400 MHz olarak ayarlayın. FSB hızını 400 MHz'e yükseltin. CPU şimdi efektif olarak 2,2 GHz ile çalışacaktır (daha önce 1,83 GHz'ti), bu da yaklaşık olarak Athlon 3200+ seviyesi-

ne denk geliyor. Bu modifikasyonla elde edeceğiniz fiyat tasarrufu işlemci tarafında yaklaşık 500 dolar, ayrıca anakartın FSB hızının artırılması sonucunda elde edece-

ğiniz kazanç 90 dolar civarında. Bununla ilgili daha ayrıntılı bilgileri Mayıs 2003 sayımızda, 70'te bulabilirsiniz.

5 **POTANSİYOMETRE:** Voltaj gerilimini ince bir şekilde ayarlamaya yarıyor.

5 **3037A Chip'i:** Potansiyometre sayesinde 400 MHz sistem frekansı (FSB) sağlıyor.

Ekran kartı

Hızlı bir ekran kartı satın almak için 400 dolara kadar harcama yapmanız gerekebilir. Paradan tasarruf etmek isteyenler doğru ince ayarları yaparak, mevcut grafik hızlandırıcılarının performansını bedavaya önemli ölçüde artırabilirler.

6

Radeon LE kartlarındaki gizli grafik modunu açmak

Artış: ■■■■■ Tasarruf: 40\$

ATI, Radeon LE ekran kartlarında (LE "Light Edition"un kısaltması), HyperZ özelliklerini iptal etmişse de, 3D chip'inden tamamen çıkarmamış. HyperZ özellikle büyük bir darboğaz teşkil eden bellek bant genişliğini büyütme yarıyor; yüksek ekran çözünürlüklerinde ve renk derinliklerinde bile akıcı bir şekilde oyun oynamaya imkan veriyor. Ancak yapay olarak kırılmış Radeon ekran kartınıza bu özelliği geri kazandırabilirsiniz: Bunun için Windows Notepad gibi

alışıldık bir metin editörü açın ve şunları girin (aynen yazmaya dikkat edin):

```
REGEDIT4
[HKEY_LOCAL_MACHINE\Software\ATI\
Technologies\Driver\0000\atidxhal]
"DisableHierarchicalZ"="0"
"EnableWaitUntilIdxTriList2"="1"
"DisableHyperZ"="0"
"FastZClearEnabled"="1"
"Vsync"="0"
"AntiAlias"="0"
"ZFormats"="3"
"ExportCompressedTex"="1"
```

Dosyayı masaüstüne "radeonle.reg" adı altında kaydedin, "radeonle.reg" dosyasını

7 **1. ADIM:** Fanı ve bellek için soğutucu parçaları GeForceFX 5200 ekran kartınız üzerine monte edin.

da ayrıca bu ayki eCHIP'te bulabilirsiniz (© eCHIP-Code Tuning). Dosyaya çift tıklayın ve bilgilerin kayıt defterine yazılması için çıkan sorguyu *Evet* ile onaylayın. Bilgisayarı yeniden başlattıktan sonra 3DMark 2001 gibi oyun benchmark'larında 3D değerleri %10'a varan oranlarda artış gösterecektir.

7

GeForceFX 5200'ü daha hızlı Ultra modeline dönüştürmek

Artış: ■■■■■ Tasarruf: 60\$

GeForce 5200 kartınız sadece pasif olarak soğutuluyorsa, küçük bir modifikasyonla Ultra modeline dönüştürülebilir. Modifikasyon için sadece basit, eski bir 486 işlemci fanı bile yeterli. Aktif fan dışında dört adet sabitleme vidasına, pasif soğutucu gövdeye ve video belleği için ısı iletken yapıştırıcıya ihtiyacınız var (tüm bunlara elektronik mağazalarında 10 ila 25 dolar arası bir fiyata sahip olabilirsiniz). Öncelikle fanı ekran kartı üzerindeki pasit soğutucu gövdeye vidalayın. Daha sonra ısı iletken yapıştırıcıyla bellek soğutucusunu video RAM'lerin üzerine yapıştırın. Devam etmeden önce →

PC'nize İnce Ayar

7 2. ADIM: Kayıt Düzenleyicisi ile Nvidia'nın gizli overclock sürücü menüsü Saat Frekansları'nı etkinleştirin.

soğutucunun kurumasını bekleyin.

Şimdi modifiye ettiğiniz ekran kartını yuvasına yerleştirin, fanı uygun bir güç beslemesine bağlayın ve bilgisayarı yeniden başlatın. Boot sonrasında sol alttaki Windows Başlat menüsünden *Çalıştır*'a tıklayın. "regedit" komutunu girin ve *Tamam* ile onaylayın. Şimdi kayıt düzenleyicisi (Registry Editor) açılacaktır. HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\NVIDIA Corporation\Global\NVTweak dizinine girin. Sağ fare tuşuyla NVTweaks'e tıklayın; *Yeni* altından "Coolbits" DWORD adını girin. Onaltılık sayı (hexadecimal) değeri olarak "Coolbits"e "7" sayısını girin, böylece Nvidia ekran kartı sürücülerine gizli overclock sekmesini (Saat Frekansları) eklemiş olunuz.

Şimdi yeni sürücü seçeneğini (yukarıya bakınız) *Denetim Masası / Ekran / Ayarlar / Gelişmiş* ile çağırın. Chip ve bellek frekansını (standart 250/400 MHz) Ultra seviyesi olan 325/650'ye yükseltin ve yeni ayarları test edin. Her şey yolunda giderse, bir GeForce 5200'den, yaklaşık 60 dolar daha pahalı olan bir Ultra modeli çıkarmış olursunuz; performans kazancı %15 civarında olacaktır.

8 Eski GeForce3/4 kartlar için yeni kenar düzeltme modu

Artış: ■■■■■ Tasarruf: 50\$

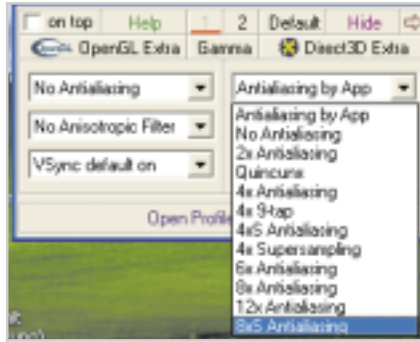
Şimdiye kadar sadece Nvidia'nın pahalı GeForceFX hızlandırıcılarında kullanıma sunulan yeni kenar düzeltme modunu, eski GeForce3 veya GeForce4 Ti ekran kartınızda da etkinleştirebilirsiniz. Bunun için ihtiyaç duyacağınız tek şey freeware aTuner aracı. Kullanımı kolay bu yazılım DirectX ve OpenGL oyunları

için ek antialiasing modlarını etkinleştirmeyi sağlıyor. ATuner'da özellikle "8xS" veya "12xAA" (antialiasing) ayarları dikkat çekici. Gerçi bu aşırı yüksek resim kalitesi sağlayan mod yüzünden eski GeForce ekran kartlarının 3D performansı özellikle yüksek çözünürlüklerde yerlerde sürünüyor. Ancak 800 x 600 çözünürlük ve 32 bit renk derinliğinde Unreal Tournament gibi yeni 3D oyunlar da halen akıcı bir şekilde oynanabilir kalıyor, üstelik çok daha pahalı kartlarla aynı görüntü kalitesinde.

9 GeForce kartları pahalı Quadro modellerine dönüştürmek

Artış: ■■■■■ Tasarruf: 450\$

RivaTuner adlı 3D yazılım GeForce 3/4 kartınızı "Quadro" modeli profesyonel bir CAD kartına dönüştürebilir. Bunun için yapmanız gerekenler 12. ipucunda-

8 DAHA GÜZEL GÖRÜNTÜLER: aTuner'la GeForce3/4 kartları 8x kenar düzeltme modunda çalıştırabilirsiniz.

kilerle aynı (bakınız 34'teki atölye). Ancak modifikasyon sırasında GeForce ekran kartı için başka bir yazılım yamasının yüklenmesi gerekiyor.

www.nvworld.ru/docs/sq4e.html adresinden bu yazılım yamasını adım adım nasıl yüklemeniz gerektiğini öğrenebilirsiniz. RivaTuner Detonator 41.03 sürümüne kadar Detonator sürücülerile sağlam bir şekilde çalışıyor.

10 Shuttle Barebone'lar: Çok ucuza çift monitör desteği

Artış: ■■■■■ Tasarruf: 70\$

Bir SG51G Shuttle Barebone sistemine veya SiS651 chipset'li bir anakarta sahipseniz, anakartınızın onboard grafik donanımını hesaplı bir şekilde Dual-Head uyumlu yapabilirsiniz. Böylece ek olarak

çift ekran özelliğine sahip bir ekran kartı (en ucuzu yaklaşık 100 dolar) satın almaktan kurtulabilirsiniz. Ancak bunun için "AGP Card V21F" adlı bir adaptör kartına ihtiyacınız olacak, kartın fiyatı 35 dolar civarında. Kart AGP yuvasına takılıyor ve DVI-I, S-Video ve Composite çıkışlarına sahip.

Bu kart sayesinde ekranı ikinci bir analog monitöre veya hatta dijital bir LC ekrana klonlamak veya genişletmek mümkün. Dual-Head fonksiyonu ekran kartı sürücüsü üzerinden etkinleştirilebilir (*Görüntü / Gelişmiş / DoubleScene*). Sistemi yeniden başlattıktan sonra ekran çıkışı için iki monitör birden kullanıma sunulacaktır. Bu adaptör kartını örneğin www.xpcgear.com adresinde "Systems and Accessories" kategorisi altında bulabilirsiniz.

11 Görüntü netliğini artırmak: VGA kablosuna ferrit incileri

Artış: ■■■■■ Tasarruf: 15\$

Monitördeki görüntünün 1.280 x 1.024 üzeri çözünürlüklerde bozulduğunu veya hafif bir gölge verdiğini fark ettiyseniz, mutlaka daha iyi bir ekran kartı veya monitör satın almanız gerekmiyor. Öncelikle monitörün VGA kablosuna bir bakın. Yeni modeller tipik olarak parazit oluşumunu en aza indirmek için endüstriyel üretilmiş ferrit (demir filizi) kebek halkaları geliyor. Kablonuzda bunlardan yoksa, kendiniz de kolayca kablonuzu terfi edebilirsiniz. Değişik kablo çapları için uygun klips modellerini tanesi yaklaşık 1,5 dolara bulabilirsiniz. Her iki ucundan fişle bağlanan kablolarda her fişin ucunun hemen arkasına birer tane ferrit kebek klipslemeniz gerekir. Hesaplı ve fazla zahmetli olmayan bu çalışmanın semeresi, net ve gölgesiz bir ekran görüntüsü olacaktır.

10 HESAPLI DUAL-HEAD İŞLETİMİ: AGP Card CV21F add-on kartı, Shuttle Barebone'ları çift ekran destekli yapıyor.

12

ATÖLYE: EKRAN KARTI MODİFİKASYONU

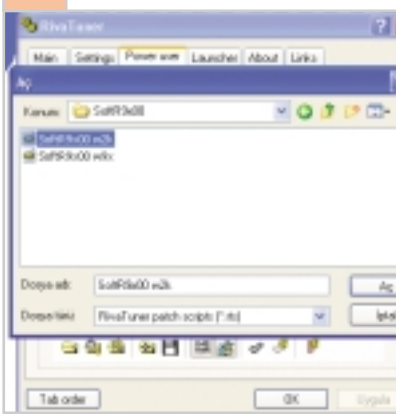
» Radeon 9500'den 9700 Pro seviyesine

Artış: ■■■■■ Tasarruf: 250\$

RivaTuner adlı freeware yazılımla 128 MB'lık, ilk satış revizyonu olan kırmızı renkli Radeon 9500 ekran kartınızı, 250 dolar daha pahalı olan Radeon 9700 Pro seviyesine yükseltme-

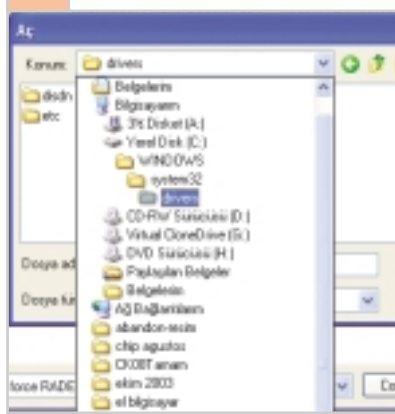
niz mümkün. RivaTuner yazılımı bunun için ekran kartı sürücülerini manipüle ediyor ve 3D chipindeki sekiz piksel pipeli-ne'in tamamını etkinleştiriyor.

12a "SoftR9x00" yaması

RivaTuner'ı kurun ve çalıştırın. *Power User'a* tıklayın. Burada *Open Patch Script* düğmesini göreceksiniz. "...PatchScripts\ATI\SoftR9x00.w2k" dizinine geçin. Dosyaya çift tıklayın, böylece bu yama kurulu sürücüyü entegre edilecektir.

12b "ati2mtag.sys" dosyası

Bir sonraki adımda *Continue* ile onaylayın. Şimdi kullanıma sunulan ve yamalanmış ATI2MTAG.SYS dosyasını asıl sürücü dizinine geri kopyalamanız gerekiyor. Bu dizin "C:\Program Files\windows\system32\drivers\" altında, bu-
raya geçin.

12c Patch-Script aktivasyonu

Çift tıklama ile onaylayın ve RivaTuner'ı kapatın. Bilgisayarı yeniden başlattıktan sonra yama etkinleştirilmiş olacaktır: Kart şimdi "9700/Pro" olarak görünecek ve çok daha hızlı çalışacaktır. Bununla ilgili ayrıntıları Haziran 2003 sayımızda 46'da bulabilirsiniz.

Sürücüler

Sessiz sabit disklerle ve hızlı yazıcılara herkes ihtiyaç duyabilir. Bunun için cebinizden tek kuruş bile çıkmasını istemiyorsanız, doğru yerdesiniz.

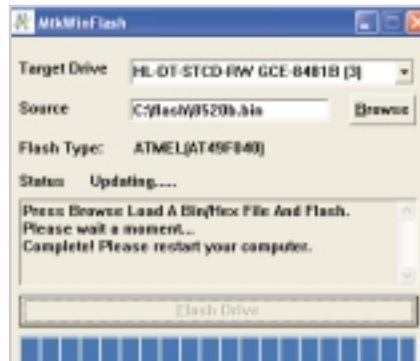
13 CD yazıcıyı firmware güncellemesi ile hızlandırmak

Artış: ■■■■■ Tasarruf: 10\$

Windows altından yapacağınız basit bir firmware güncellemesi 32 hızlı yazıcınızı bir anda 48 hızlı bir yazıcıya veya 48 hızlı bir sürücüyü 52 hızlıya dönüştürebilir. Bu tip "dönüştürülebilir" yazıcıların listesini (100'den fazla model söz konusu!) <http://forum.cdfreaks.com/showthread.php?s=&threadid=58518> altında bulabilirsiniz. Burada yazıcınızın modelini bulduysanız hemen işe koyulabilirsiniz. İhtiyaç duyacaklarınız MTK WinFlash aracı (<http://digi.rpc1.org/mwf.htm>) ve sizin sürücünüz için özel olarak yamalanmış firmware dosyası. Bu firm-

ware dosyasını http://forum.rpc1.org/dl_all.php adresinde bulabilirsiniz. Terfi için yazma hızı olarak sürücünüzün bir üst modelini seçin.

Şimdi MTKWinFlash'ı çalıştırın. *ATAPI Mode'a* tıklayın; CD-R sürücünüz otomatik olarak tanınacaktır. Daha sonra *Source* altından yeni bir firmware (BIN veya HEX formatında) seçin ve *Flash Drive'a* tıklayın. Araç hemen flash'lama işlemine başlayacaktır. Her

12 48X'DEN 52X'E: MTK WinFlash, çoğu CD yazıcının firmware'ini daha yüksek bir modele dönüştürüyor.

şey yolunda giderse, sistemi yeniden başlattıktan sonra yazılabilir CD'lerinizi daha yüksek bir hızda yazabilirsiniz. Böylece zamandan ve paradan tasarruf etmiş olursunuz. CHIP Test Merkezi'nin bir zamanlar 32 hızlı yazan Lite-On 32125W CD yazıcısı, artık CD-R'ları 48125W adı altında sorunsuz bir şekilde 48 hızlı olarak yazabiliyor.

! DİKKAT CHIP, bu işlemde kaynaklanabilecek sorunlardan hiçbir sorumluluk kabul etmeyecektir. Ayrıca cihazınız garanti kapsamı dışında kalacaktır. Yanlış flash'lanmış ve artık düzgün çalışmayan sürücüler nadiren eski durumlarına geri getirilebilirler. Bu yüzden model numarasının doğru olduğundan emin olun!

14 XP Professional altında sabit disk hızını katlamak

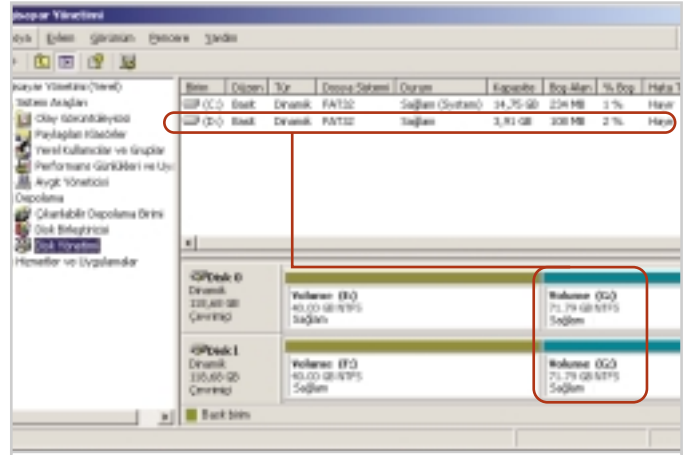
Artış: ■■■■■ Tasarruf: 100\$

İki sabit diskli bir bilgisayara sahipsiniz ve bunları pahalı bir Hardware RAID denetleyicisi (yaklaşık 100 dolar) satın →

PC'nize İnce Ayar

13 STRIPESİT İLE DAHA YÜKSEK HIZ: Windows XP Professional'ın "Yeni Birim Sihirbazı"nda her iki diskiniz için "Şeritli" modunu (RAID 0) seçin.

13 Hızlı İkili Koşu: Her iki kısmi disk bölümü (her biri 71,79 GByte) ??? dinamik veri taşıyıcıları 1 ve 2'de stripeset ile birbirine bağlilar. Bu yeni sürücü iki kat fazla kapasite sunuyor.

almadan "Stripeset" modunda ("RAID 0" olarak da ifade ediliyor; veriler dönüşümlü olarak her iki diske de yazılıyor) çalıştırmak istiyorsunuz. Windows XP Professional altında hızlı RAID 0 ortaklığından bedavaya da faydalanabilirsiniz, elde edeceğiniz performans artışı %100'e kadar çıkabilir.

Öncelikle iki sabit diskte de aynı büyüklükte, boş kayıt alanlı dinamik sürücüyü ihtiyacınız var. Bunları oluşturmak için *Denetim Masası / Yönetimsel Araçlar / Bilgisayar Yönetimi / Disk Yönetimi* ile Windows XP Disk Yönetimini'ne geçmeniz gerekiyor. Dönüştürülecek kayıt medyasına farenin sağ tuşuyla tıklayın, *Dinamik Diske Dönüştür* seçeneğini onaylayın.

Daha sonra Stripe-set'e entegre etmek istediğiniz iki dinamik sürücüden birinin boş bellek alanına tıklayın. Şimdi *Yeni Birim*'e tıklayın ve Yeni Birim sihirbazının (yukarıya bakınız) yönergelerini takip edin. Sihirbaz tamamlandıktan sonra her iki dinamik sürücü de daha hızlı RAID-0 modunda çalışacaktır.

! DİKKAT RAID kurulumundan önce mutlaka önemli verilerinizi ek olarak harici bir medyaya yedeklemeniz tavsiye edilir.

15 RAID Lite Controller'ı full modele dönüştürmek

Artış: ■ ■ ■ ■ ■ Tasarruf: 120\$

Anakartınızda kırılmış "Lite" sürümünde hazırda bir RAID denetleyicisi bulunuyorsa, çoğunlukla tam işlevli bir denetleyici chip'ine dönüştürülebilir

(flash'lanabilir). <http://lumberjacker.kettenfett.com> adresindeki sitede Abit, Asus, Gigabyte ve MSI gibi üreticilerin hemen her güncel ve daha eski anakart modeli için BIOS sürümleri ve ayrıntılı flash rehberleri bulabilirsiniz.

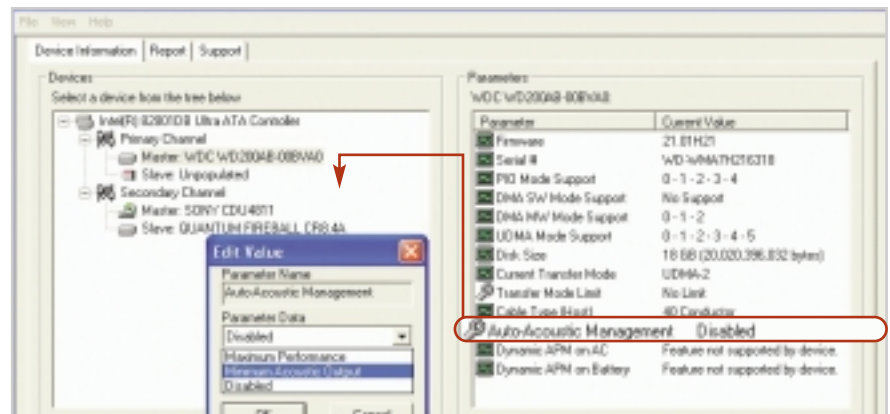
16 Intel Application Accelerator ile sabit disk optimizasyonu

Artış: ■ ■ ■ ■ ■ Tasarruf: 30\$

Intel Application Accelerator (IAA), Intel chipsetli sistemler için bir IDE sürücüsü. Bu sürücü, IDE erişimlerini belirgin bir şekilde hızlandırıyor. Yapmanız gerekenler şöyle: Öncelikle en yeni Intel chipset sürücüsünü (Intel Chipset Software Installation Utility, <http://developer.intel.com/design/software/drivers/platform/inf.htm> kurmanız ve daha sonra en yeni IAA sürümünü (www.intel.com/support/chipsets/iaa/

yüklemeniz gerekiyor. CHIP Test Merkezi'nde test sabit diskimizin transfer hızı IAA ile 15'ten 19 MB/s'ye kadar çıktı. %27'lik bir performans artışı demek bu.

Otoakustik yönetimi de ek ince ayarlar sunuyor: IAA'da sabit diskinizi seçin ve (sabit diskiniz destekliyorsa) *Auto-Acoustic Management*'a çift tıklayın. Burada maksimum performansla en düşük gürültü seviyesi arasında seçim yapabilirsiniz. Sessizlik sizin için yüksek sistem performansından daha önemliyse, "Minimum Acoustic Output" a geçiş yapın. Böylece okuma ve yazma kafalarının hareketleri yavaşlayacak, diskiniz daha sessiz bir işletim modunda çalışacaktır. CHIP Test Merkezi'ndeki bir test diskinin gürültü seviyesi bu şekilde yaklaşık 3 sone düşürülebildi. Bu da diskler için 30 dolar değerinde, yalıtma materyali veya yuvaya sallantısız montaj gibi gürültü azaltma önlemlerinden tasarruf etmenizi sağlayacaktır.

15 İNTEL SİSTEMLERDE İDEAL DİSK YAPILANDIRMA: Intel Application Accelerator (IAA) disk sürücüsü, maksimum performansla gürültüsüz çalışma arasında bir seçim yapmanıza imkan tanıyor.

DİZÜSTÜ BİLGİSAYARLARA İNCE AYAR

» Mobil bilgisayarlara ucuz terfi ve ekstra hız

3 DAHA HESAPLI: USB Docking Station'lar dizüstü bilgisayar üreticilerinin özel çözümlerine oranla çok daha uygun bir fiyata sahipler.

Gerçek donanım ince ayar imkanlarına dizüstü bilgisayarlarda pek sık rastlanmaz. Sonuçta işlemci ve soğutma sistemi gibi bileşenler birbirine uyumlu olarak gelir ve değiştirilmeleri pek de kolay değildir. Bu bağlamda burada vereceğimiz ipuçları büyük ölçüde yazılımsal ince ayarlara ve ek cihazlara dayanacak; bunlar sayesinde mobil bilgisayarınızı daha verimli bir şekilde kullanabileceksiniz.

1 Renk yönetimiyle görüntü problemini hafifletmek

Dizüstü bilgisayarların TFT ekranlarının her zaman iyi bir görüntü kalitesi sunmadıkları yadsınmaz bir gerçektir, özellikle de cihaz Nvidia'nın GeForce veya ATI'nın Mobility Radeon serisinden bir modelle donatılmışsa. Bu kartların sürücülerini renk yönetimi konusunda zengin ayar seçeneklerine sahipler, böylece görüntü parlaklığındaki kusurları kısmen de olsa telafi etmek mümkün. Böylece belli koşullar altında daha iyi bir ekrana sahip yeni bir dizüstü PC satın almaktan tasarruf etmeniz mümkün.

2 USB üzerinden ağ bağlantısı eklemek

Günümüzde artık standart halini alan 10/100 Mbps ethernet portu, biraz eski dizüstü PC modellerinde standart olarak kullanıma sunulmuyordu. PCMCIA yapı formundaki ethernet kartları için de bir PC Card yuvası bulunmaması, bu cihazlar için büyük bir handikap teşkil ediyor. Ancak böyle cihazlar için de hesaplı bir çözüm var: USB bağlantılı ağ bağdaştırıcıları. Bunların fiyatları 30 dolar civarında, USB 2.0 port destekli olanlarsa 50 dolar üzeri bir fiyatla satılıyor.

3 Docking-Station veya port-replicator yerine USB çözümü

Dizüstü PC iki sabit iş istasyonunda her birinde farklı çevrebirim cihazlarıyla kullanılıyorsa, Docking Station veya Port

Replicator'ların kullanımı pratik olabilir. Ancak dizüstü PC üreticileri bu tip özel çözümler için çoğunlukla birkaç yüz dolar değerinde, yani hiç de azımsanmayacak bir ücret talep ediyorlar. Yaklaşık 70-80 dolara satılan markasız docking station'lar çok daha hesaplı ve seri ve paralel arabirimlerin yanı sıra, iki tane PS/2 ve USB porta sahip.

4 DVD-ROM, kombi sürücü veya DVD yazıcı terfisi

Dizüstü bilgisayarında tek bir CD-ROM sürücüsü olanlar, mutlaka üreticinin pahalı upgrade seçeneklerine mahkum değiller. Sürücünüzü kendi kendinize terfi edebilmek için tek önkoşul, slimline formundaki sürücüler için standart bir çekmece. Bu mevcutsa, buna uygun slimline sürücülerini istediğiniz yerden satın alabilir ve cihazınızda varolan sürücünün yerine monte edebilirsiniz. Mesela yaklaşık 280 dolar'lık fiyatıyla Toshiba'nın DVD yazıcısı SD-R6012 DVD-R/RW'leri tek hızlı olarak yazıyor, DVD'leri 10, CD-ROM'ları 24 hızlı okuyor ve CD-R'ları 16 hızlı, CD-RW'leri ise 8 hızlı olarak yazabiliyor.

5 Dizüstü PC'ye hızlı SO-DIMM modül terfisi

Dizüstü bilgisayarınızın bellek terfisinde çok dikkatli olmalısınız: Zira masaüstü PC'lerde olduğu gibi, dizüstü PC'ler için de sadece değişik temel hızlarda

5 CL2 FARKI: RAM performansında belirleyici olan "CAS-Latency" (CL) küçük bir yazıyla belli oluyor.

(PC133, PC1600, PC2100 gibi) değil, aynı zamanda başka değişik parametrelerde SO-DIMM'ler de satışa sunuluyor.

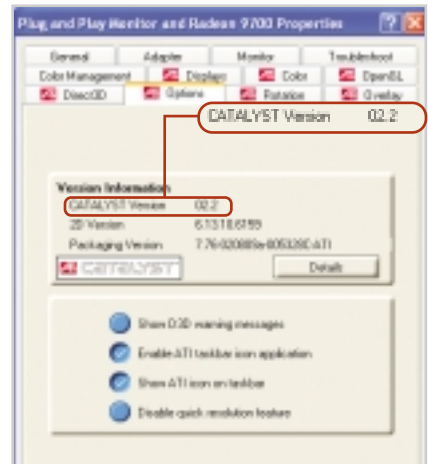
Özellikle CAS Latency'ye (CL) dikkat etmeniz gerekli; bu parametre geçerli bir sütun adreslemesi mevcut olana kadar gerekli bellek frekansı döngüsü sayısını tanımlıyor. Böylece mesela CL2,5 yerine CL2'li PC2100 bellek kullanımında, Samsung T10'da yüzde 10'luk bir performans artışı elde edilebiliyor, sadece 4-5 dolar'lık bir fiyat farkına böyle daha hızlı bir modül terfisine değecektir.

6 Dizüstü PC için masaüstü sürücüler: ATI grafiğe hız

Dizüstü bilgisayarların grafik chip'leri için güncel sürücü bulmak zor. Laptop'unda yeni ATI Mobility Radeon grafik chiplerinden biri olanlar <http://drivers.driverheaven.net/downloads> adresinden, evrensel olarak kullanılabilen Catalyst 2.0 desktop sürücüsünün bir versiyonunu indirebilirler.

Bu sürücü aynı zamanda bir overclock aracına da sahip, testte bu ince ayarla Samsung T10 %25'e kadar daha fazla 3D performansı verdi. Aynı yerde bulabileceğiniz daha yeni bir sürücü de, özel olarak ATI'nın Radeon Mobility 9000 grafik chipi için modifiye edilmiş Catalyst 3.2 sürücüsü. Bu sürücü modifikasyonu yüzde 5 daha yüksek bir grafik performansı elde etmek mümkün, aynı zamanda ATI'nın güç tasarrufu fonksiyonu "Powerplay" de beraberinde etkinleştirilmiş olarak geliyor. ■

DB-MR / Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

6 SÜRÜM BİLGİSİ: Burada, bir terfi macerasına girişmeden önce sürücü revizyonunuzu kontrol edin.

İÇİNDEKİLER

46	Kablosuz Ağlar: Sorunsuz kurulum
60	Mükemmel Bluetooth: Kablosuz özgürlük
68	CD Yazıcı Testi: En yeni yazıcılar testte
82	Kesintisiz Güç: UPS satın alırken...
88	Donanım Trendleri: Geleceğin donanımları
92	Yeni Donanımlar Testte: Ürün incelemeleri ve testleri
108	Donanım Günlüğü: CHIP Test Merkezinden...
110	CHIP TOP 10: Eylül ayının en iyileri

Dizüstü PC'ler altın günlerini yaşıyor

Masaüstü yerine Dizüstü

Klasik Masaüstü PC'ler neredeyse demode oldu artık. Satılan tüm bilgisayarların üçte biri dizüstü bilgisayarlar; hatta bu oran kişisel kullanımda %50 civarında.

■ Her şeyi içeren dizüstü bilgisayarlar piyasanın altını üstüne getiriyor. Tüm üretici firmalar bu trendi yakalamış görünüyor ve bir masaüstü PC'nin performansına eşdeğer güçte en az bir model sunuyorlar. Bu modellerin özellikleri de benzeşiyor. Fiyatlar, 1.000 ila 1.500 Euro arasında, masaüstü işlemci kullanıyorlar, yazıcıya ve hatta belki de bir 16:9-TFT ekrana sahipler. Bu dizüstü bilgisayarlar büsbütün taşınabilirler, ama artık mobil işletim için değil, yüksek performans için tasarlanmışlar. Hatta Nvidia ve ATI'nin ürettiği güncel grafik chipsetleri taşınabilir bilgisayarlara, masaüstünde 3D gücünü sağlıyor. Bu tasarım masaüstü kullanıcılarını bariz biçimde cezbediyor; çünkü yeni bilgisayarları sayesinde canları sıkıldığında "masaüstü" bilgisayarlarını çantalarına koyup diledikleri yere gidebiliyorlar.

Piyasa araştırma şirketi NPD Group'un güncel bir araştırması, artık Kuzey Amerika'da satılan tüm PC'lerin yüzde 40'ının dizüstü PC olduğunu saptamış. Taşınabilir bilgisayarlardan elde edilen kar, masaüstü PC'lerinkini çoktan aşmış durumda. Avrupa'da kişisel müşteri pazarında 2003 yılının ilk çeyreğinde satılan tüm PC'lerin üçte biri

dizüstü bilgisayarlar olmuş. Üstelik düşen bilgisayar fiyatları, Avrupalı öğrencileri bile odalarına yeni bir bilgisayar alma zamanı geldiğinde, dizüstü bilgisayar almaya yönlendiriyor.

Masaüstü PC'den biraz daha pahalı

Bu sayılar gelip geçici bir hevese mi işaret ediyor, yoksa yeni bir gelişmeyi mi yansıtıyor? Yeni dizüstü PC'ler gerçekten masaüstü PC'lerin yerini alabilir mi? Birkaç durum dışında, bu hemen her alanda geçerli olabilir: En modern ekran kartlarıyla ve işlemcilerle üstün performans şimdilik yalnızca masaüstü PC'lerde mevcut. Ancak bir PC'nin 1.000 Euro'ya tüm dilekleri yerine getirdiği yerde bir dizüstü bilgisayar da yaklaşık 1.500 Euro'ya başarılı oluyor, üstelik de monitör zaten mevcut. Yerden tasarruf etme ve bilgisayarı özgürce her yere taşıyabilme fikri de bu fiyat farkına katlanılmasını kolaylaştırıyor. Biraz imkanı olan herkes, özgürlükleri uğruna fazla düşünmeden 500 euro'yu gözden çıkarabiliyor ki rekabetin artması ile bu farkın daha da düşeceği tahmin ediliyor. 2004 yılında masaüstü PC'ler artık yalnızca fazla yeri olan lüks düşkünleri için uygun olacak.

Hyundai ImageQuest L90D**Gözleri koruyan 19" TFT**

500:1'e kadar çıkabilen yüksek kontrast seviyesi ve 170 dereceyi bulan izlenme açısı, Hyundai'nin 19 inçlik TFT'sinin güçlü

yanları. Bu değerlere ulaşmak, ekranın PVA teknolojisi sayesinde mümkün. 1280 x 1024 piksel çözünürlüğündeki 19 inç ekranlar için düşük çözünürlükte nispeten büyük resim noktaları oluşuyor. Bu, ergonomik açıdan avantaj sağlıyor. Daha fazla görüş mesafesi daha rahat oturma pozisyonlarına da izin veriyor. Buna ek olarak entegre hoparlörler, kulaklık girişi, bir VGA ve bir de dijital DVI-D girişi mevcut.

Fiyatı: Yaklaşık 700 Euro

Bilgi için: www.hyundai.com

Leadtek WinFast K7 NCR 18D ProII Special LE**Siyahlar giyen anakart**

Değerli donanımlarınız bir o kadar da değerli görünmeli: Leadtek'in anakartı Nvidia'nın nForce2-400 Ultra chipset'ini içeriyor ve oldukça karizmatik biçimde, baştan aşağı siyahlara bürünmüş. Efektif 400 MHz'e kadar FSB hızına sahip AMD socket A işlemcileri ile uyumlu. Ayrıca DDR 400 bellekli iki kanal bağlantısı ekleniyor. Donanım, iki Serial ATA Raid kanalı, 6 kanal onboard ses, USB 2.0 ve Firewire portları ile tüm dilekleri karşılıyor. Leadtek ayrıca IDE

kablosunun yerine yuvarlak kablolardan kullanmış. BIOS, overclock sırasında optimal ayarlar sunacak. Bu siyah anakartlar sınırlı sayıda satılacak.

Fiyatı: Yaklaşık 150 Euro

Bilgi için: www.leadtek.com

Sharkoon Luminos**Işıldayan klavye göz kamaştırıyor**

Şu aralar ışıldayan klavyelerin moda olduğu görülüyor. Eğer Sharkoon firmasının ürettiği bu klavyelerden birine sahipseniz bilgisayarla karanlıkta da çalışmak mümkün oluyor. Kendiliğinden ışıldayan klavye ayrıca yerden tasarruf sağlıyor, çünkü tuşların alan ve adedi yaklaşık olarak bir dizüstü bilgisayar klavyesine tekabül ediyor. Donanım, bilgisayara PS/2 üzerinden bağlanıyor ve ışıltılaması, gün doğduğunda devre dışı bırakılabilir.

Fiyatı: Yaklaşık 40 Euro

Bilgi için: www.sharkoon.com

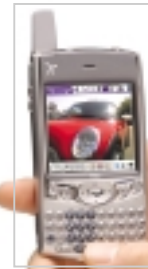
Handspring Treo 600**PalmOS 5.2 ile kameralı cep**

Handspring Treo 600, göz kamaştırıcı bir mobil iletişim merkezi. GPRS ve 850, 900, 1.800 ve 1.900 MHz ile dört GSM ağı için cep telefonu olarak çalışan Treo, PalmOS 5.2 işletim sistemi ve 32 MByte belleği ile de başlı başına bir avuç bilgisayar. Ayrıca 640 x 480 çözünürlüklü bir dijital fotoğraf makinesine, bir SD kart yuvasına ve dahili bir klavyeye sahip. Treo 600, sonbaharda dükkanlarda yerini alacak. Palm ve Handspring firmalarının birleşmesi anti-tekel kontrolünden de olumlu sonuç aldığı için, Treo 600, PalmOS pazarında rakipsiz kalabilir.

Fiyatı: Henüz belli değil

Bilgi için:

www.handspring.com

KISA... KISA...**► LG Flatron L1510B/H**

LG'nin 15 inçlik iki yeni TFT ekranı ekstra özelliklerle ön plana çıkıyor. L1510B, 90 derece açıyla yüksek formata döndürülebilir. L1510H analogun yanı sıra bir DVI-I arabirimine de sahip. Her iki TFT de kabul edilebilir 400:1'lik bir kontrast oranına ve yatayda 160, dikeyde 140 derecelik bakış açısına sahip.

Fiyatı: Yaklaşık 430/450 Euro

Bilgi için: www.lge.com

EDİTÖRDEN NOTLAR

Cem Şancı,
Haber Müdürü

Palm ve HandSpring birleşince

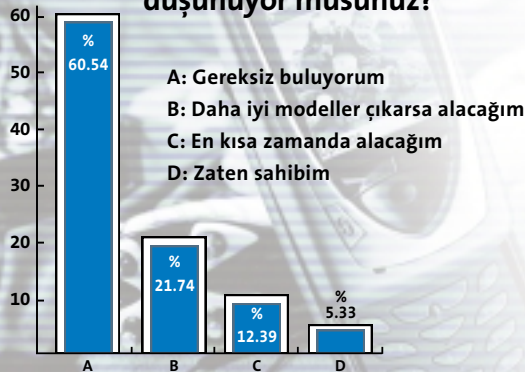
PalmOS işletim sistemine dayanan el bilgisayarları üreten iki lider firmanın, Palm ve HandSpring'in birleşme kararı, pazarda güç toplamaya başlayan PocketPC sistemlere karşı önemli bir atak olarak algılandı. Amerikan Adalet Bakanlığı'nın, anti-tröst yasası gereği incelemeye aldığı birleşmeyi yasalara uygun bulduğunu açıklamasıysa, birleşmedeki son pürüzü giderdi. Şimdi, MS ve PalmOS tabanlı sistemler arasında zaten çok kızıymış olan rekabetin, daha da alevlenmesi bekleniyor. Sevindirici nokta ise, rakiplerin daha önce tahmin etmediğimiz çekici yeniliklerle bizi baştan çıkarmaya çalışacaklar gibi görünmeleri.

IN & OUT**Pil şarj cihazları**

Gittikçe yaygınlaşan fare, klavye ve kulaklık gibi kablosuz aygıtlara güç veren kalem pilleri şarj edecek cihazlar, kullanıcıların gözdesi oldu.

Harici Ses Kartları

Grafik, Lan ve ses birleşenlerini üzerinde barındıran anakartların giderek yaygınlaşması, harici ses kartlarının gözden düşmesine sebep oldu.

YENİ NESİL CEP TELEFONLARI**Fotoğraf makineli cep telefonlarından almayı düşünüyor musunuz?**

Kaynak: CHIP Online

İHTİYAÇ DEĞİL: Katılımcıların yarısından fazlası kameralı telefonları gereksiz olarak nitelendirirken, yüzde 21'i de daha iyi modeller beklediğini açıklıyor.

KISA... KISA...

► **AMD: Akımdan tasarruf eden Athlon XP işlemciler**

AMD, Athlon XP M 2800+'nın yanı sıra özellikle akımdan tasarruf eden ve "Low Voltage" sıfatını taşıyan 1900+ ve 2000+ performansındaki mobil işlemcilerini tanıttı. Yeni işlemciler 512 KByte'ın üzerinde L2 önbelleğe sahip ve Barton çekirdeğini temel alıyor.

Bilgi için: www.amd.com

► **DirectX 9: Yeni Benchmark doğru ölçecek**

Grafik kartı üreticileri ve benchmark yazılımı geliştiricileri arasındaki skandallardan etkilenen piyasa yeni arayışlar içinde. Yeti Studios kendi oyunu Gun Metal'ı temel alan bir DirectX 9 Benchmark'ını tanıtıyor. Gun Metal ancak sonbaharda piyasaya çıkacak, ama benchmark daha şimdiden güvenilir bir biçimde ekran kartlarının performansını ölçecek.

Bilgi için: www.yetistudios.co.uk

► **Western Digital: 250 GByte kapasiteli Serial ATA disk**

Serial ATA arabiriminin güçlendirilmesi yeni Caviar Special Edition'ın çalışmasını önemli büyük ölçüde daha güvenli kılacak. 7.200 devirde çalışan disk, 8 MByte tampon bellek sunuyor ve fiyatı yaklaşık 400 Euro.

Bilgi için: www.westerndigital.com

► **4hızlı Plus (+) DVD yazıcı**

Plus ittifakının kurucularından Ricoh, Sony ve NEC'in 4 hızlı yazıcılarına karşılık geliştirdiği ürününü sonunda duyurdu. MP5240A-DP de DVD+R ve DVD+RW'ları 4 hızlı yazıyor.

Bilgi için: www.ricoh.com

► **Aopen: Aopen'in yeni bilgisayar kasası**

AOpen'in Türkiye distribütörü İnfronic, AOpen'in yeni bilgisayar kasası QF-45A'yı Türkiye pazarına sundu. Gerçek 250W değerinde güç kaynağına sahip olan yeni AOpen kasa, yanmayan plastikten yapılmış. Bu nedenle son derece güvenli olan kasanın şasisi de sağlam. Önde USB ve ses giriş yuvaları bulunan kasa, bu açıdan kullanım rahatlığı sağlıyor. ISO9001 sertifikasına sahip olan kasanın Türkiye'de son kullanıcı fiyatı 39 dolar+KDV.

Bilgi için: www.infronic.com

256 MB Genx USB bellek

MP3 de çalışıyor, ses de kaydediyor

USB bellek dizaynlarında gelişen yeni trende uygun olarak firmalar birçok yeteneğe sahip modelleri piyasaya sürüyor.

■ MP3 çalar, ses kayıt cihazı ve USB bellek özellikleri bulunan bütünleşik bir ürün olan GenX marka USB belleğin 256 MB kapasiteli modeli satışa sunuldu. İnfronic tarafından Türkiye'de satışa sunulan ve teknik özelliklerinin yanı sıra uygun fiyatı ve şık tasarımı ile de dikkat çeken GenX USB belleğin yeni modeli 129 dolar + KDV fiyatla satılıyor.

256 MB kapasiteli modelde de LCD ekran bulunuyor. Teknik özellikleri, ses kalitesi ve şık tasarımı nedeniyle pek çok yerli ve yabancı yayında övgüyle söz edilen GenX USB bellekler, tüm bu özelliklerinin yanı sıra uygun fiyatı nedeniyle Türkiye'de yoğun ilgi gördü.

İnfronic Dağıtım Grubu Ürün Müdürü Mahmut Ulucan, GenX USB belleklerin kullanımının da çok kolay ve rahat olduğunu belirterek,

ANAHTARLIK: USB drive hafıza modülü, MP3 çalıcı, ses kayıt cihazı olmasının yanında anahtarlık olarak da kullanılabilir.

"GenX'in özellikle özellikle USB bellek, MP3 çalar, ses kaydedici özellikleri bulunan 64 ve 128 MB kapasiteli modellerine yoğun ilgi oldu. Bu nedenle 256 MB kapasiteli yeni modelin de Türkiye'de satışına başladık. Bu modelin de ilgi göreceğine inanıyoruz," diyor.

Bilgi için: İnfronic

Tel: (216) 317 96 50

Web: www.infronic.com, www.shopinfronic.com

Canon i250 ve i350 4.800 dpi'da mürekkep baskı

Canon'un renkli mürekkep püskürtmeli yazıcıları i250 ve i350, yeni başlayanlar için 4.800 x 1.200 dpi'ya kadar çözünürlükler sunuyor. En küçük nokta artık yalnızca 5 pikolitre mürekkepten ibaret. i350 dakikada 16 sayfa basıyor. Kenarsız baskı kapasitesine ve çıkarılabilir bir kağıtlığa da sahip olan yazıcılardan daha ucuzu olan i250, dakikada 12 sayfa hıza sahip.

Bilgi için: www.canon.com

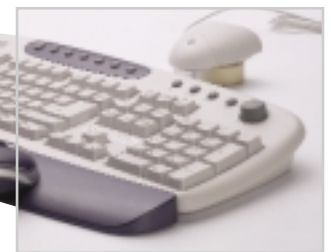
Fiyatı: Yaklaşık 70 ve 90 Euro

İnfronic'ten kablosuz F ve Q klavye Parmaklarınız rahat etsin

BenQ'nun Türkiye temsilcisi İnfronic, yeni radyo frekanslı (RF) kablosuz klavye-fare setini Türkiye pazarına sundu. BenQ'nun tüm klavye modellerinde hem F hem Q seçeneği bulunan İnfronic, yeni RF kablosuz klavye-fare seti BenQ PM

505'i de F ve Q klavye seçeneği ile pazara sürüyor. Yeni klavye-fare seti 108 tuşlu multimedya klavye ile optik fareden oluşuyor. Hem PS/2, hem USB bağlantı birimlerini destekleyen set, şık tasarımı, metalik gri-siyah renk kombinasyonu ile dikkat çekiyor. Masalardaki kablo sorununu ortadan kaldıran kablosuz klavye-

fare seti RF teknolojisi ile çalışıyor ve kalem pil kullanıyor. Klavyede ses kontrol düğmesi ve ergonomik kullanım sağlayan bileklik bulunuyor. İnfronic, tüm klavye modellerinde F seçeneği sunan tek firma olduklarını da vurguluyor.

Bilgi için: www.shopinfronic.com

Fiyatlar:

Q klavye+fare: 40 USD+KDV

F klavye+fare: 42 USD+KDV

KISA... KISA...

► Sony: Onyx-Black LCD

Sony'nin yeni ekran teknolojisi, DVD filmleri ve diğer video dosyalarını tam renkli ve daha etkin izleyebilme imkanı sunuyor. Onyx-Black LCD, siyahın derinliği ve beyazın saf etkisi arasındaki renk keskinliğini daha iyi vurgulayarak canlı renkler oluşturma amacı taşıyor.

Bilgi için: www.sony.com

► Otomatik bilgisayar masası

Mor Bilişim'in geliştirdiği yeni bilgisayar masası, içinde mini bilgisayar Ezgo'yu ve Impx LCD ekranı barındırıyor. Mini klavye ve faresi rafından çıktığında, LCD ekran kendiliğinden masanın üstündeki yuvadan yükselerek kullanıma hazır hale geliyor.

Bilgi için: www.morbilisim.com.tr

► Dünyanın en büyük plazma televizyonu

Samsung, dünyanın en büyük plazma panelini üretti. 63" (163 cm) ekran boyutuyla bugüne kadar geliştirilen en büyük plazma televizyonu unvanını alan Samsung Tantus PDP, 160 derece yatay izlenme açısına da sahip. Tantus PDP, 1366 x 768 x GA çözünürlük, 700 cd/m2 parlaklık ve 1000:1 parlaklık oranıyla dikkat çekiyor. 42" (107 cm) ve 50" (127 cm) ekran seçenekleri de bulunan Tantus PDP plazma TV'ler, Progressive tarama özelliği ve doğal, gerçekçi, titreşimsiz görüntü sunan DNLeTM Sistemini kullanıyor.

Bilgi için: www.samsung.com.tr

► BenQ: Yeni bir projektör

Önde gelen projeksiyon cihazı üreticilerinden BenQ'nun yeni projeksiyon cihazı PB2220, Türkiye'de pazara sunuldu. BenQ projektörlerin Türkiye'deki yetkili tek distribütörü olan İnfronic tarafından pazara sunulan PB2220, 2000:1'lik kontrast oranı sayesinde yüksek kalitede görüntüler oluşturuyor. Texas Instruments'ın DLPTM teknolojisindeki son gelişmesi olan DLPTM DDR teknolojisini kullanan ürün, bu teknoloji sayesinde mikroskobik aynaların yansıtma açıları yükseldiği için, ekrana yüzde 20 oranında daha fazla ışık yansıtabiliyor. Böylece, daha yüksek parlaklık elde ediliyor.

Bilgi için: www.infronic.com

Kyocera Mita'ya ödül Uygun maliyetli yazıcı teknolojisi

Amerika'da, Kyocera Mita'nın "En Uygun Maliyetli Yazıcı Teknolojisi" ile ödüllendirildiği duyuruldu. Ödülü veren BERTL organizasyonunun yönetim başkanı Carmel Rowley, "Ecosys teknolojisinin çekirdeği Kyocera Mita patentli Amorphous Silicon Drum, diğer geleneksel kartuşlu ağ yazıcılardan çok daha uzun ömürlü ve atılmadan önce yarım milyon baskı yapabiliyor" dedi. "Bu sadece israfı önlemekle kalmıyor, aynı zamanda sayfa başı maliyeti de düşürüyor," diyen başkan, BERTL araştırmacılarının 24 saat sürekli baskı alma testinde, Kyocera Mita Ecosys teknolojisinin, yarışta karşılaştırıldığı ürünleri güvenilirliğiyle kolayca geçtiğini belirtti.

Bilgi için: www.kyocera.com

Lifebook C1110'a doping

Ucuza profesyonel özellikler

Fujitsu Siemens Computers, daha önce sadece üst seviye modellerde bulunan özellikleri

içeren profesyonel giriş seviyesi dizüstü PC'leri piyasaya sürüyor. Fujitsu Siemens'in Lifebook C1110 modeli, güç kaynağını optimize eden ve pil ömrünü uzatan Intel Centrino mobil teknolojisini içeriyor. Yeni Lifebook C serisinin modüler yuvası da, çeşitli ek donanımın hızlı takılabilmesine izin veriyor. Yeni Lifebook C serisi modellerin satışa sunulduğunu ifade eden Fujitsu Siemens Computers Türkiye Genel Müdürü Nezh

Süzen, giriş seviyesi modellerinin yeni özellikleri ile birlikte şimdi bütün Lifebook modellerinin, bugünün profesyonel dizüstü kullanıcılarının en zorlu taleplerini bile karşılayabilir durumda olduklarını vurguluyor. Tümler

şık bir kablosuz LAN yonga setine sahip olan Intel Centrino mobil teknolojisi, Lifebook C1110'u özellikle mobil kullanım için tasarlanmış bir platform haline getiriyor.

Bilgi için:

www.fujitsu-siemens.com.tr

Pentium işlemcilerin hızları 10 yılda 50 kat arttı!

Pentium işlemciler 10 yaşında

486'lardan sonra Intel'in yaşadığı patent sorunu nedeniyle Pentium ismini alan işlemciler, onuncu yılında dördüncü versiyonuna ulaştı.

İLK PENTIUM'LAR: Küçük bir fan ile soğutulabilen ilk Pentium'lar 486'lardan sonra devrim kabul edilmişti.

■ Bugün dünyanın en yaygın mikroişlemcisi olarak milyonlarca bilgisayarda bulunan ve ürünlerin tanımlanmasında model ismi olarak kullanılan "Intel Pentium İşlemciler" 10 yaşını doldurdu. 1993'te 60MHz ve 66MHz hızlara sahip 3.1 milyon transistörlü Pentium işlemciler, bilgisayar kullanıcılarına, konuşma, ses, el yazısı, fotoğrafik görüntüler gibi "gerçek dünya" verilerini uyarlama olanağı vererek, bilgisayarların işlevselliğinde devrim niteliğinde gelişmelere yol açtı. O günden beri gelişen Pentiumlar, Pentium4 ile 3060MHz hıza ulaştı. Intel, ilk mikroişlemci geliştirme çalışmasına, Japon hesap makinesi üreticisi Busicom'un programlanabilir hesap makinesi ailesi için bir dizi çip tasarlama projesiyle 1969'da başladı. Bunlar 4004 adıyla dünya pazarına 1971'de tanıtıldı. İlk kullanım alanları, otomatik trafik ışığı denetleyicileri ve kan tahlil cihazlarından, NASA'nın halen işlevsel olan Pioneer 10 derin uzay sondasına kadar değişik alanları içeriyordu. İlginç olan, 2300'den fazla transistörden oluşan ve bir tırnaktan daha küçük boyuttaki 4004 mikroişlemci, ilk elektronik bilgisayar olan ve 1946'da yapıldığında bir odayı kaplayan ENIAC kadar işlem gücüne sahipti. Intel mikroişlemcileri o zamandan bu zamana çok yol katettiler. Bugün Intel Pentium 4 işlemci tarafından desteklenen PC'ler, 20 yıldan da önce mevcut olan mainframe bilgisayarlardan daha güçlüler.

Bilgi için: www.intel.com.tr

W-LAN kurulumu ve optimizasyonu

Sorunsuz kablo

Kablosuz iletişim son zamanların gözde tercihlerinden. Bilgisayar ağlarını kablolardan kurtarmak kullanıcıların elinde. CHIP, hangi W-LAN donanımlarının hangi kesime hitap ettiğini ve oluşan problemlerin hangi yollarla çözülebileceğini açıklıyor.

Kablo karmaşası, günümüz bilgisayar ağlarının pek çoğunda dramatik boyutlara ulaşmış durumda. Modem ve router gibi ek donanımlar, metrelerce uzunluktaki kablolarla birlikte görünümü arapsaçını andıran ağlar yaratıyor. Dijital teknoloji çağının beraberinde getirdiği nahoş şeylerden biri de gözü rahatsız eden bu kablo yığınları. Neyse ki çözüm çok uzakta değil. W-LAN kullanımıyla büroda, sokakta ve hatta herhangi bir eğlence yerinde PC'ler arası mobil bağlantı kurmak mümkün. Bu ilerleme, tümüyle ağa bağlı bir dünya ütopyasına giden yolda büyük bir adım. Ancak uygun standardın seçilmesi noktasında dahi güçlüklerle karşılaşılıyor. En iyisi hangisi? 802.11a ya da b mi? Yoksa 802.11g mi? Standartların kendi aralarında uyumlu olmadığı yetmezmiş gibi, W-LAN'ın Windows XP'ye bağlanması sırasında da hatalar oluşabiliyor. CHIP bu nedenle kapsamlı bir rehber oluşturdu. Bizim önerimiz Ad-hoc ağları. Nedeni, iki PC söz konusuysa bu kablosuz çözümün en ideali olması. Çünkü İnternet erişimi bilgisayarların her ikisi üzerinden, ICS (İnternet Bağlantı Paylaşımı) ile sağlanıyor. Bu çözüm hakkında daha detaylı bilgiyi [48](#)'de bulabilirsiniz. Erişim noktalı ağlar: İki'den fazla PC'nin, web'e otomatik erişimini sağlar. Daha detaylı bilgi [50](#)'de. Sorun Giderme ve İpuçları: Bağlantının kurulamaması durumunda [54](#)'teki detaylı açıklamalara başvurabilirsiniz. Ayrıca kablosuz ağ için güvenlik ipuçları da bu bölümde.

1

Ad-hoc ağlar

İki bilgisayarlı küçük ağlar için

[48](#)

2

Erişim noktalı ağlar

İki ve daha fazla PC'li, bağımsız web erişimli LAN'lar

[50](#)

3

Sorun giderme

Kablosuz ağlar için en önemli ipuçları

[54](#)

suuz ağ

KABLOSUZ HABERLEŞME STANDARTLARINA BAKIŞ

Standart	Uyumluluk	Veri transfer hızı (belirtilen)	Veri transfer hızı (ölçülen)	Etki alanı	Frekans
802.11a	802.11a	54 Mbit/s	yaklaşık 20 MBit/s	15-20 m	5 GHz
802.11b	802.11b,g,b+	11 MBit/s	yaklaşık 4.6 MBit/s	25-50 m	2,4 GHz
802.11b+	802.11b+,b,g	22 MBit/s	yaklaşık 6-8 MBit/s	25-50 m	2,4 GHz
802.11g	802.11g,b,b+	54 MBit/s	yaklaşık 15-19 MBit/s	25-50 m	2,4 GHz

WLAN ve Bluetooth

AD-HOC Ağlar (erişim noktasından yoksun)

- **Kullanım alanı:** İki bilgisayarın kablosuz olarak P2P ağa dahil edilmesi. İki den fazla bilgisayarın bu ağda kullanımı ancak önemli kısıtlamalarla gerçekleştirilmekte.
- **Avantajı:** Ekonomik bağlantı ve basit kurulum.
- **Dezavantajı:** İnternet erişimi internet bağlantı paylaşımı ile gerçekleşiyor
- **Sistem Gereksinimleri:** W-LAN adaptörü (Her biri yaklaşık 50 dolar)

1 Donanımı kurup antenleri ayarlamak

W-LAN adaptörlerini bilgisayarlara kurun ve her iki bilgisayarda da sürücülerini

yükleyin. Antenlerin birbirlerine göre paralel konumda bulunduğundan emin olun.

En iyi kablosuz bağlantı ve en yüksek

SATIN ALMA DANIŞMANI

» W-LAN için doğru donanım

Bağlantı türlerinin herhangi birinde, yani peer-to-peer ya da erişim noktası ile bağlantı arasında karar kıldıktan sonraki adım, doğru donanım seçimi olmalı. Tüm cihazları aynı üreticiden satın almak zorunda değilsiniz. 802.11b ve 802.11g standartlarına uygun her cihaz birbiriyle uyumludur. Buna rağmen iki noktaya özel dikkat göstermelisiniz:

Web arabirimli Router (Yönlendirici) ve Access Point (Erişim Noktası)

Piyasada çok sayıda üretici firma bulunması, erişim noktalarının (fiyatları 100 Euro'dan başlıyor) veya yönlendiricilerin (Fiyatları 150 Euro'dan başlıyor) birbirlerinden nitelikleri sayesinde ayrıldığı anlamına gelmiyor. Ancak yine de cihazınızın gerektigince yapılandırılabilir oldu-

ğundan, örneğin her bir portunun ayrı ayrı kapatıp açılacağı bir web arabirimiyle yönetildiğinden emin olmalısınız. Bu özellik, P2P hizmetleri için önem taşıyor. Genellikle D-Link ve Netgear gibi markalı ürünler kullanarak daha iyi sonuçlar alabilirsiniz. Üstelik bu firmaların ürünleriyle adsız rakipleri arasında bir fiyat uçurumu da bulunmuyor.

PCI kartı yerine USB adaptörü:

Ad-hoc ağlarında haberleşme, PC'ye bağlı olan donanımlarla gerçekleşiyor. Adaptör seçimi burada dikkate değer bir fark yaratmıyor. Dizüstü bilgisayarlar için fiyatı 80 Euro'dan başlayan PCMCIA kartları öneriyoruz. Masaüstü bilgisayarlar içinse USB adaptör satın almalısınız. Bu seçim yalnızca kurulumu kolaylaştırmakla kalmıyor, dahili bir PC kartından daha ucuz olduğu için kurulum maliyetini de düşürüyor. Cihazların fiyatı 50 Euro civarında.

veri transfer hızı ancak bu koşulda sağlanabilir.

2 Windows altından ad-hoc ağ kurmak

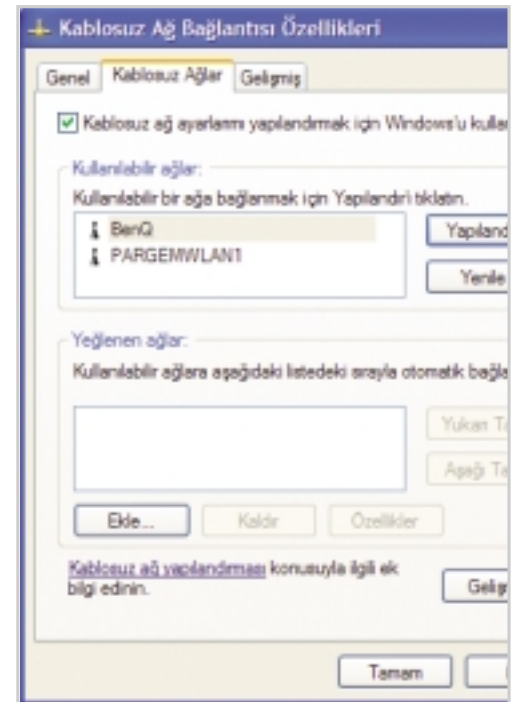
Bilgisayarların birinde *Başlat / Bağlan / Tüm Bağlantıları Göster* menüleri üzerinden *Ağ Bağlantıları*'ni açın. *Kablosuz Ağ bağlantısı* simgesine iki kez tıklayın ve açılan pencereden *Gelişmiş*'i seçin. Buradan *Ekle* düğmesine tıklayın ve *Şifreleme* alanına dilediğiniz parolayı girin. *Ad-Hoc* seçeneğini işaretleyin ve *Tamam*'a tıklayın. Açık pencereyi de *Tamam* ile kapatın.

3 İkinci bilgisayarı kablosuz ağa eklemek

İkinci bilgisayarın sistem çubuğundaki ağ simgesine tıklayın. Doğru ağı seçerek parolayı girin. *Bağlan*'a tıkladığınızda peer-to-peer ağ kullanıma hazır hale gelecektir.

4 PC'ler için internet bağlantı paylaşımını kurmak

Her iki bilgisayardan da internet erişimi sağlamak için ICS'yi (Internet Connection Sharing-İnternet Bağlantı Paylaşımı) kurmalısınız.

2 Erişim Noktasız: Birkaç basit adımla basit bir peer to peer ağını kurabilirsiniz.

WLAN ve Bluetooth

ERİŞİM NOKTASI AĞLARI

- **Kullanım alanı:** İki'den fazla bilgisayar ve otonom internet erişimi için.
- **Avantajı:** İstenildiği şekilde genişletilebilmesi ve konforlu web erişimi sağlaması
- **Dezavantajı:** Ad-hoc ağlarından daha yüksek maliyet
- **Sistem Gereksinimleri:** W-LAN adaptörü (Yaklaşık 50 dolar), Erişim Noktası (yaklaşık 100 dolar)

1 Sunucu: Erişim noktası bağlantısı ve kurulumu

İlk kurulum sırasında bilgisayarlardan birini kablo üzerinden erişim noktasına bağlamalısınız. Bu kablo genellikle donanımla birlikte gelir. Yine cihazın beraberinde gelen yazılım yardımıyla yönlendiricinin IP'sini öğrenebilir ve doğru şekilde yapılandırabilirsiniz. Bu kabloya bir daha ihtiyacınız olmayacak. Piyasadaki cihazların neredeyse tümü bir web arabirimi üzerinden kolaylıkla ve sorunsuzca yönetilebiliyor. Öncelikle bir Internet Explorer penceresi açın ve adres çubuğuna IP'yi girin. Cihaz, önceden bir parola atanmadıysa, bir sonraki pencerede bir kullanıcı adı ve parola girmenizi isteyecektir. Pek çok cihaz önceden yapılandırılmıştır. Güvenlik nedeniyle hangi durumla karşılaşsanız karşılaşın,

yönetici ayarlarından değiştirebileceğiniz yeni bir parola tercih etmelisiniz. Genellikle erişim noktasının IP'si de bu adımda belirleniyor. "192.168.1.1" ve alt ağ maskesi için "255.255.255.0" girin. Bu seçimin sebebi "192.168.XXX.XXX" in ev ağları için kullanılan standart adreslerden birisi olması.

2 Sunucu: Özel bir ağ adının girilmesi

Sırada W-LAN (kablosuz ağ) kurulumu var. Kablosuz iletişim ayarlarının değiştirilebildiği pencereye gelin. Önce SSID'yi (Service Set Identifier) girmelisiniz. Bu tanımlama ağ adına karşılık geliyor. Biz örneğimizde "Ev Ağı" ismini kullandık. Ardından sıra kanalın belirlenmesinde. IEEE802.11b ve IE-

EE802.11g standartlarına uygun ağlar en fazla 13 frekans sunuyor. Ağ sorunsuz çalıştığı sürece dilediğiniz kanalı kullanabilirsiniz. Ancak diğer cihazlarla sorun yaşanması halinde bu değeri değiştirmek yerinde olacaktır.

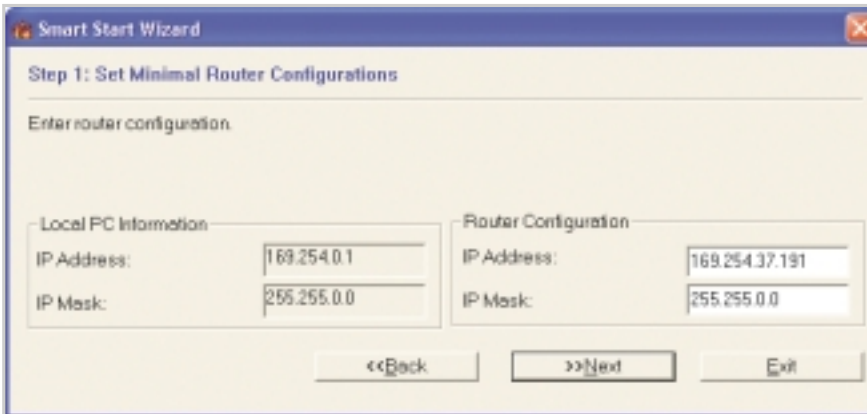
3 LAN için WEP şifrelemesinin etkinleştirilmesi

IEEE802.11 standartlarında, varsayılan değer olarak şifreleme kapalı tutulmaktadır. Ancak bu özelliği etkinleştirmedeniz takdirde W-LAN kartına sahip her kullanıcı özel ağınıza, hatta internet bağlantınızı özgürce kullanabilir. Bu izinsiz girişe "War Driving" adı veriliyor. Dolayısıyla WEP (Wired Equivalent Privacy) çubuğundan şifreleme için gerekli ayarlamaları gerçekleştirin. Mümkünse 128 bit şifreleme kullanın ve ağa parola atayın. Bu sayede W-LAN'ınızı izinsiz kullanıcılara karşı bir ölçüde korunacaktır. Buna ek olarak yönlendiriciye yalnızca kendi W-LAN adaptöründe kayıtlı cihaz numaralarını (MAC adresleri) kabul etmesi komutunu verebilirsiniz.

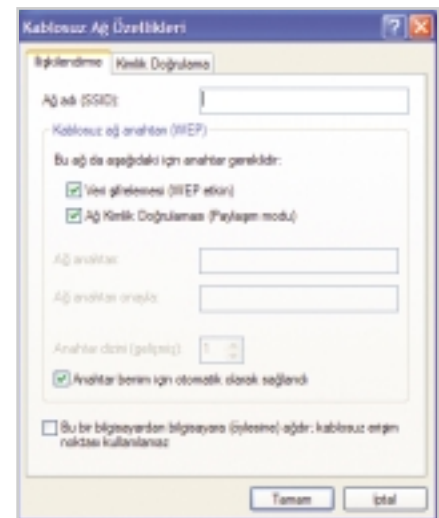
Daha fazla güvenlik için VPN şifrelemesi veya bir SSH tüneli (bakınız 56) kurabilirsiniz.

4 Sunucu: Router'da IP yapılandırması

İşlevsel bir ağ kurulumuna IP numaralarının doğru yapılandırılması da dahildir. Ağdaki PC'ler bu adresler sayesinde tanımlanır. Yeni nesil yönlendiriciler, is- →

- 1 İLK TEMAS:** Birlikte gelen yazılımla Router'ın IP'lerini öğrenebilir ve ayrıca ilk ayarları yapabilirsiniz.

- 3 YÜKSEK GÜVENLİK:** Yabancı PC'lerin sisteminize erişmesine WEP şifrelemesi ile engel olabilirsiniz.

WLAN ve Bluetooth

Kablosuz Ağ Bağlantısı

Bir veya daha fazla kablosuz ağ var.

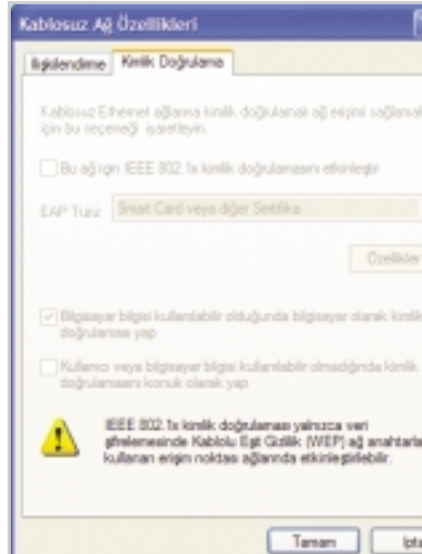
Kullanılabilir ağları görmek için burayı tıklayın.

7 BAĞLANTI KURULDU: Her şey yolunda gittiye XP, W-LAN'ın kullanılabilir olduğunu bir mesajla bildirecektir.

temcilere otomatik olarak IP atar. Yönlendirici bu esnada DHCP sunucusu (Dynamic Host Configuration Protocol) görevini üstlenir, bu nedenle IP çakışmaları için kaygılanmanıza gerek kalmaz. Yönlendiricide DHCP'yi etkinleştirin ve başlangıç adresi olarak "192.168.1.10" girin.

5 Sunucu: Web sağlayıcısı için gerekli erişim bilgileri

WAN (Wide Area Network) alanına servis sağlayıcınızın kullanıcı adı ve parolasını girin ve uygun aktarım protokolünü seçin. DSL'de genellikle PPPoE'yi seçmek uygun olacaktır.

7 SEÇİM GÜÇLÜĞÜ: Doğru kablosuz ağı seçin ve uygun şifreyi girin.

6 İstemci: Bağlantı ve anten kurulumu

W-LAN adaptörlerini PC'lere bağladıktan sonra gerekli sürücüyü yükleyin. Harici bir anten söz konusuysa, bunu erişim noktasına yönlendirin. Burada dikkat edilmesi gereken şey, erişim noktası ve istemciye donanım antenlerinin birbirine paralel konumlandırılarak bağlantı kalitesinin artırılmasıdır.

6 İNTERNET BAĞLANTISI: Çoğu erişim noktası (access points) aynı zamanda internet erişimi için router vazifesi görür.

7 İstemci: PC'yi kablosuz ağına bağlamak

Windows XP altında *Başlat / Bağlan*'dan *Tüm Bağlantıları Göster*'e tıklayın. Farelin sol tuşuyla *Kablosuz Ağ Bağlantısı*'a iki kez tıklayın. Erişim noktasında SSID olarak belirlediğiniz adı işaretleyin. *Şifreleme*'den uygun WEP parolasını girin. Son adımda *IEEE 802.1X* kullanarak ağ erişim denetimini *etkinleştir*'in önündeki onay işaretini kaldırın ve *Bağlan*'a tıklayın.

W-LAN ARAÇLARI

» Kablosuz ağlar için en iyi yazılım

PC'ler arası kablosuz bağlantının kesilmesi durumunda ihtiyaç duyulan iyi bir önerinin bedeli yüksek olabilir. Çünkü sorun büyük ihtimalle detaylarda gizlidir ve hatanın bulunması da pek kolay değildir.

Ama endişelenmeyin. Çünkü bazı programlar ağı baştan aşağı gözden ge-

çirilmesini sağlıyor. Bu araçların en çok şeye yarayanlarını ilgili internet adreslerinde bulabilirsiniz.

Network Stumbler: Bu ücretsiz araç sayesinde kablosuz ağı kullanılabilir olduğu erişim alanını ölçebilirsiniz. Network Stumbler, bağlantı kalitesini ve

bağlantının kesildiği noktaları net ve anlaşılır bir tabloyla gözler önüne seriyor. Buna ek olarak opsiyonel GPS sistemi sayesinde W-LAN'ın etki alanını metresi metresine tespit edebiliyor.

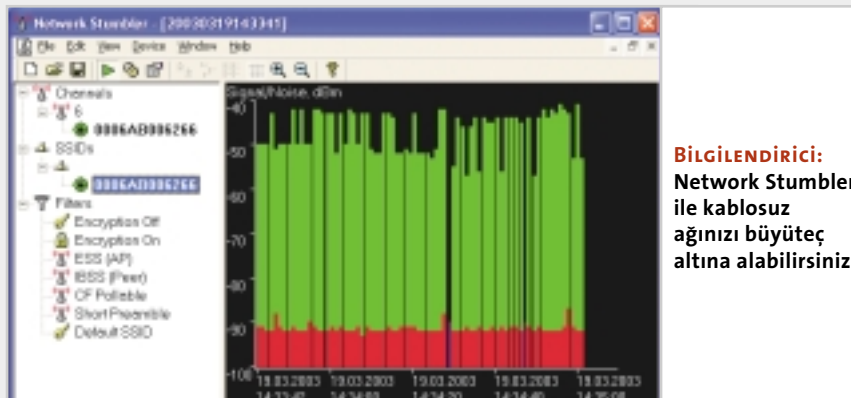
Bilgi için: www.netstumbler.com

Advanced Administrative Tools: Yerel ağ için bir tarama aracı ve port tarama, güvenlik ve proxy analizi, e-posta filtreleme gibi görevleri üstlenen yararlı araçlara sahip.

Bilgi için: www.glocksoft.com

Net Control: Bu yazılım sayesinde yerel ağdaki tüm PC'ler denetlenebiliyor. Net Control, istemcilerde oturumun kapatılması ve sistemin yeniden başlatılması da dahil olmak üzere 35'in üzerinde işlem gerçekleştirebiliyor. Eklentiler programın genişletilebilmesinin önünü açıyor.

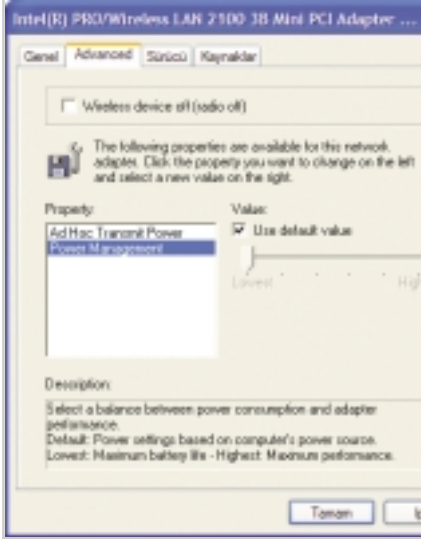
Bilgi için: www.netcontrol2.com

BİLGİLENDİRİCİ: Network Stumbler ile kablosuz ağınıza büyüteç altına alabilirsiniz.

SORUN GİDERME

Kablosuz ağların görevini yerine getiremediği noktada yapmanız gerekenlere dair en iyi ipuçları ve hileler aşağıdaki satırlarda. En son kısımda SSH tü-nelleri sayesinde ağda şifrelenmiş veri aktarımı açıklanıyor.

GÜÇ CANAVARLARI: USB adaptörü çalışmazsa bunun nedeni yeterli elektrik gücünün sağlanamaması olabilir.

! Çoklu erişim noktaları kurmak ve yapılandırmak

Evde komşularınızla büyük bir ağ kurmak istiyorsanız iki erişim noktası bağlamanızı öneriyoruz. Bu sayede W-LAN için geniş bir kullanım alanı elde edebilirsiniz. Bu ağ için Access-Point-Bridge'e sahip erişim noktaları gerekmektedir. Yapılandırma menülerinden her iki ağı bir araya getirmelisiniz. Büyük üreticilerin neredeyse tümü bu işi görece araçları kullanıma sunuyor.

! USB adaptörü için yetersiz güç

Aynı çıkışa birden fazla USB cihazı bağlayan kullanıcılar, bazı durumlarda elektrik ile ilgili sorun yaşayabilirler. Web kameraları ve hatta kablosuz USB adaptörleri gibi USB cihazlarının pek çoğu, elektrik gereksinimini USB portu üzerinden karşılar. Her USB portu standart olarak 500 miliamperlik güç sağlar. Sorun, aşırı yüklenmelerde bu akımın W-LAN adaptörleri için yetersiz kalması olabilir. Çözüm ise ek güç beslemesine sahip ikinci bir aktif hub veya kendi güç kaynağına sahip bir USB adaptörü satın almak.

! Erişim alanının ve hızının optimizasyonu

W-LAN'ın kapsama alanı çevre koşullarına bağlıdır. Üreticilerin ifade ettiği maksimum kullanım mesafesi kapalı alanlar için 30 - 50 metre, açık alanda ise 100 - 300 metre arasındadır. Her duvar, her ağaç ve her elektronik cihaz bu değeri azaltmaktadır. Artan uzaklık, bağlantı kalitesinin ve hızının düşmesi demektir. Bu yüzden bir takım önlemlerle ağı daha stabil ve daha hızlı hale getirebilirsiniz. Erişim noktalarını çalışma masanızın en arka köşesine yerleştirmek yerine bir rafa yerleştirerek tüm doğrultularda sinyal gönderebilmesini sağlayın. Cihaz diğer elektronik ev eşyalarının, özellikle de mikro dalganın yakınına yerleştirilmemelidir. W-LAN, mikro dalganın yemekleri ısıttığı frekans aralığında çalışıyor. Erişim noktası istemciye doğrultulmalı ve ara duvarlar üzerinden dik geçmeli, sinyaller ise mümkünse duvarlara 90 derece açıyla yönelmeli. Aksi takdirde dalgalar onları maskeleyen duvarları daha uzun yol kat ederek aşmak zorunda kalacak, alım ne kadar kötü olursa aktarım hızı da o kadar düşecektir.

! HomeRF ve W-LAN birbirleriyle anlaşamıyor

Her ikisi de ilk bakışta birbirleriyle benzer kablosuz aktarım standartları olarak görünebilir. Saniyede 10MBit transfer

hızı ve sorunsuz ağ kurulumu iki standardın da ortak noktaları. Aralarındaki fark, HomeRF'in Wireless-LAN'ın 802.11 standartlarına uygun olmaması. Hatta sıradan bir yerel ağ bile HomeRF üzerinden kullanılamıyor. Yalnızca aynı standarttaki cihazlar doğrudan bağlanabiliyor. HomeRF istemcileri kendi içine kapalı ağlar kurabiliyor.

! Erişim noktasının mevcut LAN'a bağlanması

Büyük firma ağlarında IP adreslerinin bağlı istemcilere dağıtılması görevini bir DHCP sunucusu üstlenir. Bu ağa bir erişim noktası bağlamak istediğinizde çakışmayla karşılaşabilirsiniz. Erişim noktası ya da yönlendirici de ek DHCP sunucusuna sahiptir. Ancak bir ağda IP adreslerini dağıtma hakkına bir tek yetkili sahip olmalıdır. Aksi takdirde adreslerin çift atanması bilgisayarlar arası iletişimi engeller. Bu nedenle kablosuz cihazların kurulumu sırasında DHCP sunucusunun devre dışı bırakılması gerekir. Bu ayarlama genellikle *LAN Configuration*'dan gerçekleştiriliyor.

Önlem alınmadığında er ya da geç ağ yönetiminde sıkıntılar yaşanacaktır. Yalnızca DHCP'yi devre dışı bırakmak yeterli olmayabilir, erişim noktasının kendini ağa ekleyecek şekilde yapılandırılması da gerekir. En iyi yol bir "Bridge in" görevlendirmesidir. Bu köprü sayesinde erişim noktası da LAN'daki DHCP sunucusundan bir IP adresi alır. W-LAN, istemcilerinin DHCP taleplerini LAN-DHCP sunucusuna aktarır. Erişim noktası bu moddan yoksunsa ayarların elle yapılması gerekir. LAN için uygun bir IP adresi ve ağ maskesi ayarlayın ve cihazın yönlendirme özelliklerini devre dışı bırakın.

HATA KAYNAĞI: Bir firma ağında çalışıyorsanız, Router'ın DHCP fonksiyonunu iptal edebilirsiniz.

! W-LAN Windows XP olmadan da çalışabiliyor

Kablosuz ağ kurulumu Windows XP'nin tüm sürümlerinde neredeyse çocuk oyuncağı. Nedeni, söz konusu işletim sisteminin bu teknolojiye uygun tasarlanmış olması. W-LAN kartını çalıştırmak için tek gereken bir sürücü dosyası. Kurulum ve yapılandırma için donanımın beraberinde gelen yazılımlara gerek yok, çünkü Windows XP, kablosuz ağı ağ bağlantıları üzerinden yönetiyor. Diğer Windows sürümlerindeyse durum epey farklı. Kartların beraberindeki yazılımlar olmaksızın kablosuz ağı Windows 2000 altında dahi kullanmak imkansız. Üreticilerin çoğu, XP'nin kablosuz ağ bağlantıları için sunduğundan çok daha fazlasını, hatta profil oluşturma görevini bile kendi araçlarıyla tamamlıyor.

! Kablosuz ağda DSL hızını artırın

DSL üzerinden internet bağlantısını yavaş bulan kullanıcılar ince ayar şansına sahip. Bunun için Kayıt Defteri'ne ufak bir müdahale yeterli. Değiştirilmesi gereken MTU (Maximum Transfer Unit) değeri, bir istemcinin sunucu veya router ile anlaşmaya vardığı maksimum ağ paket büyüklüğünü ifade ediyor. Bu değer, bir yerel ağda 1500 byte olarak önceden ayarlınsa da her durum için en iyi seçim değil. PC, herhangi bir web sayfasına erişmek istediğinizde 1500 byte büyüklüğünde paketler talep eder. Protokol maksimum 1492 byte aktarabildiğinden yönlendirici paketleri biri 1492, diğer 8 byte büyüklüğünde iki parçaya ayırmak zorunda kalır. Paketle-

```
C:\WINDOWS\System32\cmd.exe
C:\>ping -f -l 1470 t-online.de

1470 bayt veri ile t-online.de [217.6.165.102] 'ping' ediliyor:

217.6.165.102 cevabı: bayt=1470 süre=863ms TTL=242
217.6.165.102 cevabı: bayt=1470 süre=566ms TTL=242
217.6.165.102 cevabı: bayt=1470 süre=1008ms TTL=242
217.6.165.102 cevabı: bayt=1470 süre=972ms TTL=242

217.6.165.102 için Ping istatistiği:
Paket: Giden = 4, Gelen = 4, Kaybolan = 0 (0% kayıp),
Mili saniye türünden yaklaşık tur süreleri:
En Az = 566ms, En Çok = 1008ms, Ortalama = 852ms

C:\>ping -f -l 1480 t-online.de

1480 bayt veri ile t-online.de [217.6.165.102] 'ping' ediliyor:

Paketlerin birleştirilmesi gerekiyor fakat DF bayrağı ayarlanmış.
Paketlerin birleştirilmesi gerekiyor fakat DF bayrağı ayarlanmış.
Paketlerin birleştirilmesi gerekiyor fakat DF bayrağı ayarlanmış.
Paketlerin birleştirilmesi gerekiyor fakat DF bayrağı ayarlanmış.

217.6.165.102 için Ping istatistiği:
Paket: Giden = 4, Gelen = 0, Kaybolan = 4 (100% kayıp),
C:\>
```

PING: Bu komutla optimal paket boyutunu bulabilirsiniz

rin her biri bir header (başlık) ve protokol alır. Aktarım bu nedenle iki kez gerçekleştirilir. Örneğin 15000 byte göndermek istediğinizde yönlendirici 20 paket oluşturur. Paket sayısı, MTU doğru yapılandırıldığı takdirde 11'e düşecektir. İnce ayardan önce aktarım için gereken zaman iki kat fazladır. Bu nedenle MTU'yu maksimum değer altında tutabilir, bu sayede paketlerin parçalanmasına engel olabilirsiniz. MTU değerini en doğru şekilde belirlemek için şu yolu izleyin: DOS iletişim penceresini açmak için *Başlat / Tüm Programlar / Donatılar / Komut İstemi*'ne tıklayın. Buradan "ping -f -l 1420 t-online.de" komutunu girin. Daha sonra byte sayısını üst resimdeki gibi *Paketlerin birleştirilmesi gerekiyor fakat DF bayrağı ayarlanmış* uyarısı alınca dek artırın. Bu yanıtla karşılaşmayacağınız en

son değere 28 eklerseniz (bu alan ping komutu için kullanılır) en uygun MTU değerini bulursunuz. "ipconfig /all" komutunu girin ve *IP Address*'in yanındaki IP'yi daha sonra gerekeceği için bir kenara not alın. Daha sonra *Başlat / Çalıştır* menülerinden "regedit" komutunu vererek Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ni başlatın. Daha sonra "HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\Services\Tcpip\Parameters\Interfaces" anahtarına ulaşın. İçerisinde az önce not aldığınız IP adresinin yer aldığı alt dizini bulun. Farenin sağ tuşuyla bu dizinde bir boşluğa tıklayın ve açılan nesne menüsünden *Yeni / DWORD değeri*'ni seçin. Ad için "MTU" girin. Anahtara iki kez tıklayın ve *Onalık*'ı seçin. *Değer verisi*'ne elde edilen MTU değerini girin ve daha sonra bilgisayarı yeniden başlatın.

```
C:\>ssh-host-config -y
Generating /etc/ssh_config file
Privilege separation is set to yes by default since OpenSSH 3.3.
However, this requires a non-privileged account called 'sshd'.
For more info on privilege separation read /usr/doc/openssh/README.

Generating /etc/sshd_config file

Do you want to install sshd as service?

Which value should the environment variable CYGWIN have when
sshd starts? It's recommended to set at least "ntsec" to be
able to change user context without password.
Default is "binmode ntsec tty". CYGWIN=binmode ntsec tty_
```

SSH SUNUCUSUNU KURMAK: "ssh-host-config -y" komutuyla gerekli izinleri oluşturabilirsiniz.

! İpucu: Şifrelenmiş bağlantılar oluşturmak

Pek çok kullanıcı, etkinleştirilmiş WEP protokolü sayesinde kablosuz ağın yabancı erişimlerden korunduğuna inanır. Oysa standart şifreleme güvenli değildir. Basit hacker araçları sayesinde saldırganlar birkaç günlük sabırlı uğraşın ardından bir ağı kırabilir. Daha güvenli çözümlerse ek çaba gerektirir. İki bilgisayar arasında SSH tüneli kurarak verilerinizi yabancı gözlerden saklamanın yollarını açıklıyoruz

Uygulanacak yöntem Cygwin gibi →

araçlarla içli dışlı olan, proxy veya kendi e-posta sunucularında önemli veriler saklayan uzman kullanıcılar için. İpucunun kullanılabilmesinin önkoşulu, uygulamaya göre proxy kurmak. Bu konuyla ilgili detaylı bilgi ipucunun sonunda.

1. UNIX ortamı kurulumu: İşletim sistemi ortamı olarak bir UNIX portu olan Cygwin'i kurduk. Cygwin iki parçadan oluşuyor: Bunlardan ilki olan UNIX Emülasyon katmanı, UNIX-API'lerini Windows altından kullanıma sunan bir kitaplık. İkincisi ise posta veya bahsi geçen SSH sunucusu gibi bir dizi yararlı aracı içeren bir paket. Cygwin'i www.cygwin.com adresinde bulabilirsiniz. SETUP.EXE dosyasını çalıştırın ve *Install from local Directory*'ye tıklayın. Kurulum klasörünü seçin. Şimdi kaynak dosyalarının yer alacağı klasörü seçmelisiniz. Burada eCHIP'teki dosyaların kayıtlı olduğu adresi kullanın. Kurulum sırasında Windows masaüstünde Cygwin kısa yolu oluşturulmasını sağlayabilirsiniz. Cygwin kurulumu bu şekilde sonlanmış olur.

2. SSH Sunucusu kurulumu: Masaüstü simgesine iki kez tıklayarak Cygwin'i başlatın. Komut satırına "ssh-host-config -y" komutunu girin. Bu adım hem gerekli klasör ve kullanıcıları, hem de yapılandırma verilerini yaratacaktır. İmleç "CYGWIN="değişkeninin yanı başında yanıp sönmeye başlayacaktır. Buradan "binmode ntsec tty" komutu-

```
jrehbind@jrehbinder-nb3 ~
$ ssh localhost
jrehbind@localhost's password:
Last login: Mon Mar 24 16:41:29 2003 from localhost
jrehbind@jrehbinder-nb3 ~
$
```

BASİT: "ssh localhost" komutuyla SSH sunucusunun sorunsuz çalışıp çalışmadığını kontrol edebilirsiniz.

nu girin. ssh hizmetini "cygrunsrv -S sshd" komutuyla başlatabilirsiniz.

3. SSH Sunucusunu test edin: Sunucuyu test etmek için Cygwin altından "ssh localhost" komutunu girin. Sonraki parola sorgusunda Windows oturum açma parolasını kullanın ve [Enter] ile onay verin. "Last login:" metni ekran geldiğinde ssh sorunsuz çalışıyor demektir. Artık istemcinin yapılandırmasıyla meşgul olabilirsiniz.

4. SSH tüneli kurulumu: Putty adlı programı <http://www.chiark.greenend.org.uk/~sgtatham/putty/> adresinde bulabilirsiniz. Çalıştırılabilir dosyayı, üzerine iki kez tıklayarak başlatın. Sunucunuzla bir SSH bağlantısı oluşturmalsınız. Örneğimizde Cygwin'in üzerinde bir posta proxy'si gibi çalıştığı e-posta sunucusuna bir tünel oluşturduk. *Session*'da *host name* olarak e-posta sunucunuzun IP adresini ya da adını verin. Portu *ssh* veya 22 olarak ayarlayın. *Connection / SSH / Tunnels / Add new forwarded port*'tan *Source Port* olarak yerel bilgisayarınızdaki boş portlardan birini atayın. Başka kaynaklar tarafından pek kullanılmayan 1024 gibi yüksek bir port değeri seçmeniz yerinde olacaktır. Örneğimizde 12345 numaralı portu kullandık. *Destination*'on'dan e-posta sunucusunun adını veya IP adresini girin. Burada önemli olan adresin ardından ondan iki üst üste nokta ile ayrılan port numarasını da girmek. Örnekte 110. portu POP3 posta trafiği için kullandık.

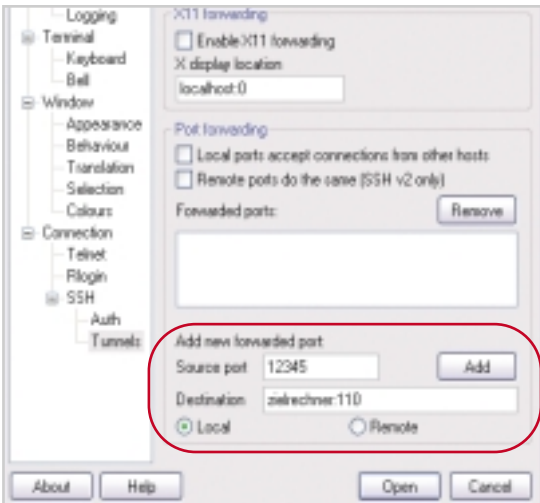
Putty, bu yapılandırma ile PC'nizden (Port 12345) posta sunucusuna (Port 110) bir tü-

nel oluşturur. Daha sonra tüneli kaydetmek için *Add*'e tıklayın. *Open* komutuyla tünel inşa edilecektir. *Putty Security Alert* uyarısıyla yalnızca bilgisayara ilk bağlantınızda karşılırsınız. Pencereyi *Evet* ile kapatın. Sunucuya kullanıcı adı ve parola ile bağlandıktan sonra istenilen bağlantı sağlanmış olur.

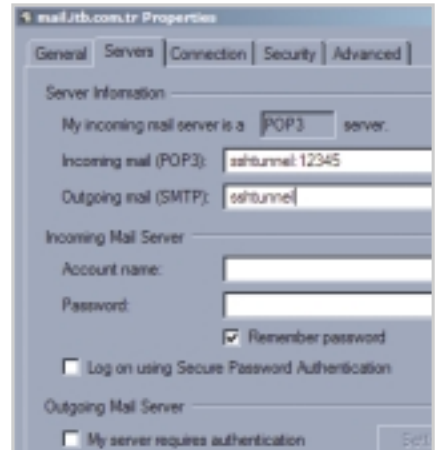
5. E-postaları tünel üzerinden çağırmak: Haberlere güvenli bağlantı üzerinden erişmek için posta istemcinizin yapılandırmasında değişiklik yapmanız gerekiyor. Outlook, posta sunucusuna 110. port üzerinden erişmeyi dener. Tünelden yararlanabilmek için portu "12345" olarak değiştirmelisiniz. Veri transferi bu sayede mükemmel şekilde korunacaktır.

6. Proxy kurmak: Posta ve diğer verilerinizi güvenli olarak aktarabilmek için sunucu bilgisayar üzerinde bir proxy kurmalısınız. Uygulamaya bağlı olarak bu bir FTP ya da e-posta proxy'si olabilir. E-posta konusundaki önerimiz Mercury Mail Transport System (www.pmail.com). ■

FK / Ozan Ali Dönmez, ozand@chip.com.tr

ÜCRETSİZ: "Putty" adlı freeware yazılım sayesinde W-LAN için SSH tüneline zahmetli ayarlara gerek kalmadan kurabilirsiniz.

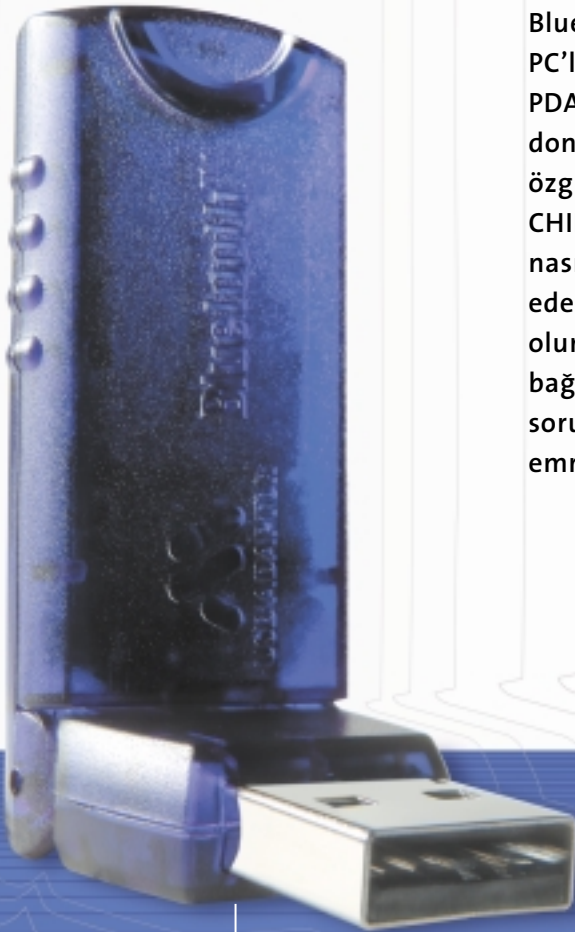
POSTA BAĞLANTISI: Posta istemcilerinde ayrıca SSH tüneli için portları ayarlamalısınız.

Bluetooth ile çalışmak

Kablosuz gelecek

Aygıtlarınız zincirlerinden kurtuluyor artık! Bluetooth teknolojisi PC'lere, yazıcılara, PDA'lara ve diğer donanımlara kablosuz özgürlük vaat ediyor. CHIP size bu bileşenleri nasıl kurup konfigüre edeceğinizi gösteriyor. Ve olur da kablosuz bağlantınız işlemezse, sorun giderme kısmımız emrinize amade.

Mutlu yıllar! Bluetooth (BT) beşinci doğum gününü kısa bir süre önce kutladı. Çok değil, daha yalnızca beş yıl önce hayata gözlerini açan harika çocuk Mavidiş'e büyük umutlar bağlanmıştı. Bu teknoloji, internette sörf yapmaktan tutun da veri takası, yazıcılar ve daha nice konuda kablosuz gelecekle eşanlamlıydı. Her şey kablosuz bağlantı ile haberleşecekti. Dahası, Bluetooth'un gösterdiği gelişme şaşılmazdı da: Dizüstü bilgisayar, PC, cep telefonu ve PDA üreticileri, aygıtlarını BT ile donatmaya giriştiler. Her şey mükemmel görünüyordu, ne var ki hiç kimse aygıtların bir arada işleyip işlemediğini göz önünde bulundurmamıştı. Gerçekten de Bluetooth hala çocukluk hastalıklarından mustarip. Veri alışverişi

Bluetooth USB Stick: Bununla PC'niz Bluetooth'u destekliyor.

PDA: Randevularınızı, adresleri ve araçları Bluetooth ile aktarıyor.

LAN Access Point: İnternette ortaklaşa sörf sağlıyor.

WLAN ve Bluetooth

çoktandır sorunsuzca işlemiyor. Eksik sürücüler, uyumsuz donanım ve yetersiz erişim mesafesi gibi sorunlar, sözde herkese hitap edecek olan bu standardı, profesyoneller için bile kılı kırk yarmayı gerektirecek bir oyuncağa dönüştürmüş bulunuyor. Ancak artık korkmanız gereksiz. Size, sorunlu çocuk Bluetooth'la nasıl başa çıkacağınızı gösteriyoruz. CHIP, sizlere Pairing (İngilizce pair = çift) ve Bluetooth profilleri konusunda neyin önemli olduğunu anlatıyor ve uygun talimatları veriyor. Kablosuz bağlantınızda bir sorun yaşarsanız 62'deki sorun giderme kısmı, kablolarınıza gönül rahatlığıyla veda edebilmemiz için size yardımcı oluyor.

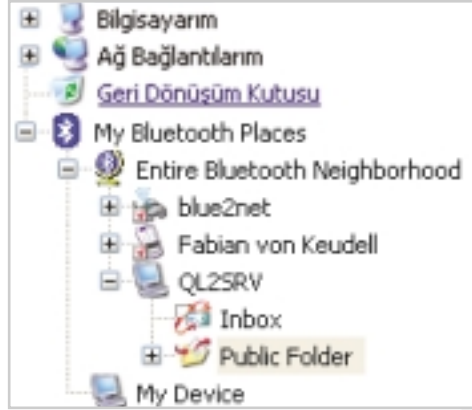
Bluetooth'u doğru şekilde kullanın

Bluetooth için yirmiden fazla farklı uygulama alanı mevcut. CHIP size burada en önemlilerini tanıtıyor ve nasıl işlediklerini gösteriyor. Dikkat, her üretici kendi bildiğini okuyor ve Bluetooth söz konusu olduğunda da durumda hiçbir değişiklik yok. Bu yüzden her yazılım sürümü için açıklama yapamıyoruz. Biz birçok BT aygıtı ile birlikte geldiği için Widcomm yazılımını kullanmaya karar verdik. Başka bir sürüm kullanıyorsanız, adımları seçeneklerin anlamlarına göre oraya aktarmalısınız.

Bluetooth ile dosya ve klasör aktarımı

Service File Transfer, Bluetooth aygıtının dosyaları başka bir PC üzerine aktarmasına izin veriyor. Verileri kopyala-

DEĞİŞ TOKUŞ PROGRAMI:
"Public Folder" servisiyle dosyaları kolayca transfer edebilirsiniz.

mak için şu yolu izliyorsunuz: Her iki bilgisayarın Bluetooth yazılımını masaüstünde gördüğünüz *My Bluetooth Places* simgesine tıklayarak çalıştırın. Sonra önceki Bluetooth aygıtlarını aramak için *Entire Bluetooth Neighbourhood* simgesine çift tıklayın. Üzerine verileri aktarmak istediğiniz aygıtın adını seçin ve ortak kullandığınız BT klasörünü, önceki bilgisayarda hazır bulmanız için *Public Folder*'a geçin. Şimdi Windows Explorer'ı açın ve aktarılacak verileri içeren klasöre gidin. Şimdi istediğiniz dosyayı *Public Folder* penceresine bırakın. Dosya aktarımını gösteren bir durum penceresi ekrana gelecektir.

Bluetooth ile çevirmeli ağ bağlantısı nasıl oluşturulur?

Çevirmeli ağ bağlantı servisi, bir Bluetooth istemcisinin başka bir aygıtla bağlı modemi kullanmasını olanaklı kılıyor. Kablosuz BT bağlantısı oluşturulduktan sonra istemci, modemi sanki her uygulamanın erişebildiği, bilgisayarınıza yerel olarak kurulmuş bir aygıtımsıcasına kullanabiliyor. Ve bu şöyle işliyor: İstemcide *My Bluetooth Places*'e, oradan da *Entire*

Bluetooth Neighbourhood seçeneğine gidin. Sağdaki pencerede faremin sağ tuşuyla herhangi bir yere, sonra açılan menüden *Refresh*'e tıklayın. *My Bluetooth Places* klasörlerinin bulunduğu pencerede, çevirmeli ağ bağlantısı servisini sunan bilgisayarı faremin sağ tuşuyla seçin. Kullanılabilir hizmetlerin listesini güncelleştirmek için menüden *Discover Available Services* seçeneğini işaretleyin. Sonra kısayol (sağ tuş) menüsünden *Dial-up Networking*'i seçin. *Connect to* diyalog penceresinde kullanıcı adınızı, parolanızı ve servis sağlayıcının telefon numarasını girin. Sonra *Dial* düğmesine tıklayın. Parolayı kaydetmek istiyorsanız, *Save Password* kutucuğunu işaretleyin. Artık internette sörf yapabilirsiniz. Bağlantıyı sonlandırmak için görev çubuğundaki modem simgesine faremin sağ tuşuyla tıklayın ve kısayol menüsünden *Bağlantıyı Kes*'i seçin.

Bluetooth üzerinden faks göndermek

BT üzerinden faks göndermek istiyorsanız, önce ilgili aygıtla bağlantı kurmak zorundasınız. Alışıldığı gibi, BT Suite

Klavye ve fare: Bluetooth masaüstünüzde kablosuz özgürlük sağlıyor.

Cep telefonu: PC ile telefon defteri kayıtlarını senkronize ediyor.

Yazıcı: Dokümanlar Bluetooth üzerinden yazıcıya gönderilebilir.

üzerinden sunucu bilgisayarı arayın ve *Fax* hizmetini tıklayın. Fax bağlantısı oluşturulduktan sonra fakslanacak belgeyi açın ve *Print* ya da *Send to Fax Recipient* işlevini kullanın. Transfer sonlandırılır sonlandırılmaz faks bağlantısı Bluetooth yazılımından otomatikman ayrılacaktır.

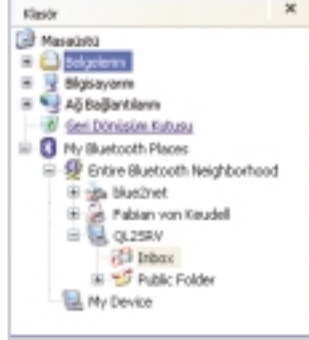
Kişisel kullanıcı bilgilerinin değiş tokuşu

“Information Synchronization” servisi, Microsoft Outlook verilerini başka bir Bluetooth aygıtına göndermek ve örneğin bir PDA'dan ya da dizüstü PC'den almak için kullanılan bir yöntem. Yazılım şu formatların transferini destekliyor: Kartvizit (VCD), takvim kayıtları (VCS), notlar (VNT) ve haberler (VMG). Verileri göndermek, almak ya da değiş tokuş etmek için *My Bluetooth Places* klasör penceresinde diğer aygıtın *Inbox* simgesine tıklayıp kısayol menüsünden dilediğiniz işlevi (göndermek, almak, senkronize etmek) seçin. Böylece veri transferi otomatikman başlayacaktır.

Seri bağlantıları Bluetooth üzerinden paylaşın

Seri bağlantılar için Bluetooth hizmeti, iki Bluetooth aygıtı arasında sanal iletişim noktaları üzerinden kablosuz bağlantı oluşturmaya olanak tanıyor. Sonrasında bu aygıtlar arasında bir seri kablo bağlantısı varmışçasına çalışmanıza devam edebiliyorsunuz. Örneğin Palm Tungsten ile veri alışverişinde bulunabil-

BEN Kimim: Bluetooth ile en basit şekilde kartvizitler, takvim kayıtları, notlar ve mesajlar değiş tokuş edilebilir.

mek için buna ihtiyacınız var, çünkü ürün yalnızca COM arabirimi üzerinden bağlantıya izin veriyor. Yukarıda anlatıldığı gibi, yazılımı çalıştırıp *Bluetooth Serial Port* hizmetini seçin ve takip eden diyalog penceresinde, bağlantıyı atamak istediğiniz COM bağlantısının numarasını girin. Bu bağlantıyı kullanacak uygulamanın, verileri bağlantıya gönderecek şekilde konfigüre edilmiş olması gereklidir.

PDA'ları Bluetooth ile kullanmak

PDA'lar PC ile veri senkronizasyonunu ActiveSync ya da HotSync programları vasıtasıyla gerçekleştiriyor. Bu işlem sırasında kullanıcı verileri, randevuları, telefon numaraları ya da yazılım güncellemeleri, masaüstü bilgisayar ile değiş tokuş edilir. Normal olarak veriler bilgisayara USB kablosu üzerinden gelir. Bluetooth ile bunu daha konforlu şekilde, kablosuz olarak sağlamak mümkün.

İki aygıt arasında bir BT bağlantısı kurmak için, farenin sağ tuşuyla görev çubuğundaki Bluetooth simgesi üzerine gelin. Şimdi kısayol menüsünden *Setup / Configuration* komutunu çalıştırın. Kayıt kartından *Local Service*'i seçin ve *Bluetooth Serial Port* hizmeti üzerine çift tıklayın. Buradaki port bilgisini (örneğin COM 4) daha sonra Microsoft ActiveSync'e ya da Palm HotSync'e girmek üzere aklınızda tutun.

MS ActiveSync örneğinde size PDA yazılımını nasıl konfigüre etmeniz gerektiğini gösteriyoruz. PDA'nızın senkronizasyon yazılımı üzerine gelin. Orada seri Bluetooth bağlantısını kullanan COM bağlantısını (bu durumda COM 4) seçin. Eğer burada yalnızca USB arabirimini görüyorsanız, “Bluetooth sorunlarını giderme” kısmındaki ilgili ipucunu izleyin. PDA'nız bir sonraki senkronizasyonda Bluetooth üzerinden bağlanacaktır.

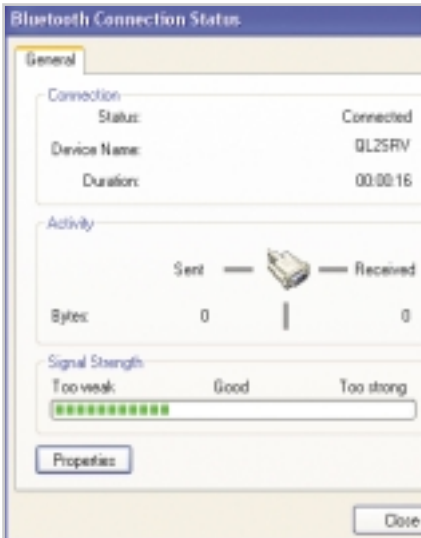
Bluetooth sorunlarını giderme

Bluetooth aygıtı üreticileri, ürünlerinin kurulumunun çocuk oyuncağından farksız olduğu görüşündeler. Onlara kılınca sadece cihazı takip bir iki yere tıklıyorsunuz, o kadar. Teoride böyle dahi olsa, çoğu kullanıcı pratikte aksini söylüyor. Doğru konfigürasyonda bile aygıtlar bazen birbirleriyle konuşmayı istemiyorlar. Şeytan çoğu zaman ayrıntılarda gizli. Ama hata bir kez bulundu mu, birkaç küçük numarayla üstesinden gelmek mümkün. Burada en çetin vakalar için çözümleri bulacaksınız.

Bluetooth aygıtları birbirlerini anlamıyorlar

Eğer iki Bluetooth aygıtı birbiriyle kesinlikle iletişim kurmak istemiyorsa, maalesef her şeyi kökten halledecek olağanüstü bir çözüm mevcut değil. Ancak talimatlara harfiyen uyarmanız, hatanın izini hemen bulabilirsiniz. Öncelikle, bileşenlerin birbiriyle uyumlu olduğundan ve aynı BT profillerini kullandığından emin olmanız gerekiyor. Örneğin bir veri setini cep telefonunuzdan bir yazıcıya göndermek istiyorsanız, her iki aygıtın da BBP'den (Basic Printing Profile) anlaması şart. Bu durumun söz konusu olup olmadığı, kullanım kılavuzunda belirtilmektedir. Sıklıkla ortaya çıkan diğer bir hata ise, kimlik denetlemesinin yokluğudur. Bluetooth aygıtları önce birbirleriyle tanıştırmak zorunda. Bluetooth dilinde bu işlemin adı “Pairing”. Bu işlemin nasıl yapılacağını iki PC örneğinde Widcomm yazılımıyla anlatıyoruz: Farenin sağ tuşuyla görev çubuğundaki BT simgesinin üzerine basın ve oradan *Setup / Security*'yi seçin. Sol taraftan dilediğiniz bilgisayarı işaretleyip *Execute Pairing*'e basın. *Bluetooth Passkey* kısmında herhangi bir parola verin. Şimdi

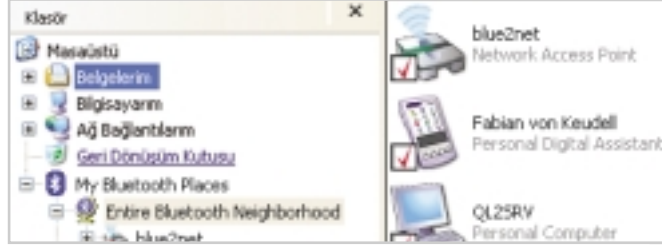

BİLGİLENDİRİCİ: Bir durum penceresi üzerinden bağlantının transfer kalitesini ve hızını görebilirsiniz.

diğer PC'de üzerine tıklamanız gereken bir ipucu penceresi belirecektir. Az önce kullandığınız parolayı girin. Eğer bağlantı hala işlemiyorsa, bunun sebebi aygıtlar arası mesafenin gerekenden fazla olması olabilir. Bir güvenlik ayarı da veri aktarımını engelleyebilir. Yine farenin sağ tuşuyla BT simgesi üzerine gelin ve *Setup / Configuration*'ı seçin. *Security Mode* altından *Medium* seçeneğini OK ile onaylayın.

❌ Microsoft ActiveSync, Bluetooth'tan bağlanamıyor

ActiveSync'in en yeni sürümünü www.microsoft.com/downloads adresinde bulacaksınız. Yazılımı yeni bir bilgisayar üzerinde kurarsanız, ActiveSync yalnızca USB sürücülerini yüklemiş olabilir. Ancak bununla BT vasıtasıyla veri transferi için ihtiyacınız olan bir COM Port'a geçemezsiniz. Bu sorunu ortadan kaldırmak için önce 3.5 sürümünü ve daha sonra 3.7 sürümünü kurun. Böylece COM erişimi için sürücüler ve ayarlar muhafaza edilmiş olacak ve yeni sürüm-

LÜTFEN CEVAP VERİN:
Fare tıklamasıyla, vericinin kapsama alanı içinde bulunan tüm aygıtları arayabilirsiniz.

de de kullanılabilecektir. Sonra bunları arabirim listesinden seçebilirsiniz.

❌ Windows Bluetooth sürücülerinin üzerine yazıyor

Veri alışverişinde sorunlar yaşıyorsanız, bunun nedeni BT bileşenlerinin sürücülerinde yatıyor olabilir. Bunların çoğu henüz Microsoft tarafından sertifikalandırılmamış olduğundan, Windows'un yedekleme sistemi üretici verilerinin üzerine yazıyor. Sürücüyü yeniden kurmak için şu yolu izlemeniz gerekiyor: *Başlat* düğmesine tıklayıp *Denetim Masası*'nı seçin. Önce *Sistem* simgesine, bir sonraki pencerede ise *Donanım* sekmesine tıklayın. *Aygıt Yöneticisi*'nden Bluetooth aygıtını arayın; çoğu zaman *Ağ Bağ-*

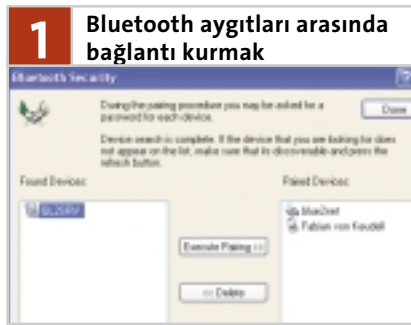
daştırıcıları başlığı altında bulabilirsiniz. Farenin sağ tuşuyla aygıtın ismine tıklayın ve *Özellikler*'e geçin. *Sürücü* altından *Sürücüyü Güncelleştir*'i seçin. Şimdi üreticinin sürücü CD'sini yerleştirip *Tamam* düğmesine basın. Böylelikle orijinal sürücü yeniden oluşturulacaktır. Bluetooth donanımları hala işlemiyorsa, BT Suite'i kaldırın. Bunun için *Başlat* menüsünden *Denetim Masası / Program Ekle veya Kaldır* komutunu verin, burada BT yazılımını seçin ve *Programdeğiştir-Kaldır* üzerine tıklayın. Şimdi sistemi yeniden başlatmak ve Bluetooth yazılımı ile donanım bileşeninin sürücülerini yeniden kurmak zorundasınız. Böylece sorunlar ortadan kalkmış olacaktır. ■

FK / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

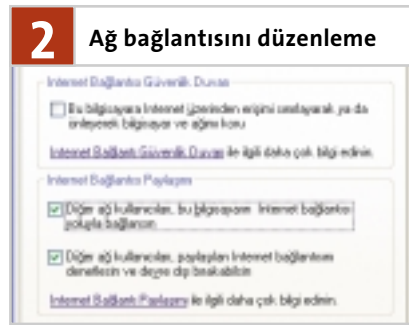
MİNİ ATÖLYE: BLUETOOTH AĞI KURULUMU

» Üç basit adımda kablosuz ev ağı

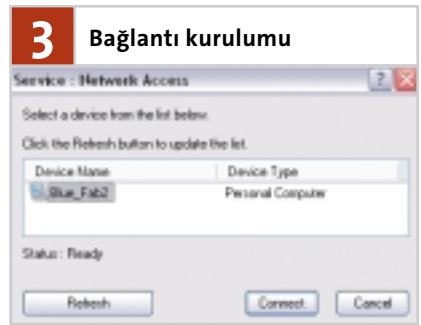
Bluetooth sayesinde PDA'ların ve dizüstü bilgisayarların bir diğer PC ile bağlantı kurmasını sağlayabilir, böylece varolan internet bağlantınızı paylaşabilirsiniz. Bu workshop sayesinde ayarlarla uğraşmaksızın mevcut ağa yeni aygıtlar ekleyebilirsiniz.

Önce her iki aygıtı pair etmeli, yani bağlamalısınız. Bu hem güvenliği sağlar, hem de istenmeyen şahısların ağa erişmesini engeller. Bu sırada aygıtlar öteki BT aygıtı için erişim parolası olarak geçerli bir anahtar takas ederler. Farenin sağ tuşuyla görev çubuğundaki BT simgesine basın ve oradan *Setup Security*'yi etkinleştirin. Sol taraftan dilediğiniz aygıtı işaretleyip *Execute Pairing* komutunu verin. *Bluetooth Passkey* altında herhangi bir parola girin. Öteki PC'ye geçin, orada üzerine tıklamak zorunda olduğunuz bir ipucu penceresi belirecektir. Burada az önceki parolayı yeniden girin.

Şimdi hangi internet bağlantısını paylaşacağınızı belirteceksiniz. Bunun için *Başlat* menüsünden *Bağlan / Tüm Bağlantıları Göster*'i seçin ve sonra farenin sağ tuşuyla ağ bağlantınıza tıklayın. Açılan menüden *Özellikler*'i seçerek *İnternet İletişim Kuralları (TCP/IP)* üzerine çift tıklayın. Şimdi *Aşağıdaki IP Adresini Kullan*'ı seçin ve IP adresi olarak "192.168.0.1", *Alt Ağ Maskesi* olarak da "255.255.255.0" girin. *Tamam* ile onaylayın. *Gelişmiş* sekmesinde, bu penceredeki her iki seçeneği de işaretleyin. Ayarları *Tamam* ile etkinleştirin. Bağlantı şimdi kullanıcılara açılmış olacaktır.

Diğer bilgisayarın paylaşımına sunduğu imkanlardan yararlanmak için, istemci üzerinden bir Bluetooth bağlantısı kurmak zorundasınız. Bu, sunucudaki internet bağlantısı ile istemciye erişim arasında arabirim olarak görev yapacaktır. Bağlantıyı oluşturmak için görev çubuğunda, saatin yanındaki Bluetooth simgesine farenin sağ tuşuyla tıklayın ve *Services / Network Access / Find Devices* komutunu çalıştırın. Sunucu bilgisayarın adı üzerine tıklayıp açılan menüden *Connect*'i seçin. Şimdi size kullanıcı adı ve parola sorulacaktır. Bu sorguda alanları boş bırakın ve *Bağlan*'a tıklayın.

İÇİNDEKİLER

70

Test Birincisi:
Samsung SW-252

70

Fazladan Yazmak:
Overburn bir sanattır

74

Nasıl Test Ettik?
Dikkat edilmesi gerekenler

76

Sonuç ve Tablo:
Dikkat edilmesi gerekenler

En yeni CD yazıcılar testte

CD yazmanın tam zamanı

CD yazıcıların fiyatları 50 dolar seviyesine kadar gerilemiş durumda. Hal böyleyken PC'nize CD yazma/kopyalama fonksiyonu katacak böyle bir cihazdan kendinizi mahrum etmeyin.

Dvd yazıcıların düfleri fiyatların 100 dolar altı seviyeye gelmesi belli bir zaman alacak ve bu zaman zarfında, yazılabilir DVD'lerin fiyatları da yavaş yavaş düşecek. Bu sürecin iki yılı bulacağını öngörürsek, şu an CD yazıcı satın almak için en doğru zaman diyebiliriz.

Kısa süre öncesine kadar lüks donanımlar arasında sayılan CD yazıcılar artık PC'lerin standart donanımları arasına girmiş durumda. Dar bütçeli kullanıcılar bile CD sürücü yerine fazladan 25-30 dolar ödeyerek bir CD yazıcı satın alabilir ve kopyalama/yazma işlemlerini tek cihazla gerçekleştirebilirler. Aslında tabii ki ideal durum CD sürü-

cüyle CD yazıcıyı, hatta DVD sürücüyle CD yazıcıyı birlikte kullanmak. Böylece CD kopyalama işlemi sırasında dosyalar sabit diske yazılmadan, doğrudan okuyucudan yazıcıya aktarılacaktır (on the fly).

CD yazıcılar da zaman içinde gelişim gösterdiler. CD yazmak artık eskisi gibi "riskli" bir iş değil. Üreticilerin kullandıkları çeşitli yöntemler sayesinde, kullanıcılar buffer underrun hatalarıyla artık daha az yüz yüze geliyorlar. Hızlanan anakart chipset'leri ve CPU'lar ise CD yazma işlemi sırasında PC'de rahatça çalışmasını mümkün kılıyor. CD yazıcıların ilk zamanlarında, CD yazma sırasında kullanıcıların PC'lerini adeta "nadasa" bıraktığını hatırla-

yanlar çıkacaktır. Bunda, medya fiyatlarının yüksekliğinin de payı vardı. Zira tampon bellek yönetiminin şimdiki kadar gelişkin olmadığı o dönemlerde, CD yazımı sırasında gerçekleşen veri aktarımının bir anlık kesintisi bile CD'nin çöpe gitmesine sebep olabiliyordu. Daha sonra ortaya çıkan buffer underrun korumalı CD yazıcılar bu avantajlarını yüksek fiyatlarıyla kullanıcılara yansıtmışlardı. Oysa günümüzde üretilen CD yazıcıların tümü de yazma sırasında ortaya çıkabilecek aksaklıklara karşı belli ölçüde donanımlı. 11 adet dahili 4 adet de harici CD yazıcının katıldığı testimizin CD yazıcı satın almayı düşünen okurlarımız için iyi bir rehber olacağını umuyoruz

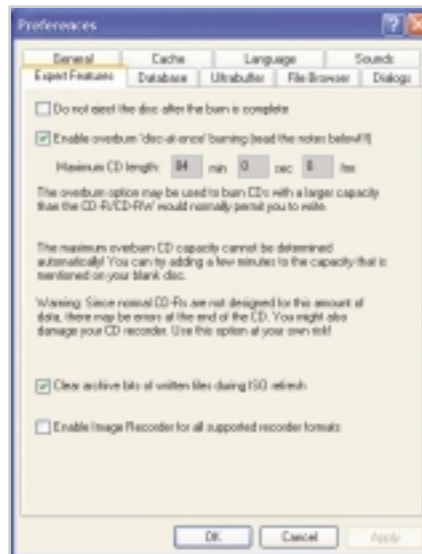
UCUZLAYAN MEDYA: Yazılabilir CD'lerin ve yazıcıların fiyatlarındaki düşüşle beraber kopyalama ve yedekleme işlemleri hız kazanmış durumda.

mişlardı. Oysa günümüzde üretilen CD yazıcıların tümü de yazma sırasında ortaya çıkabilecek aksaklıklara karşı belli ölçüde donanımlı. 11 adet dahili 4 adet de harici CD yazıcının katıldığı testimizin CD yazıcı satın almayı düşünen okurlarımız için iyi bir rehber olacağını umuyoruz

Samsung SW-252: Testimizin birincisi olan bu ürün hakkında bilgi için lütfen [70'e](#) bakın.

Plextor Plexwriter Premium: CD yazıcılar arasında eskiden beri seçkin bir marka olmayı başaran Plextor, bu modeliyle de 11 dahili CD yazıcı arasında üst sıralarda yer almayı başardı. 52x32x52x hızlarında çalışan yazıcı, CD okuma performansı testlerinde vasat bir tablo çizdiyse de, özellikle Audio CD kopyalama testinde gösterdiği olağanüstü başarının genel toplamda ürüne büyük bir avantaj sağladığı kesin. Başarılı bir yazıcı olmasını takdir ediyoruz, fakat CD yazıcıların fiyatları bu kadar düşmüşken pek çok kullanıcının testteki bazı yazıcılardan üç kat daha pahalı olan Plextor Plexwriter Premium'a yüksek fiyatı yüzünden temkinli yaklaşacağını tahmin edebiliyoruz.

Plextor Plexwriter PX-W5224TA: 52x24x52x hızlarında çalışan bu modeliyle testimizdeki ilk üç arasına iki model

OVERBURN İÇİN HAZIRLIK: CD yazıcınızla ne oranda overburn yapacağınızı belirtirken küçük adımlarla ilerlemeli ve denemeler sırasında doğrudan yazmak yerine simülasyon yapmalısınız.

sokmayı başaran Plextor, bu bağlamda genel olarak başarılı sayılabilir. Plextor Plexwriter PX-W5224TA, özellikle AudioCD kopyalama testlerinde şahlanaarak rakiplerine fark atmaya başarıyor. Fakat diğer Plextor'da olduğu gibi, bu üründe de fiyat önemli bir sorun gibi görünüyor. Zira bu yazıcı test birincisinden yaklaşık iki kat daha pahalı.

LG GCE-8523B: Testteki uygun fiyatlı katılımcılardan biri olan LG GCE-8523B, özellikle CD okuma performansının yüksekliğiyle dikkat çekiyor. CD yazma testlerinde iyi sayılabilecek bir performans ortaya koyan ve 52x24x52 hızlarında çalışan ürün, test birincisine iyi bir alternatif olarak düşünülebilir.

BenQ CRW5524P: CD yazıcıların fiyatlarının bu kadar düştüğünü görmek güzel. BenQ CRW5524P de 50 dolar seviyesindeki fiyatıyla testimizin uygun fiyatlı katılımcıları arasında. 52x24x52x hızlarında çalışan yazıcı, genel olarak performans açısından ortalama sayılabilecek bir değer aldı, ancak CD okuma testlerini bu genellemenin dışında tutuyoruz; zira ürün bu testlerde gayet başarılı oldu.

FAZLADAN YAZMAK

» Overburn bir sanattır

CD'lere belirtilenden fazla veri yazmak, belli şartlar altında mümkündür. "Overburn" denilen bu işlem için öncelikle yazıcınızın bu konuda desteği olduğundan emin olmalısınız. Nero içinde Recorder menüsündeki *Choose Recorder* kısmında yazıcınızla ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz. Daha sonra *File / Preferences / Expert features* seçeneklerini izleyerek bu sekmedeki *Overburning* seçeneğini aktive etmeniz gerekiyor. Bu kısımda fazladan ne kadar yazmak istediğinizi de belirtirsiniz. Burada izlemeniz gereken yol, fazladan yazma için adım adım gitmek. Fazladan yazma için 2 dakika ile başlayabilirsiniz; bu yaklaşık 17MB anlamına gelir.

Ne kadar fazladan yazabileceğinizi (ki bu yazıcınıza ve kullandığınız medyaya bağlıdır) gittikçe artan değerlerle deneme yanılma yöntemiyle bulabilirsiniz. Tabii bu sırada gerçekten yazma yerine yazma simülasyonu kullanmanız boşa CD harcamanıza engel olacaktır. Deneme yanılma ile fazladan yazma süresini gittikçe arttırın. Birkaç denemeden sonra simülasyon sonunda hata alırsanız Overburn değerini fazla belir-

lediniz demektir. Bu işlemden sonra sıra gerçekten yazmaya geldiğinde Nero size Overburn yapmak isteyip istemediğinizi soracak, onay verdiğiniz takdirde yazma işlemine başlayacaktır. Bu şekilde 700MB'lık CD'lere neredeyse 800MB'lık veri sığdırabilirsiniz.

Overburn sırasında dikkat edilmesi gerekenler

Overburn yazma için *Disc at once* seçeneğini kullanmalısınız. Zira Overburn işleminin Multisession yazma ile arası iyi değildir. Ayrıca daha önce belirttiğimiz gibi, direkt yazmak yerine simülasyon yaparak işinizi sağlama almanızda fayda var. Sisteminize ne kadar güvenmeniz de, overburn sırasında yazma hızını bir miktar düşürmek, buffer underrun hatalarından korunmanız açısından yerinde bir davranış olacaktır. Aksi takdirde burn proof ya da benzer anti-buffer underrun hatası mekanizmaları, sizi, daha doğrusu CD'nizi korumakta yetersiz kalabilir. Benzer şekilde yazma sırasında PC'nizde herhangi başka bir uygulama çalıştırmamanız da yerinde bir önlem olacaktır.

» TEST BİRİNCİSİ

CHIP PUANI

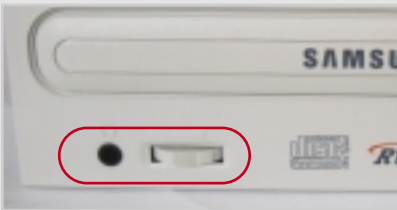

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi

FİYAT
BİLGİ

49 dolar
www.samsung.com

SES AYAR DÜĞMESİ: Audio CD dinlerken işe yarayan ses ayar düğmesi CD yazıcıların çoğunda var.

- + Yüksek performans
- + 8 MB tampon bellek
- + Mükemmel fiyat/performans

Samsung SW-252

2 kategorinin de şampiyonu

Gerek performansı gerekse uygun fiyatıyla beğenimizi toplayan bu CD yazıcı, okuyucularımız için doğru bir seçim.

■ Üç adet yazma testinden ikisinde tüm testin en iyi performansını ortaya koyan bu yazıcı, performans ödülünü rahatlıkla kazanmayı başarıyor. Ürün için "daha iyi olabilirdi" yorumunu yapabileceğimiz az sayıdaki şeyden biri, CD okuma performansı oldu. Ürün bu konuda harikalar yaratmadıysa da test ortalamasının altına düşmemeyi başardı. Her halükarda yazma testlerindeki başarısı, Samsung SW-252'yi test içinde birincilik koltuğuna oturtmayı başardı. Fakat hepsi bu değil. Testlerimizde performans ve fiyat/performans ödülü nadiren aynı ürüne gider. Samsung SW-252 bu şerefe nail oluyor ve bizden her iki ödülü de kazanarak büyük bir başarı gös-

teriyor. Gerçekten de yaklaşık 50 dolarlık fiyatı ve yüksek performansı, bu CD yazıcının her kesimden kullanıcı için cazip bir seçim olduğu aşikar. 52x24x52x hızlarında çalışan yazıcının tüm test içinde 8MB tampon bellek içeren tek ürün olduğunu da hatırlatmadan geçmeyelim. Belki de uygun fiyatının bir sonucu olarak ürünle beraber boş CD gelmiyor; ne var ki yazılabilir CD'ler bu kadar ucuzlaşmışken bu çok da önemli bir dezavantaj sayılmaz.

Sonuç itibarıyla, bu defa performans ile uygun fiyat arasında bir seçim yapmak zorunda değilsiniz. Zira Samsung SW-252 hızlı bir CD yazıcı olarak ön plana çıkarken makul fiyatıyla da göz dolduruyor.

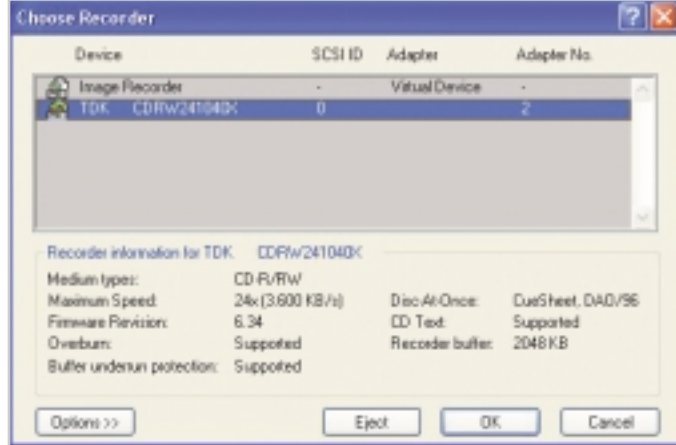

Test: CD Yazıcılar

Aopen CRW5524: 39 dolarlık fiyatıyla tüm testin en uygun fiyatlı yazıcısı olan Aopen CRW5524, teste katılan yazıcıların neredeyse hepsi gibi standart 2MB tampon bellekle donatılmış ve 52x24x52x hızlarında çalışıyor. Sabit diskten CD'ye yazma testinde mükemmel bir performans gösteren ürün, aynı başarıyı diğer kategorilerde tekrarlayamayınca ilk üçe giremedi.

Mitsumi CR-48ETE: CD'den kopyalama testlerinde ne yazık ki başarılı olamasa da, sabit diskten dosya yazma testlerinde takdire şayan bir başarı gösteren bu yazıcı, testte birçok benzerine rastladığımız, 52x24x52x hızlarında çalışan ve 2MB tampon belleğe sahip katılımcılardan bir diğeri.

Beraberinde boş CD gelmeyen yazıcının kutusundan diğer yazıcıların çoğunda olduğu gibi Nero CD yazma programı çıkıyor.

YAZICINIZI TANIYIN: Nero içindeki recorder/choose recorder menüsü altında yazıcınızla ilgili çeşitli bilgilere ulaşmanız mümkün.

Philips PCRW5224: Yazma testlerinde başarılı olan yazıcılar, ilginçtir ki okuma testlerinde o kadar başarılı olamıyorlar. Dolayısıyla bu durumun tersi de test sonuçlarından kolaylıkla çıkarılabilir. Philips PCRW5224 de yazma testlerinde başarılı olamamasına rağmen okuma testinde yazma performansına oranla

iyi bir tablo sergiledi. Fakat bu kısıtlı başarı, doğal olarak ürüne sıralamada iyi bir yer sağlamaya yetmedi.

MSI CR-52-A2: Testimizdeki yazıcıların çoğu gibi 52x24x52x hızlarında çalışan ve 2MB tampon belleğe sahip olan MSI CR-52-A2, CD okuma testinde başarılı

OKUNAMAYAN CD'LER

» Hemen pes etmeyin

Optik cihazların zamanla medyaları okurken problem çıkarması sıkça görülen bir durumdur. Bazen cihaz örneğin bir CD'yi ya hiç okumaz, bazen de okuma sırasında atlamalar ya da donmalar yaşanır. Bu durumdan sorumlu bileşen olarak karımıza genellikle cihaz içindeki okuyucu kafa (ya da lens) çıkar. CD'ler ya da DVD'ler üzerlerindeki mikroskopik çukurlar sayesinde verileri birler ve sıfırlar olarak, yani dijital formatta saklarlar. Optik cihazlar ise ince bir lazer demetiyle bu çukurları belirlerler ve böylece dijital veri aktarımı gerçekleşir. Fakat okuma işleminde kullanılan ince lazer demetinin çıktığı (ve tekrar girdiği) minik lens üzerinde zamanla toz birikirse ilgili süreçteye uğrayacağından, lens üzerinde küçük bir temizlik yapmak gerekir.

Basınçlı hava içeri, tozlar dışarı...

Lens temizleyici kitlerden satın almak işe yarayabilir. Fakat bunlardan daha iyisi basınçlı hava kullanmaktır. Örneğin CD yazıcınızın lensini temizlemek istiyorsanız CD çekmecesini açıp içeri basınçlı hava verebilir ve lens üzerindeki tozların uçmasını sağlayabilirsiniz. Fakat daha iyisi, şayet eliniz bu işlere yatkınsa, hava püskürtme işlemini cihazın içi açıkken yapmanız olacaktır. Eğer elinizde bu tür bir kompresör yoksa lensi temizlemek

çok pamuklu bir çubuk kullanabilirsiniz. Lense kesinlikle dokunmayın. Parmak iziniz lens üzerinde kalırsa yapmaya çalıştığınız temizliğin bir anlamı kalmaz. Temizleme sırasında sıvı kullanmamaya da özen gösterin. Bazı temizleme kitleriyle beraber gelen özel alkol türevleri bu konuda istisna oluştururlar.

Sorun cihazda olmayabilir

Bazı CD'ler çok fazla çizilmiş olabilir ve okuma problemlerinin sebebi lens kirlili-

TEMİZLEME KİTLERİ: CD okuma/yazma kafasını temizlemeye yarayan kitler her zaman işe yarayabilir.

ğinden ziyade bu çizikler olabilir. Bu durumda CD'yi önce nemli ve pamuklu bir bezle silmeyi deneyin. Bu silme işlemi sırasında dikkat etmeniz gereken, gerekli silme hareketlerini dairesel hareketlerle yapmanız.

Bunun yerine, bezi merkezden kenarlara doğru dik bir açıyla hareket ettirin. Optik cihazlar aslında medyalar üzerindeki çiziklere karşı oldukça başarılı hata düzeltme mekanizmalarına sahiptir. Fakat çizikler, kayıt izleri üzerine dik ve rastgele bir şekilde değil de iz boyunca dairesel bir şekilde oluşmuşsa, bu hata mekanizmaları işe yaramaz.

Çizikler bazı durumlarda izlerin bulunduğu tabakaya ulaşamamış ve yüzeydeki parlak kısım üzerinde kalmış olabilir. Bu durumda CD üzerini bu amaçla hazırlanmış cilalarla parlatabilir ya da ilgili kitleri satın almayı düşünebilirsiniz (yaklaşık 30 dolar). Eğer kendiniz parlatmayı tercih ederseniz CD üzerinde dairesel hareketler yapmamayı unutmayın. Her halükarda bu sorunlarla karşılaşmamak için optik medyaları plastik kutuları ya da kağıt zarfları içinde muhafaza edin. Medya yüzeyine dokunmak yerine kenarlardan tutmaya özen gösterin ve toz zerreciklerinin bile basit sürtünmelerle CD üzerinde çizikler oluşturabileceğini aklınızdan çıkartmayın.

Test: CD Yazıcılar

olduysa da genel hatlarıyla vasatın altında bir tablo çizdi.

Asus CRW-5234A: Dolu bir paketle satışa sunulmuş olan bu yazıcı, sabit diskten CD'ye yazım testinde başarılı olduysa da, CD kopyalama testlerinde sınıfta kalınca genel toplamda testimizin son sıralarına kadar düştü.

NEC NR-9300A: Testteki tek 42x24x48x CD yazıcı olan bu katılımcı, sabit diskten CD'ye yazma sırasında şaşırtıcı derecede iyi bir performans ortaya koydu. Fakat bunun dışındaki tüm test kategorilerinde başarısız sonuçlar alınca sonuncu olmaktan kurtulamadı.

Harici yazıcılar

Freecom Portable II CD-RW: 52x24x52x hızlarında çalışan, 2 MB tampon bellekli bu harici CD yazıcı, sabit diskten CD'ye yazma testinde dikkate değer bir başarı gösterdi. Bu kategori-

TAŞINABİLİR KOLAYLIK: Harici CD yazıcılar USB 2.0 desteği sayesinde eskiye nazaran bariz bir şekilde daha başarılı.

deki başarısını CD okuma testinde de tekrarlamayı başaranca, harici CD yazıcılar kategorisinde birinci oldu.

Aopen EHW-5224U: Testteki tüm harici CD yazıcılar gibi USB1.1/2.0 arabirimini destekleyen bu yazıcının harici yazıcılar kategorisindeki en uygun fiyatlı katılımcı olmasını takdir ettik. Özellikle sabit diskten CD yazma testinde kendini gösteren ve kategorisinin en iyi skorunu elde eden bu CD yazıcı,

52x24x52x hızlarında çalışıyor.

Asus CRW-5224A-U: Nispeten makul fiyatlı bir diğer harici CD yazıcı olan bu ürün, CD'den kopyalama testlerini saymazsak derli toplu bir tablo çizdi denebilir.

Philips Jackrabbit JCR24CDRWK: Jackrabbit, harici CD yazıcılar kategorisindeki diğer arkadaşlarından oldukça hoş tasarımı sayesinde kolayca ayrılıyor. 24x12x40x hızlı bir CD yazıcı olan ürün, 8MB tampon belleğiyle de dikkat çekiyor.

TEST PLATFORMU

Pentium 4 2.53GHz
Gigabyte 8KNXP anakart
512 MB DDR400 bellek
DirectX 9.0a
Detonator 44.03
Catalyst 6.14.10.6343
Windows XP Professional SP1

CD YAZICILARI NASIL TEST ETTİK?

En doğru sonuç için farklı yazma testleri

İşe her şeyden önce CD yazıcıyı sisteme Secondary Master olacak şekilde bağlayarak başladık. CD sürücüyse Primary Slave olarak bağlanıyordu. CD sürücü ve CD yazıcının farklı IDE kanallarına bağlı olması, CD'den CD'ye kopyalama yaparken yazma başarısını artırır.

► Audio CD KOPYALAMA (%20)

İlk test kategorimizde Audio CD'den kopyalama yaptık. Zira CD yazıcıların en sık kullanıldığı alanlardan biri de bu ve pek çok kullanıcı için bu kategori büyük önem taşıyor. Audio CD kopyalama testi toplam puan üzerinde %20'lik bir ağırlığa sahip.

► DATA CD KOPYALAMA (%20)

İkinci test kategorimizdeyse 650MB'lık tam dolu bir CD'yi kopyaladık. Fakat bu sefer kopyaladığımız CD'de tek bir DivX dosyası vardı. Özellikle film ve benzeri büyük dosyaları kopyalayan okuyucularımız için önem taşıyan bu kategori de %20'li bir ağırlıkla toplam puana etkidi.

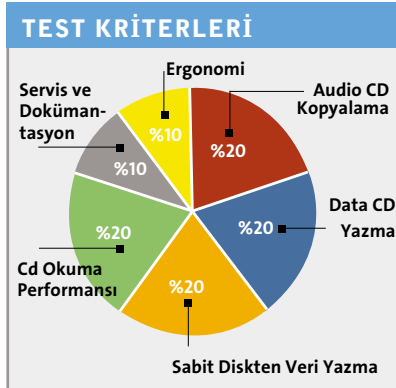
► SABİT DİSKTEN VERİ YAZMA (%20)

CD yazma testimizde son kategorimiz olan sabit diskten CD'ye yazım işlemi

için, toplamda 650MB yer tutan irili ufaklı onlarca dosyayı içeren bir klasör kullandık. Sabit diskten CD'ye yazma testi de tıpkı diğer yazma testleri gibi toplamda %20'lik bir ağırlıkla değerlendirildi.

► CD OKUMA PERFORMANSI (%20)

CD okuma performansını test etmek için bu konuda en sık kullanılan programlardan biri olan CD Tach'ı kullandık. Maksimum ve ortalama veri transfer hızının yanında erişim süresini de değerlendirmeye aldık. Bu üç kategori, testteki tüm katılımcılar için teker teker değerlendirildi.

rildi ve üç kategoriye ait puanlar toplamda %20'lik bir ağırlığa sahip oldu.

► ERGONOMİ (%10)

Bu kategoride CD yazıcıların sahip olduğu tampon bellek, dijital audio bağlantısı ya da ses ayar düğmesi gibi unsurlar dikkate alındı. Ergonomi kategorisi toplam puana %10'luk bir ağırlıkla etkidi.

► SERVİS VE DOKÜMANTASYON (%10)

Oldukça emek verdiğimiz bu kategoride, teste katılan firmaların teknik destek hizmetini ilk defa düzenli test kategorisinde puanlamaya dahil ederek Türkiye'de bir ilke imza attık. Bu kategori içinde garanti süresi, yerinde servis, Türkçe web sitesi gibi kriterleri puanladık. Ayrıca firmaların destek telefonlarını bir kullanıcı gibi arayarak soru sorduk ve gelen cevaplara göre geniş çaplı bir değerlendirme yaptık. El kitabının kalitesi, Türkçe olup olmaması gibi kriterler de toplam puanı %10'luk bir ağırlıkla etkileyen bu kategoride değerlendirmeye alındı. Tablodaki fiyat/performans oranı puanlamaya katılmadı. Bu başlık size sadece ürün hakkında genel bir fikir vermeyi amaçlıyor.

Sonuç:

Altın çağ

Şahin Ekşioğlu,
CHIP Test Merkezi
Editörü

Ecevit Bıktım,
CHIP Test Merkezi
Editörü

■ CD yazıcılar gerçekten de altın çağlarını yaşıyorlar. İster dahili isterse harici olsun, testimize katılan CD yazıcıların genel olarak tatmin edici olduğunu, gerek fiyat gerekse performans açısından kullanıcılar için başarılı alternatifler olduğunu söyleyebiliriz. Testteki bir iki model hariç neredeyse tüm dahili yazıcılar 50 dolar civarındaydı ki, işlevi dikkate alındığında bir CD yazıcı kesinlikle bu parayı hak ediyor. Fazladan bir 30 dolar ödeyerek CD sürücü yerine CD yazıcı satın alabilir ve böylece “read only” olmaktan kurtulabilirsiniz. Aslına bakarsanız hem CD sürücü (ya da DVD sürücü) hem de CD yazıcı, her PC’de olması gereken bileşenler.

Hem performanslı hem de uygun fiyatlı

Testimizin şampiyonu (ki o gerçek bir şampiyon) sadece alışlageldiği üzere performans testlerini ilk sırada tamamlayan bir katılımcı değil, aynı zamanda uygun fiyat ödülünü de kazanmayı başaran bir CD yazıcı olan Samsung SW-252. Genelde 52x24x52 hızlarında (52x yazma, 24x yeniden yazma, 52x okuma) çalışan ve 2MB tampon bellekli yazıcıların katıldığı testimizde 8MB tampon belleğiyle dikkat çeken ürün, performans testlerindeki başarıyla birincilik ipini göğüslemekte zorlanmadı.

Bunun dışında testimizdeki CD yazıcılar arasında LG, BenQ ve Aopen’ın başarılı sayılabilecek performansları ve uygun fiyatlarıyla dikkat çektiklerini söylemek mümkün.

1

2

3

Ürün Model	Samsung SW-252	Plextor Plexw. Premium	Plextor Plexw. PX-W5224TA
Fiyat (yaklaşık)	49 dolar	145 dolar	99 dolar
Firma	Kont, Koyuncu	Mikrobeta, SKY	Mikrobeta, SKY
Telefon	(216) 499 62 99, (216) 522 99 00	(312) 467 75 04, (212) 225 68 08	(312) 467 75 04, (212) 225 68 08
Internet (www.)	samsung.com	plextor.be	plextor.be
CHIP Toplam Puanı	86	83	83
Audio CD CD’den yazma (%20)	78	97	100
Data CD CD’den yazma (%20)	100	95	94
Data CD HDD’den yazma (%20)	100	91	87
CD Okuma Performansı (%20)	66	55	58
Ergonomi ve birlikte gelenler (%10)	100	80	70
Servis ve Dokümantasyon (%10)	71	77	77
Fiyat/Performans	çok iyi	kötü	kötü
Özetle	Hem fiyat hem de performans açısından çok cazip.	Performans kesinlikle tatmin edici fakat fiyat çok yüksek.	Yüksek performanslı bir yazıcı fakat fiyatı yüksek.
Teknik veriler			
Arabirim	ATAPI	ATAPI	ATAPI
Yazma/ Tekrardan Yazma/ Okuma	52 x 24 x 52	52 x 32 x 52	52 x 24 x 52
Tampon Bellek (MB)	8	2	2
Dijital Audio	•	•	•
Kulaklık girişi	•	•	—
Ses ayarı	•	•	—
Buffer Underrun Koruması	Just Link	Buffer Underrun Proof	Buffer Underrun Proof
Birlikte gelenler			
Audio kablo	•	—	•
Vidalar	•	•	•
IDE kablo	•	—	•
Boş CD (adet)	—	1	—
Tekrar yazılabilir CD (adet)	—	1	—
Yazılım	Nero 5.5	Nero 5.5	Nero 5.5
Test sonuçları			
Okuma testi			
Maksimum transfer hızı (Kbyte/s)	5142	5508	5505
Ortalama transfer hızı (Kbyte/s)	3980	3650	3649
Veri erişim süresi (ms)	88	135	120
Yazma testi			
Audio CD CD’den CD’ye (sn)	230	185	180
Data CD CD’den CD’ye (sn)	181	190	193
Data CD HDD’den (sn)	146	160	168

• = var — = yok

Test: CD Yazıcılar

4

5

6

7

8

9

10

LG GCE-8523B	Benq CRW5524P	Aopen CRW5524	Mitsumi CR-48ETE	Philips PCRW5224	MSI CR-52-A2	Asus CRW-5234A
48 dolar	49 dolar	39 dolar	55 dolar	55 dolar	47 dolar	50 dolar
Ufotek	Datagate	Armada, Çözüm, Infronic	Boğaziçi	Boğaziçi, Hızlı Sistem	Multimedya	Çizgi, Boğaziçi
(212) 336 61 00	(212) 321 41 41	(212) 230 89 80, 217 40 10, (216) 317 96 50	(212) 217 29 29	(212) 217 29 29, (212) 671 10 71	(212) 479 46 46	(212) 356 70 70, (212) 217 29 24
lge.com	benq.com	aopen.com	mitsumi.com	philips.com	msi.com.tr	asus.com.tw
82	75	67	67	65	61	61
Puan 0 50 100 75 67 97 89 85 79 çok iyi	Puan 0 50 100 52 49 87 97 100 76 iyi	Puan 0 50 100 49 45 99 67 80 74 çok iyi	Puan 0 50 100 41 40 97 75 80 80 orta	Puan 0 50 100 52 49 82 67 70 78 orta	Puan 0 50 100 31 29 88 76 85 77 orta	Puan 0 50 100 38 35 87 53 100 79 orta
Fiyat/performans oranıyla etkileyici bir tablo çiziyor.	Yazma değilse bile CD okuma performansı çok iyi.	CD kopyalama testlerinde yetersiz kaldı ama sabit diskten yazarken çok hızlı.	CD kopyalama testlerinde yetersiz kaldı ama sabit diskten yazarken hızlı.	Genel olarak vasat bir tablo çizdi.	CD okuma testinde fena değil fakat hepsi bu.	Uygun fiyatlı bir yazıcı fakat vasatın altında.
ATAPI	ATAPI	ATAPI	ATAPI	ATAPI	ATAPI	ATAPI
52 x 24 x 52	52 x 24 x 52	52 x 24 x 52	52 x 24 x 52	52 x 24 x 52	52 x 24 x 52	52 x 24 x 52
2	2	2	2	2	2	2
•	•	•	•	•	•	•
•	•	•	•	—	•	•
—	•	•	•	—	•	•
Super Link	Seamless Link	Just Link	Buffer Underrun	Seamless Link	Burn Proof	FlextraLink
•	•	•	•	•	•	•
•	•	•	•	•	•	•
•	•	—	•	—	—	•
1	1	1	—	1	1	1
1	1	—	—	—	1	1
Nero 5.5	Nero 5.5	Nero 5.5	Nero 5.5	Nero 5.5	Nero 5.5	Nero 5.5
10291	9960	5093	4850	4926	6627	4094
4915	5165	3978	4055	3689	4117	3171
80	61	85	65	77	74	110
239	348	370	440	349	582	469
272	368	400	451	370	623	512
150	168	148	151	178	166	167

■ ■ ■ ■ ■ Değerlendirme kutucukları: 90-100 Puan = 5 Kutu, 75-89 Puan = 4 Kutu, 60-74 Puan = 3 Kutu, 45-59 Puan = 2 Kutu, 0-44 Puan 1 Kutu

Test: CD Yazıcılar

11

1

2

3

4

Ürün Model	NEC NR-9300A
Fiyat (yaklaşık)	61 dolar
Firma	SKY Bilişim
Telefon	(212) 225 68 08
İnternet (www.)	nec.com
CHIP Toplam Puanı	56 ■ ■ ■ ■ ■
Audio CD CD'den yazma (%20)	39
Data CD CD'den yazma (%20)	40
Data CD HDD'den yazma (%20)	91
CD Okuma Performansı (%20)	38
Ergonomi ve birlikte gelenler (%10)	75
Servis ve Dokümantasyon (%10)	70
Fiyat/Performans	kötü
Özetle	Sabit diskten yazma testinde iyi fakat kopyalama testlerinde sınıfta kaldı.
Teknik veriler	
Arabirim	ATAPI
Yazma/ Tekrardan Yazma/ Okuma	48 x 24 x 48
Tampon Bellek (MB)	2
Dijital Audio	•
Kulaklık girişi	•
Ses ayarı	•
Buffer Underrun Koruması	Just Link
Birlikte gelenler	
Audio kablosu	•
Vidalar	—
IDE kablosu	—
Boş CD (adet)	—
Tekrar yazılabilir CD (adet)	1
Yazılım	Nero 5.5
Test sonuçları	
Okuma testi	
Maksimum transfer hızı (Kbyte/s)	2665
Ortalama transfer hızı (Kbyte/s)	2082
Veri erişim süresi (ms)	133
Yazma testi	
Audio CD CD'den CD'ye (sn)	463
Data CD CD'den CD'ye (sn)	458
Data CD HDD'den (sn)	161

Freecom Portable II CD-RW	Aopen EHW-5224U	Asus CRW-5224A-U	Philips Jackrabbıt JR24CDRWK
145 dolar	119 dolar	128 dolar	148 dolar
SKY Bilişim	Armada, Çözüm, Infronic	Çizgi, Boğaziçi	Boğaziçi, Hızlı Sistem Arena
(212) 225 68 08	(212) 230 89 80, 217 40 10, (216) 317 96 50	(212) 356 70 70 (212) 217 29 24	(212) 217 29 29, 671 10 71, 364 64 64
freecom.com	open.com	asus.com.tw	philips.com
68 ■ ■ ■ ■ ■	65 ■ ■ ■ ■ ■	62 ■ ■ ■ ■ ■	60 ■ ■ ■ ■ ■
Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100
45	48	47	47
44	39	38	44
93	95	82	57
83	67	72	69
75	80	60	85
70	74	79	78
çok iyi	çok iyi	çok iyi	çok iyi
Harici yazıcılar kategorisinin en iyisi.	Gerek performans gerekse fiyat açısından tatminkar.	Fiyat avantajı sunsaydı hoş bir seçenek olabilirdi.	Genel tasarımı oldukça farklı ve hoş. Fakat performansı daha iyi olabilirdi.
USB 1.1 / 2.0	USB 1.1 / 2.0	USB 1.1 / 2.0	USB 1.1 / 2.0
52 x 24 x 52	52 x 24 x 52	52 x 24 x 52	24 x 12 x 40
2	2	2	8
•	—	—	—
•	•	•	—
•	•	•	—
Burn-Proof	Just Link	FlextraLink	Seamless Link
—	Kulaklık	—	—
—	—	—	—
USB kablosu var	USB kablosu var	USB kablosu var	USB kablosu var
1	1	—	1
1	1	—	—
Easy CD Creator, Toast lite	Nero 5.5	Nero 5.5	Easy CD Creator, Blue Button
6395	5069	6269	6295
5062	3973	4570	4431
69	85	90	98
399	376	380	386
408	466	474	415
157	154	179	255

• = var — = yok

■ ■ ■ ■ ■ Değerlendirme kutucukları: 90-100 Puan = 5 Kutu, 75-89 Puan = 4 Kutu, 60-74 Puan = 3 Kutu, 45-59 Puan = 2 Kutu, 0-44 Puan 1 Kutu

İÇİNDEKİLER

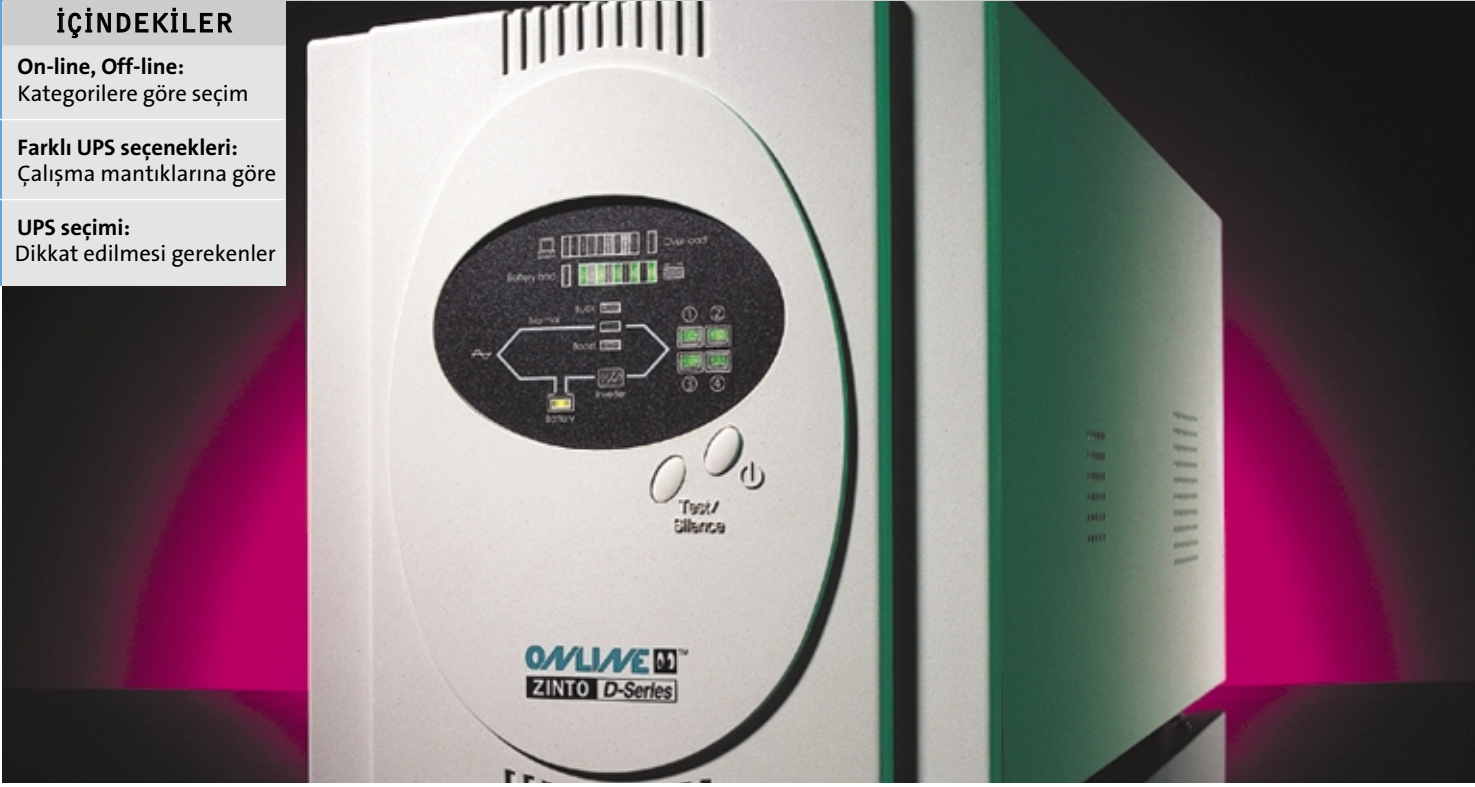
83

On-line, Off-line:
Kategorilere göre seçim

83

Farklı UPS seçenekleri:
Çalışma mantıklarına göre

85

UPS seçimi:
Dikkat edilmesi gerekenler

Kesintisiz güç kaynakları

Uzun ömürlü ve Problemsiz Sistemler

Şehir geriliminin dalgalı veya aşırı yüklü olması PC bileşenlerine ciddi zararlar verebilir. Elektrik kesilmesi durumunda çok değerli bilgilerinizin kaybı söz konusu olabilir. Bu tür tehlikelerden sakınmanın en iyi yolu UPS sistemleri kullanmaktan geçiyor.

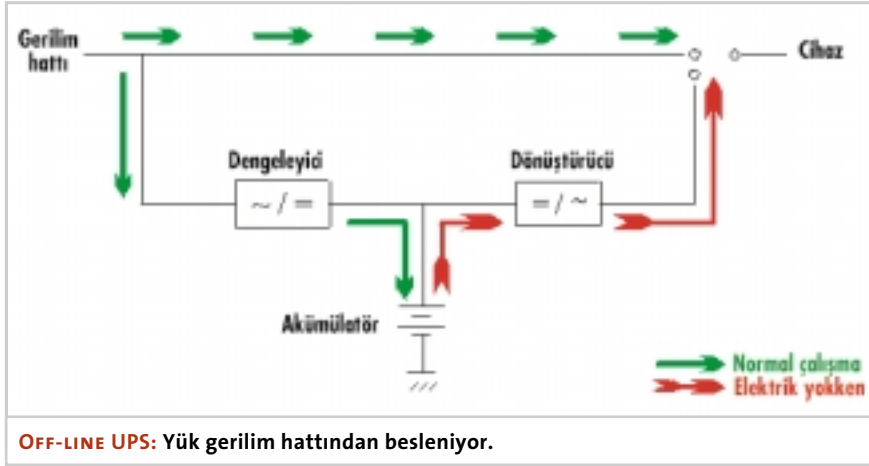
Kullandığımız şehir geriliminin hem elektronik cihazlarınızı hem de verilerinizi büyük bir riske soktuğunu biliyor muydunuz? Gerilimde ani kesilmeler, aşırı yüklenme durumu ve düzensiz frekans değişimleri, kimi küçük birer felaket niteliğinde birçok soruna yol açabilir; bu sorunların kapsamı sistemin çökmesinden tutun da veri kaybına, kilitlenmelere, hatta donanımların bozulmasına kadar değişebilir. Bu tarz olumsuzluklara karşı tedbirli olmak isteyenler için bir çözüm elbette mevcut: Sisteminizin böyle bir tehdit altında olmasını istemiyorsanız size tavsiyemiz PC'niz ile şehir gerilimi arasına bir kesintisiz güç kaynağı (UPS: Uninterruptable Power Supply) bağlamanız olacaktır.

Gerilimde yaşanan ani kesintiler birçok sorunu da beraberinde getirir. Bunlardan elektrikli ev aletleri bile olumsuz yönde etkilenirken, daha hassas cihazlar olan PC'lerin maruz kaldığı tehlikeyi varın siz hesaplayın. Kimi kullanıcılar verilerini düzenli olarak yedeklemenin kendilerini bu tehlikeden uzak tuttuğunu düşünebilir, ancak küçük bir ofiste verilerin yedeklenmesinin üzerinden henüz birkaç saat geçmişken ülkemizde hiç de nadir yaşanmayan bir olayın gerçekleştiğini, yani elektriğin kesildiğini varsayalım. Son yedeklemeden bu yana kaydedilmemiş tüm verilerin kaybolması söz konusu olabilir. Bunun üzerine aynı verileri tekrar girmek için harcanan işgücü ve zaman kaybını, dahası şehir geriliminin ne zaman geri geleceğinin belli ol-

madığını da katarsanız en azından yarım iş gününün boşu boşuna harcanacağı ve maliyetlerin artacağı ortaya çıkar. Üstelik sadece kesintiler değil, gerilimdeki dalgalanma, parazitler, aşırı yüklemeler ve sinüs dalgasından sapma gibi istenmeyen diğer durumlar da PC'leri daha ciddi şekilde etkileyebilen benzer sorunlara yol açabilir.

Oysa dikkatli şekilde seçilmiş ve olması gerektiği gibi bağlanmış bir UPS, yani kesintisiz güç kaynağı verilerinizin ve onca yatırım yaptığınız teknik donanımın, en azından bu şekilde zarar görmeyeceğinin garantisidir. Bu araçların genel çalışma prensibi gerilimin kesilmesi durumunda bunu bağlı olan yüke (sözelimi monitör, bilgisayar ve doğrudan şehir cereyanına bağlanan diğer bi-

Kesintisiz güç kaynakları

leşenler) hissettirmeden devreye girerek kapasitesiyle orantılı bir süre boyunca beslemek ve / veya gerilim değerlerini filtreleyerek sistemleri parazitten ve aşırı yüklemekten korumaktır. Besleme süresi yükün çektiği güce göre azalacak ya da artacaktır; yine de verilerinizi kaydetmenizi ve sistemi güvenli şekilde kapatmanızı sağlayacak kadar uzun olmalıdır. Bir kesintisiz güç kaynağı alırken dikkat etmeniz gerekenlere geçmeden önce, dilerseniz bu cihazların türleri ve bunlar arasındaki farklılıklar üzerinde duralım.

Kategorilere göre ayırım: Off-line, On-line ve Line interactive

Hepsi aşağı yukarı aynı prensiplerle işlese de, kesintisiz güç kaynakları arasında da farklılıklar mevcut. İlk ayırım bu cihazların on-line ya da off-line olmasıyla ilgili.

► **Off-line sistemler:** Off-line UPS sistemleri yüke bağlanmalarına rağmen aktif değildirler, yani yük kesintisiz güç kaynağı değil, gerilim hattı tarafından beslenir. Bu gerilim hattında bir sorun meydana geldiğinde (örneğin elektrik kesildiğinde) off-line UPS sistemleri otomatik olarak devreye girerler. Geri-

lim dönüştürücünün sürekli hazır olması durumu bu tür sistemlerde Hot Standby olarak adlandırılır. Gerilim dönüştürücünün, gerilim hattının değişiklik göstermesi ile birlikte çalışmaya başlaması durumuna da Cold Standby adı verilir. Bu ürünler gerilim hattındaki dalgalamaları da filtreler, ancak çıkış geriliminin sürekliliğini kontrol etmezler; yani belli bir değerde sabitlenemez ve çıkış gerilimini az da olsa belli bir hata payı ile oluştururlar. Bu UPS türü PC'lerde çok kullanılıyor, bunun başta gelen sebeplerinden biri de fiyatlarının oldukça hesaplı olması. Dezavantajı ise gerilim değişiminde devreye girene kadar 2 ila 7 milisaniye arasında bir zaman harcaması. Dolayısıyla kullanıcının hissetmesi zor bile olsa, bu tür bir kesintisiz güç kaynağı kullanılacaksa bu gecikmeye alışmak gerekiyor.

► **On-line Sistemler:** On-line sistemler sürekli çalışır, çeşitli ayar mekanizmaları sayesinde çıkış gerilimini optimal bir sinüs dalgası içinde tutarlar. Gerilim hattındaki parazit böylelikle filtrelendir, frekans ve genlik (amplitüd) belli bir değerde tutulur. Bu tür sistemler de kendi içinde ayrılıyorlar. Bunlardan biri Double Conversion güç kaynakları.

Double Conversion UPS: Bu tip güç kaynağında gerilim hattındaki denge-sizlikler filtreleniyor. Filtreleme işlemi, gerilimin pillere aktarılması, burada bekletilmesi ve bir devre sayesinde tekrardan 50Hz'e getirilerek yükü beslemesi ile gerçekleşiyor. İşlem esnasında bu sistemin devre dışı kalması ve fazlaca bekletilmesi durumunda, anında bir bypass devresi kontrolü ele alıyor ve yükü beslemeye devam ediyor. Bu tip güç kaynaklarında aküler sürekli şarj ediliyor. Aşırı şarj durumu yaşandığında ve

KISA KISA

» Daha düzenli güç seçenekleri

Elektrik şebekesinin düzenli bir akım sağlayamadığı durumlarda kullanacağınız çeşitli aygıtlar, bilgisayarlarınızın ve bileşenlerinin ömrünü uzatır. İsterseniz bu aygıtlara kısaca bir bakalım:

► **Surge protectors:** Dalga koruyucusu olarak adlandırılan bu aygıtlar PC sistemlerini yüksek voltaja karşı korur. Bu ürünlerin kalitelerini çalışma voltajı ve çalışma hızı belirler. Yani hangi voltaj değerine ne kadar hızlı erişebildiği önemlidir. Ülkemizde çok fazla görülmeyen bu tür cihazların en büyük dezavantajı uzun bir kullanım süresinden sonra, hala çalışıp çalışmadıklarının anlaşılamaması

► **Power/Line Conditioner:** Power/Line Conditioner ya da Regülatör, elektrik hattındaki gürültüyü filtreler ve yüksek ile düşük voltajı sabitler. Bu ürünler kapasitelerine göre oldukça pahalı cihazlardır.

► **Standby Güç Kaynağı (SPS):** SPS'ler AC'den şarj edilen akülerden oluşurlar. Bir kesinti durumunda bilgisayar hemen akülere yönlendirilir. Bilgisayar doğrudan akülere bağlı olmadığı için çok kısa da olsa bir aktarma süresi meydana gelir. Kısacası, bir SPS alırken bu aktarma süresine dikkat edilmelidir.

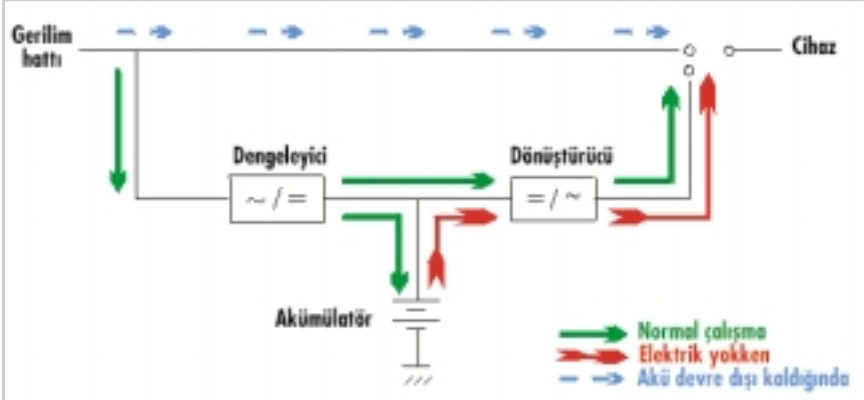
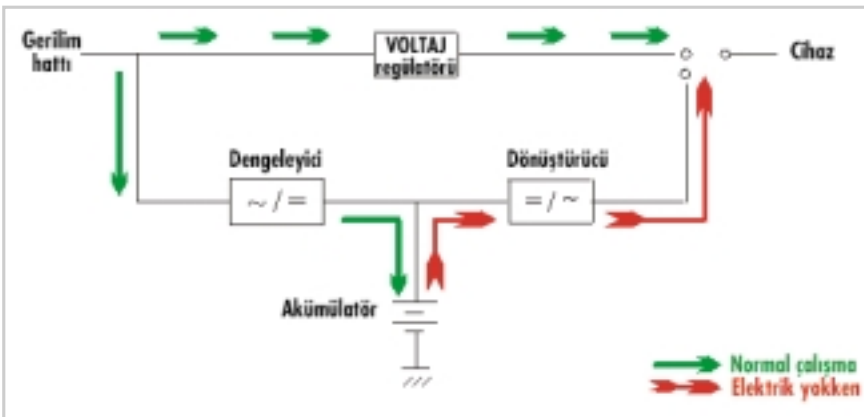
► **Uninterruptable Power Supply (UPS):** SPS'ler gibi UPS'ler de akü kullanır. Aradaki fark bu akülerin bilgisayarlara doğrudan bağlı olmasıdır. Bu yüzden herhangi bir aktarma süresi yoktur ve daha güvenlidir. Diğer bir avantajı ise akülerin bilgisayarlara her zaman sabit ve güvenilir bir akım sağlamasıdır, yani UPS'ler regülatör görevini de üstlenirler.

UPS seçiminde kullanılmak istenilen maksimum süre ve bağlanacak aygıtların çekeceği akım önemli rol oynar. Her cihazın arkasında, güç kaynaklarında bulunan etiketlerde o cihazın kaç watt gücünde olduğu yazar. Burada toplam gereksinim hesaplandıktan sonra %25'e kadar bir ekleme yapılması gerekir. Çalışma süresi için de 5 dakika sistemleri kapatmak için uygundur.

MASAÜSTÜ İÇİN: Off-line sistemlerin en büyük avantajları, yapılarından dolayı her alanda kullanılabilmesi

Kesintisiz güç kaynakları

ON-LINE UPS: Sürekli besleme sağlar. Gerçek anlamda bir kesintisiz güç kaynağı**LINE INTERACTIVE:** Sahip olduğu voltaj regülatörü ile gerilimi sabit tutuyor.

toleransın üzerine çıktığında güç kaynağı kendisini gerilim devresinden kesip tek başına yükü besleme işlemine giriyor. Bu çalışmanın ne kadar sürdüğü, ürünlerin sahip olduğu akülerin teknik değerlerine bağlı. Bu tip bir güç kaynağının dezavantajı ise elektronik filtrenin girişte meydana $\cos \phi = 0.9$ değerini

oluşturması. Yani gerilim hattının geri tepmesinde yüksek dalgalanmalar meydana geliyor. Diğer bir dezavantaj ise akülerin zamanla 80 – 92 % kapasite ile çalışır hale gelmesi.

Bir diğer on-line UPS türü ise Delta Conversion olarak adlandırılıyor.

Delta Conversion UPS: Delta Con-

version kesintisiz güç kaynakları, Double Conversion güç kaynaklarının daha gelişmiş bir versiyonu. Başta gelen fark, cihazın girişinde bir delta dönüştürücüsünün yer alması. Bu dönüştürücünün görevi akülerin şarj işlemlerini kontrol altında tutmak. Yani giriş gerilimi ayarlanarak bir denge oluşturuluyor ve $\cos \phi = 1$ değeri elde ediliyor. Buna ek olarak delta dönüştürücüsü performansı direkt yüke iletebiliyor. Sistemin devre dışı kalması durumunda burada da bir bypass devresi kontrolü alıyor. Farklı olarak bu sistemde de bir ana kontrol ünitesi var ve delta dönüştürücüsüyle senkronize bir şekilde çift yönlü olarak çalışıp aşırı yüklemelerin önüne geçiyor.

Bu sistemin amacı Double Conversion güç kaynaklarının sahip olduğu dezavantajları yok etmek. Dolayısıyla bu sistemin gerilim hattına herhangi bir ters etkisi yok, ayrıca $\cos \phi$ 'nin düzeltilmiş değeri sayesinde performans kaybı da çok düşük.

► **Line Interactive (Hybrid UPS):** Off-line UPS ailesinden gelen Line interactive güç kaynakları, bazı farklılıkları ile on-line UPS sistemlere de benziyorlar, çünkü on-line sistemlerde görmeye alıştığımız otomatik voltaj regülatörü sayesinde off-line UPS'lerden daha iyi bir koruma sağlıyorlar ve on-line UPS'lerden daha ucuzlar. Bu ürün ailesinde off-line sistemlerine ek olarak bir gerilim dengeleme ünitesi var. Her iki tasarımın da iyi noktalarını bir araya getirdiği için bazı kaynaklarda Hybrid UPS olarak da adlandırılıyor. Bu ünitenin görevi, gerilim toleransının üstüne çıktığında sistemi sürekli olarak çalıştırması. Bu sayede herhangi bir zaman kaybı da meydana gelmiyor.

UPS sistemler, size sağlayacağı yararlar ve çeşitleri hakkında verdiğimiz genel

UPS'LERİ TANIYALIM

» UPS tipleri ve çalışma mantıkları

UPS cihazlarını genel olarak üçe ayırmak mümkün. Bunların neler olduğu ve hangi özelliklerine göre ayrıldıkları hakkında kısaca bilgi verelim.

1 Offline UPS: Bu tür cihazlar bağlı olan cihazları gerilim kesilmelerine ve gerilimdeki bozukluklara karşı korurlar. Gerilim hattına direkt olarak bağlanan bu cihazlar, gerilim kesildiğinde ortalama 4 ms içinde devreye girerler.

2 Online UPS: Gerilim kesilmeleri, gerilim bozuklukları, aşırı yüklenmeler,

dalga gerilimleri, frekans değişiklikleri ve harmonik tepe dalgaları bu cihazlarda kontrol edilir. Sürekli bir besleme sağlar. Online UPS'ler gerçek anlamda kesintisiz güç kaynaklarıdır.

3 Line Interactive (Hybrid UPS): Gerilim kesilmeleri, gerilim bozuklukları ve aşırı yüklenmelere ek olarak dalga gerilimlerini de kontrol eder, sahip olduğu otomatik voltaj regülatörü ile de gerilim değerini sabit tutarlar. Burada da aküler gerilim kesildiğinde belirli bir süre içinde devreye girer.

EKSTRA KORUMA: Bazı UPS'ler network hattı üzerinden PC'ye gelen yüksek gerilim ve piklere karşı da koruma sağlar.

bilgilerin ardından sıra geldi hangisini seçeceğinize ve seçme aşamasında dikkat etmeniz gerekenlere.

UPS'in seçimi: En çok dikkat edilmesi gerekenler

Bir UPS'den beklenen, belli bir süre içinde stabil bir frekans değeri ile genlik (amplitüd) ve sinüs dalgasını verebilmesidir. Bu, cihazların anında çalışmalarının önündeki en büyük engel. Alacağınız kesintisiz güç kaynağı donanım hatalarına yol açmadan, verilerin yedeklenmesi için yeterli vakti tanımalı.

Kesintisiz güç kaynaklarında dikkat edilmesi gereken diğer unsurlar ise fazla bir yer kaplamaması, aşırı ısınmaması ve geri gönderilen tepe dalgalar yüzünden içteki gerilim hattını olumsuz yönde etkilememesi. Alacağınız üründe yukarıdakilere ek olarak düşük güç tüketimi, stabilite, uzaktan kontrol ve otomatik kapatma gibi özellikleri de aramalısınız. Özellikle otomatik kapatma özelliği bir ürünü satın alırken tercih sebebi olmalıdır, çünkü bu sayede donanım güvenliği daha etkili bir şekilde sağlanabiliyor.

Tabii UPS'in güç durumu da oldukça önemli. Alacağınız cihaz, beslemesi gereken yükten en az %25 daha fazla güç değerine sahip olmalıdır. Ayrıca dayanma süresinin mümkün olduğunca yüksek olması gerekir. Bağladığınız yüke göre UPS cihazının en azından 10 dakika dayanabilmesi gereklidir. Tepe ve efektif çıkış gerilim değerleri de büyük önem taşıyor. Bunu belirlemek için de UPS'i bağlamak istediğiniz yüklerin bu değerlerini bilmeniz gerekiyor.

Bunun için yüklerin çektiği güç değerlerine bakın. Watt değerleri yazılmayan ürünlerde bunu akım (Amper) ve gerilim (Volt) değerlerini çarparak bula-

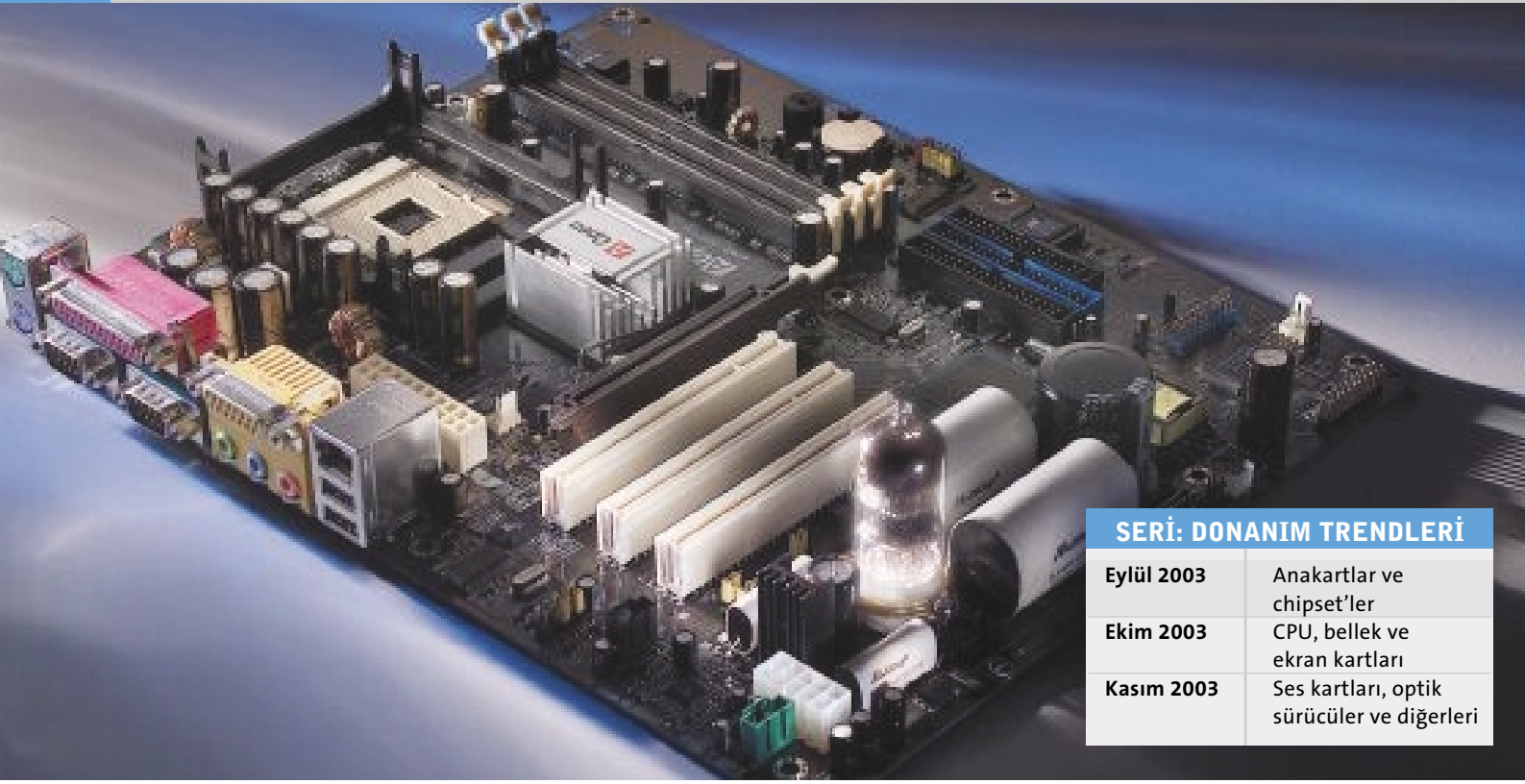
bilirsiniz. İşyerinde hayati önem taşıyan bilgileri içeren bilgisayarlar ve kesintiye kesinlikle tahammülü olmayan profesyonel kullanıcılar için en iyi seçim online sistemler olacaktır. Yukarıda anlattığımız gibi, bu tür cihazlar içlerinde oluşturdukları gerilim beslemesi sayesinde kesintisiz güç sağlıyorlar. Offline cihazların gerilim hattının kesilmesi durumunda devreye girdiğini söylemiştik. Ev PC'leri için bu tür bir kesintisiz güç kaynağı yeterli, zaten bu cins güç kaynaklarının fiyatları da oldukça düşük. Beslenmesi gereken yük bir sonucu olduğunda, on-line ve off-line teknolojisinin bir karışımı olan Line interactive UPS sistemleri tercih edilmeli. Bu sistemler çok kısa geçiş süresi ve başarılı filtreleme performansı ile iyi bir seçim teşkil ediyor. ■

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

BUNLARA DİKKAT!

» Düzgün çalışma için bunlar şart

- ▶ UPS, hat geriliminin 200V ile maksimum 250 Volt arasındaki değerlerinde normal çalışabilmeli,
- ▶ Çıkış gerilimi 230 Volt olmalı ve maksimum $\pm$ % 5-10 sapmayı geçmemeli,
- ▶ Aşırı yüklenme ve kısa devre korumasına sahip olmalı,
- ▶ Alt ve üst gerilim dalgalanmalarını karşılayabilmeli,
- ▶ Güvenilir bir işleyişe sahip olmalı,
- ▶ Besleyeceği yükten %25 oranında daha yüksek bir değerde olmalı,
- ▶ Güç kesilmesi durumunda en azından 10 dakika dayanabilmeli,
- ▶ PC bağlantısına sahip olmalı ve kontrol yazılımlarıyla desteklenmeli.

SERİ: DONANIM TRENDLERİ

Eylül 2003	Anakartlar ve chipset'ler
Ekim 2003	CPU, bellek ve ekran kartları
Kasım 2003	Ses kartları, optik sürücüler ve diğerleri

Donanım trendleri

Donanımın geleceğine bakış

PC'lerin yaşadığı evrim o kadar hızlı ki, bunun farkında olmak için eski bir bilgisayar kullanıcısı olmaya gerek yok. Donanım dünyasında esen fırtınaları anlamak için yazımızı okumaya devam edin.

Yazımlardaki gelişmeler ve kullanıcıların konfora, hıza ve genel olarak performansa duyduğu açlık, üreticileri daha hızlı donanım bileşenleri yaratmaları için sıkıştırıyor. Bilgisayar dünyasındaki sonu gelmez sirkülasyon da böylece kullanıcıları sürekli olarak sistemlerini terfi ettirmeleri için sıkıştırıyor. Tüm bu etkileşim içinde bir takım özel kilit noktaları olması da kaçınılmaz. Yeni bir işletim sistemi, yeni bir oyun ya da yepyeni bir işlemci mimarisi, kullanıcıları çoğu zaman sistemlerini tamamen yenilemek zorunda bırakabiliyor. Yeni aldığımız PC'mizle gayet mutlu bir yıl geçirdikten sonra ertesi yıl ve izleyen aylar içinde çoktan performans konusunda şikayetler başlamış oluyor. Gerçekten de PC'lerin evrimi, gerek uzun gerekse kısa ölçekli bir zaman dilimi içinde bakıldığında başlı başına bir fenomen.

Üç bölümden oluşan yazımızda bu ay anakart ve chipsetlerin bugününe ve yarınasına kısaca bir göz atıyoruz.

Anakartlarda kalite çitası gittikçe yükseliyor

Anakartlar artık daha donanımlı; ve üreticilerin farklı olma çabaları, kullanıcılara sunulan seçenekleri artırıyor. Anakartlara entegre olarak görmeye alıştığımız LAN ve ses (hatta 5.1 SP/DIF destekli) özellikleri kendi içinde de gelişirken, üreticiler stabilite ve esnekliği artırmak için yeni tasarımlara yöneliyorlar. Farklı soğutma teknikleri ya da çift BIOS gibi özellikler fiyatı yükseltse de pek çok kullanıcı bu özelliklere sıcak bakıyor. Hala sadece chipset'in etrafına referans tasarımıyla diğer elemanları yerleştiren uygun fiyatlı anakartlar var ve hep de olacak. Fakat biraz ekstra için harcanacak para her zaman bulunabilir. Hele hele söz konusu olan bileşen anakartsa.

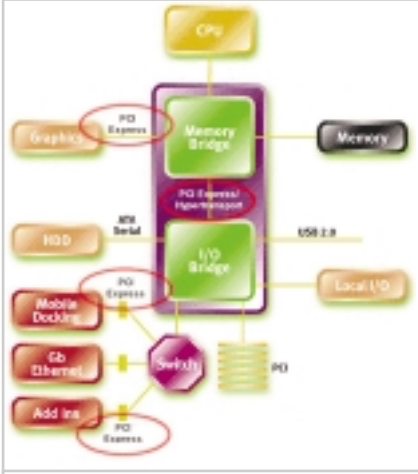
Gelişen teknolojiyle birlikte, yeni anakartlarda üretimden kaynaklanan stabilite problemlerinin artık ortadan kalktığını görüyoruz. Kaliteli PCB (printed circuit board) ve elektronik devre elemanı kullanımı, çeşitli soğutma ön-

lemleri ya da ek voltaj regülatörleri, üreticilerin üretim bandına soktuğu gelişmiş özelliklerden sadece bazıları. Ayrıca hata arama işlemi de kesinlikle eskiye nazaran daha titiz bir şekilde gerçekleştiriliyor.

Gelişmiş entegre LAN ve ses desteği

Artık anakartlarda bulunan entegre ses donanımı son kullanıcıların pek çoğunu tatmin edecek düzeyde. Hatta bazı özel modellerde, Dolby Digital, gerçek zamanlı efektler, 24bit/96KHz örnekleme kalitesi gibi pek çok ses kartında bile bulunmayan gelişkin özelliklere rastlamak mümkün. LAN donanımı ise 10/100 Mbit'ten 1Gbit'e terfi etmiş durumda. Şu an yeni chipset'lere sahip anakartlarda SATA zaten var. Eski chipset'lere sahip olmasına rağmen ekstra SATA donanımı sayesinde SATA desteği sunan anakartları da dikkate alırsak, PATA'nın (parallel ATA) geleceği pek yok gibi. Üstelik SATA desteği yanında SATA RAID deste-

Donanım trendleri

SERİ YAPI: PCI Express noktadan noktaya bağlantıyla eski paralel PCI mimarisinden çok daha yüksek bir hız sunabiliyor.

ğinin de sunulması, PC'de performans darboğazını yaratan en temel bileşen olan sabit diskleri, günah keçisi olmaktan bir ölçüde kurtarıyor.

Anakartlardaki entegre grafik donanımı ise yeni bir konu değil ve özellikle ofis kullanıcılarını yakından ilgilendiriyor. Anakartınız Nvidia tabanlı bir chipset'e sahipse zaten sadece 2D değil 3D uygulamalarında (ki bunların başında oyunlar geliyor) da nispeten iyi sayılabilecek bir performans elde edebilirsiniz. Bunun dışında Intel'in -G uzantılı chipset'lerinde bulunan entegre grafik çözümü 3D açısından yetersiz olsa bile, yeni versiyonlarda bulunacak DirectX 9.0 desteği bu konuda ileri doğru bir adım sayılabilir.

PCI Express ile PC'de yeni bir mimari

Fare ya da klavye gibi cihazlar için USB 1.1 de gayet yeterli bir hız sunuyor fakat harici CD/DVD yazıcı, sabit disk ya da dijital fotoğraf makinesi gibi cihazlar USB 2.0'ın yarattığı performans farkını

bariz bir şekilde kullanıcıya hissettiriyor. PC mimarisi kendisini bu şekilde yenilerken, epeydir sözü edilen yeni bir veriyolu da nihayet pratiğe geçmek üzere. 3.Nesil IO ya da kısaca 3GIO adıyla tanıdığımız PCI Express, kısa bir süre içinde anakartlar üzerinde yerini alacak. İlk olarak Intel Grantsdale chipset'iyle arz-ı endam edecek olan bu yeni veriyolu, Microsoft Longhorn tarafından da destekleniyor.

Mevcut PCI yapısı paralel bir dizilimken, PCI Express seri bir dizilimde çalışıyor. Aslında burdaki mantık PATA-SATA dönüşümünü andırıyor. Başlangıçta 2.5Gbit/sn'lik (1x) bir hızı destekleyen PCI Express, AGP'yi de tarihe gömecek gibi. Zira AGP'nin yerine geçecek olan PCI Express, 5GB/sn (16x) ile çok daha yüksek bir hız sağlıyor. Şimdilik 1x ve 16x olmak üzere iki hızda çalışacak arabirimlere sahip olan bu veriyolunda hızların ölçeklenebilir olması ve ileride daha da hızlanabilme olasılığının yanında hot swap özelliği sayesinde harici cihazların kolayca sökülüp takılabilmesi, yeni bir dönemi müjdeliyor.

En basit şekliyle nedir şu chipset dedikleri şey?

Chipset, basitçe söylemek gerekirse bir anakartın her şeyidir. Hatta anakartı tanımlarken aslında chipset'in vücuda gelmiş hali diyebiliriz. Genelde kuzey köprüsü ve güney köprüsü olmak üzere iki chip'ten oluşan chipsetler, mimari olarak önemli farklılıklar gösterebilirse de temelde amaç aynıdır: PC üzerindeki bileşenlere iyi bir evsahipliği yapmak. Kuzey köprüsü denilen chip, CPU ve bellekle iletişim kurarken AGP üzerinden de ekran kartıyla haberleşir. Güney köprüsü ise temelde I/O (input/output) bileşenlerinden sorumludur. Yani PCI

KUZEY VE GÜNEY KÖPRÜSÜ: Chipset genelde kuzey ve güney köprüsü olmak üzere iki denetleyiciden oluşur.

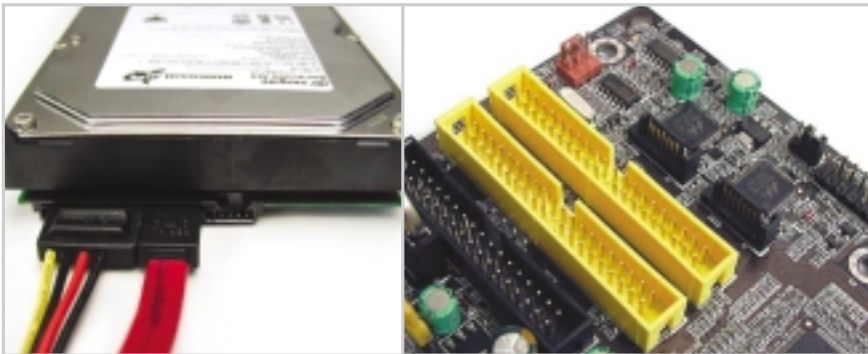
slotlar, IDE ile USB portları gibi... Kuzey köprüsü ve güney köprüsü arasındaki veri aktarımı büyük önem taşır, zira burada oluşacak bir darboğaz, performansı önemli ölçüde düşürür.

Anakartın kalbindeki fırtına: Chipset savaşları

Chipset'leri temelde AMD ve Intel işlemcileri için yapılan üretimler olarak iki ayrı kategoriye ayırmak mümkün. Zira her iki işlemci ailesi de farklı özelliklere sahip olduğu için chipset'lerin (özellikle kuzey köprülerinin) de önemli farklılıklar içerdiğini söyleyebiliriz. Intel platformunda en büyük chipset üreticisi olarak tabii ki Intel'i görüyoruz. Ayrıca VIA, SiS ve ALi de bu platformun diğer destekçileri. AMD platformunda ise AMD'nin bizzat kendisi, chipset konusunda Intel kadar popüler değilse de, varlığını sürdürüyor (özellikle çok işlemcili sistemlerde). Bunun dışında VIA, SiS ve ALi, AMD platformunda da yerlerini koruyorlarsa da en çok sözü geçen chipset üreticisi kuşkusuz nVidia. Şirket, nForce chipset'leriyle kelimenin tam anlamıyla AMD işlemcilerini taçlandırdı. Ekran kartı arenasında nVidia'nın rakibi olan ATI, chipset konusunda henüz nVidia ile rekabet edecek durumda değilse de bu durum yakında değişebilir. Şimdi chipset üreticileri bizim için yakın gelecekte ne sürprizler hazırlıyor, görelim.

Intel'den nihayet Dual Channel DDR400

865 ve 875 chipsetlerinin ardından Pentium 4 platformunda performans konusunda önemli bir adım atan Intel, böylece P4 kullanıcılarına çift kanal DDR 400 desteğini de sunmuş oldu. SiS'in daha önce attığı bu adım, Nvidia tarafından AMD platformunda çoktan ger-

YENİ STANDART SATA: Paralel ATA mimarisi yavaş yavaş yerini Serial ATA'ya bırakırken geçişi yumuşatmak için en yeni anakartlarda bile PATA arabirimini bulmak mümkün.

Gelişmiş Özellikler: nForce3, Opteron işlemcisi için en iyi seçeneklerden biri olarak dikkat çekiyor.

Intel'in Yeni Şampiyonu: Intel'in PAT özelliğini destekleyen 875P chipset'i performansı ve genel özellikleriyle başarılı.

çekleştirilmişti bile. Intel çift kanal DDR 400 konusunda geç ama güç olmayan bir gelişmeye imza attı. Çift kanal belleği basitçe, kuzey köprüsünün bellek modüllerini özel bir dizilimle bant genişliğini iki katına çıkaracak şekilde kullanabilmesi olarak tanımlayabiliriz. Şöyle ki, eğer chipset çift kanal DDR 400 destekliyse, örneğin iki adet 256MB'lık PC 3200 bellek modülüyle 6.4GB/sn'lik bir bant genişliği elde etmek mümkün. Bunun yerine 512MB'lık tek bir PC 3200 modül kullanırsanız elde edeceğiniz bant genişliği 3.2GB/sn olacaktır. Daha önce Granite bay ile çift kanal DDR266 desteği sunan Intel, yeni chipset'lerinde nihayet DDR 400'ü destekliyor. Tek kanal bellekle çift kanal belleğin pratikteki performansını daha önceki sayılarımızda test etmiştik. Sonucun dikkate değer olduğunu söylemek mümkün.

Intel platformu için yeni chipset'ler geliyor

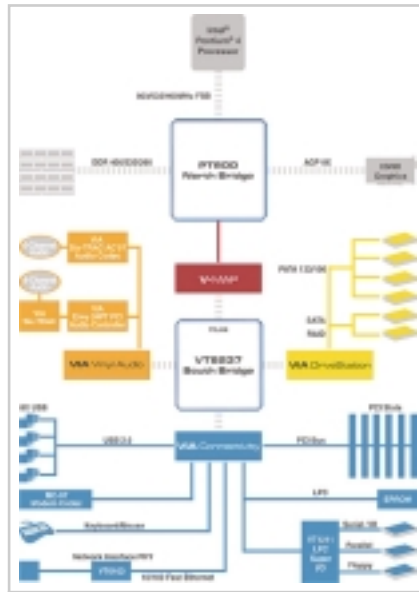
Ağustos ayının ortasında sessiz sedasız piyasaya sürülen i848P, aslında önceki nesil bir chipset olan 845PE'nin yerini doldurması amacıyla, giriş seviyesi kullanıcılar dikkate alınarak tasarlanmış. Çift kanal desteği olmayan 848P, DDR 400 ve 800MHz FSB, HyperThreading AGP8x gibi özelliklerle aslında bir anlamda 865PE'nin kırılmış versiyonu olarak değerlendirilebilir. Sonbaharda çıkacak i848GV ise tahmin edeceğimiz gibi entegre grafik birimine sahip olacak. Fakat bu chipset'te AGP8x yuvasının olmayacağı tahmin ediliyor.

Banias işlemcisinin 2003 yılının son çeyreğinde piyasaya çıkacak gelişmiş bir versiyonu olan 1.8GHz Dothan işlemcisi, mobil sistemlerde piyasayı canlandıracak. Bu işlemci için üretilen chip-

set'ler olan 852GME ve daha gelişmiş versiyonu 855GME, bu yılın sonuna doğru piyasada boy gösterecek

Intel'in 2004 yılı için chipset planları

Intel'in adından sıkça söz edilen chipset'i Grantsdale, 2004'ün ikinci çeyreğinde piyasaya sürülecek. Prescott ve Tejas işlemcilerini destekleyecek olan chipset, DDR333/400 ve DDR-II 400/533 bellekleri de kullanabilecek. AGP yerine PCI Express veriyolunu bulundurmasının yanı sıra, NewCard adında yeni bir kablosuz bağlantı kartını da Grantsdale sayesinde göreceğiz. 3. nesil entegre grafik birimine sahip olan Grantsdale, Socket 775 destekli olacak. Chipset'te kullanılacak olan ICH6, PCI Express (1x ve 16x), 4 adet SATA ve 8 adet USB 2.0 bağlantı noktasına sahip. Grantsdale'in arkasından gelecek

VIA'nın Çabası: Rekabetin kızışmasıyla eski günlerini arayan VIA, PT800 ile pes etmediğini göstermeye çalışıyor.

olan ve 2004'ün ikinci yarısında piyasaya sürülmesi beklenen Copper River chipset'i hakkında çok fazla bilgi yok. Yine bu tarihlerde piyasaya sürülecek olan Alviso-GM chipset'i Dothan işlemcisini hedefliyor ve DDR-II ve PCI Express desteğine sahip.

Intel en büyük CPU üreticisi olarak kuşkusuz pek çok konuda öncülük yapıyor ve piyasayı yönlendirmek konusunda büyük avantajlara sahip.

Nvidia chipset pazarında da her zamanki gibi formda

Geçtiğimiz baharda duyurulan nForce3 Pro 150 chipsetini taşıyan anakartlar çoktan raflardaki yerlerini aldı. AMD'nin 64bit Opteron işlemcisi için biçilmiş kaftan olan bu chipset sayesinde AMD yeni nesil işlemcilerini piyasaya kabul ettirme sorunu yaşamayacak gibi görünüyor. nForce2 ile zaten çoktan kabul görmüş olan nVidia böylece yerini daha da sağlamlaştırmış oluyor. Nforce3 ilginç bir şekilde kuzey ve güney köprüsü olarak 2 ayrı chip yerine tek bir chip'ten oluşuyor. Bunun temelinde Opteron işlemcisinin bellek denetleyicisini kendi içinde bulundurması yatıyor. AGP 8x, 6 adet USB 2.0, RAID, 2 adet SATA ve 3 adet ATA133 portuna sahip olan chipset genel hatlarıyla başarılı sayılabilir. nVidia, içinde bulunduğumuz aylarda daha gelişmiş bir Opteron chipset'i olan nForce3 Pro 250'yi piyasaya sürecek. Öncekinden farklı olarak, bu chipset'te Gigabit Ethernet, 2 adet ATA133 ve 4 adet SATA150 portu olacak.

AMD daha çok üst uç pazarda kendini gösteriyor

Chipset cephesine bakınca AMD'nin artık genellikle sunucu pazarına hitap ettiğini görüyoruz. Sunucu/İş İstasyonu pazarına kendi işlemcilerini kabul ettirmenin en iyi yolunun yine bu pazar için kaliteli chipset'ler üretmek olduğunu bilen şirket bu konuya yoğunlaşmış durumda.

Geçtiğimiz baharda piyasaya sürülen 8000 serisi chipset'lerin İş İstasyonu türevleri de var. PCI-X veriyolunu desteklemeyen olan bu chipset'in aksine (kod adı Lokar) sunucu versiyonunda (kod adı Golem) PCI-X desteği de mevcut. Bir işlemci üreticisi olarak chipset üreticilerinin desteğini iyice kazanmış olan

Donanım trendleri

AMD, CPU'larındaki fiyat düşüşleriyle de Intel'i gittikçe sıkıştırıyor.

SiS güçlenerek büyüyor ve pazara renk katıyor

Yıllardır uygun fiyatlı fakat düşük performans sunan ürünleriyle yarattığı imajı artık silmeye çalışan SiS bunu neredeyse başardı. Geçtiğimiz ay AMD platformu için ürettiği SiS 741 chipset'iyle dikkat çeken şirket, bu chipset'teki DirectX 7 destekli entegre grafik birimi, 8 adet USB 2.0, 2 adet SATA 150, RAID ve 6 kanal ses gibi özellikleri uygun fiyata sunmasıyla beğeni toplamıştı. Sadece DDR değil RDRAM destekli chipset'ler de üreten SiS, bu noktada Intel dışında RDRAM için chipset üreten tek şirket olmak gibi bir özelliğe sahip. Yol haritalarına bakarsak SiS'in RDRAM cephesine desteği sürecektir gibi. 655FX ile Intel cephesine önemli bir kazanç sağlayan şirket, 746FX ile Athlon, 755 ve 760 chipset'iyle de Opteron için iyi birer seçenek sunarak her platforma seslenebildiğini gösteriyor. Ayrıca Intel platformu için yıl sonuna doğru piyasaya çıkacak olan 656 chipsetinin yanın-

da, PC1200 RDRAM (ECC) destekli R659 ile chipset pazarına renk katacak olan şirket, grafik kartı pazarında da Saber ile kendine şans arıyor.

VIA eski günlerini arıyor, çift kanal DDR desteğine ihtiyaç var

Chipset pazarındaki rekabetin kızışması ve Intel'le karşılıklı açılan lisans davaları, VIA'ya yaramadı. Şirket, AMD platformu için ürettiği KT 600'un nForce2 Ultra 400'e denk bir performans ortaya koymasına rağmen aynı ölçüde popülerite kazanamamasıyla önemli bir kayıp yaşadı. Ayrıca Opteron işlemcisi için K8T400M adında, çift işlemci destekli, 2 adet SATA 150, 2 adet de ATA133 porta ve RAID donanımına sahip başarılı bir nForce 3 alternatifini geçtiğimiz aylarda piyasaya sürdü. Chipset'te bulunan AGP 8x, 8 adet USB 2.0 ve 6 kanal ses gibi diğer özellikler açısından bakınca Opteron'un piyasada sahipsiz kalmayacağını söylemek mümkün. Intel platformu için Temmuz ayında piyasaya sürdüğü PT 800 chipset'inde 800MHz FSB, RAID, HyperThreading, 2 adet SATA, 8 adet USB 2.0 ve 6 kanal gelişmiş ses des-

teği sunan VIA, çift kanal DDR 400 desteği için harıl harıl çalışıyor.

Yeni aktörler ya da gittikçe büyüyen aktörler

Chipset pazarında üretici olarak görünen, ancak pazarı etkilemekten en azından şu an için uzak olan başka aktörler de yok değil. Bunların başında ATI geliyor. Her büyük fuarda ATI, chipset'lerini gösterir ve ortaklık yaptığı büyük üreticilerin modellerini editörlere gururla sergiler. Biz de her seferinde niha-yet ATI'nın nVidia ile bu alanda da rekabet edebileceğine ikna olmuş görünürüz. Fakat görünen o ki, ATI'nın chipset pazarına girebilmesi biraz daha zaman alacak. Diğer yandan arada sırada kendini gösterip uygun fiyatlı chipset'leriyle dikkat çeken ALi (Acer Laboratories Inc.) gibi üreticiler de yok değil. Bu üreticiler daha çok Asya pazarında ya da sistem entegratörleriyle yaptıkları anlaşmalar sonucunda markalı PC'lerin içinde kendilerini gösterebiliyor. Zira Retail pazarın sağladığı ciro, buzdağının görünen kısmı. ■

Şahin Ekşiöğlu, esahin@chip.com.tr

MPEG-2 GÖRÜNTÜ YAKALAMA KARTLARI DVD-SVCD-VCD

Snazzi* IV PCI

YENİ ÖZELLİKLER

- * MPEG-2 ve MPEG-1 Kayıt & Oynatma
- * Kayıt sürerken Durdurma & Tekrar Devam Etme
- * Belirlenmiş sürede veya dosya boyutunda Yakalama
- * Günlük, Haftalık ve Çoklu Zamanlanmış Kayıt
- * TV/VCR/Projector için DVD Kalitesinde Video Out
- * Video Galerisi & Oynatma Sıralayıcı
- * Ses/Görüntü uyumu ve Multi-format Kodlama Çıkırdeği
- * Bilgisayarda düzenleme için (NLE) I-Frame Yakalama
- * Windows XP ile uyumluluk

Snazzi* III PCI

- * Video kasetlerinizi DVD ortamına aktarın
- * CD-R/RW ve DVD-R/RW ortamlarında DVD, mini-cDVD, SVCD ve VCD'ler oluşturun
- * En son popüler DVD yazıcılar ile uyumluluk
- * Dijital Foto DVD'ler oluşturun
- * Windows XP ile uyumluluk

...hollywood yapabiliyorsa

Sen de
yapabilirsin !

Snazzi* III AV.DV

- * AV ve DV kaynaklarından görüntü aktarımı
- * 10 Mbps'e kadar, ayarlanabilir görüntü hızları
- * Profesyonel donanımsal sıkıştırma
- * DV'den MPEG'e gerçek zamanlı aktarım
- * DV'den DVD Diske gerçek zamanlı aktarım
- * DV'den AVI-DV dosya transferi (Input/Output)
- * Windows XP altında IEEE1394 ağ desteği
- * Windows XP ile uyumluluk

Snazzi* III USB 2

- * Harici USB 2.0/1.1 bağlantı
- * 2 Adet AV giriş seti
- * Anında Tak - Çalıştır
- * Kolayca taşınabilir
- * USB 1.1 den 40 kat hızlı data transferi
- * PC ve Notebook'lara kolayca takılır
- * Windows XP ile uyumluluk

MPEG-1 GÖRÜNTÜ YAKALAMA KARTLARI VCD

Snazzi* VCD Creator

- * Yüksek kaliteli VCD üretimi için donanımsal görüntü kodlayıcı
- * Donanımsal AV senkronizasyonu
- * Profesyonel donanımsal sıkıştırma
- * Eski video kasetlerine uygulanacak renk yenileme filtreleri
- * Windows XP ile uyumluluk

Snazzi*

Türkiye Distribütörü

MASTERCOM BİLGİSAYAR TİC. LTD. ŞTİ.

Kemer Sokak 14/7 Kızılay - ANKARA

Tel: 0312 - 425 65 55 Faks: 0312 - 418 84 77

www.mastercom.com.tr

İÇİNDEKİLER

93	Cep Telefonu Sony Ericsson T610 Jukebox Flexy Jukebox Photobank Wireless Lan Asus WL300g WLAN Access Point
94	Ekran Kartı SI GeforceFX 5900 VTD 128 Bellek Kart Okuyucusu Mitsumi USB Medya Drive Renkli Laserjet Epson AcuLaser C900
96	Dijital Kamera Konika KD-500Z Dijital Kamera PhotoClip DM2332 Anakart Albatron PX865PE PRO
98	IDE Sabit Disk Samsung SP1604N Tarayıcı Benq S2W 7400UT Wireless LAN Asus WL100g
100	Hoparlör Seti Philips A3.600 Yazıcı Samsung ML-1750 Ses kartı Philips PSC604
102	Dizüstü Bilgisayar Escort Elite 2645DW Multifonksiyonel Baskı Ünitesi HP PSC2175 19" Monitör Hyundai ImageQuest Q910
104	Pocket PC Escort PCT206
105	Tablet PC Acer TravelMate C110TCI

CHIP ONLINE

Geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/donanim adresinde bulabilirsiniz.

Yeni Donanım TESTLERİ

Bilgisayar piyasasına her ay yeni ürünler katılıyor. CHIP Test Merkezi olarak, bu ürünleri mümkün olduğunca tanıtmayı hedefliyoruz. Her ay bu sayfalarda yeni ve ilginç donanım ürünlerinin incelemelerini bulabilirsiniz.

■ Eylül, birkaç senedir ülkemizde de düzenlenen ve yurtdışından da ilgiyle izlenen Ce-bit Eurasia fuarı yüzünden bilişim sektörü için oldukça önemli bir ay. Durum böyle olunca birbirleri ile amansız bir rekabet içinde olan üretici firma ve distribütörler ürünlerini bir an önce piyasada görmek istiyor, bunun için de gerek tanıtımlara gerekse ürün incelemelerine ihtiyaç duyuyorlar. Anlayacağınız, bu ay test merkezimiz yine çeşitli ürünlerle dolup taşıyor; öyle ki, bu ürünlerin hepsini incelemeye zamanımız olmadı. Bu nedenle de önceliği, tıpkı ayın ürünü seçtiğimiz Acer TravelMate C110TCI gibi en yeni teknoloji ile donatılmış ilginç ürünlere tanıdık. Bir Tablet PC olan TravelMate C110TCI, Intel'in büyük umutlar bağladığı Centrino

platformunu desteklemesi ile ilgi çekiyor. Ayın ürünü olarak tam sayfa yer verdiğimiz ikinci ürün ise, Escort'un cep telefonlu ve internet destekli PDA'sı. Ofisini cebinde taşımak isteyen kullanıcılar için başarılı bir seçenek sunan PCT206, e-posta göndermek veya almak, MP3 dinlemek, Office uygulamalarını kullanmak ve buna ek olarak dilediğince telefon görüşmesi yapabilmek isteyenlerin ihtiyaçları doğrultusunda tasarlanmış. Bir diğer ürün ise, artık cep telefonu denildiğinde hemen aklımıza gelen Sony Ericsson T610 modeli. Nedeni, bu telefonun aklınıza gelebilecek hemen her özelliği üzerinde barındırması: GPRS, HSCSD, e-posta istemcisi, MMS, WAP, Bluetooth ve kızılotesi gibi.

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

DEĞERLENDİRME

Donanım test sayfalarında, ürünler hakkında detaylı bilgi ve ürünleri puanlandırarak bir not sistemi bulabilirsiniz. Puanlama sisteminin karmaşık olmaması için iki kategori oluşturduk. Bunlar "CHIP Puanı" ve satın almada önemli bir rol oynayan "Fiyat/Performans Oranı".

Tüm ürünleri daha önce belirlediğimiz test platformu ve test kriterlerine uygun olarak inceleyip değerlendiriyoruz. Böylece önceki aylarda yer alan benzer ürünleri de birbirleri ile karşılaştırma fırsatını yakalayabilirsiniz. Bu yeni puan sistemini ürünleri daha kolay

değerlendirip sıralandırmak için uygun gördük. Böylece puanlandığımız ürünleri başka ürünler ile kıyaslayıp size göre bir alternatif oluşturup oluşturmadığını belirleyebilirsiniz. Ürünlerin teknik verilerini ayrıca bir kutu halinde vermemizin sebebi ise, ürünler arasında karşılaştırmayı kolaylaştırmak. Burada test edilen ürünler, eğer puanları tutarsa her ay güncellediğimiz TOP 10 listelerimizde yer alabilecekler. Bu sayede piyasada bulunan en iyi 10 ürünü bir bakışta görebilirsiniz. Top 10 listelerinin tamamına www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

Donanım Testi

Cep Telefonu

SONY ERICSSON T610

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Genpa, KVK*
BİLGİ İÇİN (212) 359 00 00
FİYAT 400 EURO + KDV

TEKNİK VERİLER

Konuşma süresi 14 saat
Ekran 65536 renk
Frekans bandı 900/1800/1900
Boyut 102 x 44 x 19.5 mm
Ağırlık 94 gr
Diğer GPRS, WAP, IRDA, MMS, Bluetooth

Jukebox

FLEXY JUKEBOX PHOTOBANK

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Hızlı Sistem
BİLGİ İÇİN (212) 671 10 71
FİYAT 299 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Bellek 40 GB
ID3 tag Şarkıcı adı, şarkı adı, şarkı uzunluğu
Arabirim USB 2.0/1.1
Boyut 130 x 90 x 27mm
Ağırlık 280 gr
Diğer Yerleşik şarj edilebilir Li-Io pil

Wireless LAN

ASUS WL300G WLAN ACCESS POINT

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Boğaziçi, Çizgi*
BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29
FİYAT 184 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim RJ45 100BaseT Ethernet
Haberleşme standardı 802.11g/b
Hız 11 / 54 Mbps
Etki alanı 25-310 m
Veri güvenliği 40/128 bit WEP
Boyut / Ağırlık 40 x 138 x 150 mm / 405 gr

HIGHTECH CEP TELEFONU: Onun adı T610. Yani rakiplerinin korkulu rüyası. Neden diyeceksiniz, sebebi ortada. T610 gerek multimedya özellikleri gerekse de zengin fonksiyonları ve ergonomisi ile rakiplerinden çok daha farklı bir telefon. GPRS, HSCSD, E-posta istemcisi, MMS, WAP, kızılötesi ve PC'nizdeki MS Outlook programıyla senkronizasyon T610'un özelliklerinden sadece birkaçı. Kablosuz haberleşmeyi sağlayan Bluetooth işlevini de unutmamak gerekiyor. Üzerinde bir de entegre kamera bulunduran T610, alüminyum kasası ile daha elinize aldığınız anda bir sağlamlık hissi uyandırıyor. 29 x 35 mm genişliğinde bir görüntü ekranına da sahip olan bu telefon, 128 x 160 piksel çözünürlükte 65536 renkli, oldukça parlak ve kontrast düzeyi de başarılı görüntüler verebiliyor. Bu avantajı, kamera ile çeşitli modlarda çekebileceğiniz resimleri izlerken en iyi şekilde kullanabiliyorsunuz.

SONUÇ: Daha saymadığımız birçok zengin fonksiyona sahip olan T610, başarılı ergonomisi, kaliteli bileşenleri ve kolay kullanımı ile rakipleri arasından bir adım öne çıkmayı başarıyor..

- + Hem birçok bağlantı standardına, hem de entegre kameraya sahip
- + 32 kanal ses ve zengin multimedya ile telefon fonksiyonları
- + Kolay kullanım ve başarılı ergonomi

* KVK tel: (216) 410 85 00

TAŞINABİLİR MÜZİK KUTUSU: Binlerce MP3 parçasını taşınabilir bir MP3 çalıcısına yedeklemeye ne dersiniz? Üstelik saatlerce ses kaydı, çeşitli dosyaları kolayca depolama veya fotoğrafları saklama işlemlerini kolayca gerçekleştirmek de cabası. FLEXY Photobank Jukebox, yukarıda saydığımız fonksiyonları yerine getirebilen bir ürün. Flexy, 40 GB'lık kapasitesi ile bir sabit disk gibi görev yapıyor ve USB 2.0 desteği ile de veri aktarımını hızlı bir şekilde gerçekleştiriyor. Yalnız bu ürünü taşınabilir sabit disklerle karıştırmamak lazım; ergonomik yapısı ile taşınabilir boyutlara sahip olan Flexy'nin en büyük özelliği bir MP3 çalar olarak da görev alması ve taşınabilir disklerde rastlayamayacağınız bilgi paneli sayesinde klasörler arası dolaşmanıza ve istediğiniz parçayı çalmanıza izin vermesi. Buna ek olarak fotoğraf düşkünleri de unutulmamış: SD ve MMC kart yuvası sayesinde, dolan bellek kartlarındaki bilgiler cihaza aktarılabilir.

SONUÇ: Şarj edilebilir pili ile dört saate kadar WMA ve MP3 müzik dinleme süresi sunan Flexy, taşınabilir bir veri depolama ünitesi veya müzik kutusu olarak oldukça iyi bir seçenek.

- + USB 2.0 bağlantısı ile yüksek hız
- + SD ve MMC kart yuvasına sahip
- + 200 saate kadar ses kaydı

KABLOLU VE KABLOSUZ ERİŞİM NOKTASI: Asus WL300g kablosuz haberleşmeyi sağlayan ve kablolu haberleşme ürünleriyle arada bir köprü kuran bir Access Point. Buna ek olarak bir Router gibi çalışabilen Asus'un, NAT IP Sharing ve DHCP fonksiyonlarının yanı sıra, WDS (Wireless Distribution System) ve POE (Power Over Ethernet) desteğine de sahip olması, bu ürünü mükemmel bir SOHO Wireless Network çözümünün vazgeçilmez yapıtaşı haline getiriyor. WDS kullanarak kablosuz ağı benzer ürünlerin de tanımlayabilmesi özelliği ile istediğiniz kadar genişletebilmeniz ve POE ile güç ihtiyacının Ethernet'ten karşılanabilmesi, WL300g'ye büyük avantaj kazandırıyor. Ayrıca duvara montaj özelliği ve oldukça hassas dipol anten sistemi, ürüne rahat ve etkili bir çalışma imkanı sağlıyor. 40 x 138 x 150 mm boyut ve 405 gr ağırlık değerleri ile başarılı bir ergonomiye sahip olan Asus WL300g'nin güç adaptörü ve ikinci bir anten yuvası da eksik edilmemiş.

SONUÇ: Kolay kurulan ve başarılı bir performans sergileyen WL300g, Access Point ve Router fonksiyonları ile etkili ve rahat bir haberleşme sunuyor.

- + Kolay kurulum ve yüksek performans
- + 802.11b'ye uyumlu
- + Başarılı ergonomi

* Çizgi tel: (212) 356 70 70

Ekran Kartı**MSI GEFORCEFX 5900 VTD 128**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Datagate, Multimedya
BİLGİ İÇİN (212) 321 41 41
FİYAT **659 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Chipset nVidia GeforceFX 5900
Bellek 128 MB DDR
GPU frekansı 500 MHz
Bellek frekansı 1000 MHz
Bus AGP 8X/4X/2X
Diğer Video girişi ve çıkışı var

Bellek Kart Okuyucusu**MITSUMI USB MEDYA DRIVE**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Arena, Boğaziçi
BİLGİ İÇİN (212) 364 64 64
FİYAT **FİRMAYI ARAYINIZ**

TEKNİK VERİLER

Arabirim USB 1.1
Transfer hızı 12 Mbps, 500 Kbps FDD
Boyut 110 x 28 x 140 mm
Ağırlık 380 gr
Desteklediği formatlar C.Flash, Microdrive, SD, MM Card, Memory S., S. Media, 3.5" FD

Renkli Laserjet**EPSON ACULASER C900**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Epson Türkiye
BİLGİ İÇİN (212) 336 03 03
FİYAT **625 EURO + KDV**

TEKNİK VERİLER

Arabirim Paralel, USB 1.1
Baskı hızı siyah/beyaz 16 sayfa/dak
Baskı hızı renkli 4 sayfa/dak
Baskı çözünürlüğü 600 dpi
Boyut 429 x 521 x 406 mm
Ağırlık 29kg

DAHA HIZLISINI ARAYANLARA: Geçen aylarda yaptığımız 150\$ üstü ekran kartları testi okurlarımızdan büyük ilgi gördü. Bu ay, test merkezimize bu kategoride yeni bir katılımcı geldi. Testimize yetiştirmeyen bu katılımcı, MSI'nin GeforceFX 5900 VTD 128 ürününden başkası değil. Geforce serisinin en performanslı grafik işlemcisine sahip olan MSI, ilk olarak TwinFlow soğutma sistemi ile ilginizi çekti. MSI'nin bu yeni kartı, soğutma sisteminin kartın her iki tarafında da yer almasından dolayı FX5800'ün aksine daha ince bir yapı kazanmış. Ayrıca DDR bellekleri de kaplayan bu sistemin soğutma işlemini gayet sessiz bir şekilde yerine getirdiğini söyleyebiliriz. GeforceFX 5900 VTD 128'de göze çarpan diğer bir özellik ise ürünün Video In/Out fonksiyonu için gerekli kabloları, zengin bir yazılım paketini ve oyunları içermesi. Bu kart için yapabileceğimiz bir diğer yorum da 3D performansında çok iyi değerler elde etmesi ve genelde etkileyici bir performans sergilemesi.

SONUÇ: Performans testlerinde başarılı sonuçlar veren bu kart zengin donanım ve yazılım desteği ile TOP10 listemizde 1. sıraya yerleşmesini bildi.

- + Yüksek 3D performansı
- + Sessiz çalışıyor ve ViVo var
- + Zengin yazılım ve donanım desteği

* Multimedya tel: (212) 479 46 46

ÇOK FONKSİYONLU OKUYUCU: Birden çok bellek kart türüyle çalışanlara tavsiyemiz, çok sayıda kartı okuyabilen cihazları tercih etmeleri. Yalnız piyasada çok sayıda standart olması ve bazı kart okuyucuların bunların hepsini desteklememesi akıl karıştırabilir. Mitsumi'nin bu ay incelediğimiz USB Medya drive ürünü şu anda piyasada bulunan tüm medya kartlarını, yani Smart Media, Memory Stick, Multimedya Card, Secure Digital, Compact Flash (Type I/II) ve IBM Microdrive olmak üzere toplam altı adet farklı bellek kartını okuyabilen bir cihaz. Ama ürünün özellikleri bununla sınırlı değil. USB arabiriminden bağlanan Mitsumi, 3.5 inçlik disketleri de okuyarak benzerlerinin arasından sıyrılıyor. Tüm bu işleri ergonomik boyutlarından herhangi bir fedakarlıkta bulunmadan başaran Mitsumi, kolay kurulumu ve kullanımı ile de ilgi çekiyor ve PC ve Macintosh sistemlerde ek bir sürücü gerektirmeden (Win 98 ve Mac OS 8.6 için sürücü gerekli) çalışabiliyor.

SONUÇ: Kartpostalıdan küçük bir yapıda olan USB Medya Drive, 28 mm'lik kalınlığı ile bilhassa dizüstü bilgisayar kullanıcılarının vazgeçemeyeceği bir ürün.

- + Birçok bellek kartıyla uyumlu
- + Disket sürücüsü var
- + Kolay kurulum ve kullanım

* Boğaziçi tel: (212) 217 29 29

BAŞARILI BASKI, UYGUN FİYAT: Baskı ünitelerindeki yeni trend renkli lazer yazıcılar. Kalitesiz kağıtlara bile hızla baskı yapabilen bu yazıcıların her geçen gün daha da ulaşılabilir hale gelen fiyatlarla piyasaya sürülmeleri de bu yaygınlaşmanın başlıca etkenlerinden biri. Epson'un AcuLaser C900 renkli lazer yazıcısı de işte bu akımın temsilcilerinden biri. Dakika 16 sayfa siyah beyaz ve 4 sayfa renkli baskı yapabilen C900, 600x600 dpi'lık bir çözünürlüğe ulaşıyor. Bu hızın, bu tür bir yazıcı için yetersiz olduğunu hemen söyleyebiliriz.

Fakat Epson AcuLaser testimizdeki yavaş baskı hızına karşılık sunduğu mükemmel baskı kalitesi ile bu dezavantajını derhal unutturdu. C900'ün özellikle renk derinliklerini ve dağılımlarını çok başarılı bulduk. Ayrıca çoğu renkli lazer yazıcının zorlandığı pastel renklerin baskılarında herhangi bir soruna rastlamadık.

SONUÇ: Ergonomisi pek de başarılı olmayan C900, her ne kadar fiyat/performans oranı ile bunu telafi etmeye çalışsa da, tuş takımının ve gösterge panelinin yokluğu yazıcıya alışma sürecini bir hayli zorlaştıracaktır.

- + Oldukça iyi fiyat/performans oranı
- + Başarılı metin ve grafik baskı kalitesi
- LCD panel yok, baskı hızı düşük

Dijital Kamera

KONICA KD-500Z

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Konica Türkiye
BİLGİ İÇİN (212) 511 88 67
FİYAT 650 EURO + KDV

TEKNİK VERİLER

Sensör 5.23 Megapiksel CCD
Çözünürlük 2592x1944 piksel
Bellek 16MB
Bellek yuvası SD/MMC Card, MemoryStick
Boyut 94x56x29.5 mm
Güç tüketimi Dahili Li-ion pil

Dijital Kamera

PHOTOCLIP DM2332

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Artek
BİLGİ İÇİN (212) 320 95 95
FİYAT 169 EURO + KDV

TEKNİK VERİLER

Sensör 3 Megapixel CCD
Çözünürlük 1984 x 1488
Bellek 32 MB
Bellek yuvası CF CArd
Boyut 92 x 34 x 65 mm
Ağırlık 150 gr

Anakart

ALBATRON PX865PE PRO

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Vektron
BİLGİ İÇİN (212) 211 80 65
FİYAT 113 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Form faktörü ATX
Chipset i865PE
İşlemci yuvası Socket 478
FSB hızı 400/533/800/1200
Bellek yuvası 4 x DDR DIMM
Slot sayısı 1 AGP, 5 PCI

KONICA'DAN 5 MEGAPIKSELLİK ADIM:

Konica'nın yeni dijital fotoğraf makinesi K500Z, 5 megapikselli bir fotoğraf makinesi için daha ilk bakışta ufak gözüküyor. 2MB dahili belleğe sahip olan kamera, 16MB SD bellek kartı ile birlikte geliyor. Ürün, ön yüzünde bulunan objektif kapağı yana çekilerek açılıyor. Kamerayı kapatmak için de bu kapağı dikkatlice itmek gerekiyor, aksi taktirde objektife zarar gelebilir. 1.5 inçlik LCD ekranı sayesinde, çekilen fotoğrafların anında görüntülenmesini sağlayan K500Z'nin arka yüzdeki menü tuşları biraz dağınık yerleştirilmiş de olsa, menüler kolayca kullanılabilir. 1.4 saniyede açılan ve 2-3 saniye arasında 2 resim çekebilmesi ile oldukça iyi bir zamanlama puanı alan kameradaki tamamlayıcı özellikler ise; 3X optik zum, dijital zum, flaş, tek ve seri çekim, kırmızı göz düzeltme, makro çekim, manzara çekimi ve siyah beyaz çekim. Pozlama ve beyaz dengesi değerleri elle, enstantane aralığı ise Slow Shutter özelliği ile ayarlanabiliyor.

SONUÇ: 6cm uzaklıktan makro çekim yapabilmesi Konica K500Z'nin performansını yüksek tutarken, pil bitmeye yakinken sistem hatası vermesi şaşırtıcı.

- + Başarılı ergonomi
- + Dahili pil kullanıyor
- Zaman zaman sistem hatası veriyor

ÇOK İŞLEVİLİ DİJİTAL KAMERA: Günümüzde klasik fotoğraf makineleri, yerlerini yavaş yavaş dijital fotoğraf makinelerine bırakıyorlar. Bunun başlıca nedenleri, dijital fotoğraf makinelerinin yüksek depolama kapasitelerine sahip olması, kolay kullanımı ile başarılı çekimler gerçekleştirmesi ve fiyatlarının da gün geçtikçe daha da düşmesi. Durum böyle olunca dijital makineler de kendi içlerinde bir rekabete girmiş bulunuyorlar. Bu rekabete katılan ürünlerden biri de PhotoClip firmasının, beş ayrı işlevi ile kendisini farklılaştırmaya çalışan DM2332 modeli dijital kamerası. Doğru duydunuz, DM2332 bir dijital fotoğraf makinesi olmasının yanı sıra kamera, webcam, MP3 çalar ve ses kayıt cihazı olarak kullanılabilir. 3.0 Megapiksel çözünürlüğü ve 2X dijital zum özelliği ile resim çekebilen DM2332, aynı zamanda 15 cm'e kadar makro çekimler yapabiliyor.

SONUÇ: Ortalama görüntü kalitesinin üstüne çıkamayan bu ürün başarılı fiyat/performans oranı ile ancak profesyonel özellikler aramayan kullanıcılar için bir alternatif oluşturuyor.

- + Birçok fonksiyonu aynı anda destekliyor
- Video çekimlerinde 20 FPS'nin üzerine çıkamıyor
- Vasat görüntü kalitesi

SINIRLARI ZORLAYIN: Bilgisayarınızın işlemcisini ve belleğini daha performanslı çalıştırmak ya da sistem performansını maksimum düzeye çıkarmak, Albatron'un PX865PE Pro II ürünü sayesinde mümkün. i865 PE chipsetine sahip olan Albatron, yeni nesil Pentium 4 işlemcilerini (800 MHz FSB) 1200 MHz'lık Front Side Bus değerine kadar yükselterek çalıştırabiliyor. Tabii PX865PE PRO II'nin marifetleri bununla sınırlı değil. Albatron, DDR belleklerini de normalin üstünde bir performansla çalıştırabiliyor, üstelik bunu yaparken AGP ve PCI saat frekans değerleri gibi kritik bileşenleri koruma altına almayı da ihmal etmiyor. Ürün bu sayede overclock tutkunları için oldukça iyi bir seçenek oluşturuyor. Üreticinin Performan- ce Mode olarak adlandırdığı PAT teknolojisine sahip olan PX865PE Pro II, bu özelliği sayesinde her ne kadar i875 chipseti'nin performans değerlerine ulaşmak istese de stabiliteden kaybediyor.

SONUÇ: Overclock tutkunları için avantajlarla dolu olan Albatron, iyi bir performans artışı sağlıyor. Fakat bu uğurda stabiliteden ödün veriyor.

- + Başarılı Overclock performansı
- + SATA ve Dual Channel DDR desteği
- Yeterince stabil çalışmıyor

Donanım Testi

CHIP TOP 10 | 5.S ra

Tarayıcı

BENQ S2W 7400UT

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Infronic

BİLGİ İÇİN (216) 317 96 50

FİYAT 179 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	USB 2.0
Teknoloji	CCD
Tarama çözünürlüğü	2400 x 4800 dpi
Renk derinliği	48 bit
Boyut	449 x 286 x 99 mm
Ağırlık	3.2 kg

Wireless LAN

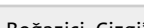

ASUS WL100G

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Boğaziçi, Çizgi*

BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29

FİYAT 129 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	Cardbus Type II
Haberleşme standardı	802.11g/b
Transfer hızı	54 MBps
Etki alanı	25-310 m
Veri güvenliği	64/128 bit WEP
İ. sistemi	Windows 98/ME/2000/XP

IDE Sabit Disk

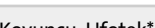

SAMSUNG SP1604N

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Armada, Kont, Koyuncu, Ufotek*

BİLGİ İÇİN (212) 230 89 80

FİYAT 156 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	Ultra ATA/133
Kapasite	160 GB
Bellek	2 MB
Dönüş hızı	7200 rpm
Disk sayısı	2
Kafa sayısı	4

TARAMADA MAKSİMUM ÇÖZÜNÜRLÜK:

Geçen ay Benq'nun S2W 6400UT modelini incelediğimizi hatırlayacaksınız. Bu tarayıcı hızlı ve kaliteli bir tarama sunması ile ilgimizi çekmişti. Bu ürünün, ofis ve ev kullanımı için iyi bir performans sunsa da profesyonel kullanıcılarının beklentilerini karşılamada yetersiz kaldığını da söylemiştik. Benq'nun bu ay incelediğimiz S2W 7400UT ürünü de önceki modele oldukça benziyor. Aradaki tek fark, profesyonel çözümler için daha büyük bir optik tarama çözünürlüğüne ulaşması. USB 2.0 PCI kartıyla birlikte gelen tarayıcı, performans değerlendirmesinde kardeş ürünü ile benzer sonuçlar elde ediyor; yani S2W 7400UT gerek renkli gerekse de siyah beyaz taramada ortalama değerlerin üzerine çıkmıyor. Aynıısı tarama kalitesi için de geçerli. Taranan resimlerin kontrast ayarlamaları pek başarılı değil, üstelik renk derinliklerinde de bazı dengesizlikler gözleyebildik.

Sonuç: Yüksek tarama çözünürlüğü ile profesyonel kullanıcılara hitap etmesi amaçlanan Benq, daha çok özellik arayan ama kullanımda profesyonel amaçlara ihtiyaç duymayan kişiler için ideal.

- + Yüksek tarama çözünürlüğüne ulaşıyor
- + Dia tarama ünitesi var
- Beklenen performansın altında

GÜVENLİ VE HIZLI KABLOSUZ İLETİŞİM:

802.11g standardının özelliği, 54 Mbit/sn'lik veri aktarım hızına sahip olması ve oldukça güvenli bir iletişim sağlaması. Asus WL-100g, bu standardı destekleyen ve Cardbus Type II arabirimi ile de dizüstü bilgisayar kullanıcılarına hitap eden bir cihaz. WL100g, Dual Mode özelliği sayesinde IEEE802.11g ve IEEE802.11b Kablosuz standartlarıyla uyumlu. Böylece hem 54Mbps hem de 11 Mbps hızlarında yaklaşık 300 metrelik bir açık alana kadar iletişim sağlayabiliyor. Kapalı alanlarda bu mesafenin 60 metreye kadar düştüğünü hemen söyleyelim. Zeroconfig, Media Sense ve 802.1x gibi Windows XP WLAN fonksiyonlarını çalıştırabilen WL-100g'nin geniş yazılım desteği ile birlikte gelmesi büyük bir avantaj. Çünkü bu yazılımlar sayesinde bağlantı bilgilerini görebilir (Mobile Control Center), hata arayabilir, farklı lokasyonlar arası ağ ayarları yapabilir (Mobile Manager) ve ağ topolojilerini inceleyip (Site Survey) internetten güncel sürücülerini yükleyebilirsiniz.

Sonuç: Kolayca kurulabilen WL100g, yazılım desteğini arkasına alarak oldukça başarılı bir performans sergiliyor.

- + 802.11b'yle de uyumlu
- + Güvenli veri iletimi
- + Ekstra anten ve geniş yazılım desteği

* Çizgi tel: (212) 356 70 70

UYGUN FİYATLI, YÜKSEK KAPASİTELİ VE

HIZLI: Samsung, son derecede sessiz çalışan ürünleri ile bilhassa disk gürültüsünden rahatsız olan kullanıcılardan rağbet görüyor. Automatic Acoustic Management, Noise Guard ve Silent Seek gibi teknolojiler kullanarak ürünlerini minimum ses düzeyinde çalıştıran Samsung, bunu yaparken de performanstan ödün vermiyor. Örneğin FDB Spindle teknolojisi sayesinde yüksek performans ile sessiz çalışma imkanı aynı potada birleştiriliyor. Test merkezimize gelen yeni Samsung sabit disk tüm bu özelliklere ve 160 Gbyte'lık bir kapasiteye sahip. Ürünün 2MB önbelleği ve her biri 80 Gbyte kapasiteye sahip olan iki adet plakası var. Her ne kadar 2 Mbyte'lık önbellek bu kapasiteye sahip bir ürün için küçük görünse de, sabit diskin testlerimizde iyi sonuçlar verdiğini söylemeliyiz. Örneğin veri okuma testinde Samsung SP1604N'in saniyede 46 Mbyte sınırına yaklaştığını gördük. Yazma testinde de benzer bir sonuç almamız bizi şaşırtmadı.

Sonuç: Yüksek bir performansla ve sessiz çalışan SP1604N, kendisini TOP10 listemizde zirveye taşımasını bildi.

- + Yazma ve okuma hızları yüksek
- + FDB motoru sayesinde sessiz çalışma
- Veri erişim hızı çok iyi değil

* Kont tel: (216) 499 62 99

Koyuncu tel: (216) 522 99 00

Uotek tel: (212) 336 61 00

Hoparlör Seti**PHILIPS A3.600**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Boğaziçi, Hızlı Sistem*
BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29
FİYAT 155 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Hoparlör	5 satellite, 1 subwoofer
Subwoofer	25 watt
Satellite	10 watt
Frekans aralığı	40 Hz – 20 kHz
Subwoofer boyutu	228 x 190 x 266 mm
Satellite boyutu	158 x 82 x 81 mm

Yazıcı**SAMSUNG ML-1750**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Koyuncu
BİLGİ İÇİN (216) 522 99 90
FİYAT 239 \$+ KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	Paralel, USB 2.0
Baskı hızı	16 sayfa/dak
Baskı çözünürlüğü	1200 x 600 dpi
Belleği	8 MB
Boyut	348 x 355 x 193 mm
Ağırlık	7 kg

Ses Kartı**PHILIPS PSC604**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Boğaziçi, Hızlı Sistem*
BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29
FİYAT 31 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Ses chipi	Philips Dynamic Edge
Arabirim	PCI
Ses çıkışları	Front Out, Surround Out
Ses girişleri	Line In, Mikrofon, CD, Aux
Konnektörler	MPU-401, MIDI/Gameport
Diğer bağlantılar	SPDIF Out

AZ YERDE ÇOK SES: Philips'in 5.1 hoparlör setlerine yeni eklediği A3.600, beş adet ince satellite hoparlörü ve güçlü bir bas sesi veren subwoofer'ı ile her yere rahatça kurulabilecek bir sistem. Satellite hoparlörler NXT Flat Panel teknolojisi sayesinde düz bir yapıdadır. Subwoofer ise birisi 5.25", diğeri Philips'in wOOx bas teknolojisini taşıyan 6" boyutunda çift sürücüye sahip. Satellite hoparlörler 10W çıkış gücünde, subwoofer ise 2 adet 25W çıkışa sahip. Donanım üzerinde 5.1 ses girişi ile 2 adet stereo giriş bulunuyor. 19 tuşlu uzaktan kumandayı çalıştırmak için hoparlöre IrDA alıcı bağlamak gerekiyor. Yatay ya da dikey monte edilebilen satellite hoparlörlerdeki NXT teknolojisi ile, klasik hoparlörlerdeki gibi birkaç manyetik alanda oluşturulan titreşimlerle ses vermek yerine, elektronik dalgalarla tek yüzeyde daha çok vibrasyon yaratılıyor. Bu da hoparlörün nispeten daha hafif olmasını ve orta-yüksek frekanstaki sesleri daha iyi yansıtmasını sağlıyor.

SONUÇ: 5.1 çıkış alabilmek için stereo giriş de kullanılabilir. Bu sete entegre edilen NXT Flat teknolojisi ile her parçanın daha iyi ses vermesi sağlamış.

- + Ergonomik hoparlörler
- + wOOx ile etkili bas
- + Uzaktan kumanda

* Hızlı Sistem tel: (212) 671 10 71

HIZLI, KALİTELİ VE DÜŞÜK MALİYETLİ: Samsung'un ML-1750 olarak adlandırıldığı yeni ürünü, dakikada 16 sayfa baskı yapabilen bir lazer yazıcı. Oldukça ergonomik bir yapıya sahip olan ML-1750'nin yalnızca 7 kg ağırlığında olması onu dijital siyah/beyaz lazer yazıcıların en küçük ve hafif yapıyor. Dolayısıyla ML-1750 ilk bakışta masüstü çalışmada mükemmel bir ürün olarak görünüyor. Ama sadece dış görünümüne bakarak ürün hakkında bir yargıya varmak doğru olmayacaktır.

Samsung'un 1200 x 600 dpi'lık çözünürlüğü ve PCL 6, IBM Pro Printer ile Epson emülasyonları baskı kalitesinin artmasında büyük rol oynuyorlar. Buna ek olarak SAMSUNG'un 166 MHz SPGPM işlemcisi ile 8 MB önbelleği de baskının bir an önce gerçekleşmesini sağlıyor. Ürünün zayıf noktası, kullanıcıyı ilk baskı için biraz bekletmesi. Ayrıca benzer ürünler ile karşılaştırıldığında Samsung ek özellikler ve fonksiyonlar bakımından da fakir kalıyor.

SONUÇ: Samsung ML-1750, fazla bir fonksiyona sahip olmayan ama buna karşın hızlı ve orta kaliteli baskılar sunan uygun fiyatlı bir yazıcı.

- + Fiyat/performans oranı iyi
- + Yüksek baskı hızı
- Baskı kalitesi orta, LCD panel yok

ÇOK KANALA GEÇİŞ: Philips'in yeni ses kartı, uzun adıyla "Dynamic Edge 4.1" in en önemli özelliği, Qsound teknolojilerinden biri olan Qsound Multi Speaker System'i kullanması ve böylece stereo sesleri 4 kanallı sese çevirebilmesi. Bu da ürünün müzik CD'lerini, MP3 dosyalarını ve oyunlardaki sesleri 4 kanala dönüştürebildiği anlamına geliyor. Oyun severlere hitap eden bir diğer teknoloji de 2, 4 ya da 5.1 hoparlör setlerinde 3 boyutlu ses yaratılmasını sağlıyor, bu da özellikle FPS tarzı oyunları daha zevkli ve gerçekçi hale getiriyor. Kart, istenirse DVD ve oyunlar için 2 kanal ses çıkışını 5.1 çıkışa simüle ederek kullanıcıları stereo sestən ebiediyen kurtarıyor. 3D Surround, EAX 2.0 ve A3D 1.0 desteği sayesinde müzik, internet ve oyunları, ayrıca Dolby Digital ve DTS teknolojilerini simüle edebildiği Dijital 5.1 çıkışıyla DVD'leri daha kaliteli hale getiriyor. Kütudan çıkan Sound Agent 2 yazılımı da ses kontrolleri için kullanılan etkili bir yazılım.

SONUÇ: DVD, oyun ve dijital müzikte yüksek performans veren kartlardan daha hesaplı bir şekilde elde edilebilir.

- + Fiyat/performans oranı
- + Yazılım desteği
- + 2 hoparlörde bile yüksek bir ses kalitesi sunuyor

* Hızlı Sistem tel: (212) 671 10 71

Dizüstü Bilgisayar**ESCORT ELITE 2645DW**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Escort
BİLGİ İÇİN (212) 212 07 50
FİYAT 1649 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

İşlemci Pentium 4 2.66 GHz
Bellek 512 MByte
Kapasite 40 GByte
Ekran 15" TFT LCD Ekran
Ekran kartı 64 MB ATI Radeon M9-P 9000
Ağırlık 3.2 kg

Multifonksiyonel Baskı Ünitesi**HP PSC2175**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA HP Türkiye
BİLGİ İÇİN (212) 579 79 79
FİYAT 226 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim USB 2.0
Baskı çözünürlüğü 1200 x 1200 dpi
Tarama çözünürlüğü 1200 x 2400 dpi
Baskı hızı 13 sf/dk renkli, 18 sf/dak sb
Boyut 46.3 x 40 x 22 mm
Ağırlık 8.85 kg

19" Monitör**HYUNDAI IMAGEQUEST Q910**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Multimedya
BİLGİ İÇİN (212) 479 46 46
FİYAT 245 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Ekran DynaFlat-X
Görüntü alanı 19 inç
Maksimum çözünürlük 1600x1200 piksel
Nokta aralığı 0.20 mm
Boyut 436 x 431 x 456 mm
Ağırlık 20 kg

UYGUN FİYAT, YÜKSEK PERFORMANS:

Uzun çalışma süresi ve kablosuz haberleşme isteyen kullanıcılara Centrino işlemcili bilgisayarlar tavsiye edilirken, performansı daha ön planda tutan kullanıcıların Pentium 4 M işlemcili sistemlerle ilgilenmesi öneriliyor. Escort'un yeni ürünü olan Elite 2645 DW de işte performansa daha çok önem veren ikinci sınıfa hitap eden bir dizüstü bilgisayarı. Fakat daha uygun fiyatlı bir ürün sunmak için Pentium 4 Mobile işlemcisi değil, masaüstü sistemlere de entegre edilen 533 MHz FSB'li Pentium 4 işlemcisi kullanılmış. Bu işlemciler çok ısındığı ve soğutmak için güçlü bir fan sistemine ihtiyaç duyulduğu için ürünün pille çalışma süresi çok uzun değil, üstelik dizüstü bilgisayarın boyutlarının ve ağırlığının artmasına da sebep oluyor. Bunlara rağmen Elite 2645DW'nin oldukça yüksek performanslı bir ürün olduğunu belirtmeliyiz.

SONUÇ: Escort Elite 2645DW için söyleyebileceklerimiz çeşitli bağlantı arabirimler, kısa yol tuşları ve donanım birleşenlerin seçimi ile iyi bir iş çıkardığı. Zayıf noktası ise pil ömrünün düşük olması ve çabuk ısınması.

- + Başarılı fiyat/performans
- + Tam donanımlı
- Çalışma süresi düşük

TARAMA VE BASKIDA MAKSİMUM KALİTE:

Çok işlevli baskı üniteleri denince akla ilk olarak HP'nin All-In-One ürünleri gelir. Bu ürünler tarama, kopyalama, baskı ve faks gibi fonksiyonları tek bir cihazda birleştirme ve çalıştırma özellikleriyle ilgi çekiyorlar. PSC2175 de bu geleniği devam ettiriyor. Tarama, baskı ve kopyalama işlemlerini yerine getiren PSC2175, HP'nin bir önceki modeli olan PSC2110'un gelişmiş versiyonu. Arada göze çarpan ilk değişiklik baskı hızının artırılması. Öyle ki, mürekkep püskürtme teknolojisi sayesinde dakikada 13 sayfa renkli baskı elde edilebiliyor. HP Photoret IV Precision teknolojisi ile 1200 dpi çözünürlüğünde baskılar veren bu yazıcı, yazılım optimizasyonu sayesinde de baskı kalitesini 4800 x 1200 dpi'ya kadar yükseltebiliyor. Tarama hızının yüksek, kalitesinin de oldukça başarılı olduğunu rahatça ifade edebileceğimiz PSC2175, özellikle yüksek tarama çözünürlüğü ile övgüyü hak ediyor.

SONUÇ: PSC2175'nin bir önceki modeli olan PSC 2110'e göre en büyük farkı baskı hızının daha iyi olması. Yine de PSC2175, HP'nin Officejet ürünleriyle kıyaslanmamalı.

- + Yüksek baskı hızı
- + Yüksek tarama çözünürlüğü
- + Bellek kart yuvası ile doğrudan baskı

17 İNÇ BOYUTLARINDA 19 İNÇ: Dünyanın en küçük 19 inç düz ekran CRT monitörü, Hyundai'in ImageQuest Q910 modeli. 17 inçlik bir monitör kasasına monte edilmiş olan bu ürün, sınıfının hem en küçük, hem de 20 kg'lık ağırlığı ile en hafif monitörü olma özelliğini de taşıyor. Hyundai'in bu boyutlara gelebilmesinin sebebi, farklı bir görüntü tüpü kullanarak yükseklik ve genişlik değerlerini 17 inç boyut değerlerine düşürmek. Bu da Q910'u dar alanlarda bile kolayca çalışma imkanı sağlıyor. Peki, Q910'un boyutunun düşürülmesi ile görüntü kalitesi ve ergonomisi ne gibi bir değişikliğe uğramış? Hyundai 1600 x 1200 piksel çözünürlüğünde 85 Hz'te rahatlıkla çalışabiliyor. Ayrıca yatayda 107 Khz ve düşeyde de 150 Hz'lik değerlere ulaşıyor. Ama bu değerler benzer 19 inç monitörlerle kıyaslandığında düşük, dolayısıyla görüntü kalitesi ortalamasının ancak biraz üstünde. Buna karşın Q910'un ergonomisine, ürünün bu kategoride gayet başarılı olduğundan başka söylenecek laf yok.

SONUÇ: Q910, çalışma alanında yer sınıtı sınıtı çeken ve görüntünün büyüklüğüne önem veren kişilerin monitörü.

- + Küçük çalışma alanları için çok uygun
- + 0.20 mm nokta aralığı ile net görüntü
- Benzer 19 inç monitörlere göre pahalı

Pocket PC **CHIP** AYIN ÜRÜNÜ 09/2003

ESCORT PCT206

CHIP PUANI	■ ■ ■ ■ ■
FİYAT/PERFORMANS	■ ■ ■ ■ ■
FİRMA	Escort
BİLGİ İÇİN	(212) 212 07 50
FİYAT	750 \$ + KDV
TEKNİK VERİLER	
İşlemci	Intel SA-1110
Ram	64 MB
Rom	32 MB
Boyut değerleri	129 x 72.7 x 17.8 mm
Ağırlık	201 gr
İşletim sistemi	Pocket PC 2002

Pocket PC

Cep telefonlu ve net destekli PDA

Telefon, internet bağlantılı PC veya elektronik ajanda. Bunlar Türkiye'nin ilk ve tek gerçek dijital yardımcısı olan Escort PCT206'nın marifetleri.

PCT206'da yine Intel'in SA-1110 işlemcisi entegre edilmiş. 206 MHz hızındaki işlemci 64 MB RAM ve 32 MB ROM bellek ile desteklenmiş. Lityum Polimer (1500 mAh) pil kullanan PCT206'nın bekleme süresi 15 güne kadar çıkabiliyor ve PDA işlevi kullanıldığında bu süre 15 saate iniyor. Telefonla konuşma süresi ise 5 saati buluyor. RS-232, kızılötesi ve USB arabirimleri aracılığıyla PC'lerle bağlantı kurabilen bu ürün 900 ve 1800 bantlarında GSM özelliğini sunuyor. SIM kartınızı PCT206'nın sağ kenarındaki yuvaya takmanız yeterli. 240 x 320 piksel çözünürlüğündeki renkli dokunmatik TFT ekranı ile oldukça başarılı bir görüntü sunan Escort, içerdiği SD ve MMC kart yuvaları ile de beğenimizi kazandı.

Kısayol tuşları ile önemli işlemlere hızla ulaşmanızı sağlayan Escort geniş yazılım desteği ile de ilgi çekiyor. PC ile senkronizasyon işlemi Active SyncTM

3.5 yazılımı ile gerçekleşiyor. Buna kurulu bulunan Pocket PC 2002 Phone Edition'un kullanım kolaylığı da eklenince Windows kullanıcılarının bu işletim sistemi ile hiç de zorlanmayacağını söyleyebiliriz. Pocket Word/Excel, Pocket Internet Explorer, Microsoft Pocket Outlook, Windows MediaTM Player 8, Microsoft Reader 2.0 ve MSN Messenger gibi uygulamalar hemen hemen Windows sürümleri ile eşdeğer kolaylıkta. Buna ek olarak sesinizi tanıyan, saklayan ve gerektiğinde kullanan Escort PCT206, en gelişmiş el yazısı tanıma seçeneğiyle bilgileri hızlı ve doğru bir biçimde saklıyor, özel yazılımı sayesinde de ekranının her yerine yazı yazmanıza ve notlarınızı daha verimli saklamanıza imkan tanıyor.

Her zaman yanınızda: Cebinize sığan ofis

Escort PCT206, 64MB'lık belleğine 24.000 not, 24.000 ajanda bilgisi ve 3.200 adet e-posta sığdırabiliyor. Bağlantı kitini kullanarak PC'nizde bulunan bazı bilgileri hızla yedeklemek de elinizde. Ürünün yüksek çözünürlüklü, renkli ve özel tasarlanmış ekranıyla, uzun süreli kullanımda gözleri yormaması da hoşunuza giden özellikler arasında, ancak görüntü netliğinin bazı durumlarda yetersiz kaldığını söylemeliyiz. Bluetooth bağlantısının olmaması bir eksiklik. El yazısını tanımada da bazı yazıflıklar gösteren PCT206'ın gerek kutusu gerekse işletim sistemi Türkçe olduğu için hiç yabancılık çekmeden kullanabilirsiniz. Neticede oldukça iyi bir performans gösteren Escort PCT206, ofisini cebinde taşımak isteyen kullanıcılar için birebir.

- ⊕ Başarılı performans ve kolay kullanım
- ⊕ SD ve MMC kart yuvasına sahip
- ⊖ Bluetooth ve W-LAN yok

DİJİTAL HAYATIN RAHATLIĞI: E-posta gönderip almak, MP3 dinlemek, Office uygulamalarını kullanmak ve buna ek olarak istediğiniz an, istediğiniz kişiyle telefon görüşmesi yapabilmek. Escort PCT206 tüm bu işleri tek elden yönetmenizi sağlayan, ince görünümü ve hafifliğiyle profesyonel iş hayatının en verimli yardımcısı olmaya soyunan bir cihaz. Bu iddiasında da pek haksız sayılmaz çünkü ürün sadece 201 gram ağırlığında ve yaklaşık 2 cm kalınlığında. Tek bir dokunuşla tüm dünyayı avcunuzun içine taşımayı başaran PCT206, Türkçe sürüm Pocket PC 2002 Phone Edition işletim sistemi sayesinde güçlü fonksiyonlarını birleştiriyor. Dolayısıyla ister oyun oynayın ister internette aradığınız bilgileri kovalayın, GPRS, GSM ve kızılötesi bağlantıları sınır tanımadan her yere erişebileceksiniz. Dilerseniz sözü fazla uzatmadan PCT206'nın teknik detaylarına kısaca bir göz atalım.

Intel SA-1110: Xscale yerine Strong ARM

PCT206'da ilk gözüme çarpan özellik Intel'in düşük güç tüketiminde yüksek performans sağlamasıyla oldukça ses getiren ve böylece kullanıldığı ürünlerin pil ömrünü artıran Xscale işlemcisinin tercih edilmemiş olması. Escort

KOLAY KULLANIM: PCT206'nın üzerinde bulunan tuş takımı hızlı ve rahat bir kullanım sunuyor.

Tablet PC

ACER TRAVELMATE C110TCI

CHIP PUANI	
FİYAT/PERFORMANS	
FİRMA	Infronic
BİLGİ İÇİN	(216) 317 96 50
FİYAT	2099 \$ + KDV
TEKNİK VERİLER	
İşlemci	Intel Pentium M ULV 900
Bellek	2 x 256 MB DDR
Kapasite	40 GB
Ekran	10.4" XGA TFT LCD
Boyut	257 x 216 x 29.7 mm
Ağırlık	1.45 kg

MOBİL HERKÜL: Hatırlayacaksınız, geçen aylarda Acer'in TravelMate serisinden hem dizüstü hem de tablet PC olarak kullanılabilen C100 ürününü incelemiş, bu özelliğinden dolayı da hibrid olarak adlandırmıştık. İyi de bir performansla sahip olan bu ürün, kablosuz haberleşmede zayıftı. Bunun üzerine Acer bir öncekinin eksiklerini kapatan yepyeni bir ürün ile kullanıcıların karşısına çıktı. TravelMate C110 olarak adlandırılan bu yeni ürün, Centrino teknolojisine sahip bir Hibrid PC. Hem dizüstü PC hem de tablet PC olarak kullanılabilen C110'da Pentium M işlemcisi, Intel 855GM chipseti ve Intel Pro/Wireless 2100 W-Lan çözümü var. Bu da beraberinde Centrino konseptinin en büyük özellikleri olan düşük güç tüketiminde yüksek performansı ve uzun pil ömrünü getiriyor. Acer TravelMate C110 sadece bu özelliği ile ilgi çekmiyor kuşkusuz. Örneğin W-Lan'ın yanı sıra Bluetooth, kızılötesi, 10/100 Mbps Fast Ethernet ve ITU V.92 standardını destekleyen 56Kbps Modem bağlantısı C110'un dünyaya açılan pencereleri.

900 Mhz'lik Ultra Low Voltage Pentium M işlemcisi, entegre grafik arabirimi 855GM chipseti ve 512 Mbyte'lık DDR

Tablet PC

Centrino'lu yeni Tablet PC

Günümüzde iki önemli gelişmeden oldukça konuşuluyor:

Bunlardan biri Tablet PC, diğeri de Intel'in Centrino konsepti.

Acer her iki teknolojiyi TravelMate C110 adı altında birleştirdi.

bellek de ürünün, kullanıcıların birçok isteğini beklemeden karşılamasını sağlayabilmek için kullanılmış. 40 Gbyte kapasiteli disk, DVD/CD-RW optik sürücüsü ve disket sürücüsü de standart olarak yer alıyor. Yalnız bu ürünlerin harici olduğunu belirtmeliyiz, yani DVD/CD-RW Firewire, disket sürücüsü de USB arabirimini kullanarak sisteme dahil ediliyor. Bu ikisi kullanıldığında geriye bir tane boş USB yuvası kalıyor. USB 2.0 ve Firewire arabirimleri dışında bir de 1 adet PCMCIA (PC-Card Type II) yuvası mevcut.

Başarılı ergonomi: Stabil, hafif ve performanslı

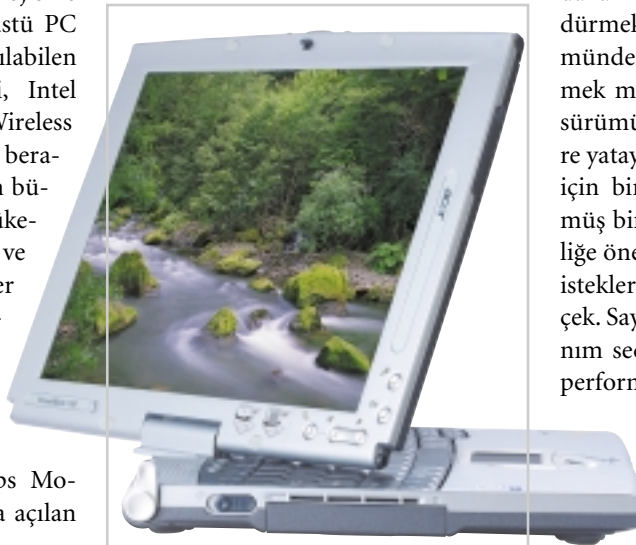
Ergonomisi ile de göze çarpan C110, oldukça hafif olması ile beğenimizi kazandı. Ama kullanılan pillerin yaklaşık üç saatlik bir çalışma süresine sahip olmalarını yeterli bulmadık. Nedeni, Acer'in

daha önce test imkanı bulduğumuz bir önceki Tablet PC ürününün de aynı pil ömrüne sahip olması. Üstelik bu üründe daha çok güç çeken 800 MHz'lik Pentium III M işlemcisi vardı. 10.4" XGA TFT LCD ekran yüksek çözünürlükleri destekliyor ve Tablet PC için yeterli, ancak ekran boyutu dizüstü bilgisayar için küçük kalıyor. Üründe beğendiğimiz bir diğer özellik de üzerinde çeşitli kısayol tuşları olması. Böylece tek bir tuş ile Explorer ve Outlook açabiliyor.

Ayrıca iki tuşun isteğe göre programlanabilmesi de iyi düşünülmüş. Buna ek olarak kablosuz ile kablolu ağ arasında geçiş sağlayan ve Wireless özelliğini kapatan bir tuşun olması da büyük bir avantaj.

Güçlerin birleşimi: Dizüstü ve Tablet PC bir arada

Acer Travelmate C110'u yanındaki man-dalları açmak ve ekranı 180 derece döndürmek suretiyle dizüstü PC görünümünden Tablet PC görünümüne geçirmek mümkün. Windows XP Tablet PC sürümü yüklü olan bu üründe isteğe göre yatay veya dikey çalışılabilir. Bunun için bir kısayolun olması iyi düşünülmüş bir artı nokta. Neticede taşınabilirliğe önem veren kişilerin bu ürün ile her isteklerini karşılayabilecekleri bir gerçek. Sayısız bağlantı seçenekleri ve donanım seçiminin iyi olması ürüne ciddi bir performans artışı yaşıyor. Buna ek olarak ergonomisi ile de beğenimizi topluyor. Duruma göre dizüstü şeklini alabilmesi C110'u diğer Tablet PC ürünlerinden farklılaştırıyor.

Hibrid PC: C110, ekranının 180 derece döndürülmesiyle dizüstü halinden Tablet PC haline kolayca geçiyor.

- + Centrino konseptine sahip
- + Yüksek performans, stabil çalışma
- + Başarılı ergonomi

Güncel kalın emniyette kalın

Windows'unuz sürekli resetleniyor, hiçbir sözünüzü dinlemiyorsa Blaster solucanı size de bulaşmış demektir. Keşke işletim sisteminizi daha önce güncellemiş olsaydınız.

9 Ağustos: 1000 dolarlık ekran kartı

VPU'lar arasındaki savaş süredursun, ekran kartları, yani gerçekten hızlı ekran kartları yaklaşık giriş seviyesi bir PC fiyatına satılıyor. Gerek ATI'nın gerekse nVidia'nın en hızlı işlemcilerini kullanan ekran kartlarının fiyatı KDV dahil 500 doları buluyor. Kuşkusuz bu parayı ancak bütçesi çok geniş olan oyun tutkunları ödeyebiliyor. Gerçekten de bazı kullanıcılar fiyatı ne olursa olsun "en hızlısı" için keselerinin ağzını her zaman açık tutuyor. Gainward da bu noktadan hareket etmiş olacak ki su soğutma kullanan özel tasarımıyla epey dikkat çekeceği benziyor. GeForce FX 5900 Ultra işlemcili ve 256MB DDR bellekli kart, overlock konusunda sunduğu potansiyel ile parmak ısırtıyor. Kartın, piyasadaki başka kartlarla karşılaştırıldığında performans açısından rakipsiz olacağı aşikar. Fakat fiyat konusunda üretici Gainward gayet "yuvarlak" bir

rakam ortaya atmış: 1000 dolar!

EL YAKAN TERFİ: Şu sıralar ekran kartınızı terfi ettirmeyi düşünüyorsanız Gainward CoolFX PowerPack Model Ultra/1600 XP Golden Sample iyi bir seçim olabilir. Tabii bu iş için 1000 dolar ayırabilirseniz.

13 Ağustos: Solucanın verdiği hasar büyük

Blaster adlı bir "worm", yani solucan, PC'lerde güvenliğin ne kadar zayıf olabileceğini bir kez daha gözler önüne serdi. Kısa zamanda yayılarak pek çok PC'yi etkisi altına alan bu solucan, savunmasız bir PC'de pek çok temel fonksiyonu engelleyerek elinizi kolunuzu bağlayabiliyor. Win98 ve WinME sistemlerini etkilemeyen solucan; WinNT, Windows Server2003, WinXP ve Win2000 işletim sistemleri üzerinde tam bir canavara dönüşüyor. Solucandan etkilenmiş bir sistemde e-posta yollayamıyor, Windows'u güncelleyemiyor ve kopyalama/yapıştırma gibi temel Windows fonksiyonlarını bile kullanamıyorsunuz. Hepsini bir yana, belirli aralıklarla PC'niz resetlenip duruyor. Güvenlik açığının daha önceden Microsoft tarafından belirlenmesi ve gerekli yamanın güncelleme sayfasına konması sayesinde, işletim sisteminizi güncel tutan kullanıcılar bu solucandan etkilenmediler. Fakat diğer kullanıcılar epey sıkıntı çektiler. www.symantec.com adresinde konuyla ilgili geniş bir açıklama bulabilirsiniz. Problemin çözümü için bu sayfada yer alan ücretsiz bir programcık oldukça işe yarıyor. Solucanı bulup silen bu yazılımdan sonra ilk iş olarak Windows güncelleme sitesine giderek (ki bunu *Başlat / Windows Update* yoluyla yapabilirsiniz) gerekli acil yamayı indirmeli (Kod: MS03-026), ardından da tüm sistemi güncellemelisiniz. Ayrıca www.microsoft.com adresinden ulaşabileceğiniz çeşitli linklerde, başka güvenlik yamaları da mevcut.

CHIP Test Editörü Şahin Ekşioğlu, donanım dünyasında dikkatini çeken gelişmeleri, her ay günlüğünde sizlerle paylaşıyor.

15 Ağustos: 8 Megapiksellik Cybershot

Dijital fotoğraf makinesi denince akla ilk gelen markalardan biri de Sony. Üretimlerinin çoğunda Carl Zeiss lens kullanan firma, CCD'leri ise bizzat kendisi üretiyor. Elektronik konusunda da yılların tecrübesi olunca, Sony dijital fotoğraf makineleri en çok satanların başında geliyor. Daha önce DSC-F707 ve ardından çıkardığı DSC-F717 ile 5 Megapiksel kategorisinde oldukça popüler olan Sony, bu başarıyla yetinmiş görünmüyor. Şu ana kadar piyasaya sürülen ürünlerde Prosumer denilen üst sınıf amatör kategoride 5 Megapiksel çözünürlük bir sınır teşkil ediyordu. Bu sınırı oluşturan şirketlerin başında gelen Sony, yeni bir sınır belirlemeye niyetli bir şekilde 8 Megapiksel çözünürlüklü DSC-F828'i piyasaya sürmeye hazırlanıyor. SLR yapıyı desteklemeyen ve 7x zuma sahip olan F828, Memory Stick'e ek olarak Compact Flash bellek kullanımıyla da

YÜKSEK ÇÖZÜNÜRLÜK: Sony, yeni ürünü DSC-F828 ile kullanıcılara 8 Megapiksel çözünürlük, 7x zum, RGBE filtre dizisi ve 640x480 piksellik video kaydı gibi gelişmiş özellikler sunuyor.

» 14 Ağustos: XBOX2'ler ATI kullanacak

KONSOL DÜNYASI KENDİ SAVAŞLARINI VERİYOR: Microsoft, XBOX'ta nVidia ile yaptığı anlaşmayı devam ettirmeyerek XBOX2 için ATI ile anlaştı.

ATI, Microsoft ile XBOX2 için anlaşmasını açıkladı. nVidia'nın da doğruladığı habere göre, Microsoft yeni oyun konsolu için yaptığı araştırmalar sonucunda ATI'ı daha başarılı buldu ve anlaşma gerçekleşti. Böylece zaten Nintendo Gamecube'ü destekleyen ATI, XBOX2 ile konsol pazarına iyice yerleşti. Ayrıca piyasa analistleri, Microsoft ile girilen bu ortaklığın ATI için yeni kapılar açacağından kuşku duymuyorlar. XBOX ile beklenen patlamayı gerçekleştiremeyen Microsoft ise konsol pazarında çabuk zafer elde edilen zamanların geride kaldığının bilincinde ve gereken sabrı göstermesi halinde pazarda söz sahibi olacağından emin.

dikkat çekiyor. 640x480 çözünürlükte video çekimi yapabilen cihaz, Kasım ayında piyasaya sürülecek ve 1200 dolar seviyesinde bir fiyatla satılacak. Bir önceki model F717 ise 700 dolar civarında satılmaya devam edecek. DSLR'a bir geçiş beklendiği sırada Sony'nin F828'i piyasaya sürmesi ilginç. Her halükarda üst amatör kategoride önümüzdeki yıl çitanın epey yükseleceği kesin.

18 Ağustos: Abit yine öncü

Softmenu ile sadece overclock yapanları değil, tüm kullanıcıları jumper ayarlarından kurtaran Abit, yine sahnede. Bu sefer de temelde performans açığı çeken kullanıcılara yönelik bir gelişmeyle karşımıza çıkan şirket, anakartlarda soğutma konusuna yeni bir yaklaşım getiriyor. Overclock sırasında sadece işlemcinin ve bellek modüllerinin ısındığını düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. CPU yuvasının etrafında bulunan MOSFET transistörler de bu ek ısınmadan paylarını alırlar. Overclock'suz ama çevresel sıcaklığın yüksek, kasa içi havalandırmanın yetersiz olduğu sistemlerde yine bu transistörler ısınarak stabiliteyi olumsuz yönde etkileyebilirler.

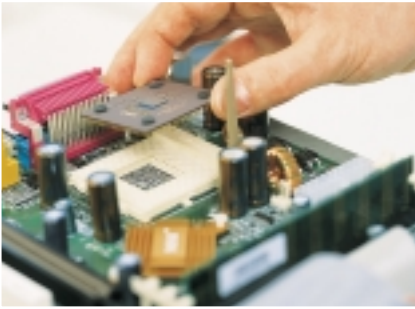
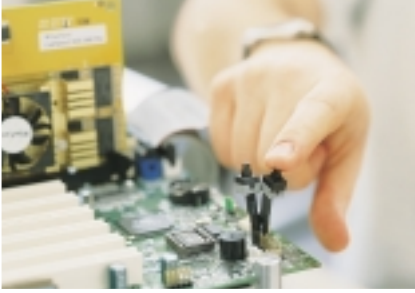
Abit de bu noktaları dikkate alarak IC7-MAX3 model anakartında farklı bir tasarıma yönelmiş ve CPU'nun yan kısmındaki elemanları plastik bir muhafazayla kaplayarak bu kısımda aktif soğutma ile yoğun bir hava sirkülasyonu sağlamış. Anakart üreticilerinin farklı özellikler sunarak öne çıkmaya çalıştığı şu günlerde, Abit'in bu yeni soğutma yöntemi oldukça ilgi çekecek gibi. ■

EYLÜL 2003 CHIP TOP 10

En İyi Donanımlar

Donanım piyasasına güncel bir bakış! Burada yer alan ürünler, CHIP Test Merkezi tarafından bu ayki ve daha önceki sayılarda yer alan testlerle değerlendirilip sıralamaya konmuştur. Yeni bir donanım almaya karar verdiğinizde TOP 10 tabloları size rehberlik edecektir.

CHIP donanım ürünlerinin en iyilerini yayınlamaya devam ediyor. Her sene yaklaşık 1000 tane ürün Test Merkezimize gelerek incelemeye alınıyor. Burada donanım editörlerimiz her bir ürünü tek tek ve test prosedürlerine sadık kalarak en ince ayrıntılarına kadar test ediyorlar. Böylece sizinle paylaşabileceğimiz çok büyük bir donanım veritabanı oluşuyor. 12 kategorilik TOP 10 tablolarımızda, test edilen donanımlarla ilgili her türlü bilgiye rahatlıkla ulaşabilirsiniz. Hatta aydan aya eklenen ye-

ni ürünleri güncel fiyatları ile bu listede bulabilmek de mümkün. Fakat yine de satın alma aşamasında, CHIP CD'sinde yer alan CHIP TOP 10 bölümündeki irtibat telefonunu arayarak fiyat alırsanız, herhangi bir sürprizle karşılaşmamış olursunuz. Kategorilere ayırdığımız ürünlerin her biri ayrı bir tabloda bulunuyor. Bu tabloda ürünler performans puanlarına göre sıralandırılıyorlar. Satın almada etkili olması için her ürün için ek olarak fiyat/performans puanı da yer alıyor. Fiyat/performans sadece TOP 10

tablosunda yer alan o ayki ürünler için geçerli bir puanlama. Yani performans puanı yüksek olan bir ürünün fiyatı da uygunsa, diğer ürünlerin fiyat/performans oranlarını da değiştirebiliyor. Tabloya bakıp bir ürünü seçip beğendiğinizde, onun incelemesinin hangi ayda yayınlandığını da anında görme imkanına sahipsiniz. Dergimizle birlikte verilen CD'de TOP 10 listelerimizdeki ürünleri hangi kriterlere göre test ettiğimize, nasıl puanlandığına ve ürünlerle ilgili firmalara dair bilgileri bulabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

» Kendi kriterlerinize göre değerlendirin

Test tablolarına dergiden olduğu gibi www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz. Bu tablolarda, TOP 10 listesine girmeyi hak eden yeni ürünlerle birlikte, performans puanı yüksek olan ürünleri aynı anda görebilirsiniz. Tablolarda iki ayrı puan türü yer alıyor. Bunlar Performans ve Fiyat/Performans olarak sınıf-

landırıldı. Sizin için ürünün fiyatından çok performansı önemli ise, size hitap edecek olan performans puanlandırmasıdır. Ama eğer bir ürünün performansından çok fiyatına önem veriyorsanız, o zaman Fiyat/performans oranı belirleyici faktörünüz olacaktır. TOP 10 sıralamasını yaparken ürünler performans puanına göre

en iyiden en kötüye göre yer alırlar.

Bu liste her ay güncellendiğinden, fiyatların değişmesi fiyat/performans oranını da her ay değiştiriyor. Fakat fiyatın test kriterleri içinde ayrı bir başlık olmamasından dolayı, fiyat/performans sıralamasını tabloya bakarak kendinizin oluşturması gerekiyor.

CHIP TOP 10

IDE Sabit Diskler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Transfer Oranı	Gürültü Oranı	Erişim Süresi (ms)	Veri Tabanı	Güç Tüketimi	Fiyatı (+ kdv)	Teknik Veriler	CHIP
Yeni 1	Samsung SP1604N	89	■ ■ ■ ■ □	80	100	72	70	100	156 \$	160 GB, U-DMA/133, 2MB, 7200 rpm	9/03
▼ 2	Samsung Spinpoint V60 SV1204H	81	■ ■ ■ ■ ■	73	100	76	67	100	130 \$	120 GB, U-DMA/100, 2MB, 5400 rpm	5/03
▼ 3	Seagate Bar. ATA V ST3120023A	77	■ ■ ■ ■ □	84	69	93	81	74	145 \$	120 GB, U-DMA/100, 2MB, 7200 rpm	5/03
▼ 4	WD Caviar WD1200BB	75	■ ■ ■ ■ □	89	57	100	75	73	190 €	120 GB, U-DMA/100, 2MB, 7200 rpm	5/03
▼ 5	Maxtor Maxline II 5A250J0	74	■ ■ ■ ■ ■	71	82	67	68	98	350 €	250 GB, U-DMA/133, 2MB, 5400 rpm	5/03
▼ 6	WD Caviar WD1200AB	74	■ ■ ■ ■ ■	78	67	90	69	84	180 €	120 GB, U-DMA/100, 2MB, 5400 rpm	5/03
▼ 7	WD Caviar WD2000JB	74	■ ■ ■ ■ □	99	49	77	83	72	420 €	200 GB, U-DMA/100, 8MB, 7200 rpm	5/03
▼ 8	Hitachi/IBM Deskstar 180GXP	73	■ ■ ■ ■ □	100	31	88	100	74	330 €	180 GB, U-DMA/100, 8MB, 7200 rpm	5/03
▼ 9	Hitachi/IBM Deskstar 120GXP	70	■ ■ ■ ■ □	85	35	100	87	78	190 €	120 GB, U-DMA/100, 2MB, 7200 rpm	5/03
▼ 10	Seagate U6 ST380020A	68	■ ■ ■ ■ □	57	84	50	67	99	120 €	80 GB, U-DMA/100, 2MB, 5400 rpm	5/03

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

SCSI Sabit Diskler

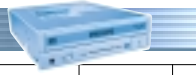

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim Hızı	Rasgele Okuma H.	Dönüş Hızı (rpm)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
► 1	Seagate Cheetah 10K.6	99	■ □ □ □ □	100	98	100	98	10000	1240	146.8 GB, Ultra320 SCSI, 8MB	11/02
► 2	Seagate ST373405LW	96	■ □ □ □ □	97	95	97	95	10000	845	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	4/02
► 3	Quantum Atlas 10 KII	95	■ □ □ □ □	95	94	95	96	10000	460	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 8 MB	6/01
► 4	Seagate ST173404LW	87	■ □ □ □ □	88	97	79	85	10000	955	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	6/01
► 5	Seagate ST336706LW	87	■ ■ ■ □ □	86	92	85	85	10000	394	36.9 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	3/02
► 6	Quantum Atlas 10 KII	74	■ □ □ □ □	80	29	91	97	10000	399	36.7 GB, Ultra160 SCSI, 8 Mb	6/01
► 7	Seagate ST318451LW	74	■ □ □ □ □	62	69	76	91	15000	262	18 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	9/01
► 8	Quantum Atlas V	74	■ □ □ □ □	66	71	66	95	7200	308	36.7 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	6/01
► 9	Quantum Atlas V	72	■ □ □ □ □	78	75	52	84	7200	240	18.36 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	6/01
► 10	Seagate ST1181677LW	72	□ □ □ □ □	64	70	61	94	7200	1207	180 GB, Ultra160 SCSI, 16 MB	9/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

DVD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	DVD Perfor.	CD Perfor.	Audio Grabbing	Hata Düz. Perfor.	Beraber. Gelenler	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
► 1	Pioneer DVD-105SZ	87	■ □ □ □ □	99	93	49	50	100	61	16X, 40X, Slot	9/01
► 2	Acer DVP1640A	87	■ ■ ■ ■ □	100	100	57	26	90	52	16X, 40X, Tray	9/01
► 3	Aopen DVD-1640PRO	83	■ ■ ■ ■ □	87	94	57	52	95	69	16X, 40X, Slot	9/01
► 4	LG DRD 8160B	83	■ ■ ■ ■ □	80	85	60	95	87	59	16X, 40X, Slot	12/01
► 5	LG DRD 8120B	74	■ □ □ □ □	73	74	44	100	87	53	12X, 40X, Tray	9/01
► 6	Aopen DVD-1240	69	■ ■ ■ ■ ■	72	82	59	20	85	70	12X, 40X, Tray	9/01
► 7	BTC BDV 316B	67	■ ■ ■ ■ ■	65	77	74	18	90	67	16X, 48X, Tray	9/01
► 8	Sony DDU1621	63	■ ■ ■ ■ □	65	55	98	26	85	44	16X, 40X, Tray	10/01
► 9	Lite-On LTD-163	60	■ ■ ■ ■ □	44	78	100	4	90	47	16X, 40X, Tray	9/01
► 10	Nec DV-5800A	53	■ □ □ □ □	59	55	26	21	85	43	16X, 48X, Tray	9/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Tarayıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	300 dpi RRTH	600 GGTH	300 dpi RRTK	600 GGTK	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
► 1	Epson Perfection 2450 Photo	97	■ □ □ □ □	100	100	96	94	100	399	2400 x 4800 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0, F.	10/02
► 2	Canon Canonscan D1250 U2F	87	■ □ □ □ □	75	71	94	97	98	295	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0	10/02
► 3	HP Scanjet 3570C	83	■ □ □ □ □	45	56	96	100	100	144	1200 x 1200 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0	10/02
► 4	Mustek BearPaw 2400TA	83	■ ■ ■ □ □	39	54	100	97	88	97	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1	10/02
Yeni 5	Benq S2W 7400UT	83	■ □ □ □ □	70	70	91	96	90	179	2400 x 4800 dpi, 48 bit, USB 2.0	9/03
▼ 6	Benq S2W 6400UT	82	■ □ □ □ □	68	72	90	95	90	165	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 2.0	8/03
▼ 7	Canon Canonscan N670U	80	■ ■ ■ □ □	63	87	87	89	80	102	600 x 1200 dpi, 48 bit, USB 1.1	10/02
▼ 8	Canon Canonscan N1240U	80	■ □ □ □ □	39	91	92	94	80	122	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1	10/02
▼ 9	HP Scanjet 3500C	79	■ ■ ■ ■ □	48	53	90	94	94	77	1200 x 1200 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0	10/02
▼ 10	Benq S2W 5000E	76	■ ■ ■ ■ □	39	77	94	84	76	72	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1	10/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

R.R.T.H.: Renkli Resim Tarama Hızı, G.G.T.H.: Gri tonlarında Grafik Tarama Hızı, R.R.T.K.: Renkli Resim Tarama Kalitesi, G.G.T.K.: Gri tonlarında Grafik Tarama Kalitesi

17" Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Conver-gence	Kontrol Seviyesi	Renk Skala Değerlen.	Ergo-nomi	Geometri	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
▶ 1	Sony CPD-G220P	94	■■■■□	76	100	97	100	95	328	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	4/02
▶ 2	Sony CPD-G200P	92	■■■■□	71	100	98	97	94	375	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
▶ 3	ADI Microscan G700i	80	■■■■□	74	50	95	89	93	260	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
▶ 4	Samsung SyncMaster 757 NF	80	■■■■□	76	50	94	88	92	235	N.Flat, 0.25 mm, 1920x1440 P.	06/02
▶ 5	Samsung SyncMaster 757 DFX	79	■■■■□	75	50	93	88	90	220	D.Flat, 0.20 mm, 1920x1440 P.	11/01
▶ 6	Philips 107B4	78	■■■■□	73	50	86	90	90	225	D. Pitch, 0.25 mm, 1600x1200 Pixel	4/03
▶ 7	Miro 17F95	78	■■■■□	74	50	91	89	87	206	D. Pitch, 0.25 mm, 1600x1200 P.	10/01
▶ 8	Viewsonic GS773	77	■■■■□	90	50	83	83	81	330	D. Pitch, 0.26 mm, 1280x1024 P.	10/01
▶ 9	Iiyama VisionMaster Pro 410	76	■■■■□	43	50	100	91	100	380	D.Tron, 0.25 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
▶ 10	Sony CPD-E220E	76	■■■■□	57	50	98	86	92	299	T. CRT, 0.24 mm, 1280 x 1024 P.	10/01

▲ Yükseldi, ▶ Aynı kaldı, ▼ Geriledi

19" Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Conv.+ Geo. P.	Ergonomi Puanı	Yatay Fre. (kHz)	Düsey Fre. (Hz)	Boyutları (GxYxD)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
▶ 1	Sony G400	98	■■■■□	96	100	30-96	48-120	446x464x461	549	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
▶ 2	LG 995FT	95	■■■■□	96	94	30-96	50-160	470x480x470	324	Flat S. Tube, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	6/01
▶ 3	Philips 109P	95	■■■■□	95	94	30-110	50-160	456x469x438	390	Flat S. Tube, 0.25 mm, 1920 x 1440 dpi	1/01
▶ 4	Samsung SyncMaster 959 NF	94	■■■■□	97	90	30-110	50-160	468x493x458	373	N.Flat, 0.24 mm, 1920x1440 Pixel	6/02
▶ 5	Nec FP950	94	■■■■□	100	85	31-110	55-160	442x456x447	762	G. Pitch, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	1/00
▶ 6	ViewSonic PF790	91	■■■■□	92	83	30-97	50-160	470x470x477	552	P. Flat, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	11/00
▶ 7	Sony E400	91	■■■■□	96	83	30-96	48-120	446x464x461	349	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
▶ 8	Sony G420	90	■■■■□	87	95	30-96	48-120	446x464x461	685	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	5/02
YENİ ▶ 9	Hyundai ImageQuest Q910	89	■■■■□	85	95	30-107 kHz	50-150 Hz	436 x 431 x 456	249	DynaFlat-X, 0.20 mm, 1600 x 1200 dpi	9/03
▼ 10	Benq V991	88	■■■■□	90	85	30-95 kHz	50-160 Hz	466 x 455 x 463	219	Flat S. Tube, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	8/03

▲ Yükseldi, ▶ Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Mürekkep Püskürtmeli Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Office Baskı H.	Resim Baskı H.	Grafik Baskı H.	Resim Kalitesi	Grafik+ Metin Kali.	Fiyatı (+ kdv)	Teknik Veriler	CHIP
▶ 1	Epson Stylus Photo 915	87	■■■■□	100	85	90	100	100	180 €	5760*720 dpi, Paralel, USB	8/03
▶ 2	Canon S750	87	□□□□□	100	93	87	82	91	240 \$	2400*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
▶ 3	Canon S520	83	■■■■□	74	100	82	81	85	216 \$	2400*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
▶ 4	Epson Stylus PhotoC80	82	■■■■□	75	48	100	86	84	142 \$	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
▶ 5	Epson Stylus Photo810	78	■■■■□	35	51	42	100	98	140 \$	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
▶ 6	Epson Stylus Photo895	77	□□□□□	35	30	40	100	100	273 \$	2880*720 dpi, USB	8/02
▶ 7	Epson Stylus Photo890	77	□□□□□	34	31	40	100	100	196 \$	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
▶ 8	HP Deskjet 3820	77	■■■■□	53	46	38	97	88	100 \$	1200*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
▶ 9	Lexmark Z65	73	■■■■□	35	35	34	90	95	128 \$	4800*1200 dpi, Ethernet, USB	8/02
▶ 10	Canon S300	72	■■■■□	59	63	52	72	88	98 \$	2400*1200 dpi, USB	8/02

▲ Yükseldi, ▶ Aynı kaldı, ▼ Geriledi

2500 \$'ın Altındaki Lazer Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

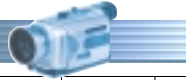
Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Office Baskı H.	Grafik Baskı H.	Resim Kalitesi	Grafik Kalitesi	Ergono. + B. Gelen	Fiyatı (+ kdv)	Teknik Veriler	CHIP
▶ 1	Xerox Phaser 4400	95	■■■■□	97	98	94	90	95	1100 \$	1200 x 1200 dpi, 64 MB	1/03
▶ 2	Lexmark Optra T614	94	■■■■□	93	100	95	86	93	1032 \$	1200 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
▶ 3	Xerox Docuprint N2125	93	■■■■□	64	54	97	100	100	1614 \$	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
▶ 4	Oki Okipage 24	89	■■■■□	100	100	84	73	84	1239 \$	600 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
▶ 5	HP Laserjet 4100 DTN	83	■■■■□	90	60	100	87	93	1815 \$	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
▶ 6	Kyocera Mita FS-3800	83	■■■■□	90	80	85	85	95	962 euro	1200 x 1200 dpi, 16 MB	7/03
▶ 7	Kyocera Mita FS-1900	82	■■■■□	87	68	92	85	95	689 euro	1200 x 1200 dpi, 16 MB	5/03
▶ 8	HP Laserjet LJ1300	81	■■■■□	91	85	70	75	90	369 \$	1200 x 1200 dpi, 16 MB	5/03
▶ 9	Kyocera Mita FS-1010	79	■■■■□	82	80	75	72	70	392 \$	1200 x 1200 dpi, 16 MB	12/02
▶ 10	Lexmark Optra T520	79	■■■■□	76	78	80	84	70	699 \$	1200x1200 dpi, 8 MB	3/02

▲ Yükseldi, ▶ Aynı kaldı, ▼ Geriledi

CHIP TOP 10

Dijital Video Kameralar

YENİ

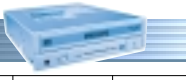
Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Resim kalitesi	Ergo-nomi	Beraber. Gelen Don.	Beraber. Gelen Yaz.	Ekran/ Vizör Süre	Fiyatı (€+ kdv)	Teknik Detay (Bellek türü ve Ağırlık)	CHIP
YENİ 1	Panasonic NV-MX500EG	90	■■■■■	100	100	85	85	83/101 dk	1500	Mini-DV, SD-Card, 680 gr	9/03
YENİ 2	Sony DCR-TRV50E	88	■■■■■	92	63	100	88	116/155 dk	1500	Mini-DV, Memory Stick, 800 gr	9/03
YENİ 3	Sony DCR-PC120E	83	■■■■■	86	73	98	92	110/152 dk	1450	Mini-DV, Memory Stick, 680 gr	9/03
YENİ 4	Panasonic NV-GX7EG	80	■■■■■	86	85	81	81	77/93 dk	950	Mini-DV, SD-Card, 630 gr	9/03
YENİ 5	Canon MV550i	77	■■■■■	75	62	65	94	117/185 dk	890	Mini-DV, SD-Card, 530 gr	9/03
YENİ 6	Panasonic NV-GS5EG	75	■■■■■	61	91	78	85	96/125 dk	980	Mini-DV, SD-Card, 480 gr	9/03
YENİ 7	Panasonic NV-GS70EG	75	■■■■■	70	95	65	85	85/102 dk	1280	Mini-DV, SD-Card, 530 gr	9/03

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

DVD Yazıcılar

YENİ

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	DVD Okuma Perfor. P.	CD Okuma Perf. P.	DVD Yazma Puanı	CD Yazma Puanı	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Servis ve Dokümantasyon	CHIP
YENİ 1	Plexwriter PX-504A	92	■■■■■	93	88	100	91	85	280	77	9/03
YENİ 2	LG GSA-4040B	92	■■■■■	92	89	93	94	100	288	79	9/03
YENİ 3	Mitsumi DW-7802TE	90	■■■■■	83	87	91	98	95	220	80	9/03
YENİ 4	Philips DVDRW416	89	■■■■■	86	89	92	100	75	263	78	9/03
YENİ 5	Teac DV-W50E	88	■■■■■	81	88	97	86	85	279	74	9/03
YENİ 6	Nec ND-1300A	88	■■■■■	88	90	87	94	95	270	70	9/03
YENİ 7	Pioneer DVR A05	87	■■■■■	77	88	96	86	85	279	70	9/03
YENİ 8	Sony DRU-500AX	78	■■■■■	59	42	86	93	95	319	65	9/03
YENİ 9	Panasonic SW-9571	74	■■■■■	100	89	49	87	85	245	70	9/03
YENİ 10	Toshiba SD-R5002	72	■■■■■	88	100	50	75	85	275	78	9/03

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Cep Telefonları

YENİ

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Mobi-lite	Donanım	Pratik	Ağırlık	Özel Telsiz Standartları	Fiyat (€+ kdv)	Teknik Veriler	CHIP
YENİ 1	Sony Ericsson P800	86	■■■■■	77	96	81	159	Trib., GPRS, HSCSD	697	208*320 P., D.cam, Java, E-p., BT, IR, USB, Ser	9/03
YENİ 2	Nokia 3650	84	■■■■■	69	89	84	132	Trib., GPRS, HSCSD	356	176*208 P., Digicam, Java, E-posta, BT, IR	9/03
YENİ 3	Nokia 7650	84	■■■■■	67	84	88	155	GPRS, HSCSD	431	176*208 Pixel, Digicam, Java, E-posta, BT, IR	9/03
YENİ 4	Siemens SL55	83	■■■■■	82	74	89	77	Trib., GPRS	346	101*80 Pixel, Digicam, Java, E-p., IR, USB, Ser	9/03
YENİ 5	Nokia 7250	81	■■■■■	82	75	86	88	Trib., GPRS, HSCSD	393	208*320 Pixel, Digicam, Java, IR, USB, Ser	9/03
YENİ 6	Nokia 6110	80	■■■■■	80	69	88	85	Trib., GPRS, HSCSD	311	208*320 P., D.cam, Java, E-p., BT, IR, USB, Ser	9/03
YENİ 7	Siemens S55	80	■■■■■	82	73	84	81	Trib., GPRS	254	101*80 Pixel, Digicam, Java, E-p., IR, USB, Ser	9/03
YENİ 8	Nokia 6800	80	■■■■■	77	69	88	125	GPRS, HSCSD	348	128*128 Pixel, Digicam, Java, E-posta, IR, USB	9/03
YENİ 9	Panasonic EB-GD 87	78	■■■■■	73	65	88	102	Trib., GPRS	503	132*176 Pixel, Digicam, E-posta, IR, Ser	9/03
YENİ 10	Sagem myX-6	77	■■■■■	84	70	82	108	Trib., GPRS	300	128*160 Pixel, Digicam, IR, USB, Ser	9/03
YENİ 11	Nokia 6100	77	■■■■■	82	66	83	77	Trib., GPRS, HSCSD	255	128*128 Pixel, Digicam, Java, IR, USB	9/03
YENİ 12	Samsung SGH-V200	77	■■■■■	75	57	93	104	Trib., GPRS	464	128*160 Pixel, Digicam, IR, Ser	9/03
YENİ 13	Sony Ericsson T68i	76	■■■■■	89	63	84	85	Trib., GPRS, HSCSD	209	101*80 Pixel, Digicam, E-posta, BT, IR, USB, Ser	9/03
YENİ 14	Nokia 5100	76	■■■■■	76	67	82	107	Trib., GPRS, HSCSD	270	128*128 Pixel, Digicam, Java, IR, USB	9/03
YENİ 15	Samsung SGH-S300	76	■■■■■	82	51	94	79	Triband, GPRS	396	128*128 Pixel, Java, IR, Ser	9/03
YENİ 16	Samsung SGH-S100	76	■■■■■	77	51	93	108	Triband, GPRS	315	128*160 Pixel, Java, IR, Ser	9/03
YENİ 17	Nokia 7210	75	■■■■■	79	69	79	86	Trib., GPRS, HSCSD	220	128*128 Pixel, Digicam, Java, IR, USB	9/03

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

CHIP ÖZEL SAYILARINI KAÇIRMAYIN

- Profesyonel ve amatörler için en iyi donanım, yazılım ve internet ipuçları
- Daha hızlı, güvenli ve stabil bir sistem

- Yıl içinde oynadığınız ve oynayacağınız en iyi oyunlar
- 4 tam sürüm oyun Wolfenstein: Enemy Territory ve dahası
- 4 CD dolusu oyun 2.6 Gb dolusu demo, eklenti ve tam sürüm

www.hepsiburada.com ve http://abone.vogel.com.tr adreslerinden sipariş verebilirsiniz.

CHIP TOP 10

CD Yazıcılar

Güncel karşılaştırma testi, bakınız 68

150\$'ın Altındaki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	3D Performansı	Birlikte Gelenler	Ergonomi	Belleği (MB)	CHIP/B.F. (MHz)	Fiyatı (\$ + kdv)	Grafik Chipi	CHIP
Yeni	1 Leadtek WinFast A280 TD	97	■■■■■	96	100	100	128 DDR	275/500	149	Geforce4 Ti4800SE	8/03
Yeni	2 Asus V9280 Video Suite	91	■■■■■	89	100	100	128 DDR	250/512	145	Geforce4 Ti4200	8/03
Yeni	3 Aopen Aeolus Ti 4200S 8X	89	■■■■■	89	80	100	128 DDR	250/400	146	Geforce4 Ti4200	8/03
Yeni	4 Eagle Geforce Ti 4200	83	■■■■■	89	55	65	128 DDR	250/512	149	Geforce4 Ti4200	8/03
Yeni	5 Lifeview Geforce4 Ti 4200	83	■■■■■	74	50	70	128 DDR	250/512	149	Geforce4 Ti4200	8/03
Yeni	6 MSI FX5200	67	■■■■■	62	95	85	128 DDR	25/400	98	Geforce FX 5200	8/03
Yeni	7 Inno Tornado Geforce FX 5200	66	■■■■■	62	80	80	128 DDR	25/400	75	Geforce FX 5200	8/03
Yeni	8 Leadtek WinFast A340 TDH	66	■■■■■	62	85	80	128 DDR	25/400	99	Geforce FX 5200	8/03
Yeni	9 Sparkle GeForceFX 5200	64	■■■■■	62	60	80	128 DDR	25/400	89	Geforce FX 5200	8/03
Yeni	10 Albatron GeForceFX 5200	64	■■■■■	62	65	80	128 DDR	25/400	83	Geforce FX 5200	8/03

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

150\$'ın Üstündeki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	3D Performansı	Birlikte Gelenler	Ergonomi	Belleği (MB)	CHIP/B.F. (MHz)	Fiyatı (\$ + kdv)	Grafik Chipi	CHIP
Yeni	1 MSI GeforceFX 5900 VTD 128	99	■■■■■	100	100	98	128 DDR2	500/1000	659	Geforce FX 5900	9/03
▼	2 Leadtek Winfast A300 Ultra TD	97	■■■■■	98	100	95	128 DDR2	500/1000	549	Geforce FX 5800 Ultra	7/03
▼	3 Gigabyte Radeon 9800 Pro	96	■■■■■	97	94	90	128 DDR	380/680	560	ATI Radeon 9800 Pro	7/03
▼	4 HIS Excalibur Radeon 9800 Pro	96	■■■■■	97	94	90	128 DDR	380/680	520	ATI Radeon 9800 Pro	7/03
▼	5 MSI FX5800 Ultra TD8X	95	■■■■■	98	94	78	128 DDR2	500/1000	465	Geforce FX 5800 Ultra	7/03
▼	6 Asus V9900 Ultra TD	95	■■■■■	98	93	78	128 DDR2	500/1000	489	Geforce FX 5800 Ultra	7/03
▼	7 Gigabyte Radeon 9700 Pro	88	■■■■■	88	93	90	128 DDR	325/620	405	ATI Radeon 9700 Pro	7/03
▼	8 Sapphire Radeon 9700 Pro	88	■■■■■	88	90	90	128 DDR	325/620	399	ATI Radeon 9700 Pro	7/03
▼	9 Leadtek Winfast A300 TD	88	■■■■■	84	100	95	128 DDR2	400/800	404	Geforce FX 5800	7/03
▼	10 Asus V9900 TD	84	■■■■■	84	93	78	128 DDR2	400/800	377	Geforce FX 5800	7/03

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

B.F.: Bellek Freqansı

CD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Ort. Veri Trans. H.	Maks. Trans. H.	Veri Erişim Süresi	Ergonomi	Audio Ripping	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1 MSI MS-8152	94	■■■■■	88	96	100	95	93	20	52X, IDE Ultra DMA 33	6/03
►	2 Aopen CD-956E	93	■■■■■	100	100	99	90	45	26	56X, IDE Ultra DMA 33	6/03
►	3 Asus CD-S520	89	■■■■■	93	98	98	90	36	22	52X, IDE Ultra DMA 33	6/03
►	4 Aopen CD-952E	85	■■■■■	90	96	78	95	53	20.5	52X, IDE Ultra DMA 33	6/03
►	5 Samsung SC-152	81	■■■■■	79	82	81	90	80	20	52X, IDE Ultra DMA 33	6/03
►	6 Mitsumi FX5401W	76	■■■■■	68	71	79	90	90	24	54X, IDE Ultra DMA 33	6/03
►	7 BTC BCD-F563E	75	■■■■■	71	69	68	90	100	21	56X, IDE Ultra DMA 33	6/03
►	8 NEC CD3002A	71	■■■■■	62	59	86	90	69	20	52X, IDE Ultra DMA 33	6/03
►	9 Benq CD 656A	62	■■■■■	48	48	74	95	72	22	56X, IDE Ultra DMA 33	6/03
10											

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Türkiye'nin en eğlenceli bilgisayar dergisinde bu ay

Kusursuz Windows

Daha çok güvenlik, performans artışı ve çalışma rahatlığı sağlayarak işletim sisteminizin eksiklerini tamamlayan ücretsiz araçlar

İnternet Yalanları

Web gezginlerini kandıran internet yalanlarının bilinmeyen yüzü

Eylül sayısı bayilerde

Dünyayı etkileyen
Ms Blast virüsüne
karşı XP, 2000 yamaları
ve Windows 2000 SP4

İÇİNDEKİLER

Ayın Shareware'leri:
Sizin için seçtiğimiz yazılımlar

Kasetten MP3'e
Analogdan dijital

A'dan Z'ye Codec'ler:
Sorunsuz filmler

Denetim Masası:
Kontrol paneli büyüteç altında

Abandonware:
Nostaljik oyunlar

360° resim:
Panoramik görüntüler

Yeni Yazılımlar Testte:
Yazılım incelemeleri

eCHIP İçeriği:
Programlar ve bölümler

NİZAMİ DÜZEN: Yazılım firmaları da her sektörde olduğu gibi karlı bir gelişmeyi bünyelerine adapte ederek sektördeki trendin yapısını belirliyorlar.

Ürün etkinleştirme

Piyasa Microsoft'un izinde

Windows XP ile gündeme gelen ürün etkinleştirme (aktivasyon), şimdi büyük ve küçük yazılım firmalarının yeni koruma sistemi haline geliyor.

■ Müzik CD'lerinde ve DVD'lerde çoktandır doğrudan kopyalamayı ve böylece içeriklerin yasadışı yayılmasını durduran kurnaz koruma mekanizmaları mevcut. Disklerin üzerini belli bir şifreleme yöntemi ile çizip, bunları kopyalanamaz hale getiren müzik endüstrisinden aşağı kalmayan yazılım sektörü de, Microsoft sayesinde kendi sistemini geliştirmiş görünüyor: Aktivasyon.

Geçen yüzyılda, herkes elle otomobil üretirken seri üretim bantlarını geliştiren Ford'un taklit edilmesi gibi, Microsoft'un aktivasyon tekniğinin kabul görmesi de korsan kopyaları önleyip sektörde dev bir sıçramaya yol açabilir mi? Aktivasyon sisteminde, kullanıcı, internet üzerinden ya da telefonla yalnızca bir kez bu ürün için verilen ve üstelik bilgisayar konfigürasyonuna da bağımlı olan özel bir şifre olarak yazılımını aktifleştirmek zorunda.

Pek çok ürün çalışmak için nazlanıyor

Artık giderek artan sayıda yazılım firması ürünlerine bu sistemi entegre ediyor. Corel, illüstrasyon programı Designer'ın yeni sürümüne bir ürün etkinleştirme entegre etmiş, güvenlik uzmanı Symantec de aynı yöntemi Norton Antivirus 2003'ün Download sürümüyle test ediyor. Avustralya'da grafik devi Adobe popüler programları için bir kopya korumanın teknik olanaklarını ve kabul görülmesini test etmek için şu sıralar

gerçek koşullar altında bir deneme yapıyor. Macromedia da Web sayfalarının bakımı için kullanılan Contribute yazılımının yeni sürümü olan 2.0'ı, aktivasyon sistemi ile piyasaya süreceğini açıkladı bile.

Küçük firmalar da aktivasyon istiyor

Yalnızca sektörün dev firmalarının bu güvenlik mekanizmasından yararlandığını düşünmek de hata olur. Yazılım dağıtıcı firmalar da aktivasyonu sevmişe benziyor. DivX Pro Video Pack programını dağıtan S.A.D, codec'in çalışması için aktivasyonu şart koşuyor. Ama bu noktada ciddi bir sorun çıkıyor, çünkü bilgisayarına yazılım yükleyen insanlar, aynı zamanda internet bağlantısına sahip olmak zorunda değiller. Firmalar bunun için devreye bir telefon hattı ve müşteri temsilcileri sokuyorlar.

Ama her firma 24 saat açık bir müşteri hattı imkanını da garantileyebilecek kapasitede değil. Bu da demek oluyor ki, internet bağlantısı olmayan bir bilgisayarda çalışıyorsanız her zaman tam gece yarısı, yeni güne geçiş anında dolan aktivasyon zaman aşımı nedeniyle gecenin bir yarısı bilgisayarınız kilitlendiğinde, 30 gün boyunca tembellik yapmanızın cezasını sabah dokuza kadar bekleyerek ödemek zorundasınız, sabaha yetiştirilecek ölüm kalım meselesi bir işiniz olsa bile... Çünkü yazılım firmaları böyle buyurdu...

Cyberlink PowerProducer 2.0**DVD'de film ve fotoğraflar**

Kolay kullanılabilir PowerProducer ile amatör fotoğrafçılar ve filmciler resim malzemelerini CD/DVD üzerinde arşivleye-

biliyor. Smart Video Rendering teknolojisi sayesinde yalnızca işlenmiş video sahneleri yeniden render ediliyor; bu da zamandan tasarruf sağlıyor. Filmler ve fotoğraflar şimdi doğrudan kameradan işlenebiliyor. Tek tek video dosyalarının DVD'den import edilmesi de, dosyalar CSS korumalı olmadığı takdirde olanaklı. Sürüm 2.0 DVD+/-VR (Videorecorder) standardını destekliyor.

Fiyatı: Yaklaşık 50 Euro

Bilgi için: www.gocyberlink.com

Çılgın Romalı hem yakıyor, hem izletiyor**Nero artık adına yaraşıyor**

Popüler CD/DVD yazma programı Nero 6. sürümünde özellikle video alanında yenilikler göze çarpıyor. Entegre modül NeroVision Express sadece yazma işleminden öteye geçerek, komple video işleme özelliği de sunuyor. Ayrıca filmleri, videoları ve DVD'leri oynatmak için artık harici bir oynatıcıya ihtiyaç yok. Nero ShowTime, yakıtığı CD'lerin, DVD'lerin gösterilmesini de üstle-

niyor. MP3, WAV, AAC ve diğer formatlardaki ses dosyalarının dinlenmesinden ise Nero Media Player sorumlu.

Fiyatı: Yaklaşık 70 Euro

Bilgi için: www.ahead.com

Adobe Premiere Pro Profesyonel video montajı

Premiere'in yeni versiyonu, kurulmak için Service Pack 1'li Windows XP istiyor. Montaj programının kullanıcı arabirimi esaslı bir biçimde elden geçirilmiş ve böylece daha kullanışlı olmuş. Yetenekli editör modülü, Cool Edit Pro'lu Syntrillium yazılım teknolojisi de bünyesine katarak ses alanında daha da değerlendirilecek. Örneğin Adobe'un yeni Authoring programı Encore DVD'de işlenmesine devam edilen videoların DVD olarak export edilmesi ise hoş bir özellik.

Fiyatı: Yaklaşık 870 Euro

Bilgi için: www.adobe.com

MS Encarta Prof. 2004 Dünyanın bilgisi CD ve DVD'de

Microsoft'un ansiklopedisi dört CD ya da bir DVD üzerinde, 60 cilt kalınlığında basılı bir sözlüğün bilgisini sunuyor. Sürüm 2004'de yeni olansa bilgi pusulası denilen yeni bir sistem. Böylece kullanıcılar sezgisel olarak maddeden maddeye geçebiliyorlar. Aynı bağlamdaki içeriklere giden yol açıldığından, araştırma yapmak kolaylaşıyor. Bir diğer yenilikse doğa bilimleri alanından konulara, "Discovery Channel" videolarının eklenmiş olması. İngilizce öğrenmek isteyenler içinse Englishtown'un ücretsiz online İngilizce dersleri mevcut.

Fiyatı: Yaklaşık 120 Euro

Bilgi için: www.microsoft.com

KISA... KISA...

- **Cyberlink PowerDVD 5**
DVD oynatıcı yazılım artık otomatik renk ve kontrast ayarı yapıyor, resmi 16:9 üzerine büyütebiliyor ve çok kanallı ses simülasyonu yapıyor.
Fiyatı: Yaklaşık 50 Euro
Bilgi için: www.gocyberlink.com

EDİTÖRDEN NOTLAR

Cem Şancı,
Haber Müdürü

Microsoft'un kurumsal atağı

Siemens Business Services Türkiye'nin Genel Müdürü Çağlayan Arkan'ın, Microsoft Türkiye'nin başına getirileceği açıklandı. Microsoft'un karşılaştığı pazar kaybı nedeniyle yaşadığı söylenen transferle son üç yıldır Microsoft Türkiye'nin başında olan Haluk Maga görevini 1 Eylül'den itibaren Arkan'a teslim ederken, Linux'a "resmen" savaş açan Microsoft'un Türkiye'deki küçülmesinin de Linux'u tercih eden kurumlar nedeniyle mi gerçekleştiği sorusu akıllara geldi. Görev değişimi ile oluşacak yeni iş anlayışının ve şirket politikasının, bireysel kullanıcılara yansımaları henüz meçhul ama kurumsal pazardaki rekabetin yazılım firmalarını sallayacağını ve gelişmelerin bireysel kullanıcıları da etkileyeceğini bu köşeden duyurduğumuzu hatırlatalım.

IN & OUT

► **Medya işleme yazılımları**
Artan işlemci gücü ile müzik ve video işleme yazılımlarını çalıştırmak kolaylaştı ve yazılımlara ilgi artmaya başladı.

↓ **Bitmap**
Diğer grafik formatlarının yaygın kullanımı sonucunda, .BMP grafik dosyaları özel uygulamalar dışında hatıralardan silinmek üzere.

❓ VİRÜS ENFEKSİYONU**W32/Bugbear.B kurdunun yayılması**

SALGIN: Bugbear kurdunun bir çeşidi Haziran başında birkaç saat içinde dünya çapında yayıldı. Ancak virüs tarayıcıların güncellemeleri ile salgının önü alındı.

SHAREWARE

Top Downloads www.chip.com.tr

1. **KaZaA Media Desktop**
Bu program ile popüler P2P ağında arama yapabilirsiniz
2. **ICQ Lite**
Gereksiz özelliklerden arındırılmış ICQ sürümü
3. **iMesh**
Multimedya dosyalarını indirmeye yarayan bir yazılım
4. **ICQ Pro 2003a beta**
Arkadaşlarınız ile sohbet için en tanınmış iletişim aracı
5. **WinZip**
Popüler dosya sıkıştırma yazılımının yeni sürümü
6. **Morpheus**
Gnutella tabanlı popüler P2P yazılımı
7. **Ad-aware**
Reklam destekli yazılımlara karşı sistemde tarama yapar
8. **Trillian**
Farklı IM yazılımlarını bir araya toplayan başarılı bir uygulama

ECHIP'TE YER ALANLAR
eCHIP Code **SHAREWARE**

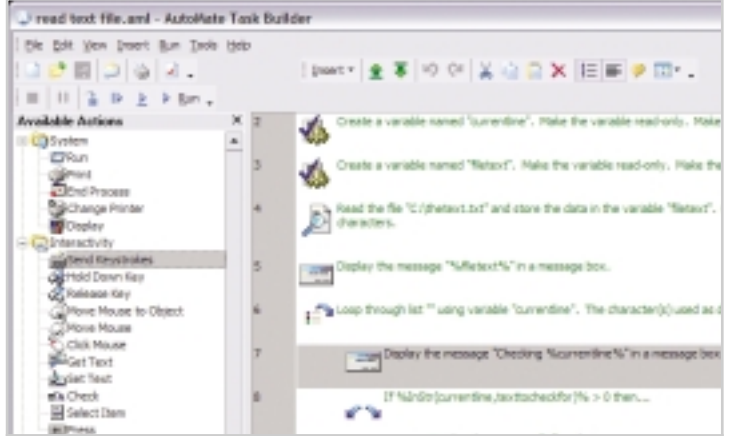
AutoMate 5.5

Tekrarlanan işlemler için

PC'nizin, yapılması gereken standart işlemleri siz başında değilken bile otomatik olarak gerçekleştirmesini istiyorsanız, bu yazılım tam size göre.

Ofisinizde bilgisayarınızla gerçekleştirebileceğiniz hemen her türden işlemin otomasyonu için kullanılabilecek en iyi yazılımlardan biri olan AutoMate; gücü, başarılı arabirim tasarımı ile birleştiriyor. Böylelikle, BT profesyonellerinin otomasyon projelerini hazırlayıp dağıtma süreleri en aza inmiş oluyor. AutoMate işlemleri tamamen "sürükle ve bırak" yöntemiyle hazırlanıyor ve tek bir satır kod bile yazmak

gerekmiyor. Yazılımı kullanarak FTP dosya transferleri, veri ya da dosya çoğaltma, uygulama testi, veri girişi, sistem servislerini ya da uygulamaları kontrol etme, sistem performansını izleme, SQL veritabanı ile çalışma, e-posta uyarıları hazırlama gibi birçok işlem ger-

KOD OTOMATİK OLUŞUYOR: "Sürükle ve bırak" yöntemi ile gerçekleşen otomasyonlar için gereken kod, yazılım ile hazırlanıyor.

çekleştirilebiliyor. AutoMate, kullanıcıya otomasyon çözümünde kullanılmak üzere belirli olaylar tarafından tetiklenerek çalışacak 140 farklı işlem sunuyor.

Size zaman ve para kazandıracak bu uygulamanın eCHIP'te yer alan en son sürümünde, sis-

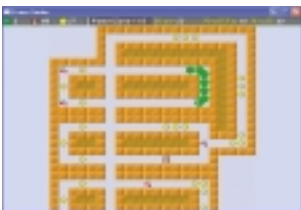
tem servisleri ve uygulamalar ile kullanılabilecek birçok yeni işlem ve metinlerle çalışmayı kolaylaştıracak yeni özellikler yer alıyor. Eğer bilgisayarınızda sık sık tekrarladığınız işlemler varsa yazılım bunları sizin yerinize yürütebiliyor. Mutlaka deneyin.

Biraz da eğlenmeye ne dersiniz?

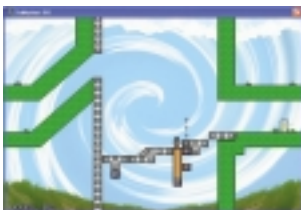
► Green Snake

Farklı bir yılan oyunu olan Green Snake, kullanıcıyı ne karmaşık grafiklerle yoruyor ne de gereğinden basit bir tasarım sunuyor. Eğlenceli ve oynanabilirliği yüksek ve bir oyun olan Green Snake'de farklı labirentler içinde yer alan altın topları toplamaya çalışıyorsunuz. Tabii ki bu sırada yılanınızı kendi kuyruğuna çarpmayacak şekilde hareket ettirmelisiniz.

► Tokkobot DX

Tokkobot DX adlı bu oyunda, yönettiğiniz küçük robotu farklı oyun alanlarının sonundaki ışınlayıcıya ulaştırmaya çalışıyorsunuz. Ancak robotunuz yalnızca sola doğru hareket edebildiği için bu o kadar da kolay olmuyor. Bu yüzden oyun alanındaki platformları ve asansörleri kullanmanız gerekebilir. Grafikleri ve müzikleri başarılı, değişik bir platform oyunu

► Catch and Throw

Japon işi spor oyunlarından biri olan Catch and Throw'da ikişer oyuncuya sahip iki takım yer alıyor. Voleybolu andıran oyunun en büyük farkı, iki adet topla oynanması. Yapmanız gereken, iki topu da aynı anda karşı takımın sahasına düşürmek.

Oyunda altı farklı karakterden birini seçebiliyorsunuz ve rakibin yapay zekası hiç yabana atılır cinsten değil.

► Splatter Joe

Öncelikle oyunun kan ve vahşet öğeleriyle dolup taşıdığını söyleyelim. Bunun dışında Splatter Joe genel olarak yaratıkları parçalayıp sağa doğru ilerlediğiniz platform oyunlarından biri.

Amacınız tüm mücevherleri toplayıp bitiş bayrağına ulaşmak. Orta kalitede grafiklere sahip oyunda size yardımcı olacak sağlık ve cephane paketleri de bulunuyor.

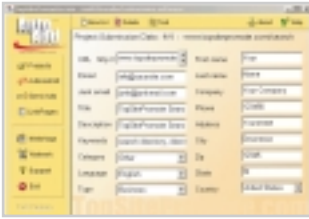
BoogiePOP Enterprise © Geri dönen postalara son

Eğer yerine ulaşmadan geri dönen postalar başınıza iş açıyor-
sa, üst seviye bir yazılım çözü-
mü olan BoogiePOP yardımını-
za koşacaktır. Bir Windows ser-
visi olarak çalışan bu POP is-
temcisi, birden fazla POP hesa-
bından gelen mesajları alabile-
cek şekilde ayarlanabiliyor. Ge-
ri dönen e-postalar ile başa çı-
kabilen yazılım 850'den fazla e-
posta bounce biçimini tanıya-
biliyor. Aynı anda ODBC uyum-
lu olan yazılım, bu şekilde ge-
rekli bilgileri herhangi bir ODBC
uyumlu veritabanına aktarma-
yı da mümkün kılıyor. Özellikle
fazla e-posta hesabı olmayan
küçük ölçekli şirketlere uygun
bir yazılım.

AutoAdd 3.11 ©

Sitenizi tanımayan mı var?

Hazırladığınız web sitesinin ye-
teri kadar duyulmadığından şı-
kayet ediyorsanız, neden daha
iyi tanıtıyorsunuz? Bu amaca
yönelik bir yazılım olan Auto-

Add 3.11, sitenizi tüm büyük
arama motorlarına otomatik
olarak kaydedebiliyor. Aynı za-

PicaLoader 1.31 ©

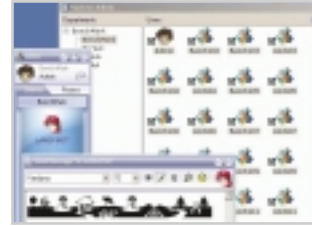
İndirilmemiş resim kalmasın

Çoklu bağlantı kurma yetene-
ğine sahip bir resim indirme ya-
zılımı olan PicaLoader, herhan-
gi bir web sayfasında yer alan
resimleri hızlı bir şekilde sabit

diskinize indirebiliyor. Aynı an-
da 50 adet resim indirebilen ya-
zılımı, Javascript kullanılarak
verilmiş bağlantılar bile durdu-
ramıyor. İndirilmek istenen re-
simleri boyutlarına, tanımları-

na ve renk derinliklerine göre
filtrelemek de mümkün. Bu şe-
kilde, isterseniz sadece duvar
kağıtlarını, GIF animasyonlarını
ya da yüksek kalitedeki fotoğ-
rafları indirebiliyorsunuz. Yazılım, karşı su-
nucuda bulunmasa bile seri resimleri sayıla-
rına göre aratmaya im-
kan tanıyor. PicaLo-
ader, yarım kalan indir-
me işlemlerini tamam-
lama, birbirinin aynı re-
simlerle ilgili detaylı kayıtlar
tutabilme gibi özellikler de su-
nuyor. Dahili thumbnail brow-
ser'ı ise resimlere hızlı bir şekil-
de ulaşma, izleme ve düzenle-
me için yardımcı olabiliyor.

LAN Spirit 1.5.5.210 ©

Yerel ağa özel I. Messenger

Özellikle yerel ağlar için gelişt-
rilmiş, gerçek zamanlı çalışan,
güvenli bir iletişim yazılımı
olan LAN Spirit, bir sunucu ve
istediğiniz kadar istemci ile ça-
lışma özelliğine sahip. LAN Spi-
rit sunucusu çalıştırıldıktan
sonra şirket içinde personeli-
nizle ister P2P ister sohbet oda-
larında konuşabilmeniz müm-
kün oluyor. Yazılım Windows,
Linux, Unix ve diğer işletim
sistemlerinde çalışabiliyor. Güçlü
metin düzenleme özelliklerine
de sahip olan yazılım, üzerinde
kurulu olduğu bilgisayarın sa-
hip olduğu kadar IP adresine
hizmet verebiliyor. Ayrıca hem
P2P hem de sohbet odalarında
yazılan mesajların tümü trans-
fer sırasında şifreleniyor.

KISA... KISA...

► Trojan Guarder 3.95 ©

Trojan Guarder, sisteme Guard
Ghost adlı bir koruyucu yazılım
ekleyerek Windows dosyalarını,
açık portları ve hafızada çalışan
tüm programları solucanlara ve
Truva atlarına karşı sürekli
gözetimde tutuyor. Truva atı ya
da solucan belirlendiğinde
yazılım uyarı verip saldırıyı
bertaraf ediyor. Ayrıca yazılım
Truva atlarının etkilediği tüm
sistem dosyalarını ve kayıt
dosyalarını da temizleyebiliyor.

► Azam 1.4.0 ©

Sesli mesaj göndermek
istiyorsanız bu yazılımı
incelemeden geçmeyin. Sesli
mesaj hazırlamanıza,
düzenlemenize, göndermenize
ve depolamanıza yardımcı olan
Azam, uzun uzun mesaj
yazmaya üşenenlerin işini
kolaylaştırıyor. Yazılımın en son
sürümünde, karşılıklı ölemek
için kayıt penceresi yeniden
düzenlenmiş ve harici Azam
mesaj calıcıya bir yardım
menüsü ile bir de e-posta
düğmesi eklenmiş.

► Easy Video Converter ©

Video dosyalarını kendi
aralarında dönüştürmek için
küçük ve etkili bir çözüm olan
Easy Video Converter, AVI'yi
MPEG1, MPEG2, DVD, VCD ve
SVCD'ye; tüm medya biçimlerini
de DivX'e dönüştürebiliyor.
PAL'dan NTSC'ye dönüşüm ve
tam tersi bir dönüştürme işlevi
de yazılım içine dahil edilmiş.

► System Cleaner 4.91c ©

Bir yandan güvenliğinizi sağlayıp
diğer yandan da değerli disk
alanınızı geri kazanmak
istiyorsanız, System Cleaner'a bir
göz atmanızda fayda var
demektir. Bilgisayarınız ve
internet üzerindeki işlemlerinizi
ile ilgili her türlü geçmiş bilgiyi
temizlemenize yardımcı olan
yazılım, bunun için browser'ın
önbelleğini, kalıcı kullanıcı
dosyalarını, geçmişi, belgeler
klasörünü, geçici dosyaları ve
uninstall bilgileri gibi birçok gizli
bilgiyi ortadan kaldırabiliyor.

Active WebCam 3.7 ©

Biri sizi gözetlesin

Video kameralar, televizyon
kartları, video yakalama kartla-
rı ve USB kameralar gibi her tür
VFW cihazından saniyede 20
kareye kadar görüntü yakala-
yabilen Active WebCam, bunla-
rı netten video olarak yayınlı-
yabiliyor ya da FTP aracılığı ile
web sitenize gönderebiliyor.

Yakalanan video ise herhangi
bir eklenti yüklemeye gerek du-
yulmadan web tarayıcı ile ko-
layca izlenebiliyor. Web kame-
ranızı bir güvenlik kamerası
olarak kullanmanıza izin veren
hareket tanıma özelliği ise izle-
nen alanda bir hareket oldu-
ğunda alarm çalabiliyor.

BARİŞ MANÇO: 1999'da yitirdiğimiz bu değerli sanatçının şarkılarını tozlu kasetlerden kurtarıp dijital ortama taşıyabilirsiniz.

Ses kasetlerini dijital ortama aktarın

Kasetten MP3 hazırlayın

Müzikseverlerin "eski dostu" ses kasetlerini MP3 formatında dijital ortama aktarabilir, bir kasetçalara ihtiyaç duymadan bilgisayarınızda, el altında tutabilirsiniz. CHIP, bu yöntemin sırlarını açıklıyor.

M p3 formatının standartlaşmasıyla birlikte MP3 çalan cihazların doğuşuna ve yaygınlaşmasına şahit olduk. Teknolojiyi takip eden çoğu müziksever de bu MP3 çalarlardan bir tane edindi. Bu cihazlar, dijital ortamdaki parçaları çalabiliyorlar çalmasına, ne var ki eski dostumuz ses kasetlerini dinleme konusunda bize faydaları dokunmuyor. Bu engeli aşmak için yanınızda hem MP3 çalar hem de kasetçalar bulundurmak pek de pratik olmayacaktır. Bunun yerine ses kasetlerinizi MP3 formatında bilgisayara aktarmak daha akıllıca bir çözüm yolu olabilir.

Bu aktarım işlemini nasıl yapabileceğinize değinmeden önce konuyla ilgili

yanlış bilinen birkaç noktayı açıklığa kavuşturmakta fayda var. MP3, CD kalitesine çok yakın bir kalite sağlayabilen bir ses formatıdır. Ses kasetlerinin kalitesi ise sıradan bir CD'nin ses kalitesinin oldukça altındadır. Bu yüzden, MP3 formatı her ne kadar CD kalitesinde ses kaydına izin veriyor olsa da, ses kasetlerinden oluşturacağınız MP3 dosyalarının kalitesi en iyi ihtimalle orijinal kasetin ses kalitesi kadar olacaktır. Kaldı ki, bu dönüşüm sırasında uygulayacağımız işlemler de bir miktar kalite kaybı yaşanmasına yol açabilir. Tabii ki yazı içerisinde bulacağınız püf noktaları sayesinde, oluşturacağınız MP3 dosyalarının kalitesini en yüksek seviyede tutmayı başarabilirsiniz.

Bu dönüşüm işlemi için neler gerekli?

1 Kasetlerinizi MP3 formatında dijital ortama aktarmak için öncelikle bilgisayarınızda ses kartı bulunması gerekiyor. Günümüzde her bilgisayarda neredeyse standart olarak bulunan ses kartlarıyla ilgili aklınızda tutmanız gereken nokta, aktarma işlemi sırasında "Line-In" girişine sahip bir ses kartının size avantaj sağlayacağıdır. Yazının devamında okuyacağınız gibi, bu dönüşüm işlemini ses kartının Line-In veya Mikrofon girişlerinden yapabiliyorsunuz. Buna rağmen Line-In girişi çoğu kez daha yüksek bir ses kalitesi sağlıyor. Günümüzde yaygınlaşan on-board anakartlardaki ses kartlarının bazılarında

Kasetten MP3'e

Line-In girişinin bulunmadığını da hatırlatmalıyız.

2 Ses kartından sonra donanımsal olarak ihtiyaç duyacağınız bir diğer aygıt ise kasetçalardır. Basit bir walkman veya daha gelişmiş bir müzik sistemi bu konuda size yardımcı olacaktır. Biz yazı içerisindeki örneklerimizi walkman üzerinden açıklayacağız.

3 Ses kartı ile walkman arasındaki iletişimi sağlamak için iki ucu stereo jack tipi bir ses kablosuna ihtiyacınız olacaktır. CHIP olarak yaptığımız denemelerde, ses kalitesini etkileyen en önemli değişkenin bu kablo olduğunu gözlemledik. Bu yüzden, bu işlemler sırasında kullanacağınız kablounun seçiminde dikkatli olmanız avantajınıza olacaktır. Peki, iyi bir ses kablosu nasıl olmalıdır? Öncelikle bu işlem için bir kablo satın almaya karar verdiğinizde, karşınızda iki farklı seçenek olduğunu hatırlatalım: Bunlardan ilki, bu tip işlemler için ve genellikle profesyonellere yönelik olarak hazırlanmış ses kablolarıdır. İkinci seçeneğiniz ise herhangi bir elektronikçide bu tip bir kablo hazırlatmak olacaktır. Teknoloji marketlerde veya büyük elektronikçilerde bulabileceğiniz markalı ses kablolarının her zaman daha yüksek kalite sağlayacağını rahatlıkla söyleyebiliriz. İster bu işlem için iki ucu stereo jack biçimde bir ses kablosunu siz hazırlatın, ister hazır olarak alın, ses kalitesini etkileyecek olan bir başka değişken ise ses kablosunun uzunluğudur. Tahmin edebileceğiniz gibi, ses kablosu ne kadar kısa olursa ses kalitesi de o kadar yüksek olacaktır. Yaptığımız denemelere dayanarak, bu tip bir işlem sırasında kullanacağınız kablounun boyunun bir metreyi aşmamasını tavsiye ederiz. 20-30 cm. arasında bir kablo ise en idealidir. Bu konuyu daha profesyonel olarak ele alacak okuyucularımıza

SES KABLOSU: Ses kartı ile walkman arasındaki iletişimi sağlamak için stereo jack tipi bir ses kablosuna ihtiyacınız var.

SES KANALI: Kasetler stereo olduğu için, Audacity'nin ses kaydını çift kanal üzerine kaydetmesi daha iyi sonuç verecektir.

sunabileceğimiz bir başka alternatif ise kablosuz stereo jack uçlarıdır. Türkiye'de çok nadir bulunan ve yurtdışından sipariş verebileceğiniz bu tip bir kablosuz sistem, en azından teorik olarak, hiç ses kaybı yaşamamanızı sağlayacaktır.

4 Ses kasetlerinizi MP3 dosyalarına dönüştürmek için ihtiyaç duyacağınız son öge ise kayıt işlemi sırasında kullanacağınız bir uygulama olacaktır. Bu yazıda, gerek ücretsiz gerekse de son

derece kullanışlı olması sebebiyle Audacity programını tercih ettik. Başarılı bir Open-Source projesi olan Audacity ses kaydı yapmakla kalmıyor, bu kayıtlar üzerine çeşitli efektler uygulamanıza da izin veriyor. Biz her ne kadar tüm işlemleri Windows ortamı üzerinden anlatacak olsak da, Audacity programının Linux, Unix ve MacOS üzerinde çalışan sürümlerinin de olduğunu hatırlatmalıyız. Bu yazıdaki örneklerde Audacity 1.1.3 Beta sürümünü kullandığımızı be- →

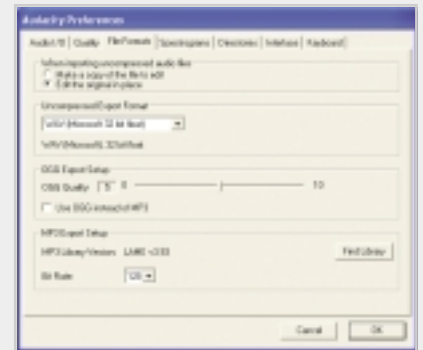
AUDACITY EKLENTİLERİ

» Ücretsiz eklentilerle Audacity'ye güç katın

Bu yazı boyunca kullanımını açıkladığımız başarılı bir açık kaynak projesi olan Audacity, çeşitli üreticilerin hazırlamış olduğu ses ile ilgili eklentileri (plug-in) de destekliyor. Audacity tarafından kullanılabilen eklentilerin bir listesini, programın <http://audacity.sourceforge.net> adresindeki web sitesinin ana sayfasında yer alan "Plug-ins" başlığı altında bulabilirsiniz. İlgili sayfada, Windows ve Mac ortamlarında kullanılacak çeşitli eklentiler içeren sitelere bağlantılar bulunuyor. Audacity ile kaydettiğiniz sesler üzerinde daha profesyonel düzenlemeler yapmak isteyen okuyucularımız, buradaki eklentileri kullanmayı deneyebilirler.

Audacity için vazgeçilmez sayılabilecek bir eklenti ise LAME MP3 Encoder'dır. Bu aykırı eCHIP'te yer alan bu eklenti sayesinde, yaptığınız ses kayıtlarını MP3 formatında kaydedebileceksiniz. Bunun için öncelikle LAME MP3 Encoder'ı barındıran ZIP dosyasının içeriğini, Audacity programının kurulu olduğu klasörün içerisine kopyalayın. Bu işlemden sonra Audacity programının File menüsü altındaki Preferences komutuna tıklayın. Daha sonra ekranınızda açılacak olan Audacity Preferences başlıklı diyalog kutusunun altındaki File For-

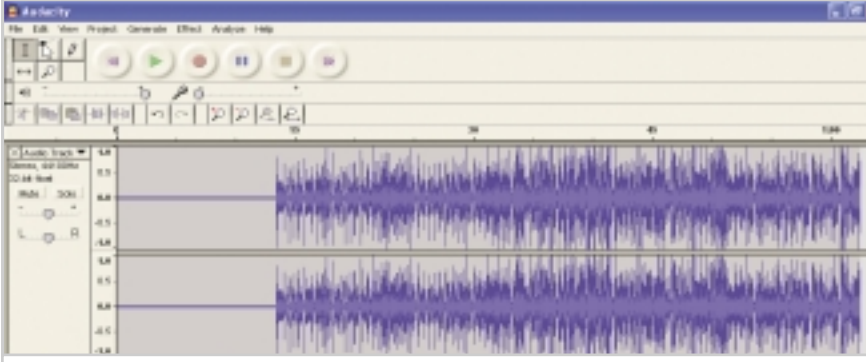
mats sekmesine geçin. Son olarak, bu sekme altındaki Find Library tuşuna tıklayarak LAME_ENC.DLL dosyasının bulunduğu konumu belirtin. Bir önceki adımda LAME MP3 Encoder'a ait tüm

LAME MP3 ENCODER: Audacity, MP3 formatında ses kaydı yapabilmek için bu eklentiye ihtiyaç duyuyor.

dosyaları Audacity'nin kurulu olduğu klasöre kopyaladığınız için, LAME_ENC.DLL dosyası da Audacity'nin kurulu olduğu klasörde yer alıyor olmalıdır. İlgili dosyayı seçtiğinizde işlem tamamlanmış olacaktır. Bu esnada MP3 Export Setup başlığı altındaki Bit Rate ifadesi için 128 değerinin uygun olduğunu da bir dipnot olarak belirtmeliyiz.

Kasetten MP3'e

KAYIT İŞLEMİ: Audacity içerisinde ses kaydını gerçekleştirmek için tek yapmanız gereken Record tuşuna tıklamak olacaktır.

GÖZDEN DÜŞTÜ: CD'lerin yaygınlaşması kasetleri tahtından indirdi.

lirtelim. Programın yapımcıları tarafından "beta" olarak nitelenen bu sürümü, sahip olduğu yeni özellikler sebebiyle tercih ettik. (© eCHIP-Code Audacity) Şayet bu "beta" sürüm ile sorun yaşarsanız, Audacity 1.0.0 sürümünü kullanabilirsiniz.

5 Son olarak, sisteminizdeki herhangi bir MP3 Encoder olmayabileceğini de göz önünde bulundurarak LAME MP3 Encoder'ı da listemize ekliyoruz. Audacity programı, bu eklenti sayesinde ses kayıtlarınızı MP3 formatında kaydedebilecektir. (© eCHIP-Code Lame)

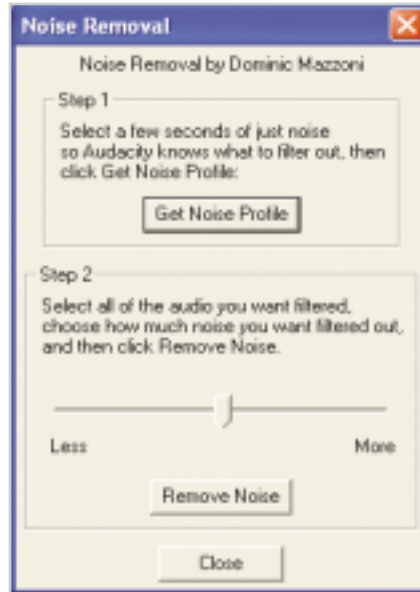
7 adımda kasetlerinizi MP3 formatında kaydedin!

1 Kasetlerinizdeki ses kayıtlarını MP3 formatında dijital ortama aktarmak için öncelikle walkman ile ses kartı arasında bağlantı kurmanız gerekiyor. Bu bağlantıyı önceden temin ettiğiniz, iki ucu stereo jack biçimindeki ses kablosu ile kuracaksınız. stereo jack'lerden bir tanesini walkman'ın kulaklık çıkışına, diğerini ise ses kartınızın Line-In girişine bağlamanız gerekiyor. Yazımızın başında belirttiğimiz gibi ses kartınızın Line-In girişi bulunmuyorsa, Mikrofon girişini de kullanabilirsiniz. Yaptığımız denemelerin çoğunda Line-In girişinin daha yüksek ses kalitesi sağladığını gözlemledik. Buna rağmen, çeşitli ses kartlarında mikrofon girişini kullanarak daha iyi sonuçlar elde ettiğimiz de oldu. Bu yüzden, dönüşüm işlemi sırasında en yüksek ses kalitesini elde etmek için çeşitli varyasyonları denemenizi tavsiye ediyoruz.

2 Walkman ile ses kartı arasında bağlantıyı gerçekleştirdikten sonra, sıra Audacity programı aracılığıyla ses kaydını gerçekleştirmeye geliyor. Bu işlem den önce, Audacity içerisinde çeşitli

ayarları gözden geçirmekte fayda var. Audacity 1.1.3 programını bilgisayarınıza kurduktan sonra, programın File menüsü altındaki Preferences komutuna tıklayın. Daha sonra ekranınızda açılacak olan Audacity Preferences başlıklı diyalog kutusunun altındaki Audio I/O sekmesine geçin. Bu sekmenin Recording başlığı altında yer alan Channels seçeneğini 2 (Stereo) olarak belirleyin, çünkü günümüzdeki ses kasetlerinin tamamı çift kanal (stereo) olarak kaydedilmiştir.

Audacity'nin standart olarak sunduğu diğer ayarlar üzerinde değişiklik yapmanıza gerek yok. Mevcut ayarlar, bu dönüşüm işlemi sırasında ihtiyaçlarınızı karşılayacaktır. Bu esnada önemli olan bir başka nokta ise, Audacity programı ile gerçekleştirdiğiniz ses kayıtları

NOISE REMOVAL: Ses kalitesini arttırmak için arka plandaki gürültüleri kaldırmak çok iyi bir çözüm yoludur. Bu işlem için Audacity içerisindeki Noise Removal aracını kullanabilirsiniz.

nı MP3 formatında kaydedebilmek için LAME MP3 Encoder'ı Audacity içerisinde tanımlamanız gerektirir. Sadece bir kere yapmanız gereken bu işlem hakkında detaylı bilgiyi "Audacity Eklentileri" başlıklı kutuda bulabilirsiniz.

3 Audacity içerisinde gerekli ayarlamaları yaptıktan sonra, ses kayıt aşamasına geçebilirsiniz. Bunun için öncelikle Audacity programının arabirimindeki kırmızı Record tuşuna tıklayarak ses kaydına başlayın ve arkasından hemen walkman'ı çalıştırın. Bu esnada, kaydetmek istediğiniz şarkıyı önceden ayarlayıp, ilgili kaseti walkman'inizin içerisine yerleştirmiş olmanız gerektiğini söylemeye gerek duymuyoruz. Kayıt işlemi başladıktan sonra, tek yapmanız gereken şarkının sonunu beklemek olacaktır. Şarkının bittiğini, Audacity'nin görsel arabiriminden de anlayabilirsiniz. Şarkı bittiğinde, kayıt işlemi durdurmak için Audacity programının menüsünde yer alan Stop tuşuna tıklayın.

4 Şimdiye kadar yaptığımız işlemler sonucunda, ses kasetinde yer alan bir şarkıyı dijital ortama aktarmış olduk. Bu esnada Audacity içerisinde Play tuşuna tıklayarak, ses kaydını dinleyebilirsiniz. Ses kalitesi istediğiniz gibiyse, ne mutlu size! Eğer arka planda gürültüler ve hışırtılar duyuluyorsa, bu ses kirliliğini ortadan kaldırmak için bir sonraki adıma geçebilirsiniz.

5 Bazen dönüşüm işleminin doğasından, bazen de ses kasetinin eskiliğinden dolayı, gerçekleştirdiğiniz ses kaydında çeşitli hışırtılar veya gürültüler olabilir. Arka planda yer alan bu gürültüleri kaldırmak için Audacity'nin Effect menüsünde yer alan Noise Removal aracını kullanacağız. Bu araç, basit bir mantığa dayanıyor. Öncelikle, ses kaydı içerisinde sadece gürültülerin ve hışırtı-

Edit the ID3 tags for the MP3 file

Format
☐ ID3v1 (more compatible)
☒ ID3v2 (more flexible)

Title: Bal Bıceği

Artist: Barış Manço

Album: Müzaadenizle Çocuklar

Track Number: 2 Year: 1995

Genre: Pop

Comments:

OK Cancel

ŞARKI BİLGİLERİ: MP3 formatına aktardığınız şarkıya ait bilgileri, ID3 etiketleri sayesinde MP3 dosyasına ekleyebilirsiniz. Bu esnada daha esnek bir format olduğu için ID3v2'i seçmeniz daha uygun olacaktır.

ların yer aldığı bir bölümü seçiyorsunuz ve daha sonra Noise Removal aracının bu ses aralığındaki tüm sesleri silmesini sağlıyorsunuz. Bu işlemleri gerçekleştirmek için önce fare imlecini kullanarak, ses kaydı içerisinde sadece gürültülerin yer aldığı bir bölümü seçmelisiniz. Örneğin iki şarkı arasında yer alan iki-üç saniyelik boşluklar, bu işlem için son derece uygundur. İlgili ekran görüntüsünü incerseniz, ses kaydının başında ince ve düz bir çizginin yer aldığını görürsünüz. Bu ince çizgi, arka plandaki gürültüleri ifade etmektedir. Fare imlecini kullanarak bu düz çizgi üzerinde istediğiniz bir bölümü seçip, *Effect* menüsü altındaki *Noise Removal* komutuna tıklayın ve arkasından ekranınıza gelecek olan diyalog kutusundaki *Get Noise Profile* komutuna tıklayın. Bu işlem

sonra öncelikle *Edit* menüsü altındaki *Select All* komutuna tıklayarak tüm ses kaydını seçili duruma getirin. Daha sonra arka plandaki gürültüleri tamamen kaldırmak üzere son kez *Effect* menüsü altındaki *Noise Removal* komutuna ve ekrana gelecek olan diyalog kutusundaki *Remove Noise* tuşuna tıklayın. Şarkının uzunluğuna göre bir süre beledikten sonra arka plandaki hisırtı kaldırılacaktır. Ortaya çıkan sonucun istediğiniz gibi olup olmadığını denetlemek için *Play* tuşuna tıklayarak ses kaydının son halini dinleyebilirsiniz.

6 Ses temizleme aşamasını da tamamladıktan sonra, şarkının başındaki ve sonundaki boşlukları kesmeniz yerinde olacaktır. Bunun için, fare imlecini kullanarak şarkının başındaki boşluğu (sessiz kısmı) seçin ve *Edit* menüsü altındaki *Delete* komutuna tıklayın. Şarkının başındaki boşluğu kaldırdıktan sonra sonundaki boşluğu kaldırmak için de aynı işlemi tekrarlayın.

7 Tüm bu işlemleri tamamladıktan sonra, son olarak oluşturduğunuz ses kaydını MP3 formatında kaydedebilirsiniz. Bunun için *File* menüsündeki *Export as MP3* komutuna tıklayın. Bu işlem

Burak Tuyan, burak@chip.com.tr

REVAÇTA: Walkman'ler yavaş yavaş ceplerdeki ve çantalarındaki yerlerini MP3 çalarlara bırakıyor.

İÇİNDEKİLER

Alternatif Oynatıcılar:
Codec gerektirmeden

Dönüştürücüler:
Bir biçimden diğerine

Yardımcı Codec Araçları:
Elinizin altında bulunsun

Disk alanı kazancı		%66
	Standart Kurulum	Özel Kurulum
Quicktime	10.60 Mb	5.62 Mb
Codec Paketi	9.63 Mb	-----
Real Player	8.15 Mb	5.49 Mb
Media Player	12.40 Mb	0.73 Mb
Cyberlink DVD	6.50 Mb	-----
VideoLAN	-----	3.32 Mb
Toplam	44.58 Mb	15.16 Mb

Pratik video codec rehberi

Kur, dönüştür, seyret

Tek bir yazılım kullanarak tüm video biçimlerini altyazıları ile seyretmek ister misiniz? Ya da en zorlu video biçimlerini bile birbirleri arasında kolayca dönüştürmeye ne dersiniz? Tüm çözümler bu yazıda...

İnsan gözü normalde saniyede 25 kare algılayabilir. Daha düşük kare sayısına sahip videolarda ise görüntü gerçekçiliğini ve akıcılığını kaybeder. 1,5 saatlik bir filmi gözleriniz rahatsız olmadan baştan sona seyredebilmeniz için, kaba bir hesaplama 135000 (1,5x60x60x25) kareye ihtiyaç vardır. Dijital videolarda her bir karenin diskte kapladığı alan, görüntünün çözünürlüğü ve renk derinliği çarpılarak hesaplanır. DVD kalitesinde bir görüntü 720x576 piksellik çözünürlüğe ve 24 bit renk derinliğine sahiptir. Bu şekilde tek bir kare 10MB (720x576x24), bir film ise 13,5GB'a (10MBx135000) yakın bir disk alanı kaplayacaktır. Üstelik bu değerlere sesler de dahil değildir. Dolayısıyla video ve ses sıkıştırma biçimlerini kullanmadan bu videoları depolamaya çalışmak pek de pratik olmayacaktır.

Oynatıcılar

■ Bu yüzden dijital ortama aktarılmış videolarda, tercihe bağlı olarak farklı firmalara ait sıkıştırma biçimlerinden biri kullanılır. Böylece videonun boyutu, seçilmiş olan sıkıştırma teknolojisine bağlı olarak büyük oranlarda azalabilir. Örnek vermek gerekirse, DivX teknolojisi, bir videonun boyutunu DVD kalitesinden ödün vermeden onda birine indirebilir.

Kısaca "Codec" adı verilen bu sıkıştırma teknolojilerinde yerleşmiş bir standart bulunmadığından, sadece bir tanesini bilgisayarınıza kurarak tüm videoları seyretmeniz ne yazık ki mümkün değildir. Dolayısıyla hiçbir video içeriğini kaçırmamak için popüler codec'lerin tümünü sisteminize kurmanız gerekir.

münü sisteminize kurmanız gerekir.

Ancak bu da bilgisayarınızın yazılımlarla dolmasına yol açacaktır. Çünkü hemen her codec kurulurken kendi firmasına ait oynatıcıları da bilgisayarınıza kurar ve bunların birçoğu alışmış olduğunuz oynatıcınızdan farklı olduğu için kullanımı çok kolay değildir. Şayet bunu sorun etmiyor, hatta "ben her videoyu gereken yazılım ile izlerim," diyorsanız çalışmaya devam edebilirsiniz. Diğer taraftan hem daha az yazılım yüklemek hem de codec'lerden vazgeçmeden, videoları alışmış olduğunuz oynatıcılarla seyretmek isteyenler yazımızı okumaya devam edip hayatlarını daha kolay hale getirebilirler.

Tüm video biçimlerini tek bir oynatıcı ile izlemek ister misiniz?

Eğer karşınıza çıkan her türden videoyu görüntülemek istiyorsanız, Microsoft Media Player, Quicktime Player ve RealONE Player'ın yanı sıra MPEG4 codec'inin özelleştirilmiş hali olan divX, xvid ve benzeri birkaç harici codec'i de sisteminize kurmanız gerekecektir. Bu, çözüm yollarından biridir, ancak en pratik ve kullanışlı olanı değildir. Çünkü bu durumda sistemin açılışına belki de hiç kullanmayacağınız birçok gereksiz yazılım eklenecek ve bilgisayarınız yavaşlayacaktır. Ayrıca tüm oynatıcılar dosya biçimlerini kendileri ile ilişkilendirmeye çalışacağından her seferinde gereksiz uyarı mesajları ile boğuşmak zorunda kalacaksınız. Karşınıza çıkan farklı arabirimler de işinizi zorlaştıracaktır.

Daha pratik bir yöntem olarak tüm video dosya biçimlerini aynı yazılım ile oynamayı deneyebilirsiniz. Bunun için çok fazla disk alanı kaplayan yazılım paketleri yerine sadece tek bir EXE'den oluşan ve arabirimi 6.x serisi Media Player'ı andıran, 3. parti bir yazılım olan Media Player Classic'i tercih etmek iyi bir seçim olacaktır. Bu yazılımı eCHIP'ten yükleyebilirsiniz (© eCHIP-Code MPC). Arabirim olarak Microsoft'un oynatıcısını andırır da farklı bir firma tarafından hazırlanmış olan bu yazılımın çalışması için sadece gerekli codec'lerin sisteminizde kurulu olması yeterlidir. Codec'ler için farklı yazılım paketlerinin sisteme kurulması gerektiğinden daha önce bahsetmiştik. Ancak tüm codec'leri bir araya toplayan kurulum paketleri ile bu sorunun da üstesinden gelinebilir.

Codec paketleri sabit diskinizi ve sisteminizi rahatlatır

Sadece görüntü ve ses sıkıştırma biçimlerine ait gerekli minimum sistem dosyalarını içeren codec paketleri, kurulum sırasında Windows'un içine kopyalanır. Böylelikle bunları tanıyabilecek Media Player Classic gibi en basit görüntü oynatıcılar bile, DVD videolar dahil olmak üzere tüm video biçimlerini rahatlıkla oynatabilirler. Tütünün en iyilerinden biri olan KzaaLite codec paketini eCHIP'ten kurabilirsiniz (© eCHIP-Code Codpack). Daha önce de bahsettiğimiz gibi, bu paketler parayla satılan yazılımlara ait codec'ler de dahil olmak üzere tümünü bilgisayarınıza kuracağı için, bazı

MPC YETERLİ: Bu az yer kaplayan Media Player klonu tüm biçimleri oynatmanız için yeterli oluyor.

durumlarda yasal sorunlar ortaya çıkabilir.

Örneğin bu codec paketi içinde yer alan Cyberlink DVD codec'inden yararlanmak istiyorsanız, yasalar bu yazılımı kurmasanız da satın almanız gerektiriyor. Benzer bir sorun eğer kendiniz sıkıştırma yapacaksanız DivX Pro codec'i için de geçerlidir. Dolayısıyla bu paketleri sadece sisteminizi yazılım yükünden kurtarmak amacıyla kullanmanız gerekir. Bu ve benzeri yasal sorumlulukları yerine getirmeye özen gösterdiğiniz takdirde, tamamen ücretsiz olan diğer codec'ler için sorun yaşanmayacaktır. Quicktime ve Real Media gibi farklı video biçimlerini oynatabilmek için de alternatif yazılımlar kutusuna bakabilirsiniz. Şimdi codec paketini kurarken dikkat etmeniz gereken birkaç ayrıntıya göz atalım.

Tümünü kurmak da sistemde soruna yol açabilir

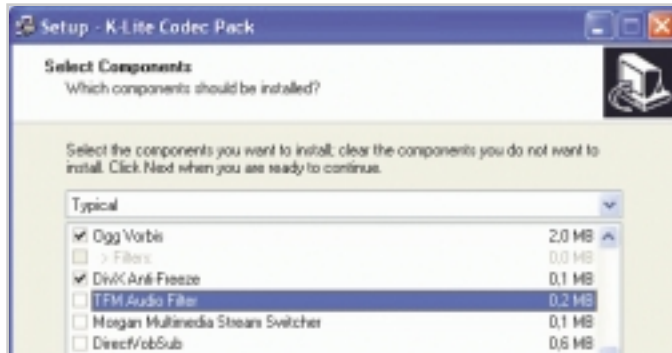
Çok fazla sıkıştırma biçimini bir araya topladığı için bu tip yazılım paketlerini kurarken özellikle aynı türde ya da birbirleri ile çakışıp sorun çıkarabilecek eklentileri ve codec'leri aynı anda kurmaya özen gösterin. Bunun için örneğin

ALTERNATİF OYNATICILAR

» Codec'e ihtiyaç duymayan yazılımlar

Sabit diskinizde oldukça fazla yer kaplayan ve belirli video dosyalarını oynatmak için yüklemek zorunda olduğunuz medya oynatıcıları yerine, daha az yer kaplayan ve daha az sistem kaynağı tüketen alternatifleri denemeye ne dersiniz? QuickTime ve Real Player'ın alternatifleri toplamda sadece 10MB disk alanı kaplayarak bu iki dev paketin yaptıklarını gerçekleştirebiliyorlar. Üstelik de herhangi bir ek codec'e ihtiyaç duymadan. Benzer şekilde, herhangi bir codec kurulumuna ihtiyaç duymadan tüm popüler video dosyalarını oynatan VideoLAN da pratik çözüm arayanların tercihi olacaktır. Bu yazılımlar, yazımızın en başında tanıttığımız Media Player Classic ile de tam uyum içinde çalışabiliyorlar. Bu yazılımları eCHIP'te Codec Araçları başlığı altında bulabilirsiniz.

KzaaLite codec paketinin sunduğu sihirbazın codec seçme adımında TFM Audio Filter ve Morgan Multimedia Stream Switcher eklentilerinden sadece birini seçmeniz gerekecektir. Ayrıca isterse sadece en popüler codec'leri seçerek sabit disk alanından da tasarruf edebilirsiniz. Codec paketini takiben Quicktime ve RealPlayer alternatiflerini de kurduktan sonra, artık Media Player Classic'i varsayılan oynatıcınız olarak ayarlayabilirsiniz. Bunun için bir sefere mahsus olmak üzere seyretmek istediğiniz video türü üzerine sağ tuş ile tıklayın, önce *Birlikte Aç* seçeneğine, ardından da *Program seç* seçeneğine tıklayın. Karşınıza liste geldiğinde *Diğer* tuşuna basıp sabit diskinizden Media Player Classic'i bulup seçmeniz yeterli olacaktır. →

UYARILARI DİKKATE ALIN: Gerekli gereksiz tüm codec'leri bir arada kurmak, çakışmalara neden olup oynatıcınızı çöktirebilir.

Dönüştürücüler

Videoları sadece görüntülemek istediğinizde codec'ler size yeterli olacaktır. Ancak üzerinde düzenlemeler yapmak istediğinizde, internette indirdiğiniz videolar her zaman kullandığınız yazılımların desteklediği video biçimleri ile uyumlu olmayabilir. Bu durumda video biçimlerini üzerinde çalışabilmek için ya da sırf daha az yer kaplaması amacıyla, istediğiniz bir türe dönüştürmek isteyebilirsiniz.

Yazının başlarında bahsettiğimiz video biçimlerinden AVI ve MPEG arasında dönüşüm yapabilmek, internet üzerinde bulunan onlarca yazılım yardımıyla sadece birkaç fare tıklaması ile zahmetsizce tamamlanacaktır. Burada asıl zor olan Quicktime (MOV), Real Media (RM) ve Windows Media Video (WMV) dosyalarının alıştığımız divX AVI formatına dönüştürülmesidir. Şimdi kolaydan zora doğru bu dönüşüm işlemleri için gerekli yazılımlara ve kullanım ipuçlarına kısaca bir göz atalım.

Dönüştürme İşlemi: MPEG » AVI

Kullanılan Yazılım: MPEG Mediator

Bilgi için: www.mpeg-mediator.com

Birbirleri arasında en kolay dönüştürülen iki format olan MPG ve AVI için, çok hızlı ve pratik bir çözüm olan

MPEG Mediator (© eCHIP-Code Mediator) yazılımını kullanabilirsiniz. Aynı zamanda ücretsiz de olan bu yazılımı çalıştırdığınızda ilk olarak *File / Open* seçeneği ile MPG dosyanızı açmanız gerekir. Daha sonra da *Output / Configure Plugin* menüsü yardımıyla AVI'niz için bir codec belirleyebilirsiniz. Aynı menüden *Set Output* seçeneği ile oluşturulacak dosyanın adını da belirledikten sonra *Start* menüsü altındaki *Convert All Frames* seçeneğine tıkladığınızda, dönüştürme işlemi başlayacaktır. Biraz daha fazla özellik arıyorsanız alternatif olarak yine ücretsiz, fakat kullanımı biraz daha zor olan FlaskMPEG (www.flaskmpeg.net) (© eCHIP-Code Flaskmpeg) yazılımını tercih edebilirsiniz.

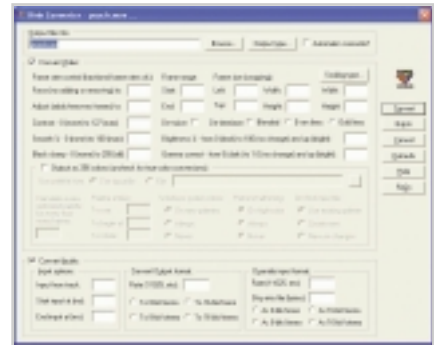
Dönüştürme İşlemi: MOV » AVI

Kullanılan Yazılım: RAD Tools

Bilgi için: www.radgametools.com

Kalitesi yüksek de olsa, kullanışsız arabirimi yüzünden seyretmesi eziyete dönüşen Quicktime (MOV) videolarını yeni popüler video biçimi olan AVI'ye dönüştürmek, bir önceki dönüştürme işlemine göre biraz daha zor bir işlemdir. Bunun için öncelikle ücretsiz olarak dağıtılan Rad Video Tools'u (© eCHIP-Code Radvideo) sisteminize kurmanız gerekir. Bu şekilde Quicktime 4.0 ve 5.0 ile sıkıştırılmış dosyaları daha rahat dönüştürebilirsiniz. Yazılımı kurup çalıştırdıktan sonra, ilk olarak dönüştürmek istediğiniz Quicktime dosyasını seçin ve *Convert a file* tuşuna tıklayın. Daha sonra *Output type...* altından *Avi-File*'i seçip kaydedeceğiniz dosya adını belirtin ve *Convert* tuşuna tıklayın.

Bu adımdan sonra RAD Video Tools, sizden AVI için sıkıştırma biçimini belirlemenizi isteyecektir. Burada DivX formatını seçip kaliteden ödün vermeden daha fazla sıkıştırma sağlayabilirsiniz. Birden fazla ses kanalına ya da ses için kopya korumasına sahip MOV videolarda ise çoğunlukla sesle ilgili sorunlar çıkacaktır. Bunun için de ek olarak Total Recorder 3.0 (© eCHIP-Code Totalrecorder) yazılımını kullanmanız gere-

GÖZÜNÜZ KORKMASIN: Bu kalabalık ayarları dikkate almadan sadece *Convert* tuşuna tıklamanız yeterli olacaktır.

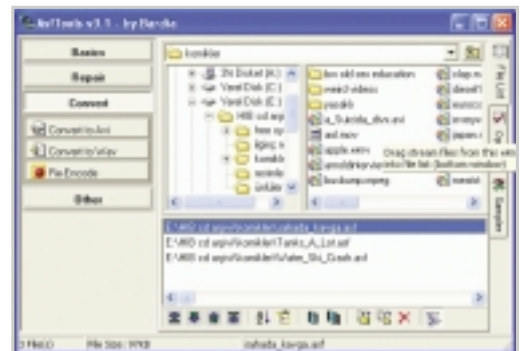
kir. Bu yazılımı çalıştırdıktan sonra *Record* tuşuna basıp Quicktime filminizi oynattığınızda, yazılım sadece bu film-den gelen sesi kaydedecektir. Daha sonra da TMPGenc (© eCHIP-Code Tmpgenc) ya da benzeri bir yazılım kullanarak bu iki dosyayı birleştirebilirsiniz.

Dönüştürme İşlemi: ASF » AVI

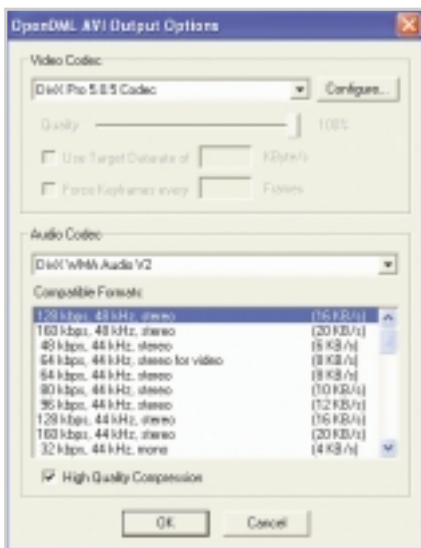
Kullanılan Yazılım: ASFTools

Bilgi için: www.geocities.com/myasftools/

Kullanmakta olduğunuz VirtualDub yazılımı ASF ya da WMV dosyalarını açmıyorsa, bu dosyaları AVI biçimine dönüştürmeyi deneyebilirsiniz. Aslında pek o kadar da kolay olmayan bu işlem için ASFTools (© eCHIP-Code Asftools) yardımınıza koşacaktır. Yazılımı kurup çalıştırdığınızda karşınıza gelecek olan ana pencereden tüm ihtiyacınız olan işlemleri gerçekleştirebilirsiniz. Örneğin *Basics* menüsünden ekleme, çıkarma, kesme ve temizleme gibi işlemleri yapabileceğiniz gibi, *Repair* menüsü altından da basit ve gelişmiş tamir seçeneklerine ulaşabilirsiniz. Asıl ihtiyacımız olan dönüştürme ve yeniden kodlama seçenekleri ise *Convert* menüsü altında yer alır.

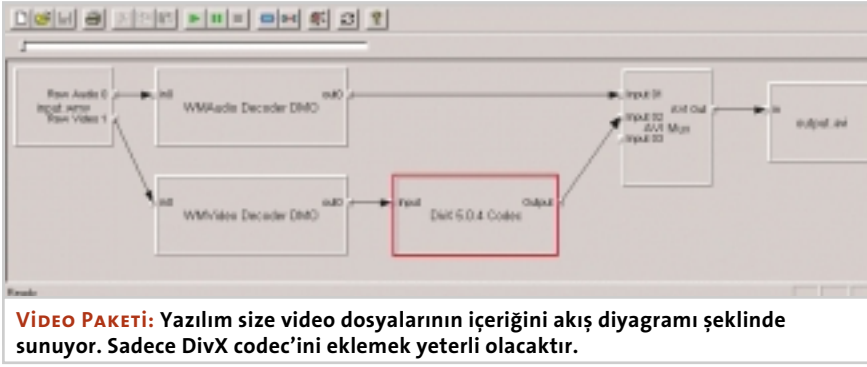

KULLANIŞLI ARABİRİM: Dosyalarınızı *Convert to avi* seçeneğine tıklayarak dönüştürebilirsiniz.

EN KOLAY DÖNÜŞÜM: Sadece video ve ses codec'ini resimdeki gibi ayarlayıp dönüştürme başlatabilirsiniz.

Video Codec

Burada ilk olarak dönüştürülecek dosyaları seçmeniz gerekir. Daha sonra da *Convert* sekmesinden *Convert to Avi* seçeneğini seçip bir sonraki adıma geçebilirsiniz. Genelde bu adımda yer alan seçenekler en iyi sonucu vermek için yeterli olacaktır. *Convert* tuşuna tıkladığınızda ASFTools dosyayı iki adımda AVI'ye dönüştürür. Eğer bu adımda hata mesajı ile karşılaşırsanız *Repair* menüsünden *Basic Repair* seçeneğini kullanmanız gerekir. Sorun devam ederse bu sefer de *Advanced Repair* seçeneğini deneyebilirsiniz.

tığınız dosyayı açın. *Video* menüsü altından *Compression* seçeneğini seçip bir codec belirleyin (örneğin DivX Pro 5.0.5). Daha sonra *Configure* tuşuna tıklayın ve videonun bitrate'ini ayarlayın. Burada dosyanın orijinal bitrate'inden daha fazla bir değer belirtmeniz kaliteyi artırmayacağı gibi, dosyanın boyunun gereksiz yere büyümesine yol açacaktır. Orijinal dosyanın bitrate'ini ise yardımcı araçlar kutusunda tanıttığımız GSpot adlı yazılımı kullanarak öğrenebilirsiniz. *Ok* tuşuna basıp değişiklikleri onaylayın. Şimdi aynı menüden *Normal Re-compress* seçeneğini işaretledikten sonra *File* menüsü altından *Save as AVI* seçeneğini kullanarak Divx'e dönüştürme işlemini gerçekleştirebilirsiniz.

Dönüştürme İşlemi: WMV » AVI

Kullanılan Yazılım: Graphedit

Bilgi için: www.microsoft.com

Microsoft'un yeni video biçimi olan WMV'lerin çoğu ASF'ler ile benzer codec'leri kullanır. Dolayısıyla ASF'lere uygulanan dönüştürme işlemindeki şekilde dönüştürülebilirler. Ancak farklı codec'e sahip daha yeni WMV'ler için biraz daha karmaşık bir işlem uygulanması gerekir. Bu konuda da DirectX SDK içinde yer alan Graphedit (© eCHIP-Code Graphedit) adlı yazılımdan yararlanabilirsiniz. Yazılım size video dosya içeriğini bir şema olarak sunacaktır. Burada yapılması gereken, gerekli yerlere ek filtrelerin eklenmesinden ibarettir. Eğer WMV video decoder çıkış noktası ile AVI Mux giriş noktası arasında divX 5 codec filtresini eklerseniz, WMV dosyası sı-

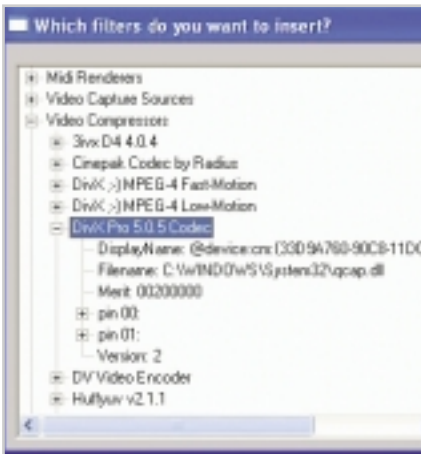
kıştırılmamış video haline getirilmeden doğrudan divX olarak kaydedilecektir. Filtreyi *Graph / Insert Filters* menüsü içinde *Video Compressors* altında bulabilirsiniz. Düzenlemeyi ekran görüntüsünde gördüğünüz şekilde gerçekleştirebilirsiniz. Play tuşuna tıkladıktan sonra sonuçta oluşan AVI 40 kat daha kü-

KISA KISA

» Olmazsa olmaz yardımcı araçlar

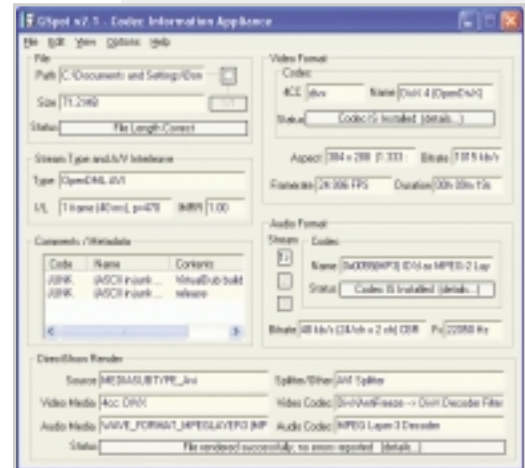
DivX doktoru Divfix: Sorunlu ve açılmayan divX videolarınızı tamir etmek için en iyi yazılımlardan biri olan Divfix (© eCHIP-Code Divfix), AVI videolarında bozuk olan indeksi düzelterek sorunu gideriyor. Bunun için öncelikle yazılım içinde *Add files* tuşuna tıklayarak bozuk dosyanızı eklemeniz gerekiyor. Daha sonra *Rebuild index* tuşuna tıklayarak düzeltme işlemine başlayabilirsiniz. Hatalara karşı yedek almak için de *Keep original file* seçeneğini işaretlemenizi tavsiye ederiz.

Codec detektifi Gspot: Sisteminize tüm codec'leri kurmak istemiyor ve sadece gerektiğinde bu işlemi tekrarlıyorsanız, size videonun hangi codec ile sıkıştırıldığını söyleyen bir yazılım gerekecektir. Bu konuda Gspot (© eCHIP-Code Gspot) en büyük yardımcınız olabilir. Yazılımı çalıştırdıktan sonra video dosyanızı açtığınızda, ses ve görüntü codec'i de dahil olmak üzere dosya ile ilgili tüm ayrıntıları size sunacaktır. Bundan sonra artık sadece gerekli olan codec'i kurup disk alanından tasarruf edebilirsiniz.

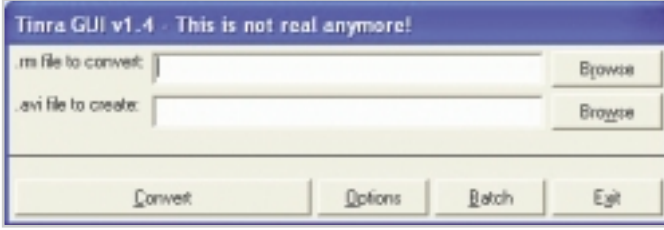

VIDEO CODEC'LER: Graph menüsü altından tüm ek filterlere ulaşabilirsiniz.

Aslında ASFTools sadece videonun biçimini değiştirir ve codec'lere dokunmaz, yani yeni elde ettiğiniz AVI dosyasının codec'i, ASF'ninki ile aynı kalacaktır. Ancak farklı olarak bu şekilde VirtualDub dosyayı açıp düzenlemenize izin verecektir. Dolayısıyla biz ikinci adımda daha fazla uyumluluk için codec'i de dönüştürmenizi tavsiye ederiz. Ses codec'i çok fazla sorun yaratmayacağından sadece video codec'ini değiştirmekle de yetinebilirsiniz. Bunun için VirtualDub (© eCHIP-Code Virtualdub) yazılımını çalıştırın ve daha önce yarat-

CODEC UZMANI: Ne olduğunu bilmediğiniz video dosyalarını tanımlıyor.

3.PARTİ ARABİRİM:
Komut satırı yazılımı olan Tinra'yı rahat kullanabilmek için bir de özel arabirim kurmak gerekiyor.

çük olacaktır. Ancak bu şekilde bir dönüştürme neticesinde oluşan videonun son karesi bozulabilir. Her ne kadar oynatmada bir sorun oluşturmaya da eğer oluşturulan dosyanın üzerinde daha sonradan düzenleme yapılacaksa bunun düzeltilmesi gerekir. Yardımcı Araçlar kutusunda ayrıntılarını okuyabileceğiniz Divfix, indeksin yeniden oluşturulması konusunda size yardımcı olacaktır.

Dönüştürme işlemi başarıyla tamamlandıktan sonra isterseniz işlemi daha sonradan yeniden kullanmak üzere XML olarak da kaydedebilirsiniz. Bunun için *File* menüsü altından *Save As XML* seçeneğini seçin. Daha sonra yeni oluşturduğunuz XGR uzantılı dosyayı Notepad ile açın. Aşağıda görülen kod bölümünü bulup buradan "<PARAM name="data" value="300..." ile başlayan satırı tümüyle kaldırın ve tekrar kaydedin.

```
<FILTER ID="File_writer" clsid="{8596E5F0-0DA5-11D0-BD21-00A0C911CE86}">
<PARAM name="src" value="F:
Moviesmpegoutput.avi"/>
<PARAM name="data"
value="300030003000300030003000
3000300030003000300020000800000000
000000"/>
</FILTER>
```

Kod içinde sadece bu bölümdeki satırı kaldırmaya dikkat edin ve diğerlerini değiştirmeyin. Bundan sonra WMV'den AVI'ye her dönüştürme yapmak istediğinizde bu dosyayı kullanabilirsiniz. Ancak dosyayı GraphEdit ile açmadan önce tekrar düzenleyip içindeki kaynak

ve hedef dosya isimlerini ve yollarını değiştirmeyi unutmayın.

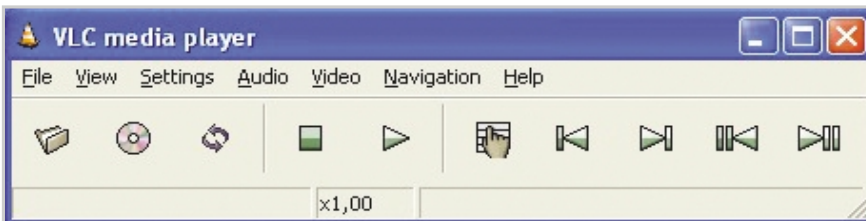
Dönüştürme İşlemi: RM >>> AVI

Kullanılan Yazılım: TINRA + Stabilizator

Bilgi İçin: www.geocities.com/tinra04/

Şu an kullanabileceğiniz yazılımlarla sorunsuz dönüştürülmesi neredeyse imkansız denebilecek kadar zor bir dosya biçimi olan Real Media için yine de en iyi çözümü Tinra (© eCHIP-Code Tinra) adlı bu yazılım sunuyor. Eğer gerçekten hızlı bir sisteminiz varsa, bir komut satırı yazılımı olan Tinra ile kullanıcı arabirimini aynı klasör içine açıp şansınızı deneyebilirsiniz. RM'den AVI'ye dönüşüm işlemine TINRAgui.exe adlı yazılımı çalıştırarak başlayın. Dönüştürmek istediğiniz dosya adlarını belirleyip oldukça büyük olan *Convert* tuşuna tıkladığınızda işlem başlayacak ve sonunda size sıkıştırılmamış bir AVI dosyası sunulacaktır. Eğer Windows 9x kullanıyorsanız AVI'nizin 2 GB ile sınırlı kalacağını unutmayın. Bu aşamadan sonra VirtualDub kullanıp AVI'yi sıkıştırabilirsiniz. VirtualDub'ı ses ve video senkronizasyon bozukluklarını düzeltmek için de kullanabilirsiniz. Ancak tüm bunlar sorunları düzeltmeye yetmeyebilir. Çünkü Real Media'nın orijinal dll'lerini kullanan yazılım dönüştürme işlemini gerçek zamanlı yapmaya çalıştığından yavaş sistemlerde kare atlama ve görüntü kalitesinin düşmesi de kaçınılmaz olacaktır. Yine de hiç yoktan iyidir düşüncesi ile kullanılabilir. ■

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

TÜMÜNE ALTERNATİF: VideoLAN hiç codec kurmanıza gerek kalmadan AVI ve MPEG dosya biçimlerini oynatabiliyor.

Windows Denetim Masası

Windows kontrol merkezi

Denetim Masası, Windows'un temel ayarlarını değiştirebileceğiniz ve sistemi yönetmek için birçok araç içeren özel bir klasördür. Bu araçları ve önemli özelliklerini bu yazıda bulabilirsiniz.

Denetim Masası için Windows'un komuta merkezi veya kaptan köşkü benzetmesini yapmak yanlış olmaz. Windows 3.1'den beri varlığını koruyan Denetim Masası'nın içeriğinde ve görünümünde zaman içerisinde değişiklikler yapılmış ve araç Windows XP ile beraber daha anlaşılır ve kullanımı kolay bir görünüm kazanmıştır.

Denetim Masası'nın içeriği, kullanılan Windows versiyonuna ve sistemdeki yüklü programlara bağlı olarak, temel simgeler sabit kalmak üzere küçük değişiklikler gösterebilir. Bazı uygulamalar ve hizmet programları, örneğin Apple Quicktime veya Adobe Photoshop, Denetim Masası'na kendi özel simgelerini eklerler. Burada Windows'un temel Denetim Masası öğelerine değinecek ve çalışmanızı kolaylaştırmak için çeşitli ipuçları vereceğiz.

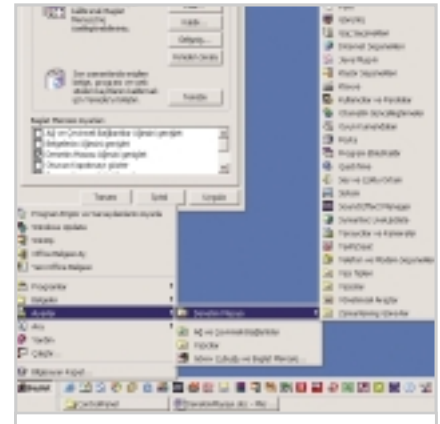
Denetim Masası görünümü ve ulaşım yolları

Denetim Masası'nı görüntülemek için Windows XP altında *Başlat / Denetim Masası* ve daha önceki Windows versiyonlarında ise *Başlat / Ayarlar / Denetim Masası* komutunu çalıştırmalısınız. Ancak Denetim Masası penceresini, açtığındaki tüm öğeleri görüntülemek

yerine, *Başlat* menüsüne bir alt menü olarak da ekleyebilirsiniz. Bunun için Windows XP altında *Başlat* düğmesine sağ tuşla tıklayın, açılan kısayol menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın ve (Görev Çubuğu ile *Başlat* Menüsü Özellikleri iletişim penceresine Denetim Masası'ndaki ilgili simgeye çift tıklayarak da ulaşabilirsiniz) *Başlat* menüsü seçili durumdayken *Özelleştir* düğmesine tıklayın. Takip eden iletişim penceresindeki *Gelişmiş* kartını etkinleştirin ve *Başlat Menüsü Öğeleri* listesindeki *Denetim Masası* başlığının altından *Menü Olarak Görüntüle* seçeneğini işaretleyin. Windows 2000/Me altında ise *Başlat / Ayarlar / Görev Çubuğu ve Başlat Menüsü* komutunu çalıştırın, ekrana gelen penceredeki *Gelişmiş* kartını etkinleştirin ve buradaki *Başlat Menüsü Ayarları* listesindeki *Denetim Masası* öğesini genişlet seçeneğini işaretleyin.

Windows XP ile çalışmaya başlayanlar ise yepyeni bir Denetim Masası arayüzü ile karşılaşılıyorlar. Denetim Masası'ndaki öğeler, görev tabanlı olarak adlandırılan bu yeni arayüzde Görünüm ve Temalar, Ağ ve İnternet Bağlantıları, Program Ekle veya Kaldır, Ses, Konuşma ve Müzik Aygıtları, Performans ve Bakım, Yazıcılar ve Diğer Donanım, Kullanıcı Hesapları, Tarih, Saat, Dil ve Bölge-

sel Seçenekler ve Erişilebilirlik Seçenekleri olmak üzere toplam dokuz başlık altında toplanmış. Bu görünüm şekli, hangi öğenin ne işe yaradığını bilmeyen kullanıcıların, yapmak istedikleri şeye adım ulaşmalarına imkan verse de, tecrübeli kullanıcılar için sıkıcı olabilir. Bu nedenle Denetim Masası'nı normal görünüme geri döndürmek için pencerenin sol tarafında bulunan *Klasik Görünüm'e geçiş yap* bağlantısına tıklayabilirsiniz. Denetim Masası artık aksi belirtilene kadar klasik görünüm modu kullanılarak ekrana gelecektir. Daha önce söz

BAŞLAT MENÜSÜ: Denetim Masası öğelerine direkt olarak ulaşmak için Başlat menüsü içerisinde bir alt menü oluşturabilirsiniz.

XP Denetim Masası

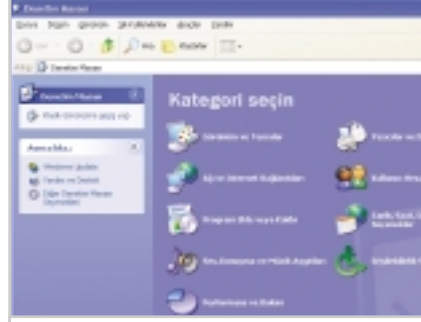
ettiğimiz çeşitli uygulamalara ait özel simgeler ise kategori görünümünde doğrudan görünmezler. Söz konusu simgelere ulaşmak için pencerenin sol tarafında bulunan *Diğer Denetim Masa-sı Seçenekleri* bağlantısına tıklanmalıdır.

Denetim Masası kategori ayarları ve öge kısayolları

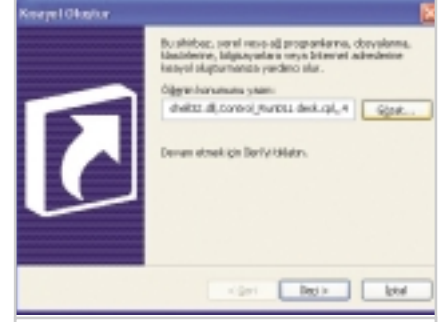
İsterseniz Denetim Masası ögesinin kategorilerini değiştirebilir veya harici bir ögeyi istediğiniz bir kategoriye ekleyebilirsiniz. Bunun için Kayıt Defteri'nde uygun değişikliklerin yapılması gereklidir. DİKKAT! Eğer Kayıt Defteri'nde hatalı bir değişiklik yaparsanız, işletim sisteminin yeniden kurulmasını gerektirebilecek ciddi sorunların ortaya çıkmasına neden olabilirsiniz. İlk olarak *Başlat / Çalıştır* komutu ile ekrana gelen pencere-*deki Aç* kutusuna "regedit" yazıp *Tamam* düğmesine tıklayarak Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ni açın ve Denetim Masası öğelerinin hangi kategoriye ait oldukları bilgisinin saklandığı "HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Control Panel\Extended Properties\{305CA226-D286-468e-B848-2B2E8E697B74} 2" anahtarını etkinleştirin. Kategorisini değiştirmek istediğiniz ögenin (öge isimlerinin açıklamaları için "Denetim Masası Öğeleri" kutusuna bakınız) DWORD değerini aşağıdaki kategori ID'lerine uygun olarak değiştirmelisiniz.

- 0x00000000:** Diğer Denetim Masası Seçenekleri (Herhangi bir kategori ID'si istemeyen araçlar burada saklanırlar)
- 0x00000001:** Görünüm ve Temalar
- 0x00000002:** Yazıcılar ve Diğer Donanım
- 0x00000003:** Ağ ve İnternet Bağlantıları
- 0x00000004:** Ses, Konuşma ve Müzik Aygıtları
- 0x00000005:** Performans ve Bakım
- 0x00000006:** Tarih, Saat, Dil ve Bölgesel Seçenekler
- 0x00000007:** Erişilebilirlik Seçenekleri
- 0xFFFFFFF:** Aracı herhangi bir kategoriye eklemeyin (Program Ekle / Kaldır gibi direkt olarak çalışan özel araçlar için)

Kabuk uzantısı olarak eklenen araçların (örneğin Yönetimsel Araçlar) kategori tanımlamaları kendi CLSID'leri altında saklanırlar. Örneğin, Yönetim Araçlar'ın kaydı "HKEY_CLASSES_RO-

GÖREV TABANLI: Denetim Masası'ndaki öğeler kullanım amaçlarına göre kategoriler altında toplanmıştır.

GÖRÜNTÜ KISAYOLU: Sık kullandığınız Denetim Masası öğeleri ve üzerindeki kartlar için özel kısayollar atayabilirsiniz.

OT\CLSID\{D20EA4E1-3957-11d2-A40B-0C5020524153}" anahtarı altında saklanır.

Görünüm ve Temalar kategorisindeki öğeler

Görünüm ve Temalar kategorisinde Windows'u görsel olarak kullanım alışkanlıklarınıza ve zevkinize göre kişiselleştirmenize yardımcı olmak üzere, Görev Çubuğu ve Başlat Menüsü, Görüntü ve Klasör Seçenekleri öğeleri bulunur. *Görev Çubuğu ve Başlat Menüsü* iletişim penceresinde daha önceki Windows versiyonlarından bildiklerimiz haricinde XP'den sonra tanıştığımız yeni seçenekler de bulunur. *Görev Çubuğu* kartı üzerindeki *Görev çubuğunu kilit* seçeneğini işaretleyerek daha önceki versiyonlarda sıkça karşılaşılan çubuğun yanlışlıkla taşınmasını veya boyutlandırılmasını, *Benzer görev çubuğu öğelerini grupla* seçeneğini kullanarak aynı uygulamaya ait farklı pencerelerin tek bir düğme altında toplanmasını engelleyebilirsiniz. Kartın

en altında bulunan *Özelleştir* düğmesine tıklayarak da gizlenmesini veya devamlı görüntülenmesini istediğiniz simgeleri belirleyebilirsiniz. Eski versiyonlardaki *Başlat* menüsünü kullanmak için de ilgili kart üzerindeki *Klasik Başlat Menüsü* seçeneğini işaretlemelisiniz.

Görüntü Özellikleri ögesini kullanarak daha önceki sürümlerde olduğu gibi kullanılacak temayı seçebilir, ekran koruyucu ve masaüstü ayarlarını yapabilir, ekran çözünürlüğünü ve renk derinliğini belirleyebilir ve *Ayarlar* kartındaki *Gelişmiş* düğmesine tıklayarak diğer donanımsal ayarlara ulaşabilirsiniz. Klasör Seçenekleri ögesi de daha önceki versiyonlardan farklı bir göreve sahip değildir. Ancak kaydettiğiniz web sayfaları ile çevrimdışı çalışırken rahat etmek için *Görünüm* kartındaki *Gelişmiş Ayarlar* listesinde bulunan *Web sayfaları ve klasörleri çiftlerini yönetme* başlığı altındaki *Çiftleri tek dosya olarak göster ve yönet* seçeneğini işaretlemelisiniz.

Ağ ve internet bağlantıları kategorisindeki öğeler

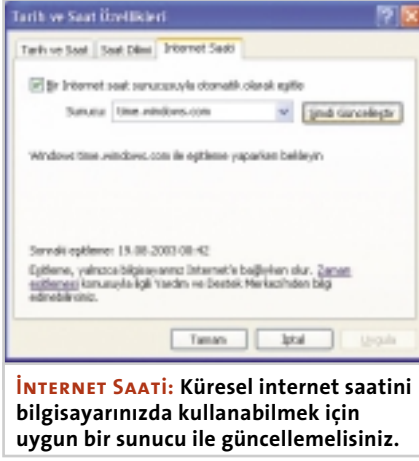
Bu kategori altındaki *Ağ Bağlantıları* simgesini kullanarak yeni internet veya ağ bağlantısı oluşturabilir ve *İnternet Seçenekleri* ögesi yardımıyla da güvenlik, içerik ayarları ve internet programları da dahil olmak üzere internet bağlantısı ile ilgili ayarları yapabilirsiniz. Eğer kullandığınız sabit diskte yeteri kadar boş alan yoksa Temporary Internet Files altındaki *Ayarlar* düğmesine tıklayarak geçici internet dosyaları için ayrılacak sabit disk alanı büyüklüğünü belirleyebilirsiniz.

Ses, konuşma ve müzik aygıtları kategorisindeki öğeler

Bu kategori altında bulunan Ses Efektleri ve Ses Aygıtları ögesini kullanarak ho- →

KLASÖR SEÇENEKLERİ: Windows XP, kaydettiğiniz web sayfaları ile çalışmanızı kolaylaştırmak için yeni seçenekler sunuyor.

İNTERNET SAATİ: Küresel internet saatini bilgisayarınızda kullanabilmek için uygun bir sunucu ile güncellemelisiniz.

parlör ve ses ayarlarını, sistem seslerini ve kullanılacak donanımları belirleyebilirsiniz. Sisteminizde yüklü olan çeşitli ses ve video codec'leri, buradaki *Donanım* kartı üzerindeki listede bulunurlar. Yüklü codec'lerin özelliklerine buradan ulaşabilir ve ayarlarını yapabilirsiniz. Ses ayar simgesi normalde Windows XP'nin görev çubuğunda standart olarak ekrana gelmez. Bunun için *Ses Ayarı* kartındaki *Görev çubuğuna ses ayarı simgesi yerleştir* seçeneğini işaretlemelisiniz. *Konuşma* iletişim penceresinden ise konuşma hızı ve ses çıkışı gibi ayarları yapabilirsiniz.

Yazıcılar ve diğer donanım kategorisindeki öğeler

Buradaki *Fare* öğesini kullanıp standart fare ayarlarını yapabilir, tıklama kilidini etkinleştirerek, farenin sol tuşuna belirli bir süre basılı tutulduktan sonra sanki basılıymış gibi işlem görmesini veya [CTRL] tuşuna basıldığında fare imlecini, yerinin tespit edilebilmesi için vurgulanmasını sağlayabilirsiniz.

Bir tuşa basılı tuttuğunuzda bir karakterin tekrarlandığı oranı ve tekrarlama başlanmadan önceki gecikme süresini, imleç yanıp sönme hızını veya donanım ayarlarını *Klavye* öğesi üzerinden yapabilirsiniz.

Oyun Kumandaları öğesini kullanarak sisteminizdeki takılı oyun kumandalarını test edebilir, kalibrasyonunu ve sürücü ayarlarını yapabilirsiniz.

Tarayıcılar ve Kameralar öğesini kullanarak bilgisayarınıza yeni bir tarayıcı veya dijital kamera bağlayabilir ve ayarlarını yapabilirsiniz.

Telefon ve Modem Seçenekleri öğesi yardımıyla arama konumu, sisteme bağlı modem veya telefon gibi cihazla-

rın konfigürasyonunu ve yüklü sağlayıcıları yeniden yapılandırabilir, yeni sağlayıcılar ekleyebilir veya istediklerinizi kaldırabilirsiniz.

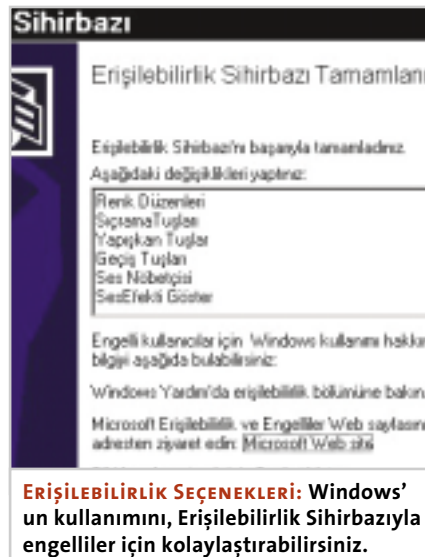
*Yazıcı ve Faks*lar öğesinde de *Tarayıcılar ve Kameralar*'dakine benzer şekilde sisteme yeni cihazlar ekleyebilir ve bunların konfigürasyonunu yapabilirsiniz.

Tarih, saat, dil ve bölgesel ve erişilebilirlik seçenekleri

Bölge ve Dil Seçenekleri ile Tarih ve Saat öğeleri, Windows 95'den beri neredeyse hiçbir değişiklik yüzü görmemişlerdir. Buradan sistemde kullanılacak asıl dili ve ek dilleri seçebilir, kullandığınız dile bağlı olarak para birimi, saat, tarih ve sayı gibi yazım ayarlarını değiştirebilirsiniz.

Tarih ve Saat öğesi ise adından da anlaşılabilir gibi sistem tarihi ve saat bilgileri ile gün ışığından yararlanma ayarlarını saklar. Ancak asıl yenilik buradaki *İnternet Saati* kartıdır. Sisteminizin internet saatinin ayarlanması için buradaki *Bir internet saat sunucusuyla otomatik olarak eşitle* seçeneğini işaretleyin ve aşağıdaki listedeki sunuculardan birini seçtikten veya kendiniz yeni bir sunucu girdikten sonra *Şimdi Güncelleştir* düğmesine tıklayın.

Windows XP ile çalışmayı, *Erişilebilirlik Seçenekleri* yardımıyla görme, işitme veya ortopedik engelli kullanıcılar için daha da kolaylaştırabilirsiniz. Ancak buradaki ayarlarla tek tek uğraşmak yerine *Erişilebilirlik Sihirbazı*'nı kullanarak istediğiniz çalışma ortamını ve uygun ayarları daha hızlı bir şekilde hazırlayabilirsiniz. Bu sihirbazı çalıştır-

mak için *Başlat / Çalıştır* komutu ile ekrana gelen penceredeki *Aç* kutusuna "accwiz" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklamanız yeterli olacaktır.

Direkt olarak çalışan Denetim Masası kategorileri

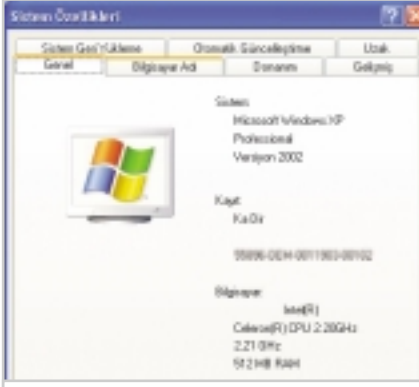
Program Ekle / Kaldır ve *Kullanıcı Hesapları* kategorilerine ait bağlantılara tıkladığınız zaman doğrudan ilgili iletişim penceresine ulaşılır. *Program Ekle ve Kaldır* aracının temel işlevlerinde herhangi bir değişiklik yoktur ancak Windows XP, sisteminizde yüklü programların listesinin çeşitli kriterlerde (Ad, Boyut, Kullanım Sıklığı ve Son Kullanma) sıralamanızı mümkün kılar.

Özellikle çok kullanıcıli sistemlerde başvuru *Kullanıcı Hesapları* öğesi yardımıyla her kullanıcı için ayrı bir hesap içerisinde özel haklar tanımlayabilir ve her kullanıcının kişisel Windows ayarlarının saklanması sağlayabilirsiniz. Windows XP'deki en büyük yenilik ise kullanıcının hem açılış penceresi hem de yeni *Başlat* menüsünde görünecek resmi kendisinin belirleyebilmesi-

DENETİM MASASI ÖĞELERİ

Dosya İsmi	Açıklaması
Access.cpl	Erişilebilirlik Seçenekleri
Appwiz.cpl	Program Ekle / Kaldır
Desk.cpl	Görüntü
Hdwwiz.cpl	Donanım Ekle
Inetctl.cpl	İnternet Seçenekleri
Intl.cpl	Bölge ve Dil Seçenekleri
Irprops.cpl	Kızılötesi (Kızılötesi, cihaz yüklenene kadar C:\Windows\Driver cache\i386\Driver.cab altında saklanır)
Joy.cpl	Oyun Kumandaları
Main.cpl	Fare
Mmsys.cpl	Ses Efektleri ve Ses Aygıtları
Ncpa.cpl	Ağ Bağlantıları
Nusrmgr.cpl	Kullanıcı Hesapları
Nwc.cpl	Netware için Gateway Seçenekleri
Odbc32.cpl	Açık Veritabanı Bağlantısı (Open Database Connectivity, ODBC) Veri Kaynağı Yöneticisi Seçenekleri
Powercfg.cpl	Güç Seçenekleri
Sapi.cpl	Konuşma (C:\Program files\Common files\Microsoft Shared\Speech altında saklanır)
Sysdm.cpl	Sistem
Telephon.cpl	Telefon ve Modem Seçenekleri
Timedate.cpl	Tarih ve Saat

XP Denetim Masası

MERKEZİ SİSTEM: Sistem Özellikleri'ni kullanarak PC'niz ile ilgili bilgilere ulaşabilir ve temel ayarlar yapabilirsiniz.

dir. Bunun için ilk olarak resmini değiştirmek istediğiniz kullanıcı hesabını seçin, takip eden penceredeki *Resmimi Değiştir* bağlantısına tıklayın ve son olarak kullanmak istediğiniz resmi seçmek için *Daha çok resme gözet* bağlantısına tıklayarak ekrana gelen pencereden istediğiniz resmi seçtikten sonra *Tamam* düğmesine tıklayın.

Performans ve Bakım kategorisindeki öğeler

Güç Seçenekleri, elektrik harcamasından tasarruf etmek için kullanılabileceğiniz çeşitli seçenekler sunar. İsterseniz çeşitli cihazlar ve kullanım amaçları için hazırlanmış Güç Düzenleri'ni kullanabilir veya ilgili ayarları kendiniz gerçekleştirebilirsiniz. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, sistemin kısa süre kullanılmayacağı durumlarda bekleme modunun, uzun süre içinse hazırda bekleme modunun kullanılmasıdır. Hafızadaki bilgilerin diske yazıldıktan sonra sistemin kapatıldığı ve bilgisayar açıldığında eski masaüstü ile çalışılmasına izin veren hazırda bekletme modunun kullanılabilmesi için, ilk olarak *Hazırda Beklet* kartı üzerinden etkinleştirilmesi gereklidir. Ayrıca *Gelişmiş* kartı üzerindeki seçenekleri kullanarak güç düğmesinin işlevini değiştirebilir ve güç simgesinin görev çubuğunda görüntülenmesini sağlayabilirsiniz. Zamanlanmış Görevler aracını kullanarak da çeşitli uygulamaların istediğiniz zaman veya zaman aralığında düzenli olarak çalışmasını sağlayabilirsiniz.

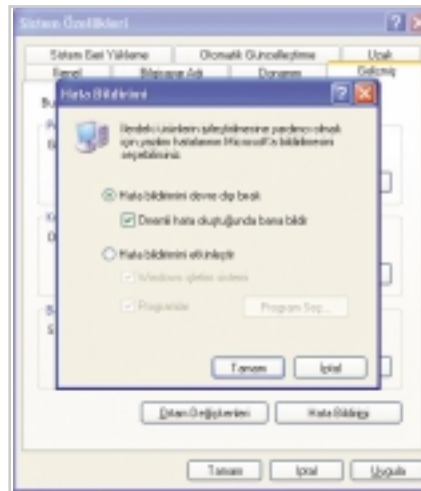
Yönetimsel Araçlar bu yazının içeriğini genişleteceği için bu öğeye değinmeden Windows'un omurgası olarak nitelendirebileceğimiz Sistem Özellikleri'ne geçeceğiz.

Windows'un omurgası: Sistem özellikleri

Sistem Özellikleri penceresindeki *Genel* kartı üzerinde Windows'un versiyonu, kayıt ismi ve sistem bilgileri bulunur. *Bilgisayar Adı* kartı üzerinden kullandığınız bilgisayarın dahil olduğu ağ içerisinde kullanacağı ismi ve dahil olacağı çalışma grubu veya etki alanını belirleyebilirsiniz. *Sistem Geri Yükleme* kartını kullanarak Windows'un aynı isimli yedekleme fonksiyonunu devre dışı bırakabilirsiniz. Eğer sabit diskinizde yeteri kadar boş alan yoksa *Kullanılabilir Sürücüler* listesinden sistemin yüklü olduğu sürücüyü seçin ve *Ayarlar* düğmesine tıklayarak bu fonksiyon için ayrılan disk alanının boyutunu küçültün. Eğer sürekli bir internet bağlantısına sahip değilseniz ve Windows'un bilginiz haricinde güncellenmesini istemiyorsanız *Otomatik Güncelleştirme* kartındaki *Otomatik Güncelleştirme kapansın...* seçeneğini işaretlemelisiniz. *Uzak* kartını kullanarak da *Uzaktan Yardım* ve *Uzak Masaüstü* işlevlerini etkinleştirebilir, devre dışı bırakabilir ve ilgili ayarları yapabilirsiniz.

Sistem Özellikleri penceresinde en çok başvurulan kartlar *Donanım* ve *Gelişmiş*'tir.

Gelişmiş kartı üzerinden *Performans* ayarlarına ulaşabilir ve Windows XP'nin sistem performansını olumsuz etkileyebilen *Görsel Etkileri*'nden istemediklerinizi kapatabilirsiniz. Buradaki *Gelişmiş* kartı üzerinden de işlemci ve belleğin, kullanılan programlar için mi yoksa arka plan hizmetleri veya sistem

HATA BİLDİRME: Sisteminizde oluşan hataları bildirmek için rahatsız edilmek istemiyorsanız bu fonksiyonu iptal edin.

önbelleği için mi etkin olacağını belirleyebilirsiniz. Yerel sistemler için *Programlar* seçeneğinin kullanılması tavsiye edilir. Ayrıca *Sanal Bellek* ayarlarını da buradan değiştirebilirsiniz. *Kullanıcı Profilleri*'ni kullanarak yerel bilgisayar kullanılacak profili seçebilir veya bağlı olduğunuz ağın sunucusunda saklanan gezici profiliniz yardımıyla ağa dahil olan her bilgisayar aynı ayarları kullanabilirsiniz. *Başlangıç* ve *Kurtarma* özelliklerini kullanarak eğer aynı bilgisayarda birden fazla işletim sistemi kullanıyorsanız açılış menüsü ayarlarını değiştirebilir veya sistem hatası oluştuğunda Windows XP'nin nasıl tepki vereceğini belirleyebilirsiniz. Çeşitli programların ihtiyaç duydukları dosyaları aramaları için *Ortam Değişkenleri* ekleyebilir veya kullandığınız programlarda veya sistemde oluşan hataların bilginiz haricinde iletilmesini engelleyebilirsiniz.

Bilgisayarınızda kurulu donanımlar ve bunların konfigürasyonu ile ilgili her türlü bilgiye *Donanım* kartından ulaşabilirsiniz. Donanım Ekleme Sihirbazı'nı buradan çalıştırarak bilgisayara bağladığınız yeni donanımları tanıtabilir, sürücülerini yükleyebilir ve muhtemel sorunlarını çözebilirsiniz. Windows XP, yüklediğiniz sürücüler ile ilgili sorunlar yaşamamanız için bir koruma mekanizmasına sahiptir. Sürücü İmzalama olarak adlandırılan bu fonksiyon, yüklemek istediğiniz sürücülerin Microsoft tarafından onaylanıp onaylanmadığını kontrol eder ve isteğinize bağlı olarak sizi uyarır, yüklemeye devam eder veya kurulmasına hiçbir şekilde izin vermez. Aygıt Yöneticisi, bilgisayarınızdaki donanımın nasıl yüklendiği, yapılandırıldığı ve donanımın bilgisayarınızdaki programlarla nasıl etkileşim içinde olduğu konusunda bilgiler sağlar. Aygıt Yöneticisi ile, bilgisayarınıza yüklenen aygıt sürücülerini güncelleştirebilir, donanım ayarlarını değiştirebilir ve sorunları giderebilirsiniz. Donanım profili, bilgisayar çalıştırıldığı zaman hangi aygıtların kullanılacağını bildirir. Profiller, özellikle çok farklı ortamlarda kullanılan mobil bilgisayarlar için uygundur. Oluşturduğunuz donanım profillerinden bir tanesini varsayılan olarak seçebilir ve Windows'un, kullanmak istediğiniz profili açılışta sormasını sağlayabilirsiniz. ■

Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

Abandonware

Yazılım dünyasının klasikleri geri dönüyor

Norton Commander'ı ya da PC Tools'u DOS altında çalıştırdığınız günleri hala anımsayabiliyorsanız doğru yerdesiniz. Dijital geçmiş size sandığınızdan da yakın. CHIP, eski efsaneleri yeniden hayata döndürmenin yollarını açıklıyor.

Antika otomobiller ve raflardaki yerini yıllar önce yitirmiş diğer eşyalar kendilerine özgü hayran kitlelerine sahiptir. Bu hayranlık, insanların her fırsatta onların peşinde koşmasına neden olur. Tıpkı bir süredir benzer bir nostaljinin yaratıcısı olmayı başaran bilgisayar programları gibi. Ancak bu alanda oluşan ilgi yalnızca eski ürünlere değil, aynı zamanda "abandonware" adı verilen yazılımlara da yöneliyor. "Abandon" sözcüğü bu tanımla eski ve terk edilmiş anlamlarını taşıyor, niteliği ürünlerin artık geliştirilmediğini ortaya koyuyor. Bu gruptaki yazılımlar,

C64, Atari veya Amiga yazılımları ile sınırlı da değil. DOS'la ve eski Windows sürümleriyle kullanılan araçlar da listede yer alıyorlar. Bunların çoğu internette kolaylıkla bulunabiliyor. eBay'nin online müzayedeleri örneğin yaklaşık 7 dolar karşılığında orijinal bir MS-DOS 6.22 paketini kullanım kılavuzuyla birlikte edinebilmenizi sağlıyor.

Bilgisayarla yakın geçmişte tanışanların aklına gelen ilk soru şu: Hayranlarını bu tür yazılımların peşinden sürükleyen neden ne olabilir? Pek çok kullanıcı yıllar öncesinde seversen kullanmaya başladığı programlardan kopamıyor ve eski

» Yazılım nostaljisini yaşatacak adresler

Tanınmış arama motorları üzerinden farklı sistemlere yönelik binlerce linke ulaşmak mümkün. CHIP okuyucuları için web'i taradı ve en iyi abandonware sitelerini bir araya getirdi.

Eski İşletim Sistemleri İçin Uygulamalar:

Web'deki en büyük abandonware uygulama listesi:

<http://home.pmt.org/~drose/aw.html>

Microsoft'un 16 bit işletim sistemi için yararlı uygulamalar:

<http://www.win31.de/eindex.htm>

PC'DE C64 NOSTALJİSİ

C64 için emülatör ve oyunlar:

http://www.c64games.de/index_p.php?eng=true

C64 Kulübüne hoş geldiniz: www.lemon64.com

TÜM ATARI PLATFORMLARI İÇİN

Yol gösterici sitelerden biri: www.atari.org

Yeşil masaüstünde emülasyon ve tartışma: www.atari.st

! DİKKAT: Genel geçer kural şu: Web'den herhangi bir yazılımı (Pac-man de bu yazılımlara dahil) indirerek kişisel bilgisayarında kullanmaya başlayan herkes, yazılımın orijinal kopyasının da sahibi olmalı. Aksi takdirde cezai şartlar oluşabilir.

ları, eski olduğu halde henüz tümüyle vazgeçilmeyenlerden. Web'de iki tür abandonware yazılımla karşılaşabilirsiniz: İşletim sistemleri ile "appz" adı verilen klasik uygulamalar. "Dan's 20th Century Abandonware" (<http://home.pmt.org/~drose/aw.html>) içerdiği 1300 kadar uygulamayla doyurucu içeriğe sahip sayfalardan biri. Sitede, yazılımların abandonware statüsüne girmesi için en az 5 yaşında olması şart koşuyor. Site sahibi, her programın sürüm tarihçesini ve ekran görüntülerini detaylı olarak siteye dahil etmiş. Programlara özgün bazı sayfalardan da söz edilebilir. Bu sayfalarda programların özellikleri övgüyle anılıyor. Wordstar hayranlarının www.sfwriter.com adresindeki SFWriter sitesine göz atmaları yerinde olacaktır. Siteden bazı ünlü bilimkurgu yazarlarının uzun süre bu metin düzenleme yazılımına sadık kaldıklarını okuyabilirsiniz. Stanley Kubrick'in sinemaya aktardığı "2001: Uzay Macerası" eserinin yazarı

olduğu için programcıları tarafından artık geliştirilmeyen her şeyi topluyor. Bazı nostalji severler teknolojik silahlanma yarışı olarak gördükleri ilerlemeye sırtını dönüyor. Onlara göre aynı mektubu DOS'ta ya da Word 2.0 kullanarak da Office 2003'te olduğu kadar iyi hazırlamak mümkün. Nostaljinin son ürünü Berlin ve Münih gibi Avrupa şehirlerindeki bilgisayar oyunları müzeleri. CHIP'in, Berlin Müzesi müdürü Andreas Lange ile yaptığı röportajı 142'de bulabilirsiniz.

İşin resmi kısmı: Web sayfaları yasal sınırları zorluyorlar

Eski ürünlerin peşindeki bu teknolojik arayış için haber gruplarından, forumlardan ve web sayfalarından yararlanılıyor. Bilgi ve ürün alış veriş hızıyla sürerken, kullanıcıların çoğu bu durumun yasal boyutunu görmezlikten geliyor. Söz konusu ürünlerin eski olması, üreticilerin onlar üzerindeki yasal haklarının ortadan kalktığı anlamına gelmiyor (Yasal durum hakkında 140'taki kutudan bilgi edinebilirsiniz). Bazı durumlar, abandonware içeren sitelerin kapatılmasını gerektiriyor. Bu tarz içerik

sağlayan forumlarda, "Üzgünüm, bu sayfayı kaldırmak zorunda kaldım, aksi takdirde siyahlar giymiş Microsoft gangsterleri gelip her şeye el koyacaklardı," gibi ifadelerle rastlamanız mümkün. Windows ve DOS gibi işletim sistemlerini yüklemeye izin veren web sağlayıcıları hukuksal açıdan sıkıntılı bir durumda. Neleri yapmak serbest, neler kesinlikle yasak ve abandonware üreticileri neleri hoş görüyor? <http://abandonware.mivox.com> sayfasında, yazılım firmalarına ürünlerinin güncel olandan iki önceki sürümlerini veya 7 yıldan daha eski programları freeware (ücretsiz) olarak sunmaları yönünde çağrı yapılıyor. Bazı üreticiler ise artık kendisine ticari bir getirisi olmadığına kanaat getirdiği yazılımlarını ücretsiz olarak kullanıma sunuyor. Sierra'nın web sayfasından (www.sierra.com) bazı eski oyunları ücretsiz olarak indirmek bu sayede mümkün. Üreticilerin yasal durum dışında dikkat almaları gereken bir şey daha var: Abandonware'e duyulan ilgi eski programların unutulmasını engellemekle kalmıyor, aynı zamanda adlarının sonuza dek yok olmasını da engelliyor. Windows 1.0, DOS 6.22 ve daha birçok-

Arthur C. Clarke da bu isimlerden biri.

İşletim sistemleri sınıfında ise, Windows'un 1.01 ve 1.03 gibi kullanıcıları mavi ekranıyla karşılayan sürümleri koleksiyoncular için önem taşıyor (www.abandonsoft.com). Windows'un bu sürümlerinin aksine, DOS bugün hala kullanılmakta. Bunun sebeplerinin başında o yıllara ait bazı oyunların ancak bu sistemde çalışabilmesi geliyor. Ef-sanevi Disk Operating System, komut satırı tabanlı bir işletim sistemi. 1981 yılında 1.0 sürümü yayınlandı. En son sürüm olan 6.22 ise 1994 yılında piyasaya çıktı ve bugün bile bazı bilgisayarlarda yüklü.

Commodore 64, Atari ve diğerleri: Önce emülasyon

Bilgisayarlar PC'den önce de kullanılmaktaydı ve genellikle çok daha stabil çalışırlardı. Üstelik bazı yazılımları, IBM'in ilk makinelerindekilerden daha başarılıydı. Atari gibi bazı örnekler bugüne dek yaşamlarını göze batmadan sürdürmeyi başardılar. Ancak aralarında ekmek kutusunu andıran tasarımı ve aşırı yavaş depolama ortamı "Dataset" →

Abandonware

ile efsaneleşen Commodore 64 de dahil olmak üzere bazı diğer örnekler, bugün yalnızca "Vintage-Computing" taraftarları tarafından kullanılıyor. (www.vintage-computer.com). "Vintage" sözlük anlamıyla "eski"nin, bu kullanımıyla da Abandonware'in donanım dünyasındaki karşılığı. Üniversite yıllarının tekrenkli Atari dünyasını veya C64'teki ilk oyun deneyimlerini anımsamak için bu eski donanımları bulmanız şart değil. Günümüzde bu görevi, farklı yapıdaki sistemlerin çalışma ortamını taklit eden emülatörler yerine getiriyor. C64 için hem DOS, hem de Windows ortamında kullanılabilir çok sayıda emülatör programlanmış. En iyilerinden biri, farklı sistemleri destekleyen VICE (<http://viceteam.bei.t-online.de> veya <http://commodore.ca/download/download.htm>). VICE ayrıca C128, VIC 20 ve tüm PET modellerini taklit edebiliyor ve Windows altında bir pencerede çalışıyor. C64 oyunlarının tutkunları, C64 Games web sayfasına göz atabilirler. (http://www.c64games.de/index_p.php?eng=true) Buradan 3418 adet farklı oyunu indirmek mümkün. Web sayfası üzerinde, C64 için çeşitli donanımları satın alabileceğiniz bir online mağaza var. C64 hayranları bu adresten yaklaşık 33 Euro karşılığında PC'lerinde sorunsuz oyun keyfi yaşatacak iki joystick destekli adaptörü sipariş edebilir. Emülasyon, orijinal donanımına sahip olmak isteyen birçokları için yetersiz kalabilir. eBay, bu alanda da nadir rastlanılan parçaların izini sürmek

için doğru adres. Bir süre önce eBay'de 660 dolar gibi bir fiyatla alıcısını bekleyen C65 prototipleri, verebileceğimiz en güzel örneklerden. Günümüzde bu fiyatta hızlı bir Pentium 4 sistem edinmek mümkün. Forumlarda, C64'ün revaçta olduğu dönemlerde bulunabilen donanımların neredeyse tümünü de değiş tokuş yapabilirsiniz.

90'lı yılların başlarında bilgisayar dünyasında çitayı yükselten bambaşka bir model konuşulmaktaydı: Atari 1040ST. Stabilitesi ve güvenilirliği bu bilgisayarın en beğenilen yönleriydi. İşletim sistemi TOS (The Operating System) yalnızca yazılım tabanlı değil, aynı zamanda donanımın sabit bir parçasıydı. Sadece bir bellek yapıtaşını işgal edecek kadar küçük boyutlu oluşu, bugün Windows'ta gördüğümüz neredeyse tüm ana öğeleri (fare kullanımı, geri dönüşüm kutusu, simgeler) içeren bir grafik

arabirim sunmasına engel değildi. Atari, sahiplerinin dönem ya da bitirme ödevi için kullandığı standart makine, Signum ise bu sistemde kullanılan metin editörüyü. Yabancı içerikli bir forumdan alıntı: Rüdiger: "10 yıldan beri Signum kullanıcısıyım. Ödevleri, sınavları ve hatta iki kitabımı onunla hazırladım." Signum daha yıllar öncesinden bugünün Microsoft Office'inin sunduğu konfora yaklaştı. Hecelere ayırma, yazım denetimi, makrolar ve tablo oluşturma: Programın aslında günümüzdeki benzerlerinden hiçbir eksiği yoktu.

Steen Engine adlı emülatör Atari oyuncularını da unutmuyor ve Windows altında geçmişin hazinelerini yeniden hayranlarına ulaştırıyor. www.blimeystrayduck.com adresinden programın Linux ve Windows sürümlerini ücretsiz yükleyebilirsiniz. Bahsi geçen sayfaların az hit aldığını sanan varsa, fazlasıyla ya →

YASAL DURUM

» Microsoft yazılım koleksiyoncularına karşı

Yazılım devi Microsoft'un abandonware konusundaki tavrı, mevcut yasalara savunma yönünde. Bu yasalara göre örneğin Almanya'da bilgisayar yazılımlarının telif hakları yazarının ölümünden 70 yıl sonra doluyor. Çok eski yazılımlar söz konusu olsa bile, üreticinin izni olmaksızın Microsoft ürünlerinin dağıtılması yasak. Yalnızca programcı ta-

rafından serbest bırakılan freeware, shareware ve ücretsiz güncellemeler yasal sınırların içerisinde. Bazı hukukçular bu durumda programlara pratikte hiçbir zaman tüm dünyanın erişemeyeceğini ve bu nedenle yürürlükteki yargı haklarında ciddi bir iyileştirme yapılması gerektiğini düşünüyor. Şu an için yapılabilecek tek şey, yazılı kanunlara saygı göstermek.

BİLGİSAYAR OYUNLARI MÜZESİ

“Eski oyunlar yaşamaya devam ediyor”

Berlin Bilgisayar Oyunları Müzesi müdürü Andreas Lange

CHIP, Berlin'deki Bilgisayar Oyunları Müzesi'nin (www.computerspielemuseum.de) müdürü Andreas Lange'nin abandonware ve oyun nostaljisi hakkındaki fikirlerini aldı.

CHIP: Bay Lange. Bilgisayar oyunları müzesi fikri nasıl ortaya çıktı?

Lange: Bilgisayar ve video oyunları, popüler kültürün ayrılmaz parçalarından biri. Bunlar ilk zamanlarda sadece çocuk oyunları sınıfına sokularak yanlış tanımlanmışlardı. Ancak birkaç yıldan beri, giderek artan sayıda bilim adamı oyunların bir araştırma alanı olabileceğinin farkına vardı. Kısaca nitelenmek gerekirse, oyunlar siber alemin öncüleri. Bilgisayarların oda boyutunda ve milyonlarca dolar değerinde olduğu zamanlarda, konunun uzmanı olmayan insanları bu teknolojiyle ilgilenmeye yönlendirdiler. Oyunlar, bu sayede dijital dünyanın gündelik yaşamımıza girişinde belirleyici bir rol sahibi olmayı da başardılar. Bu tarihsel rollerinin yanı sıra oyunların keyif verici yanı unutulmamalı. Bu bile onlara

bir müze ithaf etmek için başlı başına yeterli bir neden.

CHIP: Ziyaretçilerinizin ilgisi ni en çok ne çekiyor?

Lange: Daha üst yaş gruplarından olan ziyaretçiler her şeyden önce eski oyunlarla ve sistemlerle ilgileniyor. Sebeplerden biri, onların da bir dönem bunlarla oynamış olmaları ya da bir zamanlar dükkan pencerelerinden hayranlıkla izleyip satın alamadıkları cihazlara erişebilmeleri. Daha genç ziyaretçilerimiz ise genellikle modern ve gelişmiş konsollarla ilgilenirken, bir kısmı da oyunların tarihçesini bir hayli cazip buluyor.

CHIP: Sergilediğiniz eserleri nasıl temin ettiniz?

Lange: Ürünlerin pek çoğunu bit pazarlarından ya da küçük ilanlar yoluyla satın aldık. Koleksiyonumuzun daha büyük parçaları için onları bağışlayanlara teşekkür borçluyuz. Yeni alımların birçoğunu eBay üzerinden gerçekleştiriyoruz.

CHIP: Ziyaretçilerin oyunları deneme imkanı var mı?

Lange: Bu bizim için çok önemli. Müze-mizin en önemli özelliklerinden biri etkililişimli oluşu. Ancak sergi konusundaki uzmanlığımız her zaman pratik fikirler geliştirmemizi gerektiriyor. Eserlerin sergilenmesi güçleştikçe biz de onları

Sergi: Bilgisayar oyunları müzeleri fanatikleri için oyunların tarihini sergiliyorlar.

güvenlik nedeniyle cam vitrinlerin ardında sergilemek durumunda kalabiliyoruz

CHIP: En sevdiğiniz parça hangisi?

Lange: Vektör monitör ve 3D gözlüğü olan tek ev konsolu Vectrex. Daha sonra klasik Pong oyununun mekanik bir versiyonu olan Ping ve Doğu Almanya'nın tek video oyunu cihazı olan Polyplay.

CHIP: Abandonware hakkında ne düşünüyorsunuz?

Lange: Yasal durum nedeniyle anonim kalma zorunluluğu hala sürerken bile, abandonware bir “geleneğin” korunmasında için önemli rol oynadı. Her şeyden önce insanlar bazı eski oyunlara, sonuza dek kaybolmalarından önce ilgi göstermeleri gerektiğini fark ettiler. Bu bağlamda emülatör programcılarının korunması gerekiyor. Onların övgüye değer katkısı olmadan eski programların hiçbir gelecekte çalıştırılmayacaktı. Çünkü bugün için bir bilgisayarın ortalama 40 yıl çalışabileceğini kabul ediyoruz.

CHIP: Bay Lange, bu görüşme için size çok teşekkür ediyoruz.

nılıyor. Yalnızca **www.atari.st** şimdiye kadar 3,3 milyon kullanıcı tarafından ziyaret edilmiş ve ziyaretçi sayısında artış eğilimi görülüyor.

Pac-man ve diğerleri ile PC'de nostalji

Bir oyun salonundan diğerine koşturup elindeki jetonları birbiri ardına oyun makinelerine atanlar için de durum farklı değil. Emülatörler, geçmiş zamanların konsol klasiklerini hayata döndürüyor. Çalışma prensibini kavramak güç değil. Emülatörü kurup oyunları doğru klasöre kopyalıyorsunuz, birkaç saniye sonra özlenen geçmiş yeniden karşınızda. PacMan, Donkey Kong ve Blood Brothers 256 renk grafikleriyle ekranda.

Emülatörlerin çalışma prensibi orijinal donanımın taklit edilmesine dayanıyor. Yazılım bu sayede asıl sisteminde çalıştığına “inaniyor”. MAME, yani Multi Arcade Machine Emulator en başarılı emülatörlerden biri. 1000'in üzerinde oyun, onları çalıştıran 30'un üzerinde farklı CPU ve bir o kadar da ses yongası aynı çatının altında toplanmış. Emüle edilen grafik sistemlerinin sayısı 100'ü aşıyor. İnternetteki arama motorlarında doğru söz dizimini kullandığınız takdirde eski oyunların neredeyse tümünü bulmak mümkün. Örneğin İspanyolca web sitelerinden birinde (**www.geocities.com/Colosseum/Pressbox/3269/roms.htm**) klasiklerin neredeyse tümü yüklenmeyi bekliyor. Gerçek oyun tutkunları MAME

Action Replay Page'i (**http://marp.retrogames.com**) ziyaret ederek kendi skorlarını girebilirler. Sitede 3000'in üzerinde skor yer alıyor. **www.antikoyun.com** sayfası da eski oyunlara ulaşabileceğiniz Türkçe içerikli adreslerden.

Teknolojik ilerlemenin sonuçları ortada. Eski oyun tutkunları şu görüş etrafında birleşiyorlar: Yeni ve hızlı işlemciler, yüksek teknolojiye sahip donanımlarla uyumlu olmayan eski kült oyunların tarihe gömülmesinin yegane sorumlusu. Günümüzün oyunları, geçmişteki benzerlerinden yalnızca görsel yönden ileride. Oynanabilirlik açısından yenilerin, eski oyunlarla rekabet edebilmesi mümkün değil. ■

TB - MM / Ozan Ali Dönmez, ozand@chip.com.tr

Panoramik Resim

Fotoğrafları tek bir kareyle sınırlamayın

İlginizi çeken mekanların güzelliğini belgelemek için iki boyutlu fotoğraflar yeterli olmayabilir. İzleyenlerin de kendilerini aynı ortamda hissetmeleri için panoramik fotoğrafları deneyebilirsiniz.

Tatile ya da ifl seyahat tine >kt>-ğınızda, ilk defa gidip gördüğünüz yerler arasından ilginizi çeken bir mekanı geri döndüğünüzde arkadaşlarınızla paylaşmak için fotoğraf çekebilirsiniz. İyi çekilmiş bir fotoğraf, ortamı tasvir etmek için kullanılabilir en iyi yollardan biridir. Ancak fotoğraf ne kadar iyi olursa olsun, o muhteşem mekanın belli bir kesitini iki boyutlu olarak yansıtmaktan daha fazlasını yapamaz. Dolayısıyla sizin gibi diğerlerinin de kendilerini ortamın içindeymiş gibi hissetmelerini sağlamak istiyorsanız, bir adım daha ileri gidip 360 derece panoramik fotoğraflar çekmeyi deneyebilirsiniz.

Mekanın dijitalleştirilmesi için profesyonel olmak gerekmiyor

360 derece özgürce dolaşabileceğiniz mekan görüntüleri içeren fotoğrafları oluşturmak şimdiye kadar sadece resim düzenleme yazılımları ve fotoğrafçılık gibi farklı alanlarda becerilere sahip profesyonellerin tekelindeydi. Ancak günümüzün yazılım paketleri bu işlemleri amatörlerin bile kolaylıkla yapabilmesi-

ne olanak tanıyor. Ayrıca artık donanım ihtiyaçları da öyle eskisi gibi değil. Eski bir analog fotoğraf makinesi ya da çek at kameralar bile bu işlem için yeterli oluyor. Yine de küçük bir hesap yapıldığında tek bir panoramik resim oluşturmak

HASSAS FOTOĞRAFLAR: Bir tripod yardımıyla makinenizi sarsmadan ideal fotoğrafları çekebilirsiniz.

için çekilen ortalama 15 resmin tab ettilmesi ve taranıp bilgisayar aktarılmasının maliyeti, dijital kamera kullanmayı daha uygun bir seçenek haline getirecektir. 360 derecelik tam bir fotoğraf oluşturunuz için, daha önce de belirttiğimiz gibi, kenarlarından ortalama üçte biri kadar birbiri üzerine binen ortalama 15 resim çekmeniz yeterli olacaktır. Burada kameranın konumunu fazla değiştirmemeye ve fotoğrafları, sadece kamerayı kendi eksenini etrafında döndürerek çekmeye de özen göstermeniz gerekir. Daha sonra eğer analog kamera kullandıysanız bunları tab ettirip tarayarak ya da dijital kamera kullandıysanız doğrudan USB bağlantı ile bilgisayarınıza aktarabilirsiniz.

Seçtiğiniz panorama uygulamasında resimleri doğru sıra ile açtıktan sonra son olarak da kullandığınız lensi belirterek işleme başlayabilirsiniz. Bu şekilde yazılım fotoğrafları nasıl bir araya getirmesi gerektiğini hesaplayacak ve olası lens sorunlarını daha kolay giderecektir. Ayrıca her ne kadar piyasada geniş aç lens desteğine sahip birkaç yazılım bu-

lunsa da, yine de imkanınız doğrultusunda fotoğraf makinelerinde standart lensi tercih ederek uygulama açısından daha fazla seçeneğe ulaşabilirsiniz.

Panoramik fotoğraf yazılımları ile neler yapabilirsiniz?

Photoshop Elements gibi birçok yazılımın dahili özellikleri arasında temel panorama araçları da yer alır. Ancak tüm özelliklere sahip olabileceğiniz bir yazılım arıyorsanız sadece bu konuya özel bir tanesini seçmeniz daha iyi olacaktır. Çok farklı fiyatlara sahip olsa da, bu yazılımların en pahalısı kadar en ucuzu da temel algoritmaya sahip olduğu sürece aynı sonucu verecektir. Aralarındaki fark ise genelde sundukları özelliklerde ortaya çıkar.

Çoğu yazılım, hazırlanan panoramik fotoğrafları internette görüntülenebilecek bir hale de getirebilir. Bu şekilde onları sadece uzun fotoğraflar olarak değil Java applet ya da tarayıcı eklentileri yardımıyla 3 boyutlu olarak görüntüleme şansınız olacaktır. Bu eklentiler, web sayfanızı ziyaret eden kullanıcılara hoş arabirimler sunar ve onların fotoğraflar içinde zum yapmak da dahil olmak üzere, istedikleri gibi gezinmelerini kolaylaştırabilir.

Daha gelişmiş yazılımlar ise tam küre şeklinde panoramik fotoğraflar yaratmanıza da imkan tanır. Bunlar ek dikey tanımlamalar kullanarak izleyicinin sadece yatay bir düzlemde değil, dikey olarak da hareket edebilmesine, böylelikle fotoğrafçının ayaklarının dibine ya da gökyüzüne bakabilmesine imkan tanır. Tabii ki bunun için ek fotoğraflara ve daha detaylı ayarlamalara ihtiyaç duyulur ve bu biraz daha profesyonel bir işlemdir. Tam küre panoramik fotoğrafıtan bir adım daha ileri olan yazılımlar

ise birden fazla panoramik fotoğrafı kapsayan daha karmaşık sanal ortamlar oluşturabilirler. Bu şekilde önceden tanımlanmış belirli noktalara tıklayarak fotoğraflar arasında geçiş yapıp çok daha büyük mekanlar içinde gezmek de mümkün olabilir. Ancak bunlar gerçekten çok pahalı yazılımlar ve profesyonel donanımlar gerektirdiği için bu yazıda sadece tek bir panoramik fotoğrafın nasıl oluşturulabileceğini adım adım inceleyeceğiz. Bunun için öncelikle eCHIP Extra'da 360 Panorama ana başlığı altında yer alan, en başarılı ve en kullanışlı yazılımların başında gelen Photovista'yı bilgisayarınıza kurarak başlayabilirsiniz.

Fotoğrafları çekerken dikkat etmeniz gereken ayrıntılar

1 Fotoğraf çekmeye başlamadan önce makinenizi üçayak (tripod) üzerine yerleştirecek uygun bir yer bulmanız ge-

JAVA DESTEĞİ: Çektiğiniz panoramik fotoğraflarla mekanları online olarak da görüntüleyebilirsiniz.

Panoramik Resim

rekir. Buna karar verirken öncelikle durup etrafınızda 360 derece dönerek çevrede koyu gölgeler, parlak yansımalar, akan trafik ya da insanlar gibi size sorun açabilecek herhangi bir öğenin olup olmadığını bir bakın. Çünkü özellikle hareket eden arabalar ve insanlar kare ara-

HAREKETLİ NESNELER: Etrafta fazla hareket olması kişilerin farklı karelerde bulunmasına yol açabilir.

larına denk gelip birleştirmeyi zorlaştıracak gibi farklı karelerde tekrar tekrar görünerek gerçekliği bozabilirler.

2 Eğer dijital fotoğraf makinesi kullanıyorsanız olabilecek en yüksek çözünürlüğü seçip en kaliteli görüntüyü yakalamaya çalışın. Bunun için hafıza kartınızın da yeterli olmasına dikkat edin. Analog makinelerde ise maksimum detayı alabilmek için daha yavaş (50/100ASA) filmler kullanabilirsiniz. Panorama yazılımları, fotoğrafların tümünün aynı alan derinliğinde olmasını ister. Bu yüzden zum kullanmaktan kaçının. Standart bir lens de bu işlem için yeterli olacaktır.

3 Panoramik fotoğraflar anı yakalamaktan çok belli bir mekanı görüntülemek içindir. Bu yüzden çektiğiniz resimlerin iyi odaklandığından emin olun. Analog makinelerde bunun için f11

ve f16 diyafram (aperture) değerlerini kullanabilirsiniz. Ancak bu durumda eğer ortamda ışık azsa makineyi bir üçayak ile sabitlemeniz de gerekebilir. Dijital fotoğraf makineleri sahipleri ise "landscape" modunu kullanabilir.

4 En iyi panoramik fotoğraflar için tüm fotoğrafların aynı ışık değerine sahip olması gerekir. Bu durumda eğer varsa makinenizdeki poz kilidini (exposure lock) kullanabilirsiniz. Ya da her seferinde göz kararı ile gerekli ayarlamaları elle yaparak da ortamdaki koyu gölgeler ve parlak ışıklardan kurtulabilirsiniz. Otomatik olarak devreye girecek flaşlar ise her resimde farklı açılardan gelen istenmeyen gölgeler yaratacak ve birleştirmeyi zorlaştıracaktır. Bu yüzden flaşı kapatıp daha uzun pozlama (exposure) süreleri ve bir üçayak kullanmak daha uygun bir çözüm olacaktır.

Fotoğrafları panorama yazılımı için hazırlamak

1 Neredeyse tüm panorama yazılımları, kullanılacak fotoğrafların aynı boyutta olmasını gerektirir. Eğer fotoğrafları tarayacaksanız hepsinin aynı boyutta ve çözünürlükte kaydedildiğine ve doğru sıra ile adlandırıldığına emin olun. Photovista yazılımı internette kullanılacak panoramik fotoğraflar için 384x256 boyutlarını önerecektir. Ancak yine de baştan yüksek çözünürlükte çalışıp daha sonradan küçültmek daha kullanışlı olacaktır.

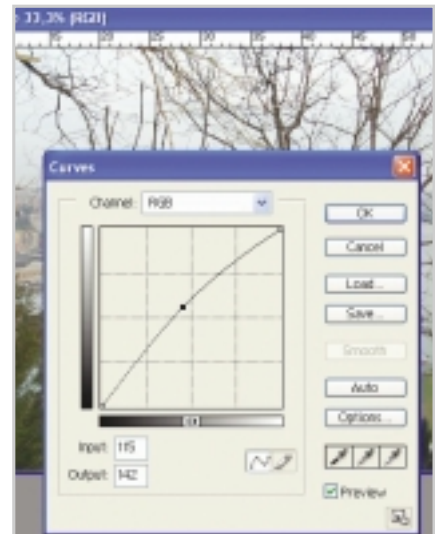
2 Fotoğraf çekerken en büyük problemlerden biri de ufuk çizgisinde ve diğer düzlemlerde lens ve benzeri nedenlerden ortaya çıkabilecek eğikliklerdir. Panorama yazılımları bunları bir noktaya kadar düzeltebilir. Ancak daha fazlası için fotoğrafları önceden bir başka resim düzenleme yazılımında açma-

nız döndürme ve perspektif araçları yardımıyla sorunu kendiniz düzeltmeniz de gerekebilir.

3 Birçok panorama yazılımı otomatik olarak fotoğraflardaki farklı pozlama değerlerini de birbirlerine uydurmaya çalışır. Ancak bazı fotoğraflar diğerlerine göre daha parlak ya da daha koyuysa işlem sonunda bunlar göze batacaaktır. Dolayısıyla fotoğrafları tek tek inceleyip varsa bu sorunu da işleme başlamadan önce bir resim düzenleme yazılımı yardımıyla düzeltmeniz gerekecektir. Kullandığınız yazılımda, örneğin Photoshop'ta *curves*, *levels* ve *brightness/contrast* araçları size yardımcı olabilir.

Panoramik fotoğraflar için adım adım Photovista kullanımı

1 Önce Photovista'yı çalıştırın ve arabinin alt bölümünden *My Computer* simgesine tıklayın. Fotoğraflarınızın yer aldığı klasörü bulduktan sonra, da-

PARLAKLIK AYARLARI: Birbirinden farklı aydınlık değerlerine sahip fotoğrafları önceden düzeltmeniz de fayda vardır.

hil etmek istediğiniz fotoğrafları [Shift] tuşuna basılı tutarak seçebilirsiniz. Ayrıca fotoğrafları doğrudan arabirim üzerine sürükleyip bırakarak da seçim yapabilirsiniz. Seçiminiz bittikten sonra *Add* tuşuna tıklayın.

2 Karşınıza gelecek olan pencerede yer alan listedeki fotoğraflarda eğer sıralama hatası varsa bunları fare yardımıyla düzenleyebilirsiniz. İsterseniz *sort* tuşuna tıklayarak listenizin alfabetik ya da nümerik olarak sıralanmasını da sağlayabilirsiniz. Yazılım varsayılan değerlerle 3D panoramalar oluşturacaktır. Ancak eğer uzun ve düz bir fotoğraf istiyorsanız menüden *2D Panorama* seçeneğini seçmeniz gerekecektir.

3 Fotoğraflar yazılımın ana penceresinde, belirlediğiniz sırayla görüntülenecektir. Ancak Photovista'nın işlem yapabilmesi için fotoğrafları çektiğiniz kameranın lens bilgilerine de ihtiyacı vardır. Bunun için önce *Image/Select lens* menüsüne tıklayın. Daha sonra da karşınıza gelecek farklı lens ve kamera seçenekleri arasından size en uygun olanı seçip *Ok* tuşuna tıklayın. Eğer kamera ayarlarınız listede yoksa hemen üzülmeyin. Çünkü yazılımın zeki araçları, yeni lensler oluşturmak için size olanak da sunacaktır. Yine de bu bölüm size fazla teknik gelirse listeye geri dönüp kameranıza en yakın modeli seçmeyi de deneyebilirsiniz. Büyük bir ihtimalle çok sorun çıkmayacaktır.

4 Lens seçiminin ardından birleştirme işlemine başlayabilirsiniz. Yazılım, fotoğraflar arası geçişleri kendiliğinden ayarlayıp gereksiz boşlukları kırpacaktır. Ancak isterseniz bu seçenekleri kapatıp işlemi elle de yapabilirsiniz. Bir-

leştirme işlemi çok fazla işlemci gücü gerektirdiğinden uzun zaman alabilir. Bu yüzden panoramanızın nasıl gözükeceği hakkında fikir sahibi olmak için *Preview* tuşuna tıklayarak düşük çözünürlükte bir önizlemeye de ulaşabilirsiniz.

5 Photovista gerçekten başarılı bir şekilde fotoğrafları birleştirip sahneyi yavaş yavaş oluşturacaktır. Ancak eğer önizlemede sorunlar gördüyseniz ana penceredeki fotoğrafların diziminde oynamalar gerçekleştirebilirsiniz. Daha hassas çalışmanız için [Ctrl-A] kısayolu eklem noktalarını daha yakından izlemenize de yardımcı olabilir. Sonuçtan memnun olduğunuzda *Stitch image* tuşuna tıklayarak gerçek işlemi başlatabilirsiniz. Son işlemin tamamlanması uzun bir süre alacaktır.

6 İşlem sona erdikten sonra yazılım size panoramik fotoğrafı düzlemsel olarak sunacaktır. Eğer isterseniz *Show in 3D viewer* ya da *Show in browser*'a tıklayarak web sayfanızda nasıl görüneceğini de kontrol edebilirsiniz. Photovista'nın panoramanın iki ucunu birleştirme şekline memnun kalmadıysanız *Adjust manually* aracını kullanarak herhangi bir hatayı da düzeltebilirsiniz. *Ok* tuşuna tıkladığınızda iki uç belirttiğiniz şekilde tekrar birleştirilecektir. Tüm işlemler bittikten sonra panoramik fotoğrafınızı doğrudan web sayfanızda yayımlayabileceğiniz şekilde kaydedebilirsiniz. Gerekli Java dosyalarını ve kodları yazılım otomatik olarak oluşturacaktır. Bunun için *Save panorama* seçeneğini seçip bir sıkıştırma oranı belirterek kaydı gerçekleştirebilirsiniz. ■

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

İNCE AYARLAMA:
Bazı resimlerin konumunu elle ayarlamaya çalışmak daha iyi olacaktır.

İÇİNDEKİLER

149

Yardımcı Sistem Araçları
Easilix
Video Düzenleme Yazılımı
Pinnacle Edition 5
Office Yazılım Paketi
Microsoft Office 2003
Beta 2

152

Grafik Tasarım Yazılımı
Corel Painter 8
Doküman Arşivleme Yazılımı
Scansoft Paperport 9
Uzaktan Erişim Yazılımı
pcAnywhere 11.0

154

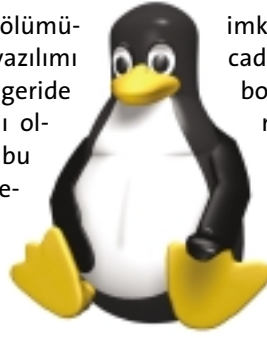
PCTV Yazılımı
Showshifter 2
Cad Yazılımı
Autocad LT 2004
Cad Yazılımı
Turbocad 9

Yeni Yazılım TESTLERİ

Yazılım dünyasındaki firmalar, her geçen gün daha fazla özellik içeren yazılımlarla kullanıcıların karşısına çıkıyorlar. Bunlar arasından en çok dikkat çekenleri, yazılım testi sayfalarımızdan inceleyebilirsiniz.

■ Bu ay yazılım inceleme bölümümüzde, ilk defa bir Linux yazılımı tüm Windows yazılımlarını geride bırakarak ayın en iyi yazılımı olmaya hak kazandı. Easilix adlı bu yazılım, amatör profesyonel demeden tüm Linux'çuların başını ağrıtan bir problem olan Linux servislerinin kurulumu ve yönetimi konusunda çok başarılı çözümler üretebiliyor. Böylelikle, sıfırdan bir Linux sunucu kurmak sorun olmaktan çıkıyor. Birinciliği kıl payı kaçırın Showshifter ise bilgisayarınızın da desteğiyle televizyonunuzu eksiksiz bir eğlence üssü haline getirmeyi başarabiliyor. Bunun için tek gereksiniminiz bilgisayarınızda bir TV kartı olması.

İki büyük CAD firmasının yakın dönemlerde piyasaya sürdüğü "lite" sürümleri olan Autocad LT 2004 ve Turbocad 9 Standard sürümlerini ise bu ay yeni başladığımız mini karşılaştırmamızda inceleme

imkanı bulduk. Yüksek fiyatlı Autocad iddiasını eksiksiz sunarken, Turbocad ise her şeyden birazı ekonomik olarak sunmayı tercih ediyor. İncelediğimiz sistem yazılımları içinde uzaktan erişim ve yönetim yazılımı olan pcAnywhere daha da güçlenmiş olarak karşımıza çıkıp kendini kanıtlarken, ne yazık ki yeni sürümü olan 9 ile bilgi yönetim uygulamasına terfi eden Paperport, çoğu Windows XP'de bile dahili olarak bulunan özellikleri ile çağ dışı kalmaktan kurtulmuyor. Ayrıca multimedya yazılım paketleri içinde yer alan ve Photoshop uyumluluğu ile daha da güçlenen Corel Painter 8 ve gerçek zamanlı önizleme özelliği hayal kırıklığı yaratsa da güçlü DVD hazırlama araçları ile göz dolduran Pinnacle Edition 5'e de mutlaka bir göz atmanızı tavsiye ederiz.

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

DEĞERLENDİRME

CHIP, yazılımların kalitesini 0 ile 10 arasında bir puanlama sistemiyle değerlendiriyor ve buradaki üç kriter olan işlevsellik, ergonomi ve kaynaklar 4:3:3'lük bir ortalama ile toplam değerlendirmeye giriyor.

Kriterlerden işlevsellik, yazılımın görevini ne derece yerine getirebildiği sorusuna cevap veriyor. Burada ne kadar az hata yaptığı ve ne kadar fazla özelliğe sahip olduğu değerlendirilmeye giriyor.

Ergonomide ise CHIP, yazılımın dokü-

mantasyonunun ve kullanılabilirliğinin kalitesini değerlendiriyor. Kullanım kitapçığı ne kadar anlaşılır ve kapsamlı? Online yardım alınabiliyor mu? Asistanlar mevcut mu?.. gibi sorulara cevap aranıyor. Kaynaklarda ise donanımla uyumluluğa puan veriliyor. Bu toplam puanlamadan sonra CHIP ayrıca fiyat ve performans değerlerini tavan puan 100 üzerinden değerlendiriyor. Bu değerlendirme yazılım verilen paraya değip değmediğini gösteriyor.

CHIP ONLINE

Geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/yazilim adresinde bulabilirsiniz.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

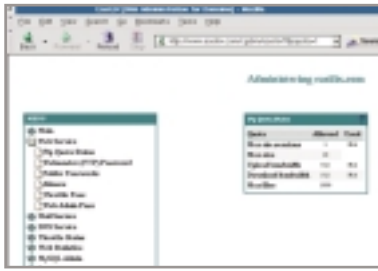
FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

Yazılım Testi

AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
09/2003

Yardımcı Sistem Araçları

EASILIX

CHIP PUANI	■ ■ ■ ■ ■
FİYAT/PERFOR.	■ ■ ■ ■ ■
SİSTEM	Linux
BİLGİ	www.gelecek.com.tr
FİYAT	100 \$ (10 DOMAIN)

LINUX SUNUCU KURMAK ARTIK ÇOK KOLAY: Yeni bir servisin kurulması, ayarlanması ve yönetilmesi, yeni başlayanlar için olduğu kadar orta düzey Linux kullanıcıları için de büyük bir problemdir. Linux her ne kadar ücretsiz olsa da, bu tip işlemlerin 3. şahıslara yaptırılması kullanıcıların hem zamanına, hem de parasına mal olabilir. İşte bu noktada devreye giren Easilix, Linux ile entegre çalışabilecek başarılı bir çözüm. Servis ayarları ve yönetimini eksiksiz bir biçimde gerçekleştiren Easilix; içinde posta, web, dns, ftp, proxy ve dhcp servisleri de bulunan eksiksiz bir Linux işletim sistemi içeriyor. Uygulama aynı zamanda yine çok basit ayarlama araçlarıyla bir firewall olarak da kullanılabilir. Yeterli zamanı ya da bilgisi olmayanlar için çok temel ve güvenli yönetim araçları sunmasının yanı sıra Easilix, uzman kullanıcıların işini de kolaylaştırabiliyor. Bu şekilde IT çalışanları intranet ve internet servislerini Red Hat'ın konsol araçlarına benzeyen metin tabanlı ayarlama araçlarıyla kolaylıkla yönetebiliyorlar. Güvenli terminal bağlantısı ise sistemin istenilen herhangi bir yerden yönetilmesine olanak tanıyor. Sık kullanılan servisler bir web arabirimi üzerinden de yönetilebiliyor.

SONUÇ: Linux entegre edilmiş bir yazılım olan Easilix, işletim sisteminin ve servislerin kolay ve güvenli bir şekilde yönetilmesini sağlayabiliyor.

- + Kullanımı kolay arabirim
- + Dahili turn-key çözümü
- Web arabiriminde tüm servisler yok

Video Düzenleme Yazılımı

PINNACLE EDITION 5

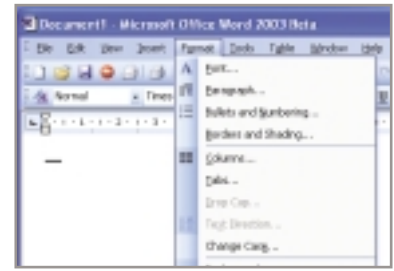
CHIP PUANI	■ ■ ■ ■ ■
FİYAT/PERFOR.	■ ■ ■ ■ ■
SİSTEM	Windows 2000/XP
BİLGİ	www.pinnaclesys.com
FİYAT	690 €

DVD HAZIRLAMA ARAÇLARI İÇİN GÜNCELLEMeye DEĞER: Edition 5, profesyonel kullanıcılar olduğu kadar ileri düzey amatör kullanıcılara da hitap edecek şekilde hazırlanmış. Yazılım bir Firewire kartı gerektirdiği için Pinnacle System, yazılım paketinin içine iki çıkışlı bir Firewire kartı ile gerekli kabloyu eklemeyi de unutmamış. Video ile uğraşan herkesin rüyası olan gerçek zamanlı önizleme ve DVD hazırlama araçları, yazılımın en büyük iki özelliğini oluşturuyor. Pinnacle bunun için hem CPU hem de GPU'nun gücünden yararlanmış. Ancak ne yazık ki Edition 5'in gerçek zamanlı önizleme performansı vaat edilene ulaşmaktan bir hayli uzak. Dolayısıyla yazılımı DVD hazırlama araçlarının gücüyle değerlendirmek daha iyi olacaktır. Yazılım ile tam entegre çalışan DVD araçları, orijinal video projesi üzerinde istediğiniz değişikliği hiç zorlanmadan yapabilmenize olanak tanıyor. Hatta hayatı daha kolay hale getirmek için bir DVD hazırlama sihirbazı da size eşlik edebiliyor. Edition 5 içinde başarılı video filtre paketi HollywoodFX'in eksiksiz bir sürümü de yer alıyor. Pinnacle, DVD hazırlama özellikleri ile en iyi çözümlerden birini sunarken gerçek zamanlı önizleme açısından slayt gösterisinden daha iyisini yapamıyor.

SONUÇ: Arabirim üzerinde biraz daha fazla çalışılıp bu güncelleme daha kayda değer bir hale getirilebilirdi.

- + Dahili DVD hazırlama araçları
- + Ücretsiz HollywoodFX paketi
- Zayıf gerçek zaman performansı

Office Yazılım Paketi

MICROSOFT OFFICE 2003 BETA 2

CHIP PUANI	■ ■ ■ ■ ■
FİYAT/PERFOR.	-
SİSTEM	Windows 2000/XP
BİLGİ	www.microsoft.com
FİYAT	HENÜZ BELLİ DEĞİL

YİNE PROFESYONELLERİ HEDEF ALIYOR: Bu yeni sürümün de en önemli özelliği daha çok profesyonelleri hedefliyor. Ayrıca Microsoft Office, artık sadece Windows 2000 ve XP işletim sistemleri altında çalışıyor. Eski sürüm işletim sistemlerini kullananlar içinse güncelleme yapmaktan başka çare yok. Yeni sürümde ilk olarak Outlook'a eklenen yenilikler dikkat çekiyor. Daha iyi bir e-posta yönetimi sunan yeni Outlook, spam filtreleme konusunda oldukça başarılı. Tamamen baştan tasarlanan önizleme bölümü artık "okuma paneli" adını almış ve iki kat daha fazla mesaj görüntüleyebiliyor. Ev kullanıcılarının daha çok merak ettiği Word'de ise en çok yeni okuma modu ilgi çekiyor. Office'in yeni arabiriminin bir parçası olan bu özellik sayesinde PDF'te olduğu gibi sayfaları kağıda basılmış haliyle izleyebilmek ve düzenlemek de mümkün oluyor. Word'ün araç çubukları ve görev panelleri ise eskiye nazaran daha renkli bir hal almış. Ancak Office'in en büyük yenilikleri hep büyük çaplı şirketlere fayda sağlayacak şekilde tasarlandığı için ev kullanıcılarının dikkatini çekebilecek özellikler de bunlardan pek fazla değil.

SONUÇ: Intranet üzerinde fazla kullanıcıya sahip şirketler, Office 2003'ün tüm yeniliklerini oldukça sevecektir. Ev kullanıcıları için ise beta sürümünde şimdilik eski sürüme göre çok fazla bir yenilik bulunmuyor.

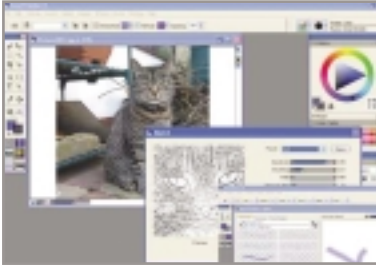
- + Outlook 2003 kullanımı kolay
- + Word'ün yeni okuma modu
- Son kullanıcılara fazla yeni özellik yok

Yazılım Testi

eCHIP Code Painter

Grafik Tasarım Yazılımı

COREL PAINTER 8

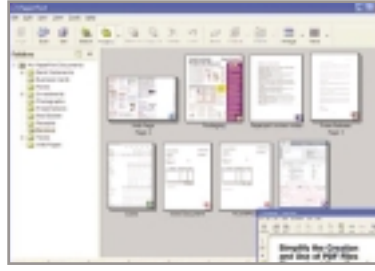
CHIP PUANI	■ ■ ■ ■ ■
FİYAT/PERFOR.	■ ■ ■ ■ ■
SİSTEM	Win 98SE/ME/NT/2000/XP
BİLGİ	www.corel.com
FİYAT	300 \$

COREL'IN PHOTOSHOP UYUMLU TASARIM YAZILIMI: Eğer Painter yazılımını ilk defa duyuyorsanız, bu yazılımı resim düzenleme yazılımından daha çok bir grafik oluşturma aracı olarak görebilirsiniz. Bitmap tabanlı çalışan yazılım; dijital tebeşir, boya ve mürekkep gibi özellikler kullanarak kara kalemde tablolar kadar birçok farklı tasarımlar oluşturmayı mümkün kılıyor. Şimdiye kadarki sürümleri sadece kesme yapıştırma yapan yazılımlardan her ne kadar farklı bir yapıya sahip olsa da yeni sürüm artık çift taraflı olarak Photoshop dosya biçimini de destekliyor. Ancak bazı durumlarda bu işlem söylendiği gibi çift taraflı olmayabiliyor. Özellikle efekt ve ayarlama katmanları içeren bazı PSD dosyaları bu özelliği desteklemiyor. Gelişmiş Photoshop uyumluluğu, Painter'ın yeniden tasarlanmış katman maskelerini iki uygulama arasında korumasını başarıyla sağlayabiliyor. Yazılımın 8. sürümünün beraberinde getirdiği en büyük değişiklik ise arabirim cephesinde. Birbiri üzerine geçebilen boyutlandırılabilir araç çubukları ve paletler, özellikle çalışma alanından büyük çapta tasarruf sağlıyor. Yaratıcılığı geliştirmek için yazılım içine 400 yeni fırça da eklenmiş.

SONUÇ: Yaratıcılığınızı artırmak için yeni fırçalar, medya ve efektlerle güçlendirilmiş eksiksiz bir grafik tasarım aracı. Kullanabilmek için tasarım becerisine sahip olmak gerekiyor.

- + Birçok yeni fırça ve efekt
- + Photoshop uyumluluğu
- Rahatsız etmeyen ufak tefek hatalar

Doküman Arşivleme Yazılımı

SCANSOFT PAPERPORT 9

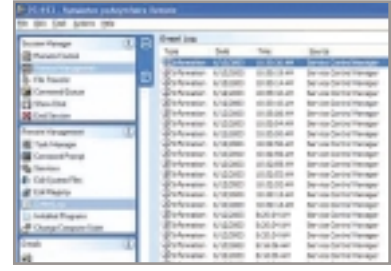
CHIP PUANI	■ ■ ■ ■ ■
FİYAT/PERFOR.	■ ■ ■ ■ ■
SİSTEM	Win98SE/ME/NT/2000/XP
BİLGİ	www.scansoft.com
FİYAT	200 \$

KAĞITTAN SABİT DİSKE KOLAY GEÇİŞ: İçinde bulunduğumuz dijital bilgi çağında tüm işlemlerin elektronik ortamda gerçekleşmeye başlamasıyla, kağıtsız ofisler de iyice yaygınlaşmaya başladı. Paperport Professional 9 Office ise bu geçişi kolaylaştırmak için tasarlanmış bir yazılım. Taranmış belgelerin yönetimini kolaylaştırmak için kullanılan eski sürümlerinden farklı olarak, yeni sürümünde eksiksiz bir bilgi yönetim sistemi haline dönüşen yazılım, kullanıcının dijital belgelerini organize etmesini, bulmasını ve paylaşmasını kolaylaştırıyor. Pratikte ise Adobe'un en popüler belge formatı olan PDF için sunduğu güçlü destek ile avantaj sağlıyor. Yazılımın Windows Gezini'ni andıran masaüstünden ulaşılacak dosyalar farklı şekillerde işlenebiliyor. Örneğin PDF'ler parçalara bölünebiliyor. Hemen her tür dosya biçimi için önizleme imkanı sunan yazılımda, dosyalar üzerine çift tıklayarak farklı türler için farklı düzenleme pencerelerine ulaşılabilir. Paperport 9, OCR desteği ile de taranmış belgelerin metin belgelerine dönüştürülmesini sağlayabiliyor. Her türden dosya için dönüştürme araçları da yer alıyor.

SONUÇ: Adobe Acrobat'ı satın almadan belge biçimlerini bir standarda oturtmak isteyenler için yeterli olabilir. Yararlı bir PDF yaratma aracı olsa bile, sunduğu özelliklerin çoğu artık Windows XP içinde de yer alıyor.

- + Dahili PDF desteği
- Pahalı
- Çoğu özelliği XP'de de bulunuyor

Uzaktan Erişim Yazılımı

PCANYWHERE 11.0

CHIP PUANI	■ ■ ■ ■ ■
FİYAT/PERFOR.	■ ■ ■ ■ ■
SİSTEM	Win98SE/ME/NT/2000/XP
BİLGİ	www.symantec.com
FİYAT	200 £

HER KOŞULA DAYANABİLİYOR: pcAnywhere'in yeni uzaktan yönetim aracı artık yardım masası sorunlarına ve sunucu bakım ihtiyaçlarına hizmet verebilecek kadar güçlü bir şekilde karşımıza çıkıyor. Yazılım içinde dahili olarak bir komut satırı istemcisi, sistem servis yöneticisi, kayıt izleyici, yeniden başlatma, kapatma, kilitleme ve oturum kapatma işlemlerinin yapılabilmesi için sistem yönetim applet'i, sistem dosya düzenleyicisi, kurulu uygulama izleyici ve kayıt defteri düzenleyici gibi araçları da bulunduyor. Sürüm 11'de dosya transfer özellikleri de geliştirilmiş. Bu şekilde yazılım artık yeni dosyaları kuyruğa eklerken ya da başka bilgisayarlara dosya gönderirken bile arka planda ek dosya transferleri yapabilmeye olanak tanıyor. Ayrıca bu özellik sayesinde klasörleri karşılaştırmak ve senkronize edebilmek de mümkün oluyor. Üstelik tüm bu işlemleri batch dosya olarak kaydedebilir ve istenilen bir zamanda gerçekleştirilmesini sağlayabilirsiniz. Yeni Quick Deploy ve Connect seçenekleri ise yazılımın diğer bir artısını oluşturuyor. Bu şekilde özellikleri kısıtlanmış bir pcAnywhere applet'i karşı bilgisayara göndermek, böylece yazılım kurulu olmasa da bilgisayara uzaktan erişmek mümkün oluyor.

SONUÇ: Özelliklerine bağlı olarak biraz karmaşık, ancak bununla başa çıkabilirsiniz mükemmel bir yazılım. 6 aylık DynIP servisi pakete dahil.

- + Gelişmiş dosya transfer seçenekleri
- + İstemci olmadan bağlantı imkanı
- Arabirim oldukça karmaşık

Yazılım Testi

eCHIP Code Showshifter

PC TV Yazılımı

SHOWSHIFTER 2

CHIP PUANI	
FİYAT/PERFOR.	
SİSTEM	Windows 98/ME/2000/XP
BİLGİ	www.showshifter.com
FİYAT	50 \$

BİLGİSAYARINIZIN EĞLENCE MERKEZİ:

Showshifter 2, bilgisayarınızın DVD filmleri, CD'leri, video ve ses dosyalarını şık bir arabirim ile televizyon ekranında görüntüleyebilmesi için hazırlanmış bir yazılım. Ayrıca normalde PC'den gelen görüntünün düşük çözünürlüklü televizyon ekranına aktarılmasından kaynaklanan bulanık ve titreşim görüntünün önüne geçmek için de özel bir arabirim sunuyor. Okunaklı ve menüler arasında gezinmesi bir hayli kolay olan arabirimi standart bir klavye ya da fare ile kullanabileceğiniz gibi, universal bir uzaktan kumanda ile kullanmanız da mümkün oluyor. Uygulamanın kolay kullanımına karşın zaman zaman takılması rahatsız edici olabiliyor. Yazılımın özelliklerinden tam olarak yararlanabilmeniz için sisteminizde uygulama tarafından desteklenen bir TV kartı bulunması gerekiyor. Bilgisayarınızı bir dijital kayıt aracı olarak kullanmak isterseniz en az 800MHz hızında bir Pentium III işlemciye ve 20GB boş disk alanına sahip olmalısınız. Bu şekilde canlı televizyon yayını istediğiniz bir zaman dondurup, geri döndüğünüzde kaldığınız yerden seyredebiliyorsunuz.

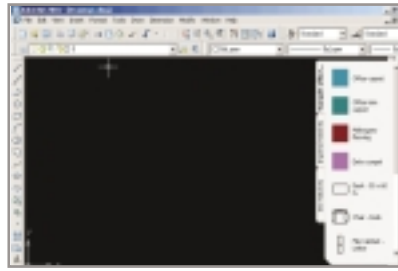
SONUÇ: Bilgisayarınızı televizyon ile birlikte kullanmanın en iyi yolu. Ancak evde sırf bu işlem için ayıracak bir bilgisayar olmayana ve televizyon seyrederken de PC başında olmak istemeyenlere çekici gelmeyebilir.

- + Kullanımı kolay
- + PC'nizi dijital video'ya dönüştürüyor
- Arabirim ara sıra takılabilir

eCHIP Code TurboCad

Cad Yazılımı

AUTOCAD LT 2004

CHIP PUANI	
FİYAT/PERFOR.	
SİSTEM	Windows NT/2000/XP
BİLGİ	www.autodesk.com
FİYAT	725 \$

TURBOCAD

CHIP PUANI	
FİYAT/PERFOR.	
SİSTEM	Win98/ME/NT4/2000/XP
BİLGİ	www.turbocad.com
FİYAT	100 \$

Autodesk ve IMSI'den ekonomik çözüm

Autodesk'in en gözde CAD paketinin "lite" sürümü olan Autocad LT 2004, orijinal paketin dörtte bir fiyatına sahip de olsa, yine de çok ucuz sayılmaz. IMSI firmasına ait standart sürüm Turbocad 9 ise daha ucuz bir çözüm. İki yazılım da kullanıcıya birbiri ile benzerlikler taşıyan bir 2D çalışma alanı sunuyorlar. Autocad, çizimin farklı alanlarında daha rahat çalışabilmek için hem model hem de sayfa üzerinde kullanıcıya bağımsız görünüm pencereleri sunabiliyor.

Turbocad ise ek araçlarla modellerin 3 boyutlu olarak yaratılması, düzenlenmesi ve render edilmesine olanak tanıyarak bu konuda rakibine karşı üstünlük sağlıyor. Autodesk ise bu özelliği Autocad'ın tam sürümüne saklamış. Bunun yerine 2D araç setini neredeyse olduğu gibi LT içine taşımış. Farklı olarak Turbocad'de hem 2D hem de 3D araçlar Professional sürümüne göre büyük kesintiye uğramış. Diğer taraftan birçok özelliği iki uygulama paketinde de bulmak mümkün oluyor. Nesnelerin özelliklerini incelemeye yarayan bir araç, katman tabanlı akış diyagramları ve çizgiler, yaylar ve eğriler yaratmak için kullanılan standart araçlar iki yazılımda da yer alıyor. Ayrıca hem Autocad LT 2004 hem de Turbocad 9, kullanıcıya

metin üzerinde gelişmiş kontroller sunabiliyorlar. İki yazılımda da gelişmiş düzenleme özelliklerinden yararlanarak çoklu satıra sahip paragraflar oluşturulmak, düzenlenmek ve biçimlendirilmek mümkün. CAD yazılımlarında büyük önem taşıyan dosya biçimi desteğinde ise Turbocad 9, hemen hemen bilinen tüm yaygın dosya biçimlerini destekleyerek rakibine karşı büyük bir avantaj kazanıyor. Bu destek içine dwf ve Autocad'ın ana dosya biçimi olan dwg de dahil. Autocad LT 2004 ise sadece dwg ve diğer iki Autocad formatını desteklemekle yetiniyor.

SONUÇ: Turbocad 9, ilk bakışta daha düşük fiyata daha fazla özellik sunuyormuş gibi gözükse de her şeyden biraz sunmayı tercih ettiği için kimseyi memnun edemiyor. Daha yüksek fiyatlı rakibi Autocad LT 2004 ise hedefi daha kesin olarak belirlenmiş bir uygulama ve üst düzey 3D özelliklere ihtiyaç duymayan kullanıcılara taslak çizimler için daha fazla özellik sunuyor. Eğer işiniz buysa ve paranız da yetiyorsa Autocad LT iyi bir tercih. Bilgisayar destekli tasarımının tüm özelliklerinden faydalanmak isteyenler içinse Turbocad 9'dan daha uygun fiyatlı yazılımlar da bulabilirsiniz.

- + Geliştirilmiş arabirim
- + Eksiksiz 2D araçlar
- Kısıtlı dosya biçimi desteği

- + Yüksek uyumluluk
- + 3D tasarım imkanı da sunuyor
- Kullanışsız arabirim

eCHIP İÇERİĞİ

- » Swish 2.0
Flash kadar güçlü
- » 4 Tam Sürüm Program
eCHIP Extra'da
- » Basic Kit
Yeni ve güncel programlar

SWISH 2.0

Flash kadar güçlü

Macromedia Flash ile saatlerce uğraşarak yapacağınız animasyonları SWiSH ile birkaç dakikada yapabilirsiniz.

■ İnternet ve multimedyanın artık her alanda karşımıza çıkması şaşırtıcı bir durum sayılmıyor artık. Basit web sayfaları, yavaş yavaş yerlerini grafik ağırlıklı ve müziklerle süslü dinamik sayfalara bırakıyor. Macromedia'nın Flash programı da bu konuda bir devrim yaratarak web'i oldukça renklendirdi, ancak bu dinamik sayfaları hazırlamak zor ve zahmetli bir iş. Swish, SWF uzantılı Flash dosyaları yaratmanıza yarayan kolay kullanımlı bir program.

Kurulumdan sonra...

Kurulumdan sonra programı ilk çalıştırdığınızda, üretici firmanın internet sitesine bağlanmanız ve programın arabirimindeki bağlantıdan ulaşabileceğiniz bu siteden şifre almanız gerekiyor. SWiSH ilk başta biraz karışık görünse de, aslında bir hayli basit bir program. Fakat eski sürümü olan 1.0'a göre oldukça gelişmiş. Sadece metin animasyonları yaratmanıza yarayan eski sürümde ActionScript, butonlar ve 3D eklentiler de eklenmiş. Böylece yalnızca yeni başlayanlar değil, profesyonel Flash kullanıcıları da gelişmiş animasyonlarını SWiSH ile yapıp işlerini hızlandırabilecekler.

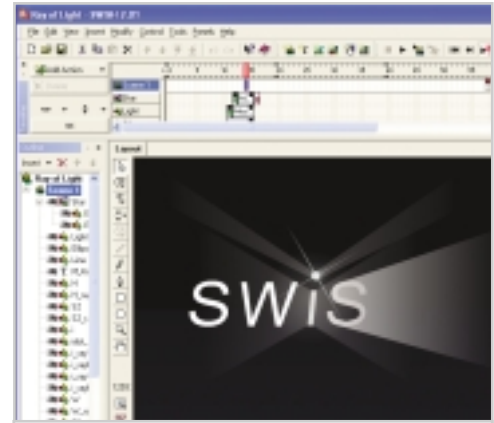
Efektler ve animasyonlar

Programın hazır efektler kısmında Fade, Slide, Blur, Squeeze, Explode, Typewriter, Wave, Alternate, Revert, Scale Characters, 3D Spin ve Vortex efektleri yer alıyor. Eklediğiniz metinleri ve resim dosyalarını bu efektlerle süsleyebilirsiniz. Bu efektlerden her biri için farklı bir pencere açılıyor ve hepsinin ayrı ayrı ayarları

bulunuyor. Zaman çizelgesinden de efektlerin hangi aralıklarda gerçekleşeceğini kendiniz ayarlayabiliyorsunuz.

Arabirim ve Zaman Çizelgesi

Eski sürüme göre oldukça değişen arabirimde butonlar ve menüler Macromedia Flash programına daha çok yaklaşmış. Eklediğiniz efektler ekranda hiyerarşik olarak görünüyor. Her

ÖRNEKLER: Programın Samples bölümündeki örnek dosyaları adım adım izleyebilirsiniz.

efekt içinse yapacağınız ayarların penceresi arabirimde görünür şekilde, yapabilecekleriniz ise menüler halinde belirtiliyor. Özellikle zaman çizelgesi oldukça başarılı olarak geliştirilmiş. Efektler arası geçişleri, sıralamaları ve eklemeleri yapmak çocuk oyuncağı olmuş.

Sonuç olarak Macromedia Flash kullansanız da SWiSH hızınızı arttıracak, çok kullanışlı bir araç. Denemenizde yarar var. Programı eCHIP Flash araçları bölümünden kurabilirsiniz.

4 TAM SÜRÜM PROGRAM

Ulead VideoStudio 5.0: Programla video formatlarını birbirine çevirebilir veya kameradan bilgisayara görüntü aktarabilirsiniz. VideoStudio 100'den fazla video ara geçiş efektiyle birlikte geliyor.

Ashampoo WinOptimizer 2002: Bu program bilgisayarınızdaki gereksiz dosyaları buluyor, registry'yi temizliyor, sabit diskinizde yer açıyor ve Windows performansını artırıyor.

tırıyor.

DisJugger 3.5: CD ve DVD yazmak için profesyonel bir program.

Programı tam sürüm olarak çalıştırmak için CDJ3-851D-CB84-EC74-F2 seri numarasını kullanabilirsiniz.

Steganos Internet Trace Destructor 4.0: Siz internetten veya offline olduğunuzda sisteminizi koruyan yazılım, gereksiz dosyaları sisteminizden kaldırıyor, hızınızı ve güvenliğinizi artırıyor.

eCHIP

Flash Araçları

Fontlar, sesler ve eğitim dosyaları

Macromedia Flash, etkileyici web sitesi üretmek ve sunmak isteyenler için gerekli olan çözümü sunuyor. Şarkılar, ses efektleri, etkileyici animasyonlar ve yeni-likçi arayüzlerin hepsini tek bir noktada birleştirmek isteyenler Flash kullanmalı. Her yetenek seviyesindeki geliştiricinin kullanabileceği Flash, web sitelerine ve web ile kullanılabilen cihazlara (WebTV gibi) görsellik katacak bir multimedya aracı.

Macromedia Flash programına yardımcı olarak çeşitli bileşenler ve programcılar geliştiriliyor. Böylelikle amatör de olsanız Flash animasyonları yapabilir ve web siteleri oluştururken Flash'tan yararlanabilirsiniz.

niz. Bu bölümümüzde Macromedia Flash MX programı ve yanında birçok yardımcı araç bulunuyor. Metin animasyonları yapabileceğiniz, animasyonlarınıza ve statik Flash sayfalarınıza ActionScript ve tasarımlarınıza çeşitli video dosyaları ekleyebileceğiniz araçları deneyebilirsiniz. Ayrıca tasarımlarınızda kullanmanız için onlarca font da bu bölümde yer alıyor. Fontları Windows klasörü altındaki Fonts klasörüne kopyalamanız yeterli olacaktır. Daha sonra Flash MX içinden bu fontlara ulaşabilirsiniz.

Ek olarak çeşitli ses efektleri ve loop müzik dosyalarını deneyebilir böylelikle animasyonlarınıza renk katabilirsiniz.

Windows 2000

Service Pack 4 Türkçe

Windows 2000'in güvenlik açıklarını kapatan, hatalarını düzelten ve

Windows 2000 altında çalışan programların daha iyi çalışması için hazırlanmış olan Service Pack 4; güvenlik, uygulamalar, program uyumluluğu, işletim sistemi güvenilirliği gibi konularda en son güncelleme-

lerden oluşuyor.

Geçen ay İngilizce sürüm için olan paketi sizlere sunmuştuk. Türkçe sürüm Windows 2000 için kullanılabilen paketi kurmaya başladığınızda öncelikle çalışan tüm programlarınızı kapatmanız gerekiyor. Kurma sırasında önemli dosyaları yedekleyebilir, böylece daha sonra paketi kaldırmak isteyebilirsiniz.

Dijital dergiler

Dijital Kültür & Sanat dergisi

PCONLINE: Ayın web siteleri: Her ay olduğu gibi yerli ve yabancı web sitelerini tanıttığımız bu bölüm için, siz de tanıtılmasını istediğiniz sitenizi veya tavsiye edebileceğiniz siteleri korcan@chip.com.tr adresine e-posta ile gönderebilirsiniz.

Stüdyo Web+: CHIP Workshop ekinin eCHIP'teki eklentisi olan bölümde, bu ay kendi web tarayıcınızı nasıl yapacağınızı anlatılıyor. CHIP Workshop ekinde anlatılan projeye ilave özellikler de bu bölümde yer alıyor. Stilini sizin belirleyeceğimiz kaydırma çubuklarının kodları, sayfa üzerinde aradığınız herhangi bir dizeyi bulmanıza yardımcı olacak ara bul düğmesi, sayfanın kaynak kodunu bir pencere içinde gösterecek kaynak kodu düğmesi ve ışıklı navigasyon düğmeleri, hazır verilen kodlar

arasında. Ayrıca MyOwnBrowser uygulamasının deneyebileceğiniz bir örneği de CD'de bulunuyor.

Kültür&Sanat: Bu aydan itibaren eCHIP'te kültür ve sanat etkinliklerini içeren bir bölüme başlıyoruz. Bu ay kitap bölümünde Robert Jordan'dan Zaman Çarkı 1. Kitap:

Dünyanın Gözü, Stephen King'den Buick 8 ve Clive Cuss-

ler'dan Valhalla'nın Yükselişi adlı kitapların tanıtımı yer alıyor.

Sinema bölümünde ise başrollerini Harrison Ford'la Josh Hartnett'in paylaştığı "Hollywood Polisleri" ile Amanda Bynes'le Colin Firth'ün oynadığı "Sevgi Her Şeydir" adlı filmler bulunuyor.

kültürsanat

İÇİNDEKİLER

- 160 **Hi-tech Ürünler:**
Yeni teknoloji ürünleri
- 162 **3D Sensörler:**
Elektronik gözler
- 166 **Uydu Net:**
Uydu telefonları emrinizde

Saklanacak bir yer kalmadı

Teknolojinin gözü kulağı üzerimizde

Uydular mimiklerimizi görecektir kadar gelişti. Cep telefonlarımız ise ebeye yerimizi fısıldayan mızıkçı bir saklambaç arkadaşı gibi. Bütün dünya kameraların altındaki büyük bir yarışma evine mi dönüşüyor?

■ **GÜNÜMÜZDE GEÇEN CASUSLUK FİLMLERİN-** de veya geleceği tasvir eden pek çok bilim-kurguda, göze batacak kadar belirgin bir gerilim unsuru vardır. Tüm insanların hakim otorite tarafından takip ve kontrol altında olduğunu veya olacağını vurgulayan bu tasvir, mutlaka tüm seyircilerin dikkatini çeker. Filmlerde kahramanlar, hatta sıradan insanlar bile gelişmiş teknoloji tarafından devamlı gözetlenmekte, takip edilmektedir.

Tony Scot'un Enemy of the State filminde kirli politikacıların kumpaslarından kaçmaya çalışan Will Smith nereye giderse gitsin üzerindeki uydulardan, peşindeki ajanlardan kurtulamıyordu. Daha yakın zamanda vizyona giren The Recruit'te ise CIA eğitmeni Al Pacino'nun, öğrencisine, cep telefonu açık olduğu sürece onu bulmalarının çocuk oyuncağı olacağını söylemesi elbette senaristin hayal gücüne değil, 2001 Ekim'inden itibaren Amerika'daki bütün cep telefonlarına GPS sistemlerinin yerleştiril-

mesini zorunlu kılan hükümet kararına dayanıyordu.

Senaristler seyirciyi etkilemek için bazen gerçekleri abartsalar da, teknolojinin imkanlarını eline geçirenlerin, diğer insanları gözetlemekten ve özel yaşamlarına girmekten çekinmediklerini bugünlerde fark ediyoruz. Avrupa, ellerinde kameralı cep telefonları ile plajlarda, sokaklarda, gece klüplerinde dolaşan milyonlarca röntgencinin özel hayatları tehdit etmesi sorununu manşetlerde tartışıp, yasa tasarıları hazırlaya dursun, ülkemizde de örnekleri olan, cep telefonlarından kullanıcıları takip servisleri abone toplamak amacıyla batı basınında reklamlara çıkıyor.

BIO KONTROL: Çocuklarınızın sağlığını saatin üzerindeki sensörler sayesinde internet üzerinden takip edebilir, nabzını, vücut ısını kontrol edebilirsiniz.

hi-tech

Popüler Teknoloji

İnsanları cep telefonları üzerinden takip etme fikri, önceleri masum bir ihtiyaç nedeniyle ortaya atıldı. 911 gibi acil yardım servislerini arayanların adreslerini bildirememeleri nedeniyle, yardım hattı operatörlerinin arayan cep telefonu kullanıcısının bulunduğu noktayı ekranında görebilmesi gerekiyordu ve Amerikan hükümeti 2005 yılında 911 acil yardım servisine cep telefonlarından yapılacak çağrılarının sayısının 150 milyonu aşacağını hesaplayınca, tüm cep telefonlarına GPS (Global Positioning System) sistemleri eklenmesi şart koşuldu. Bu gelişme, zaten baz istasyonları üzerinden bulunduğu bölge yaklaşık olarak tahmin edilebilen bir cep telefonu kullanıcısının yerini 90 metre hata ile tespit etme imkanı doğurdu.

Karar öncelikle casusluk filmleri yazan senaristlere ilham kaynağı olmuş gibi göründüyse de, casusluk örgütlerinin bu nimetten daha ilk günden itibaren yararlanmaya başlamadıklarını düşünmek iyimserlikten öte, saflık olarak kabul edilebilir. Ancak, uydulardan takip edilebilen cep telefonları mucizesi, sadece gizli haber alma örgütlerinin veya acil yardım servisleri operatörlerinin tekelinde kalmadı ve girişimci GSM operatörleri bu imkanı hemen karlı bir hizmete dönüştürdüler.

Şehir haritası üzerinde takip

Amerika'da Digital Angel ismi ile pazarlanan hizmet, kayıtlı GSM telefonlarının şehirdeki konumlarını ve hızlarını internet üzerinden takip etmeye imkan

UYDUDAN BAKIŞ: Günümüz uyduları geniş açıdan, detaylı görüntüye kadar dünya yüzeyini tarama yeteneğine sahip.

tanırken, sabahları okula gönderdikleri çocuklarının sağlıkları için endişe eden ebeveynler için de, çocuğun bileğine takılan sıradan bir saat görünümündeki sağlık kontrol birimleri üretildi. Bu seti satın alan ebeveynler, bütün gün ofiste çalışmak zorunda olsalar bile çocuklarının nabız atışlarını, vücut ısılarını, sağlık durumlarını, şehirdeki konumlarını anı anına takip edebilirken, örneğin çocuk önceden belirlenmiş sınırların dışına çıktığında ailesi hemen haberdar edilebilmekte. Yani dijital gözetleme, hiç kimseye zarar vermese bile, yüzyıllardır süregelen bir öğrencilik geleneğini, okul kırmayı tarihe gömmek üzere.

GPS saklanmayı imkansız kılıyor

Dışarıda oynamayı seven ve ara sıra başını alıp giden evcil hayvanlar veya sağlıklarından endişe edilen yaşlı akrabalar için de çözümler içeren bu sistemin biraz daha farklı versiyonları ülkemizde de kullanılıyor.

Öğrencileri evden okula, okuldan eve taşıyan öğrenci servislerinin hızlarını ve şehirdeki konumlarını internet üzerinden kontrol etmeye izin veren GPS vericileri bazı okul servislerine monte edilmiş durumda. Biraz farklı bir uygulama da, ofis dışında bulunmak zorunda olan çalışanlar için geliştirildi. Bu sistemle, tahsildarların veya teknik servis elemanlarının ihtiyaç olan bölgeye daha kolay ulaşmaları hedefleniyor.

Bu arada, sokakları kameralarla do-

natıp, geçenleri yüz tanıma yazılımları ile taramak veya insanların derilerinin altına uydulardan takip edilebilecek kimlik chip'leri yerleştirmek gibi fikirler kimi eyaletlerde gündeme gelmiş ama kamuoyu tepkisi nedeniyle uygulanamamış olsa da, Amerika, teknolojinin insanlar üzerindeki etkisini görmek için hala iyi bir örnek kabul edilebilir. Digital Angel gibi servislere sadece çocuklarını merak eden ebeveynlerin değil, birbirlerini kıskanan ve bütün gün takip etmek isteyen çiftlerin de sıklıkla başvurduğunu görmek, insanların birbirlerine güveninin kalmadığının ve teknoloji imkan verdikçe başkalarını izlemek için her yolu deneyeceklerinin ispatı gibi görünüyor.

Ticari reklamlar fırsat kolluyor

Kıskanç aşıklardan, peşindeki gizli servis ajanlarından veya her adımını gözetleyen işvereninden saklanmanın yolunu bulsa da, cep telefonu kullanıcısı hala küçük bir tehdit bekliyor: Spam reklamlar.

Kablosuz ağ teknolojisi sayesinde, cep telefonu kullanıcısı bir ağı kapsama alanına girdiğinde tüm hareketleri kolayca takip edilebilecek. Örneğin bir alışveriş merkezini gezerken hangi mağazada ne kadar süre geçirdiği, yemek yediyse hangi restorani tercih ettiği, hangi filme girdiği gibi detaylar alışveriş merkezinin veritabanına kaydedildikten sonra, bu kullanıcının cep telefonuna ilgi alanlarına uygun reklam ve indirim kuponları gönderip göndermemek, kablosuz ağ yöneticilerinin insafına kalacak.

Neyse ki firmalar cep telefonu üzerinden pazarlama ve reklam yöntemlerinin geri tepeceğinden çekindiklerinden kimse bu bilinmeyene adım atmaya cesaret edemiyor. Ama bir gün cüretkar bir firma tüm riski göze alıp ilk denemeyi yaptıktan sonra, rekabet endişesindeki diğer firmalar da bombardımana başlayacaklar. Ve arkadaşlarına, eşine, dostuna, bütün gün evden veya ofisten dışarı çıkmadığını söyleyen bir kullanıcının telefonuna, o gün X mağazasını ziyaret ettiği için teşekkür eden bir reklam ve indirim mesajı geldiğinde, pek çok insan için özel hayatlarının özel kalmasını sağlayan "nezaket yalanları" baş ağrıtan birer soruna dönüşebilecek.

Bilgi için: www.digitalangel.net ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

Yüksek Teknoloji

Gelişen teknolojinin en son örnekleri

Altı Bacaklı Robot

Salın salona, kendi çapında eğlensin

İki kalem pil ile çalışan, 13 x 13 x 10 cm boyutlarındaki bu altı bacaklı robot, evde sağa sola çarpmadan kendi başına yürüyen bir robotun hoş bir aksesuar olabileceğini düşünenler için tasarlanmış.

Altı bacaklı örümceğin kuzenlerinin Mars'ta yürüdüklerini de unutmayın.

Bilgi için:

www.robotstore.com

Fiyatı: 60 dolar

Samsung A600 Gamepad

Oyun oynamaya da zaman ayırın

Üçüncü nesil bir cep telefonu satın aldıysanız ve hala oyun oynamadıysanız, zaten oyunlardan hoşlanmıyorsunuz demektir. Ama telefonunuz Samsung'un A600 modeliye ve telefona yüklediğiniz oyunları oynamakta zorluk çekiyorsanız, bu aparatı seveceksiniz. İçine yerleştirdiğinizde telefonunuzu Game Boy gibi bir oyun konsoluna dönüştüren cihaz sayesinde artık uzun yola çıkabilir, puan tablosunun üst sıraları için arkadaşlarınızla yarışabilirsiniz.

Bilgi için: www.sprintpcs.com

Fiyatı: 350 dolar

Motorola A920

P800'e rakip çıktı

Motorola yakında piyasaya çıkacak A920 modeli ile SonyEricsson'un P800 modeliyle pazarda yakaladığı rakipsizliğe son vermeyi amaçlıyor. Üçüncü kuşak bir telefon olan A920 ile video seyretmek, kaydetmek, internete bağlanmak mümkün olacak. GSM / GPRS / UMTS teknolojilerini destekleyen telefon 8 MB dahili hafıza ile geliyor fakat genişleme yuvaları mevcut. P800'den farklı olarak klavyesi olmayan cihaz stylus ile kontrol edilecek.

Bilgi için: www.motorola.com

Fiyatı: belli değil.

Hi-Tech Ürünler

Masaüstü klima

Hanımlar üşümesin, beyler pişmesin

Sıcakların Eylül ayında da etkisini kaybetmesi beklenmediğinden, özellikle ofislerde serinlemek için klima açıldığında soğuktan şikayet ederek hemen klimayı kapattıran hanımlarla beyler arasındaki çatışmaya bu cihaz son verecek gibi görünüyor. Masa üstüne yerleştirilen ve iki kola kutusundan büyük olmayan kişisel klima sayesinde serin serin çalışmak artık mümkün.

Bilgi için: www.boysstuff.co.uk

Fiyatı: 25 dolar

Minox DD1

Giyilebilir kamera

Cep telefonunuzun kamerası yoksa hiç dert etmeyin. İçinde bulunduğumuz günlerde Avrupa Birliği'nde de kameralı cep telefonlarının kullanımını kısıtlamanın yasal yollarını arıyorlar ama bir broş gibi yakanıza, kolye gibi boynunuza ya da bilezik gibi kolunuza takabileceğiniz bu şık ve küçük kamera ile istediğiniz zaman, istediğiniz yerde fotoğraf çekmeye devam edebilirsiniz. 120 gr ağırlığındaki cihaz 2.1 megapiksel boyutunda fotoğraflar çekebilirken yükseltmelerle bu rakamı 3 megapiksele kadar çıkarmak mümkün.

Bilgi için: www.minox.com

Fiyatı: 25 dolar

L'Espion XS Camera

Gerçek casus kamerası

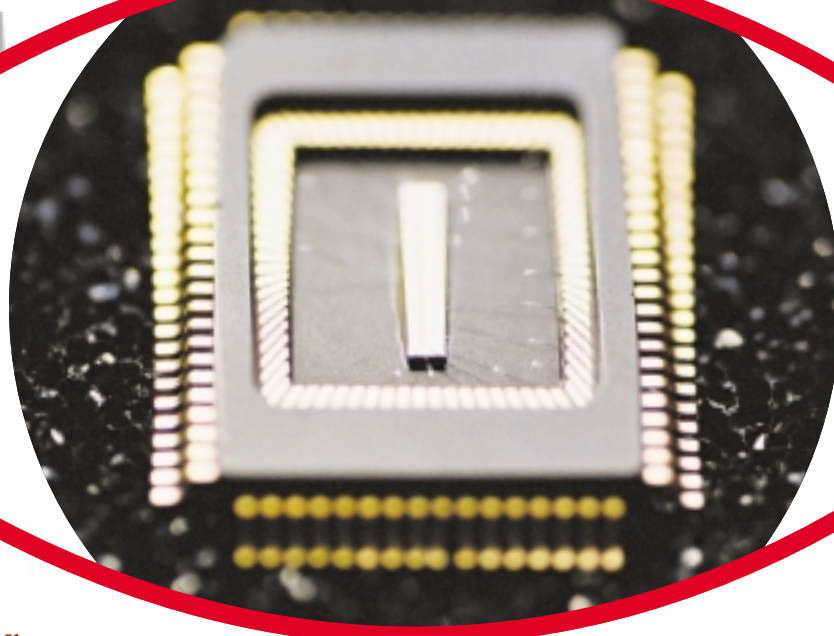

Her geçen gün yeni ve daha küçük bir modeli çıkan dijital fotoğraf makineleri, artık James Bond filmlerinin tadını kaçırarak kadar geliştiler. Ancak şık bir sigara kutusu görünümünde, avuca sığacak kadar küçük bir kamerayla casusçuluk oynamak isteyenler için L'espi-on XS kamera, benzerlerine oranla daha fazla seçenek sunuyor. Beş metreye kadar mesafeden hareketli cisimleri algılayarak sessizce fotoğraflarını da çekebilen ve tek kalem pille çalışan cihazın, özellikle gizli amaçlar için tasarlandığını belirtelim.

Bilgi için: www.boysstuff.co.uk

Fiyatı: 85 dolar

3D Sensörler

Elektronik göz

Kameralar gitgide daha net görüntüler sunuyor, ancak dünyaları şimdiye kadar iki boyutluydu. Artık bu da değişiyor: Akıllı bir algılayıcı, üç boyutlu görmeyi mümkün kılıyor.

Araba saatte 180 km hızla otobanda ilerliyor. Şoför MP3 çalarında eski bir pop parçasını aramak için öne eğilmiş, belanın gitgide yaklaşmakta olduğundan bihaber. Yolda kalmış bir otomobil sol şeridi kapatmış. Fren yapmak için çok geç, çarpışma önlenemez görünüyor. Ancak, adeta görünmez bir kuvvetin müdahalesiyle, araba serbest olan sağ şeride kayıyor. Olan bitenden habersiz sürücü o sırada aradığı MP3'ü bulmuş, şarkıya eşlik ediyor: "Gaz veriyorum. Zevk alıyorum." Böyle zeki otomobillere şimdiye kadar yalnızca bilimkurgu filmlerinde rastlanırdı. Ancak Profesör Rudolf Schwarte ütoppyayı gerçeğe dönüştürmek için her şeyini ortaya koymuş. Siegen'deki Zentrum für Sensorsysteme (Sensör Sistemleri Merkezi) bünyesinde faaliyet gösteren 64 yaşında-

ki bilim adamı, otomobillerin içindeki ve dışındaki olayları gözlem altında tutan algılayıcılar geliştiriyor. Bunların sağladığı bilgiler, vahim durumlarda yaşam kurtarıcı rol oynayan sürücüye yardım sistemleri için temel teşkil ediyor. Schwarte'nin görüşü, buluşu geniş alanda kullanıldığı takdirde trafik kazalarında ölenlerin sayısının yarıya ineceği yönünde. "Eğer buradaki çalışmalarında ilerleme kaydedemezsem, bu binlerce insanın yaşamına mal olacak." Kfz endüstrisi bu tip sistemler üzerinde yıllardır çalışmaktaydı, ne var ki bu çalışmalar hep belirli sınırlar içinde kalmıştı. Sistemler ya çevrelerinde olup bitenleri yeterince kesin ve hızlı teşhis edemiyorlardı ya da o derece külfetli, hassas ve kapsamlı idiler ki, seri üretimi yapılacak bir ürüne entegre edilmeleri söz konusu değildi. Bu

ZENGİN SEÇENEKLER: 3D chip'i sadece iki boyutlu resimleri değil, üç boyutlu olanları da tanıyor. Bu yüzden oto güvenlik sistemleri için olduğu kadar, robot gözü, askeri kullanım veya hareketli üretim bantları için de uygun.

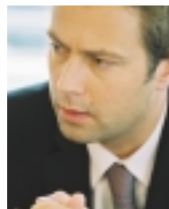
sorun Siegen'de çözüldü. Profesör Schwarte, Optoelektronik ve Photonik alanlarında 20 yılı aşkın araştırmadan sonra bir çıkış açtı. Bilim adamı, mekansal bilgileri gerçek zamanlı tespit edebilen eksiksiz bir 3D görüntü algılayıcıyı tek bir chip'e yerleştirmeyi başararak tüm bilim dünyasını hayretler içinde bıraktı. Schwarte'nin Photomischdetektor (PMD) adını verdiği 3D algılayıcı, komple bir optik radar alıcısı. Bu algılayıcıyı, aynı tipten binlerce mini alıcıyla birleştirerek dijital fotoğraf makinelerindeki CCD algılayıcıları anımsatan bir matris oluşturacak şekilde genişletmek de mümkün. PMD, nesneyi bir ışın ile yoklayan tarayıcı bir mekanik yapı gerektiren klasik çözümlerden neredeyse bir milyon kat daha küçük. Aygıtın fiyatı ve masrafları da aynı buna denk düşecek şekilde indirgenmiş: PMD'li bir 3D kamera on binlerce Euro değil, yalnızca yaklaşık 100 Euro tutacak. Endüstrinin bu anahar teknolojiye duyduğu ilgi muazzam boyutlarda. Bilimsel ilerlemelerin gündelik hayata aktarılması çabaları son sürat sürüyor. Siegen Üniversitesi'ne bağlı bir kuruluş olan S-TEC daha şimdiden çeşitli uygulama alanları için örnekler imal ediyor. Audi ile ortak girişim olarak başka bir firma daha kurulmuş bulunuyor: PMDTechnologies. Ingolstadt'taki Audi'de "gören otomobiller" in prototipleri şimdiden yolları aşındırıyor.

Becerikli robotlar için görme yardımı

PMD teknolojisi, otomobilde çarpışma öncesi algılayıcı, şerit değiştirme asistanı, park etme yardımı veya "zeki" bir hava yastığı için kullanılabilir (164'teki kutuya bakınız). PMD'ye robotların çevrelerini üç boyutlu algılamala-

» Üç boyutlu bilgiler elde edebilmek için bin piksel bize yetiyor. «

Dr. Bernd Buxbaum, PMDTechnologies

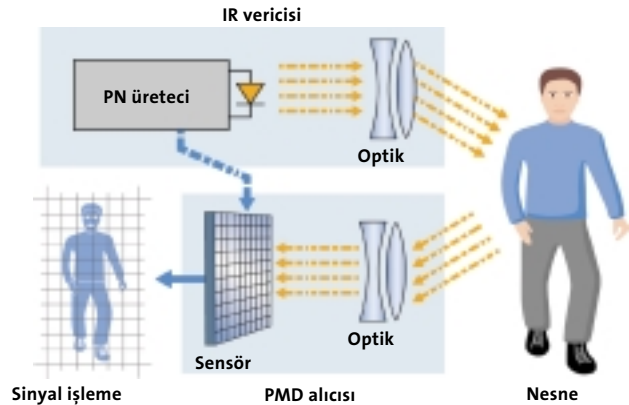
3D GÖRME ŞÖYLE İŞLİYOR

» Yarasa ilkesi: Alan derinliği için algılayıcılar

Photomischdetektor (PMD) üç boyutlu görüntüler için üretilmiş bir algılayıcı. Yöntem, bir nesneye uzaklığını, gönderdiği ultrasonik sinyallerin yansımalarıyla tespit eden yarasanın yön tayin sistemine benziyor.

İLKE: PMD chip'i yarasalarınkinden farklı olarak, sesle değil ışık içtepileriyle çalışıyor. Bir vericiden gönderilen modüle edilmiş ışık sinyali, sözcüğü görünmez kızılötesi ışık, ölçülecek sahneyi aydınlatıyor. Nesneden (grafikte bir yayadan) yansıyan ışık, PMD algılayıcısındaki piksel elemanlarına isabet ediyor. Algılayıcı modülasyon kaynağına bağlı olduğu için yansımaları çıkış sinyalleri ile karşılaştırabiliyor. Yansıyan ışığın gidiş süresi yoluyla, nesnenin uzaklığı piksel piksel ortaya çıkıyor.

TEKNİK: Bir PN (Pseudo Noise) üretici, örneğin kızılötesi LED gibi bir bağlı ışık kaynağının yoğunluğunu modüle eden rastlantısal bir veri kodu üretiyor. Alıcı, nesneden yansıyan ışık dalgalarının faz durumunu belirliyor. Bu sinyallerin referans ile karşılaştırılması PMD'nin bir pikseli çarpması ve bunu takip eden entegrasyon ile gerçekleşiyor.

rına yardım edecek bir elektronik göz olarak da şans tanınmıyor. Böylelikle robot kollar nesneleri zor durumlarda bile güvenli biçimde tutabilecek.

Üretim bandındaki imalat ve kontrol süreçleri daha fazla otomatize edilebilecek. Evde toz süpüren robot fikri bile elektronik göz sayesinde yeniden canlanmış. "Evrimin yarattığını taklit etmek isteyenler 3D tanımayı görmezden gelemmez," diyor Schwarte. Mekansal olarak gören bir robot bir anahtarı tutup bununla kapı açabiliyor. Tıp sektörü, minyatürleştirilmiş 3D sistemleri için dev bir pazar olarak görülüyor. Bu alanda ameliyatlarda robotların kullanımının yanı sıra yeni teşhis yöntemleri de düşünülüyor. Böylece yakında endoskopide midenin gerçek zamanlı 3D kayıtları elde edilebilecek. Bilgisayarlı tomografide zamansal değişikliklerin kapsanmasıyla yeni olanaklar açılacak. PMD'yi geliştirenler için yüksek çözünürlüklü net görüntü üretmek ön planda değil. Bunun yerine, her bir piksel için nesneye uzaklık milimetre kesinliğinde belirleniyor, bundan da izlenen nesnenin biçimi ortaya çıkarılır.

SÜRÜCÜNÜN YENİ GÖZLERİ**»İçerisi ve dışarısı için algılayıcılar: Otomobiller görmeyi öğreniyor**

3D algılayıcıların kullanımı söz konusu olduğunda, başı çekenler otomobil üreticileri.

Henüz sadece prototipler mevcut, ama Audi'de görüntü algılayıcılı ilk modellerin 2005 yılında piyasaya sürüleceği konusunda iyimserlik hakim.

ÇARPİŞMA ÖNCESİ: 3D kamera önden ya da arkadan çarpmalar gibi potansiyel tehlike durumlarını zamanında saptayıp derhal imdat frenini çekiyor. Yola koşan bir çocuğun bile farkına varılabiliyor. Algılayıcı, hareketleri de kaydettiği için, yeterince fren mesafesi yoksa çarpışmayı önleyici bir manevra da yapabiliyor.

ŞERİT DEĞİŞTİRME ASİSTANI: Kör nokta otomatikman gözetleniyor. Sürücü sol-lama sırasında tedbirsiz davranırsa ya

da iki vasıta aynı anda orta şeride geçmek isterse, bu durum kenardaki algılayıcılar tarafından saptanıyor ve dış ayranın yanındaki bir lamba sürücüyü uyarıyor. Kontrol dışı ya da tehlikeli şerit değişimlerinde, joystick'lerde olduğu gibi force-feedback ile titreyen direksiyon sürücüyü tehlikeden haberdar ediyor.

ZEKİ HAVA YASTIĞI: Otomobillerdeki hava yastıkları yalnızca içindekiler yerlerinde doğru oturuyorlarsa kurtarma görevini yerine getiriyor. Sürücünün yanında oturan yolcunun, örneğin ayakkabılarını bağlamak ya da bir şey aramak için o anda öne doğru eğildiğini varsayalım; bu durum iç mekanı gözetleyen PMD tarafından yıldıırım hızıyla teşhis ediliyor. Yolcunun başından ağır yaralanmasını engellemek için ön hava yastığı açılıyor ancak tümüyle şişirilmiyor. Çarpışma öncesi algılayıcısıyla bağlantılı olarak, hava yastıkları milisaniyelerle ifade edilen bir süre kadar erken etkinleştirilebiliyor.

OTOPİLOT: Hayaller daha da ileri geleceğe uzanıyor. Şehirdeki dur kalk trafiğinde ya da yol tıkanıklığında araçlar günün birinde kendiliğinden gaz verecek ve fren yapacaklar. Entegre edilmiş algılayıcılar trafik işaretlerini teşhis edecek ve belki de bunlara tepki gösterecek. Bir düğmeye basıldığında kendiliğinden bir park boşluğuna manevra yapan otomobiller çok pratik olabilir.

TEST ARACI: Işık darbeleri gönderen ve yansımalarını yakalayan PMD otomobilin tavanında yer alıyor.

UYARI ÜÇGENİ: Kırmızı ışık tehlike olduğunu bildiriyor, sensör, kör noktada başka bir aracı tespit etmiş durumda.

ÇEVRESEL BAKIŞ

Elektronik çevresel bakış: 3D sensörler, engellere karşı uyarıyor ve kör noktayı gözetliyorlar.

Arkayı görüş

Yandan ön çarpışma

Önden ön çarpışma

ÖRNEK DOĞADAN: Yarasa uzaklıkları ses dalgalarının yansımasıyla algılıyor.

yor. Gerçek zamanlı kapsama sayesinde nesnenin hareketi de tespit edilebiliyor. "Daha iyi bir resim oluşturmak için bilgiye ihtiyacımız yok; aksine, çevre hakkında üç boyutlu bilgiler edinmek için birkaç bin piksel işimizi görüyor," açıklamasında bulunuyor PMDTechnologies ve S-TEC teknoloji yöneticisi Dr. Bernd Buxbaum. Oysa bu basitlik, bir başka amaç için uygun değil: Askeri yetkililer aydınlatma amaçlı yüksek çözünürlüklü 3D kayıtlarla yakından ilgileniyor. Yeni chip ile üç boyutlu görüntü elde etme bizim "stereo görme"mizden ziyade yarasanın sesle yön bulmasına benziyor.

İnsan gözünün ağtabakası üzerine yansıyan optik görüntü iki boyutludur ve mekanın derinliği hakkında hiçbir bilgi içermez. Beyin, derinliği, her iki gözün bilgilerinden yola çıkarak hesaplar. İlke itibarıyla göz açıları ile her iki resmin üst üste gelmesi sağlanır, sonra aç ve göz mesafesi üzerinden uzaklık ortaya çıkarılır. "Ama evrim mekansal görme için başka bir yöntem daha ortaya çıkarmış," diye-

rek PMD'nin açıklanmasına yarasa örneğini veriyor profesör Schwarte. Hayvan ultrasonik ses dalgaları yolluyor ve yankı süresi üzerinden nesnelerle arasındaki uzaklığı teşhis ediyor. Ses yerine ışıkla yer tayinine doğada rastlanmıyor. Sesten yaklaşık olarak bir milyon kez daha hızlı yayılan ışık içtepillerinden yararlanan bilim adamları ise artık bunu başarmış bulunuyorlar. Ölçüm tekniğinde kısa zaman dilimleriyle çalışmak yabana atılacak bir iş değil. Gerçi Profesör Schwarte PMD'nin işleyiş tarzını "şaşırtıcı derecede basit" olarak niteliyor, ama yöntem hüner gerektiriyor. Nesneden yansıyan sinyalleri değerlendiren görüntü algılayıcının önemi büyük. PMD yalnızca görüntüyü kaydeden bir algılayıcı olmakla kalmayıp aynı zamanda görüntüyü referans sinyali ile de karşılaştırıyor (☞ 163'teki kutuya bakınız). Kesin ölçümlere giden yolda ilk adımın ölçüm kanalı ile referans kanalının bir araya getirilmesi olduğu biliniyordu: Bu işi yapan diyotlar aynı güçlendirici girişine yerleştiriliyor ve dönüşümlü olarak çalıştırılıyordu. PMD ile geliştiriciler bir adım daha ileri gitmiş ve birçok hata kaynağını devre dışı bırakmış bulunuyor. Her bir piksel için iki fotodiyot yerine, yeni algılayıcı artık yalnızca her iki çıkışı sırayla etkinleştirilen ve okunan tek bir fotodiyota sahip.

Yani PMD alıcısında bulunan algılayıcı hem nesne tarafından yansıtılan ışığı, hem de görüntüyü aydınlatan düzensiz parlamaların kodunu elde ediyor. Işığın katettiği yolun uzunluğuna bağımlı olarak değişen zaman farkı dışında, her iki sinyal de birbirinin aynı. Aralarındaki fark bir pikselin uzaklığı hakkında istenen bilgileri sunuyor.

Karanlıkta bir kilometrelik görüş mesafesi

"Bu sistem karanlıkta ve güçlü güneş ışımasında bile işliyor," diye güvence veriyor Profesör Schwarte. Arkaplan ışıktan etkilenmediği için büyük uzaklıklardaki nesneler de yüksek doğruluk payıyla belirlenebiliyor. Profesör Schwarte, PMD'nin ilk versiyonunda yaklaşık 30 metre civarında olan menzili geliştirmek için keşfini modifiye etmiş. Optik bir görüntüyü doğrudan algılayıcıya iletmek yerine, bu görüntünün bir katot tarafından güçlendirilmiş elektronik kopyasını ileterek sinyalleri güçlendiriyor. Böylece artık bir kilometre uzaklıktan bile mesafeleri milimetrenin onda biri hassaslığında ayırt etmek mümkün. Bu da Schwarte'nin gelecekteki uygulamalar için tahmin yürütmesini sağlıyor: "Bununla helikopterleri otomatik olarak indirebilir ya da bir uçağın pilotuna iniş pistinin 3D görünümünü gösterebiliriz." ■

MF / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

LİNKLER

www.zess.uni-siegen.de
www.nv.et-inf.uni-siegen.de/inv/inv.html
www.pmdtec.com
www.deutscher-zukunftspreis.de

GSM sinyallerinin ulaşamadığı noktalarda da telefonla konuşmak mümkün. Bir zamanlar Iridium firmasının pahalı hayali gözüyle bakılan teknoloji, gittikçe yaygınlaşıyor

İletişim ihtiyacına yörüngeden çözüm

Uydu telefonları emrinizde

90'lı yıllarda Iridium isimli bir firma, cep telefonlarının çalışmadığı şehir dışı bölgelerde, dağlarda, ormanlık alanlarda veya denizlerde telefonla konuşmayı mümkün kılacak bir uydu sistemi kurmak için, milyonlarca telefon abonesi ve milyarlarca dolar kar beklentisi ile dünyanın yedi yüz kilometre üstüne altmış dört tane alçak seviye yörünge uydusu yerleştirdikten birkaç sene sonra, tüm planlarının aslında büyük bir hayal olduğunu fark etti. İnsanların bond çantalar boyutundaki ikişer bin dolarlık "cep" telefonları ile "özgürce" konuşup bunun karşılığında her ay yüzlerce, hatta bazen binlerce dolar konuşma ücreti ödemeyi çok cazip bulmadığı anlaşıldığında Iridium da büyük bir hayal kırıklığı ile iflas etti. Ancak, dünyanın yedi yüz kilometre tepesinde başıboş dolanıp duran altmış dört adet uydunun akıbetinin ne olacağı tartışılırken girişimci bir firma, uydu üzerinden ucuz telefon hizmetleri vaadiyle, bankaların eline düşmüş Iridium sistemini satın aldı ve uydu telefonlarının kaderi değişti.

İkinci Irak savaşı sırasında, Amerikan piyade birliklerine atışlanmış gazetecilerin çatışmaların içinden patlayan

tankların, havaya uçan barikatların, ateş eden Irak'lı askerlerin görüntülerini gönderebilmeleri de Iridium gibi uydu telefonu hizmeti veren operatörler sayesinde mümkün olabildi. Ancak uydu telefonları, bu teknolojinin geniş kitlelerce ilgi odağı olmasını sağlayan Irak savaşından önce de, sonra da dünya üzerinde gittikçe yaygınlaşan bir iletişim biçimi halini alıyordu. Haftalarca açık denizlere açılan denizcilerin; şehir dışında, dağ başında büyük şantiyelerde çalışmak ve uzun süre bu mekanlarda barınmak zorunda olan mühendislerin;

UYDU NETWORKÜ: Dünya yörüngesinde 64 tane uydu Iridium telefon ağını oluşturuyor.

sık sık uçakla seyahat eden, zamanı para olan ve ihtiyacı olduğu anda GSM sinyali bulamayan iş adamlarının gözdesi haline gelen uydu telefonları için hizmet veren operatörlerin sayısı artarken, hizmetin kullanıcıya maliyeti de hızla düşmeye başladı.

Dünyanın yörüngesi uydu kaynıyor

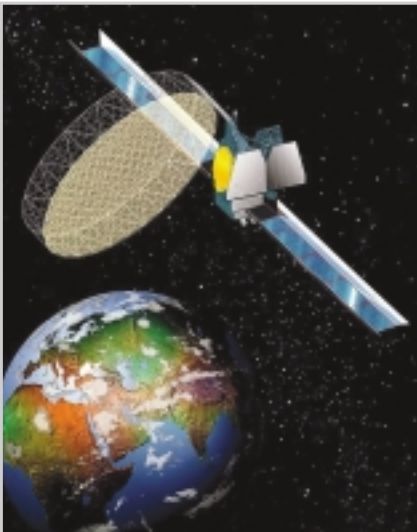
Bugün dünya üzerindeki her noktada hizmet verme iddiasında bulunan dört uydu operatörü, iddiaları şimdilik biraz abartmış gibi görünse de, uydularının sinyallerinin ulaşabildiği her noktada kullanıcılarına hizmet götürebiliyorlar. Operatörleri uydularının yüksekliklerine göre üç gruba ayırmak mümkün: Yüksek yörünge uydularından hizmet verenler, orta seviye yörünge uyduları kullananlar ve alçak yörünge uyduları işleten operatörler. Yüksek yörünge uydularını kullanan operatörler, örneğin ülkemizde de hizmet veren Thuraya, 36.000 kilometre yüksekliğe yerleştirdikleri tek bir ağır uydula bile dünyanın yarısına sinyal gönderip geniş bir alana erişimi garantilemeyi hedeflerken, 700 kilometre yüksekliğinde gezinen ve her birinin iz düşümü daha kü-

Uydu Telefonları

çok bir alanı kapsayan alçak yörünge uydularını kullanan operatörler ise yüzüne yakın onlarca minik uydu sayesinde, daha küçük telefonlarla bile uydu ağına erişimi ve kullanım rahatlığı sağlamayı amaçlıyorlar. 10.000 kilometre yüksekliğinde orta seviye yörüngede dolanan uydular ise, yüksek ve alçak yörüngelerin avantajlarına optimal seviyede ulaşma amacını taşıyan operatörlerin tercihi oluyor.

Uydudan uyduya gezen sinyaller ses ve veri taşıyor

Uydu telefonlarının çalışma sistemi ise, telefonun uyduya doğrudan ulaşması nedeniyle GSM şebekelerindekinden farklılaşıyor. Bir uydu telefonu kullanıcısı arama yaptığı anda, sinyali alan uydu eğer yüksek yörünge uydusuysa, sinyali direkt şebekenin yerdeki ağ geçidine gönderip, oradan da aranan kişiye ulaşmasını sağlıyor. Ancak kullanılan şebeke alçak yörünge uydularından oluşuyorsa, sinyali alan uydu önce o anda yer istasyonunun üzerinden geçmekte olan uydula bağlantı kurmaya çalışıyor ki, bu sırada sinyal 64 uydu arasında birden fazla uydu üzerinden geçerek hedefine ulaşmak zorunda kalıyor. Yerdeki ağ geçidine ulaşan sinyal ise, aranan kişinin telefonunu çaldırarak şekilde telefon şebekesine yönlendiriliyor. Aynı şekilde bir uydu telefonu arandığında da işlem ters şekilde işliyor. Eğer bir uydu telefonundan başka bir uydu telefonu aranıyorsa, sinyal dünya üzerinde fazla dolaşmadan, direkt uydular üzerinde

DÜNYA MANZARASI: Dünya'yı en güzel gören yerler iletişim uydularıyla kaplı.

YÜKSEK YÖRÜNGE UYDUSU: Yüksek yörüngede bulunan Thuraya uydusu Avrupa, Asya ve Afrika'nın büyük bölümünü kapsama alanına alıyor.

arayandan aranana yönlendiriliyor. Elbette alçak yörünge uydularında bu işlem için sinyalin bir çok uydu üzerinde sekmesi gerekebiliyor. Özellikle Irak savaşına katılmış ve alçak yörünge uydularını kullanan kimi gazetecilerin, iki üç dakikalık bir uydu görüşmesi için dört beş kez arama yapmak zorunda kaldıklarını belirtmeleri alçak yörünge uyduları hakkında soru işaretleri doğururken, bazı gazetecilerinse sistemden memnun kaldıklarını özellikle belirttikleri de unutulmamalı. Yine de uydu telefonları üzerinden ses iletişiminin henüz mükemmeliyeti yakalayamadığı ve uydular üzerinden konuşmaların parazitli ve zor olduğu ama mesela denizin ortasında internete erişmek ve veri aktarımı yapmak için uyduların ideal bir çözüm olduğu, kullanıcıların ortak görüşü olarak ağırlık kazanıyor. Ayrıca pek çok uydu telefonunun GPS özelliği bulunduğunu ve medeniyetten uzakta, doğanın zor şartları altında mahsur kalan birinin, bulunmak veya yönünü bulmak için telefonuna güvenebileceğini de göz ardı etmemek gerekiyor. Peki tüm bu teknolojik nimetlerin fiyatı nedir?

Yörüngeden konuşmak çok da pahalı değil

Uydu telefonlarına sahip olmanın bedeli iflas etmeden önceki Iridium firmasının sunduğu fiyatlar kadar yüksek olmasa da, hala ortalama bir kullanıcının GSM şebekesini terk etmesini sağlayacak kadar düşük değil. Ama fiyatların, işleri gereği uydu telefonu kullanmak zorunda olan insanların kabul edebileceği seviyelere düştüğünü de kabul etmek lazım. Ülkemizde faaliyet gösteren Thuraya sistemi için, yaklaşık 650 dolara hem GSM hem de uydu üzerinden çalışabilen bir telefon edinmek mümkün. Dünya çapında uydu telefonlarının

fiyatları ise 500 ile 1000 dolar arasında değişiyor. Arama ücretleri şebekeden şebekeye farklılık göstermekle beraber, tüm uydu operatörlerinin fiyatları birbirine yakın sayılabilir. Türkiye'de Thuraya'nın tarifesine göre Thuraya sistemi içinde yapılacak görüşmelerin dakikası 0.50 dolar iken, diğer şebekelerle yapılacak görüşmeler aranan yere göre dakikası 0.68 dolar ile 1.5 dolar arasında değişiklik göstermekte. Bir karşılaştırma imkanı sunması bakımından, sabit telefondan 4.kademe (en uzak) bir ülkeyi aramanın dakikasının 3 milyon lira olduğunu da hatırlatalım. Yani kimi şartlarda, uluslararası görüşme yapmak uydu telefonları sayesinde daha ucuza gelebiliyor ve bu avantajları yakın gelecekte uydu telefonlarının sıradan telefon kullanıcıları arasında da yaygınlaşması için umut veriyor. ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

ÇEŞİT ÇEŞİT: Yaygınlaşan uydu telefonları değişik markalar altındaki farklı çeşitleriyle kullanıcıya sunuluyor.

BİLGİ İÇİN

<http://www.thuraya.com.tr>
<http://www.globalstar.com>
<http://www.iridium.com>
<http://www.ico.com>
<http://www.inmarsat.org>

İÇİNDEKİLER

169	Ayın Hatası: RAID denetleyicisi çalışmıyor
169	Okuyucu İpuccu: İstenmeyen eklentiler
170	Gizli Windows Araçları Setup CD'sindeki hazineler
186	Windows XP İpuçları Özel bir XP için...
190	Adım Adım Tam Sürümler Kurulum ve kullanım
198	Tips&Tricks: Windows, uygulamalar...

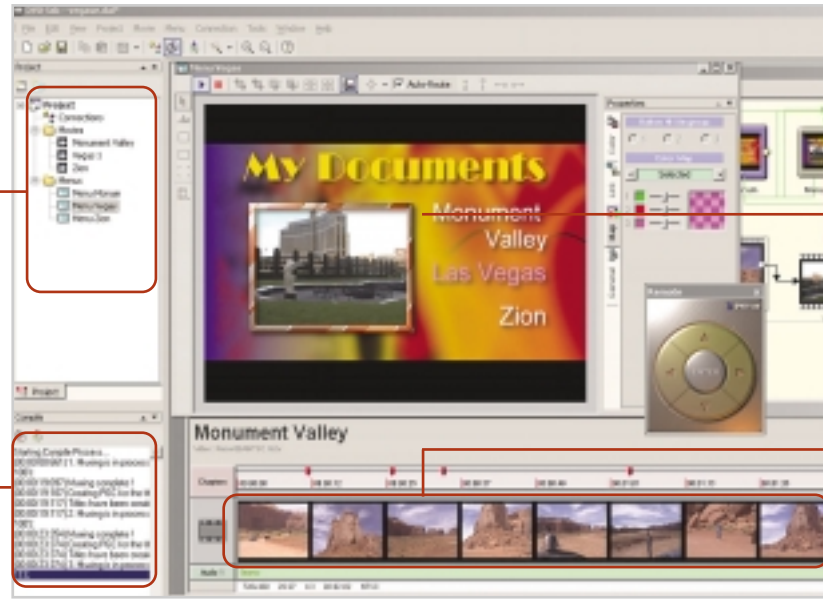
Yeni düzenleme programı DVD-Lab

Mükemmel DVD derleme aracı

Sunduğu fonksiyon çeşitliliği ile profesyonel düzenleme araçlarından geri kalmayan DVD-lab'ı rakiplerinden ayıran en büyük özelliği düşük fiyatı.

PROJE PENCERESİ:
Oluşturulan menülere ve Film Container'larına buradan göz atabilirsiniz.

ASSETS:
Projeye ait tüm film sahnelerini ve ses izlerini buraya yerleştirin.

MENÜ: Menülerin düğme ve resimlerini burada monte edin.

ÖNİZLEME:
Film sahnelerini bu pencereden kontrol edebilirsiniz.

■ Mediachance (www.mediachance.com) tarafından geliştirilen DVD-lab, rakibi olan birçok DVD düzenleme yazılımı arasından sıyrılmayı başarıyor. Şimdiye kadar yayınlanan çözümlerin birçoğunun kullanımı zor, performansları beklenileni vermekten uzak veya fiyatları gerçekten çok yüksekti. DVD-lab tüm bu sorunları ortadan kaldırıyor.

Araç, çok iyi tasarlanmış bir kullanıcı arayüzüne sahip ve Apple'ın 2001 sonunda satın aldığı profesyonel düzenleme programı DVD Maestro'ya benziyor. DVD-lab, program üzerindeki kontrolün kaybolmaması için açılan her bir pencerede açıklamalar sunuyor. Ayrıca program ile çalışmayı kolaylaştırmak için birçok ayrıntı düşünülmüş. Entegre olarak sunulan dosya tarayıcısı ile uygun nesne menülerini kullanarak nesne yönelimli çalışmak mümkün hale getirilmiş. Sözkonusu nesne menüleri yardımıyla bir çok işlemi "sürükle ve bırak" yöntemiyle ye-

rine getirmek veya menü düğmelerini kop-yalamak ve bunların büyüklüklerini piksel cinsinden belirlemek de mümkün. DVD-lab, AC3 ve DTS dosyalarını alabiliyor ve MPEG dosyalarındaki video ve ses izlerini ayırabiliyor. Program, fonksiyonlarının yeterli olmadığı noktada ise ses dosyalarının transcoding'i için BeSweet veya AC3 kodlaması için Steinberg'in Nuendo'su gibi harici yazılımlarla da çalışabiliyor. DVD-Lab, bu sayede profesyonel kullanıcılara bir adım daha yaklaşıyor. Ancak her şeye rağmen film başına çok sayıda ses izi ve alt yazı kullanılmasına imkan tanınmıyor. Bu eksiklik programın ilerleyen sürümlerinde giderilebilir. Ayrıca DVD-lab'ın şu ana kadar sadece İngilizce versiyonu bulunuyor. Programın tüm fonksiyonlarını 30 gün süreli shareware versiyonunda test edebilirsiniz. Bu süre çok sayıda DVD hazırlamak için yeterli. Mediachance deneme süresi sonunda kullanıma devam edebilmek için 80 Euro'luk bir kayıt ücreti talep ediyor. Sunduğu fonksiyonlara göre oldukça hesaplı olan DVD-lab'ın kullanımı ile ilgili ipuçlarına www.mmbforums.com adresinden ulaşabilirsiniz.

DVD-lab'ın 30 günlük deneme sürümünü internet sitesinden hemen yükleyebilirsiniz:
www.mediachance.com

Aydın hatası

RAID denetleyicisi çalışmıyor

Bir donanım hatası sinirinizi mi bozdu, hemen bize iletin: **CHIP Yazı İşleri, Donanım Hatası** başlığı ile Gayrettepe mah. Vefa Bayırı sok. Gayrettepe İş Merkezi B Blok No:6 34349 Gayrettepe/İst. veya ktuztas@chip.com.tr adresine sorularınızı gönderin.

PROBLEM: Okuyucumuzun Pentium 4 bilgisayarının Windows XP kurulumu yüzlerce shareware test programından yorgun düşmüş ve artık işletim sisteminin yeniden kurulması ihtiyacı baş göstermiş. Ancak bu konuda pek şanslı olmayan kullanıcı, Onboard RAID denetleyicisinin sürücülerini yüklemeye kalktığı anda, XP kurulumunun, açılış sürücüsüne ulaşamadığına dair hata mesajı ile yarıda kesilmesine engel olamamış.

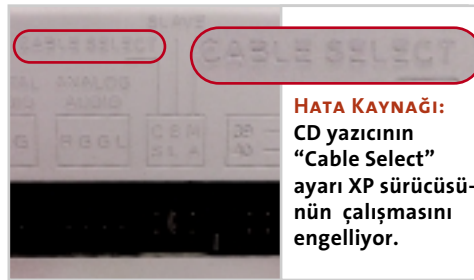
HATA TESPİTİ: Kontrole en basit yolu deneyerek başladık. Bunun için bilgisayarı test merkezimize aldık ve Highpoint RAID denetleyicisinin en yeni sürücülerini internetten indirerek bir diske kaydettik. Kurulum sırasında bu sürücüler yüklemek istediğimizde biz de okurumuzun yaşadığı sorun ile karşılaştık. Windows 2000 kurma denemesi de, sistemi bir başlangıç disketi ile açtıktan sonra Windows XP kurulumunu manuel olarak çalıştırma denemesi ile aynı sonucu verdi (Takas dosyası oluşturulamadı).

RAID bağlantısı yerine Intel chipsetinin IDE denetleyicisine tek bir sabit disk bağlamamız bile kurulum aşamasında bir sonraki adıma geçmemizi sağlamadı. Ancak buna rağmen Win-

dows 98 herhangi bir sorun ile karşılaşmadan rahatlıkla kurulabiliyordu.

Son olarak bilgisayarın tüm parçalarını teker teker çıkardık ve "Slave" olarak ayarlanmış DVD sürücü ile aynı IDE kablosu üzerinde bulunan CD yazıcının "Cable Select" jumper'ının seçili olduğunu tespit ettik.

ÇÖZÜM: Gerek anakart BIOS'u, gerekse DOS ve eski Windows sürümleri bu hatalı konfigürasyonda çalışabiliyor. Ancak XP kurulum CD'sindeki Intel IDE sürücüsü çalışmayı reddediyor. CD yazıcının jumper'ını "Master" konumuna getirerek hem XP kurulumunun başarıyla tamamlanması, hem de sistemin sorunsuz bir şekilde çalışması sağlanabilir.

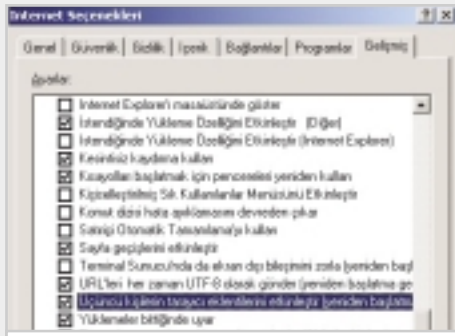

HATA KAYNAĞI: CD yazıcının "Cable Select" ayarı XP sürücüsünün çalışmasını engelliyor.

OKUYU İPUCU

İstenmeyen Internet Explorer eklentileri

■ Web'de gezinirken istenmeyen durumlarla karşılaşılabilir. Internet Explorer'da www.cybersearch.com sayfasına ait bir çubuk ortaya çıktığında ve bunu kapatmayı başaramadığınız zaman benzer bir durumla karşılaştığımı

KORUMA: Tarayıcı yardımcı nesnelerinin yüklenmemesi için bu seçeneği devre dışı bırakın.

fark ettim. Ayrıca açılış sayfası olarak da devamlı Cybersearch web sayfası ekranı geliyor-du.

Ancak çözümü bulmam biraz zaman aldı. Araçlar / Internet Seçenekleri penceresinde Geişmiş kartındaki listede bulunan Üçüncü kişilerin tarayıcı eklentilerini etkinleştir seçeneğindeki işareti kaldırdım ve araç çubuğu kayboldu. Geri kalan kısmı için de Kayıt Defteri'ni gözden geçirdim. Windows, tarayıcı yardımcı nesnelerinin listesini sınıf tanımlarını kullanarak HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\Browser Helper Objects anahtarı altında saklıyor. İlk olarak anahtarı başka bir dosya içine kaydedin, sonra her bir anahtarı sırayla, tek tek silin. Son olarak tarayıcı eklentilerini etkinleştirdiğiniz zaman arama çubuğu ekrana gelmiyorsa doğru anahtarı sildiniz demektir.

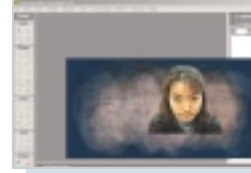
Serenay Yücel

SÜRPRİZ YUMURTA

► Fireworks MX sürprizi

Sürpriz yumurtaların en sık karşılaşılanı, yazılım geliştiricilerin isimlerinin

listelenmesi veya resimlerin olduğu gibi veya değiştirilerek ekrana getirilmesidir. İşte Fireworks

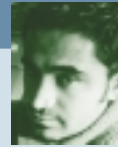

MX'deki benzer bir sürpriz yumurtayı ekrana getirmek için Help / About komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencerede Development Team yazısı belirmediği zaman [Ctrl]+[Alt] tuşları basılı haldeyken farenin sol tuşunu kullanarak üzerine tıklayın. Bu sürpriz yumurta için Kadir Çelen'e teşekkürler...

SİZ DE KATILIN

► Siz de komik bir hata, sürpriz yumurta (easter egg) ya da kullanışlı bir ipucu bulduysanız, ekran görüntüsü (screenshot) ile birlikte ktuztas@chip.com.tr adresine gönderin. Yayınlanan her sürpriz yumurta ya da ipucu için 10 milyon TL kazanabilirsiniz.

EDİTÖRLERİN FAVORİ PROGRAMLARI

Gökhan Koç,
Görsel Yönetmen

ACDSee

Grafikerler bilirler, görsel tasarımın en zahmetli kısımlarından birisi çok sayıda resim arasında seçim yapmaktır. Bunun için Mac'te onlarca resmi açıp içlerinden en iyisini seçmeniz, şayet dosya boyutu yüksek resimlerle çalışıyorsanız bazen dakikalarca resimlerin açılmasını beklemeniz gerekir. Oysa bir PC kullanıcısı için bu çok kolay, zira ACDSee adlı kullanışlı program tüm bu sorunları ortadan kaldırıyor. ACDSee sayesinde tüm resimleri bir pencerede görebiliyor, için o en zor kısmını bazen kolayca atlatıveriyorsunuz. Çok sayıda resim dosyasının ismini ve formatını bir çırpıda değiştirmek, dosyaları yatay veya dikey ekseninde çevirmek elinizde. Dahası, dosyaları RGB'den CMYK'ya dönüştürmek için tek tek açmanız da gerekmiyor. ACDSee'nin son sürümlerini e-CHIP'te Basic Kit bölümünde bulabilirsiniz. Fiyatı: 50 dolar

XP'nin gizli araçlarının kullanılması

Windows'un gizli hazineleri

Windows dünyası o kadar büyüktür ki, profesyonel kullanıcılar dahi Microsoft'un işletim sisteminin her köşesini ve bucağını bildiklerini iddia edemezler.

Ancak bilinmeyen yerlerde birçok kaliteli araç kullanıma hazır beklemektedir. Rehberimiz, size bu gizli hazinelerin yerlerini gösteriyor.

1.

Saklı hata tespit uzmanları

Windows, otomatik yükleme sırasında kurulum CD'sinde bulunan programların hepsini dikkate almaz ve bunun sonucunda ilginç yardımcı araçlardan birkaçı CD'de unutulur.

■ XP kurulum CD'sinin sihirli klasörü Windows Support Tools (Destek Araçları) ismini taşımaktadır. Microsoft, söz konusu küçük programları, hata tespitinde ve bilgisayar sorunlarının çözülmesinde yardımcı olmak üzere, teknik destek bölümündeki teknikerler ve tecrübeli kullanıcılar için geliştirmiştir. Destek araçlarının büyük kısmı ağ hata tespiti ile ilgilidir.

Destek araçları:

Değerli mücevherlerin keşfi

Windows XP işletim sisteminin bulunduğu kurulum CD'sini sürücüyeye yerleştirin. Windows XP sizi otomatik olarak karşılayacak ve ne yapmak istediğinizi soracaktır. Buradan *Ek görevleri uygula* seçeneğine tıklayın ve takip eden menüdeki *CD'ye Gözet* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda ekrana gelen gezgin penceresinde *Support* klasörünü açmak için farenin sol tuşuyla iki kez tıklamanız yeterli olacaktır. Bu klasör içerisinde yardımcı programlar, kurulum dosyaları, README dosyası ve HTML biçiminde küçük bir dokümantasyon bulunur.

Aslında bu dokümantasyon pek yeterli değil; sadece kurulum sırasında yardımcı olabiliyor ve XP araçları ile çalışma konusunda bir fayda sağlamıyor. Her bir araç hakkında ayrıntılı bilgi edinebilmek için, eğer yüklü ise Windows'un yardım fonksiyonundan yararlanabilirsiniz.

Yardımcıların çalıştırılması:

Araçların sisteme kurulması

Destek araçları rahat bir kurulum sürecine sahipler. Kurmak için tek yapmanız gereken SUPTOOLS.MSI dosyasına tıklamak. Ardından kurulum sihirbazı çalış-

sacak ve *Next* düğmesine tıklandığında lisans sözleşmesi ekrana gelecektir. Bu sözleşmeyi, *I agree* seçeneğine karşılık gelen yuvarlak diyalog alanını işaretleyerek kabul edin ve daha sonra *Next* düğmesine tıklayarak onaylayın. Kullanıcı ve gerekirse firma ismini (*Organization* alanını isterseniz boş da bırakabilirsiniz) girdikten sonra araçların kurulum türünü seçmelisiniz. Buradaki *Typical* seçeneğini işaretleyerek sadece en sık kullanılan araçlara ulaşabilirsiniz. Genellikle ev kullanıcıları için bu yeterlidir. Ancak bir ağ yöneticisi iseniz *Complete* kurulum türünü seçmelisiniz.

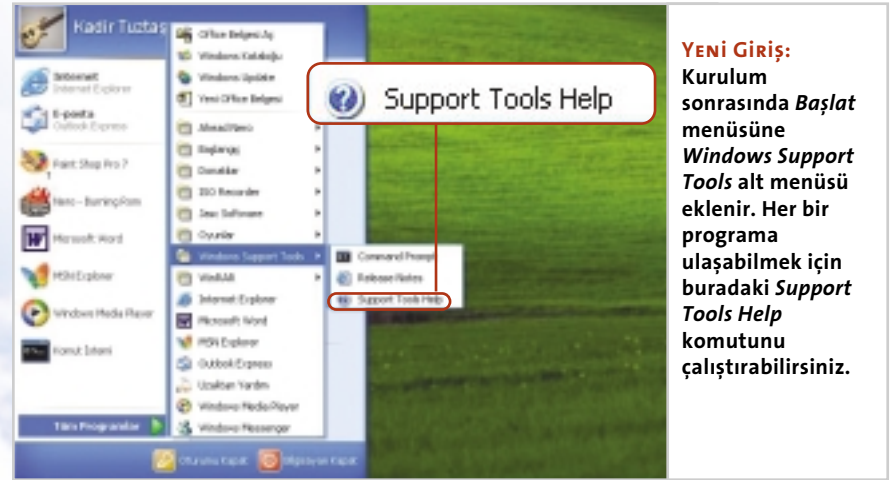
Daha sonra, yaptığınız seçimi onaylamak için *Next* düğmesine tıklayın. Kuru-

bildiren bir mesaj ekrana getirir ve kurulum programını buradaki *Finish* düğmesine tıklayarak kapatabilirsiniz. Pencerenin sol alt köşesinde bulunan *Başlat* düğmesine tıkladığınızda açılan *Tüm Programlar* menüsünün üzerinden, *Windows Support Tools* alt menüsüne ulaşabilir ve söz konusu araçları ileride buradan çalıştırabilirsiniz.

Ancak araçların hepsine bu menüden ulaşmak mümkün değil. Araçların sadece İngilizce açıklanması, ek olarak tüm ifadelerin ve komutların da İngilizce yazılmaları kullanımlarını birçok kişi için daha da zorlaştırıyor. Kısa metinlere ve birçok teknik terime rağmen Windows destek araçları ile çalışmak çok kolay değildir. Bu küçük programlar uzmanlara, örneğin ağ yöneticilerine yönelik geliştirilmişlerdir.

Dönüm noktası: Destek araçlarının komuta merkezi

Eğer daha önce anlatılan yolu kullanarak *Windows Support Tools* alt menüsü-

lum programı, araçların sabit disk üzerinde hangi klasöre kurulacaklarını *Destination Directory* başlığının altında gösterir. Standart olarak "C:\Program Files\Support Tools\" klasörü kullanılır.

Kurulum programı artık tüm araçları sabit diske yükleyecektir. Sihirbaz, kurulum işleminin başarı ile sonuçlandığını

ne ulaştıysanız, *Support Tools Help* komutunu çalıştırın. Bu, biraz önce kurulan programların komuta merkezi olarak görev yapan bir pencere açacaktır. Araçlar, alfabetik olarak düzenlenmiş bir şekilde listelenirler ve aynı zamanda buradan çalıştırılabilirler. Araçların kullanımı aslında Yardım ve Destek Merke-

Windows Araçları

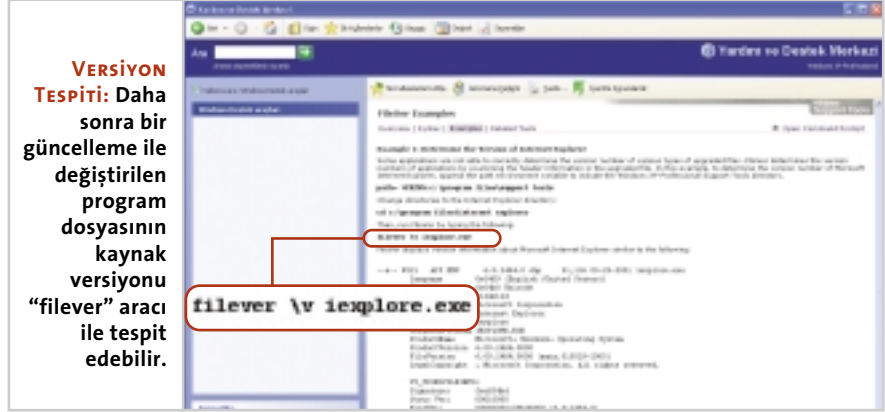
zi'nde gösterildiğinden biraz daha karmaşıktır. Ayrıca burada REPAD-MIN.EXE ve DCDIAG.EXE araçları hakkında da açıklama bulunabilmesine rağmen bu her iki program da Windows kurulum CD'sinde mevcut değildir. DCDIAG programını Microsoft'un web sayfasından temin edebilirsiniz.

Bu programlar ile ilgili açıklamalar aslında boştur, eğer haklarında bilgi almak istiyorsanız diğer üç araca ait açıklamaları da ayrı ayrı çağırmanız. API-MON.EXE, DSKPROBE.EXE ve WIN-DIFF.EXE araçlarının yardım dosyalarını doğrudan *Support Tools* klasöründe bulabilir ve bunları çalıştırmak için *Bilgisayarım* veya Windows Gezin penceresindeki simgelerine çift tıklayabilirsiniz. Yardım dosyalarını, üzerinde soru işareti bulunan dosya simgelerinden ayırt edebilirsiniz.

Ayrıca şu anda bilgisayarınızda kurulu bulunmasına rağmen Yardım ve Destek Merkezi'nde her hangi bir açıklaması bulunmayan çok sayıda araç mevcuttur ("Yayınlanmamış araçların açıklaması" kutusuna bakabilirsiniz).

Gizli yollar: Araçların DOS satırından çalıştırılması

Söz konusu araçlar hakkında bilgi edinmek için *Windows Support Tools* alt menüsündeki *Command Prompt* komutunu çalıştırın. DOS işletim sistemine ait bir komut satırı ekrana gelecektir. Şimdi bilgi edinmek istediğiniz aracın ismini, sonuna "/" ekleyerek girerseniz, örneğin "bindiff /?", yazmanız yeterli olacaktır. Bunun sonucunda aracın kullanım amacı hakkında açıklamalar ekrana gelecektir ve programı aynı şekilde, başka

parametreler kullanarak da çalıştırabilirsiniz.

! DİKKAT: Destek araçları, yanlış kullanım sonucunda işletim sistemine önemli zararlar verebilecek kadar kuvvetli programlardır. Bu programları denemeden önce, veri kaybını önlemek için sisteminizi mutlaka yedeklemelisiniz.

İz bırakmayan temizlik: İnatçı program kalıntılarının silinmesi

Windows Installer Clean Up Utility aracı bir hazinedir. Bu programın görevi; uygulamaların *Program Ekle/Kaldır* Windows iletişim penceresinden silinmeyen kalıntılarının kaldırılmasıdır.

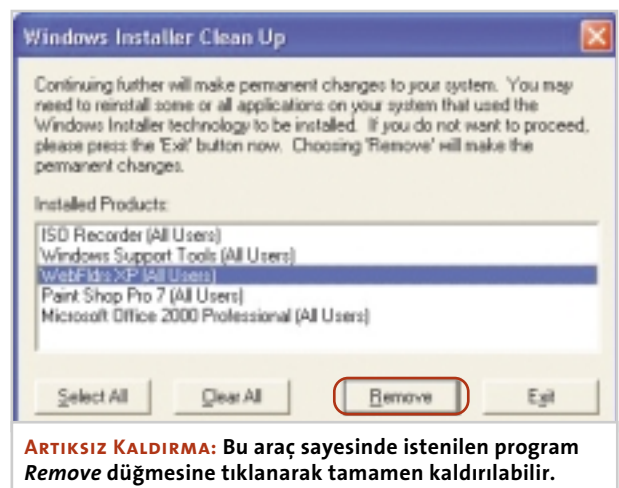
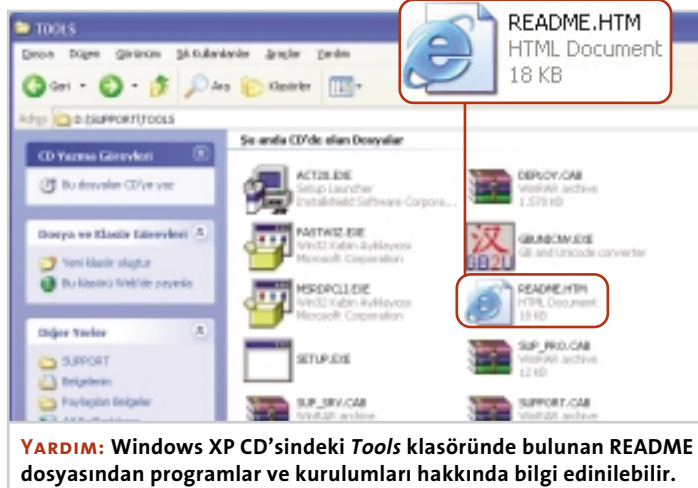
Bu araca Yardım ve Destek Merkezi penceresinden, sağ tarafta bulunan listedeki M harfinden MSICUU.EXE adı altında ulaşabilirsiniz. Üzerine tıklandığında bir açıklama ekrana gelir. Başlığın altındaki satırda; *Overview*, *Notes* veya *Related Tools* gibi yardım metni bölümlerinin sağ tarafında *Run Tool* seçeneği bulunur. Programı çalıştırmak için bu bağlantıya tıklamanız yeterli. Ekrana ge-

len *Windows Installer Clean Up* çalışma penceresindeki listeden, kaldırmak istediğiniz yazılımı seçin. Artık program bilgilerinin iz bırakmadan silinmesi için tek yapmanız gereken *Remove* düğmesine tıklamak. Programı kapatmak için *Exit* düğmesine tıklamalısınız.

Windows Support Tools yardımını kullanarak ayrıca Defrag veya Hardware Analyze gibi programları da çalıştırabilirsiniz. Eğer "Ayrıca Bkz." kutusundaki Araçlar bağlantısına tıklarsanız bunlar da pencerenin solunda ekrana gelirler.

Soy ağacı: Programların sürüm numaralarının tespiti

Servis paketleri ve sonraki güncellemeler veya yeni düzeltmeler bazı program dosyalarını değiştirirler. Bu yüzden dosyanın tam olarak hangi versiyonu ile çalıştığınızı öğrenmek istiyorsanız *File Version* aracını kullanabilirsiniz. Araçlar listesinde bulunan FILEVER.EXE bağlantısına tıklayın. Bu programı çalıştırmak için ilk olarak çalışma penceresinin sağ tarafında bulunan *Open Command Prompt* bağlantısına tıklayın. Bunun so-

2.

Gizli yönetim araçları

Yönetim araçları, Windows sistem klasörünün derinliklerine gizlenmişlerdir. CHIP, bu araçları nerede bulabileceğinizi ve nasıl faydalı bir şekilde kullanabileceğinizi gösteriyor.

```
cd c:\Program Files\Internet Explorer
```

Yukarıdaki komutu çalıştırarak Internet Explorer klasörünü etkinleştirmek için [Enter] tuşuna basın ve değişen komut satırına aşağıdaki ifadeyi girin:

```
filever /v lexplorer
```

Bunu çalıştırmak için [Enter] tuşuna basın. Dosya hakkındaki bilgiler ekrana gelecektir.

YARDIM METİNLERİ

» Yayınlanmamış araçların açıklaması

Yardım dosyasında bazı araçların açıklamaları bulunmuyor. CHIP, bu programların ne işe yaradıklarını açıklıyor.

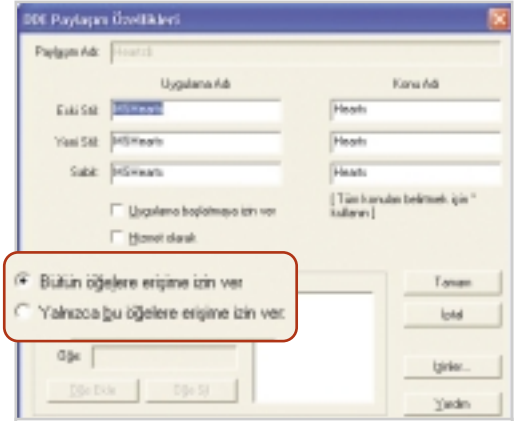
Dosya ismi	Açıklama
ACTIVATE.EXE	Windows'un etkinleştirme anahtarını oluşturur
APMSTAT.EXE	Güç yönetimi hata tespit aracı
BINDIFF.EXE	İki tane ikilik (Binary) sistemdeki dosyanın içeriğini karşılaştırır
BROWSTAT.EXE	Ağ tarayıcısının geçerli konumunu bildirir
CABARC.EXE	Yeni bir CAB arşivi oluşturur ve dosyaları buna ekler
DSASTAT.EXE	İki Domain içerisindeki klasörleri karşılaştırır
DUPFINDER.EXE	Bir sürücüde aynı dosyadan iki tane olanları bulur
EXTRACT.EXE	CAB arşivlerinden bir veya daha fazla dosya çıkarır
IPSECCMD.EXE	IP güvenlik sınırlarını belirler
KSETUP.EXE	Windows'u Kerberos güvenlik sunucusu için ayarlar
KTPASS.EXE	Kerberos anahtar dosyaları oluşturur
NFTSRUTIL.EXE	Active Directory'deki File Replication'u kontrol eder
PVIEWER.EXE	Bilgisayar çalışan işlemleri görüntüler
REMOTE.EXE	Başka PC'leri komut satırını kullanarak uzaktan çalıştırabilir
RSDIAG.EXE	Remote Storage veritabanlarını kontrol eder
SETSPN.EXE	Service Principal Names'i kontrol eder
TIMEZONE.EXE	Yaz saati uygulamasının başlangıç ve bitiş tarihlerini belirler
TRACEFMT.EXE	Trace oturumlarının kayıt defterlerini okunabilir kılar
TRACELOG.EXE	Bir Trace oturumunun kaydını başlatır ve bitirir
TRACEPDB.EXE	Bir Trace Format Message File hazırlar
VFI.EXE	Dosyaların bilgilerini görsel bir biçimde ekrana getirir
WHOAMI.EXE	Kayıtlı kullanıcının ismini ve bilgilerini verir
WSREMOTE.EXE	Winsock üzerinde uzak bağlantı başlatır. Remote'a benzer

Microsoft, Denetim Masası ve *Başlat / Tüm Programlar / Donatılar / Sistem Araçları* altındaki yönetim programları haricinde, "C:\Windows\System32" klasörüne de genellikle su yüzüne çıkmayan çok sayıda küçük yardımcı gizlemiş. Birkaç güvenilir eski dostun haricinde, Windows XP ile çalışırken ihtiyaç duyulabilecek kullanışlı araçların buraya saklanması üzücü.

Sıcak bağlantı: Yerel ağda keyifle sohbet edin

Evde kurduğunuz küçük ağa dahili bir e-posta sistemi kurmadınız, buna rağmen diğer bilgisayarlar ile elektronik olarak haberleşmek mi istiyorsunuz? Bu durumda "Sohbet" (WINCHAT.EXE) aracı size yardımcı olabilir.

Program çalıştırıldıktan sonra ikiye bölünmüş boş bir pencere ekrana gelir. Bu pencerenin üstteki bölümüne kendi metninizi yazabilir, alt bölümden de sohbet arkadaşınızın cevabını alabilirsiniz. Bağlantı kurmak için de üzerinde numara çeviricisi simgesi bulunan düğmeye tıklamak yeterlidir. Bunu yaptığınızda ekrana gelen penceredeki, etkin ağ katmanında bulunan bilgisayarların listesinden, sohbet etmek istediğiniz kişiyi seçebilirsiniz. Sohbet arkadaşınızı seçtikten sonra *Tamam* düğmesine tıkladı-

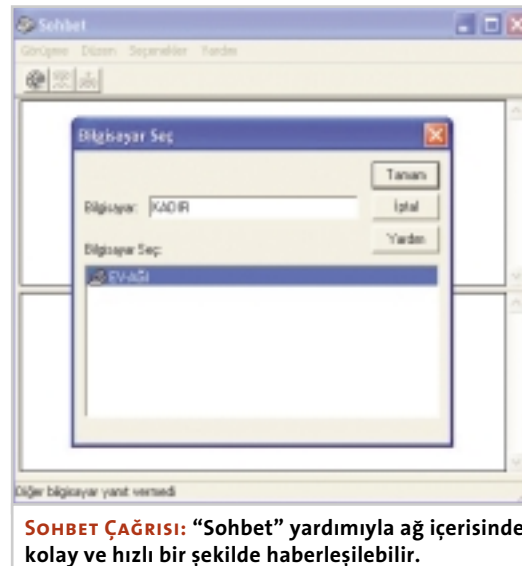
PAYLAŞIMLAR: Dynamic Data Exchange (DDE) ile veri alışverişi yapan programlar DDE paylaşımları sayesinde birden çok PC üzerinde çalışabilir.

ğınız zaman alıcı tarafta bir arama sesi duyulur (Sohbet'in karşı tarafta da yüklü olması gereklidir) ve bağlantının tamamlanması için, alıcının ekrana gelen penceredeki ahize simgeli düğmeye tıklayarak bağlantıyı onaylaması gerekir. Eğer bağlantı gerçekleşmezse bir sonraki ipucunda anlatıldığı şekilde bilgisayarındaki DDE paylaşımlarını kontrol edin.

Yolu geçişe açın: DDE paylaşımlarının kontrolü

Microsoft, programlar arasında veri alışverişini mümkün kılmak için daha önceki Windows versiyonlarına Dynamic Data Exchange (DDE) işlevini eklemişti. Bu sayede programlar bir veya daha DDE kanalı üzerinden haberleşebilirler. Bunun için sağlanması gereken tek şart yazılımların aynı PC üzerinde çalışmalarıdır. Ağ üzerinden veri alışverişi ilk başta göz önüne alınmamış ve daha sonra Windows'un kendisine ait bir araç ile mümkün kılınmıştır.

DDE tekniği yeni programlar tarafından daha seyrek kullanılıyor ama daha önce olduğu gibi bu fonksiyona ihtiyaç duyan programlar da mevcut. DDE paylaşım aracı (DDESHARE.EXE) bu nedenle Win-

SOHBET ÇAĞIRISI: "Sohbet" yardımıyla ağ içerisinde kolay ve hızlı bir şekilde haberleşilebilir.

dows XP işletim sistemine entegre edilmiştir. Aracı çalıştırdıktan sonra bir bilgisayardaki programların başka bir PC'deki yazılımlar ile haberleşmesini veya ortak bilgiler kullanmasını sağlamak için yeni paylaşımlar oluşturabilir, varolanları değiştirebilir veya silebilirsiniz.

Güvenlik sınırlamaları koymak için hazırladığınız paylaşımları belirli kullanıcıların veya kullanıcı gruplarının hizmetine sunabilirsiniz. DDE paylaşımı, bağımsız bir NETDDE hizmeti gibi çalışır, ancak paylaşım aracının ayarlarının mutlaka yapılması gereklidir.

Dur! Kim oynuyor? DirectX versiyonunun tespiti

Yeni bir oyun kurulması, ekran veya ses kartı sürücülerinin güncellenmesi veya grafik programı yüklenmesi fark etmez, sizden devamlı olarak DirectX sürücülerinin en yeni versiyonlarına sahip olmanız istenir. Ancak bilgisayarınızda acaba hangi versiyonu yüklü? Bu noktada, sistem bilgilerinin yanında kontrol işlevlerini de bulunduran DirectX Tanı Aracı (DXDIAG.EXE) size yardımcı olabilir.

Araç çalıştırıldıktan sonra ekrana gelen penceredeki *Sistem* kartı üzerinde tüm bilgiler özetlenir ve DirectX versiyonu da buradaki en son kayıt olarak görüntülenir. Bu program hafıza büyüklüğü ve işlemci hızı bilgilerini de gösterir. DirectX dosyalarının versiyonları ile ilgili ayrıntılı bilgilere ise *DirectX Dosya-*

ları kartından ulaşabilirsiniz.

Geri kalan kartları kullanarak da görüntü, ses çıkışı, giriş aygıtları ve ağ bağlantıları ile ilgili DirectX sürücülerinin versiyonlarını tek tek kontrol edebilirsiniz. Eğer DirectX sürücülerini ile sistemde yaşanan sorunlar hakkında ayrıntılı bilgi edinmek isterseniz, ilgili kartın en altındaki *Notlar* bölümüne göz atabilirsiniz.

Sistem bilgisi: Windows versiyonu ve Build tespiti

Bilgisayarınızda Windows XP'nin Home sürümü mü, yoksa Professional sürümü mü yüklü? Herhangi bir servis paketi kurulmuş mu? Bilgisayarınızın hafızası ne kadar? Bu versiyon ve Build bilgilerine, WINVER.EXE dosyasının çalıştırılması ile ekrana gelen iletişim penceresinden ulaşabilirsiniz. Özellikle bilgisayarın hızlı bir şekilde kontrolü için uygundur!

Eskilerden selam: Program Yöneticisi'ni hayata döndürmek

Microsoft işletim sistemlerini uzun zamandır kullananlar Windows 3.x'in

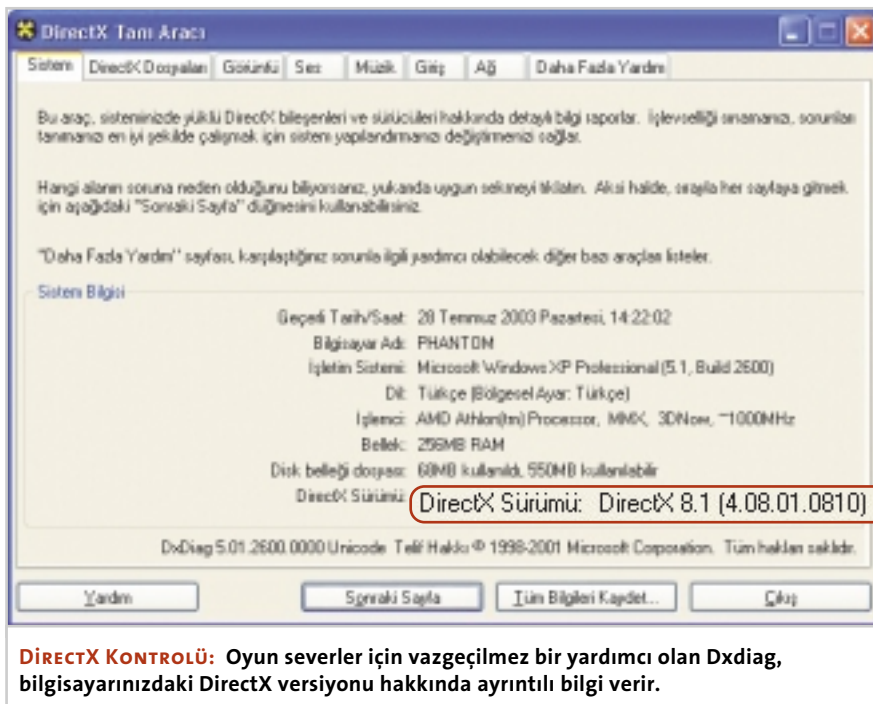
Program Yöneticisi'ni rahatlıkla hatırlayacaklardır. Tek bir iletişim penceresinde çeşitli gruplara ayrılmış olarak ekrana getirilen tüm programlara kolayca göz atılabilir. Ancak Program Yöneticisi'nin Windows XP'nin de bir parçası olduğunu herkes bilmez. Bu araca, PROGRAMAN.EXE dosyasını çalıştırarak ulaşabilirsiniz. Çalıştırdıktan sonra *Dosya / Yeni* komutunu kullanarak yeni gruplar oluşturabileceğiniz boş bir pencere ekrana gelir. Aynı menüyü kullanarak bu gruplar içerisine istediğiniz programları da ekleyebilirsiniz.

Windows 3.x zamanından tanıdığımız ve program özelliklerinin ayarlanması için kullanılan [Alt]+[Enter] gibi tuş kombinasyonlarının hala kullanılabilmesine rağmen, nesne menüsü gibi "modern" araçların eksiklikleri ise hissediliyor.

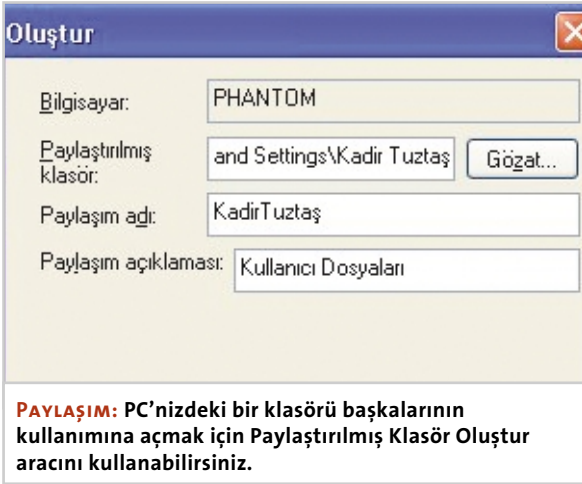
Eski programlar için: Sistem Konfigürasyon Editörü

Sistem Konfigürasyon Editörü de (SYSEDIT.EXE) geçmiş günlerden günümüze ulaşan kalıntılardandır. Eski Windows versiyonlarında sistemin denetlenmesi için gerek duyulan WIN.INI, SYSTEM.INI, CONFIG.SYS ve AUTOEXEC.BAT dosyaları bu programla düzenlenebilir. Her iki INI dosyası da uyumluluk sorunları nedeniyle Windows XP altında varlıklarına devam edebilirken, CONFIG.SYS ve AUTOEXEC.BAT dosyalarının hiçbir işlevleri yoktur.

Konfigürasyon dosyaları, eski programlar söz konusu dört dosya baz alınarak hazırlandıkları ve kurulum sırasında dosyalara eklentiler yaptıkları için, Sistem Konfigürasyon Editörü kullanılarak

DIRECTX KONTROLÜ: Oyun severler için vazgeçilmez bir yardımcı olan DxDiag, bilgisayarınızdaki DirectX versiyonu hakkında ayrıntılı bilgi verir.

rahatlıkla düzenlenebilirler. Örneğin, AUTOEXEC.BAT dosyasındaki ortam değişkenlerini Denetim Masası'na transfer etmek için *Performans ve Bakım* kategorisindeki *Sistem* simgesini çalıştırın ve *Gelişmiş* kartındaki *Ortam Değişkenleri* düğmesine tıklayın.

Hız kontrolü: Sistem monitörü ile PC kontrolü

PC'niz ne kadar hızlı? Sistem Monitörü (PERFMON.EXE) bu sorunun cevabını veriyor ve bilgisayarınızın yavaşlamasının nedenlerini ortaya çıkarıyor. Snap-In olarak Yönetim Konsolu'nda da çalışabilen araç, birçok sistem ayarını ve parametresini kontrol ediyor ve elde ettiği sonuçları grafik olarak ekrana getiriyor. Sistem Monitörü çalıştırıldığında, hafıza ihtiyacını, işlemci performansını ve sabit diske erişim hızını gösteren bir zaman grafiği ekrana geliyor.

Ağ bağlantısının doğru çalışıp çalışmadığını kontrol edecek yeni bir performans göstergesi eklemek üzere araç çubuğundaki artı simgesine tıklanması yeterli olacaktır. Takip eden iletişim penceresinden *Performans Nesnesi* olarak *Ağ Arabirimi*'ni ve *Listeden Savaş Seç* seçeneğini işaretledikten sonra, etkinleşen gösterge listesinden de *Geçerli Bant Genişliği* ögesini seçin. *Ekle* düğmesine tıklanıldığında grafik üzerinde, o an kullanılabileceğiniz ağ bant genişliğini gösteren yeni bir çizgi ekrana gelir.

Hata tespiti: Dr. Watson hataları gözden kaçırmaz

Dr. Watson'u tanıyor musunuz? Hayır mı? Bu durumda Windows sisteminiz henüz ciddi bir şekilde çökmediği için şansınız demektir. DRWATSN.EXE

programı, bir sistem veya program hatası oluştuğunda otomatik olarak çalışır ve çökmeye neden olması muhtemel sistem bilgilerini içeren bir günlük dosyası oluşturur.

Günlük dosyasında hafızanın o andaki görüntüsünün haricinde bilgisayar ismi, işlemci sayısı, işlemci türü, Windows versiyonu, geçerli Build, servis paketi, firma veya kullanıcı isimle-

ri de saklanır. Ancak bu bilgiler tek başına yeterli değildir. Sistem çöktüğü zaman çalışan tüm programlar bir görev listesinde tutulurlar. Bu sayede tekrar eden sorunlar karşısında hatanın kaynağını tespit etme şansına sahip olabilirsiniz.

Ayrıca Dr. Watson aracını istediğiniz gibi ayarlayabilirsiniz. Bunun için DRWTSN32.EXE programını kullanarak günlük dosyasının ve kilitlenme bilgi dökümünün saklanacakları konumu ve isimlerini değiştirebilir veya sistemin kilitlenmesinin nasıl bildirileceğini de belirleyebilirsiniz.

Serbest bölge: Ağ üyelerine erişim hakkı tanınması

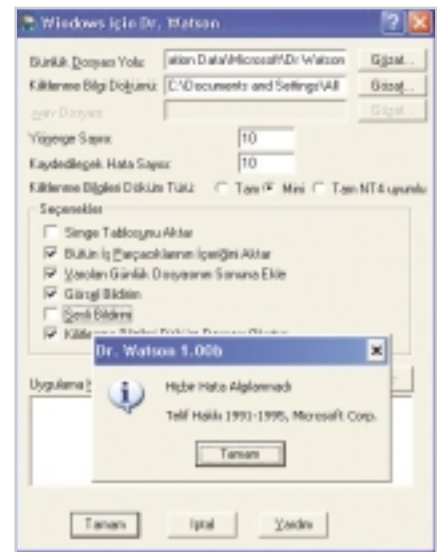
Bir ağ sürücüsünü Windows gezgini yardımıyla kullanıma açmak kolaydır ancak bu işlemi Windows'un kendi araçlarından Paylaşılmış Klasör Oluştur'u (SHRPUBW.EXE) kullanarak daha hızlı bir şekilde yerine getirebilirsiniz. Bu araç sayesinde paylaştırılacak klasörü, paylaşım ismini ve açıklamasını tek bir iletişim penceresini kullanarak girebilirsiniz. *İleri* düğmesine tıklayarak ulaşabileceğiniz aracın ikinci penceresinden ise

paylaşım açılan klasöre erişim haklarını belirleyebilirsiniz. İşlemi tamamlayarak klasörü paylaşım açmak için de *Son* düğmesine tıklanması yeterli olacaktır.

Söz konusu aracın diğer bir avantajı ise XP Home Edition altında oluşturduğunuz paylaşımlar için de özel kullanıcı hakları atanmasına izin vermesidir.

Big Brother: Sistemdeki sürücüler sürekli gözetleyin

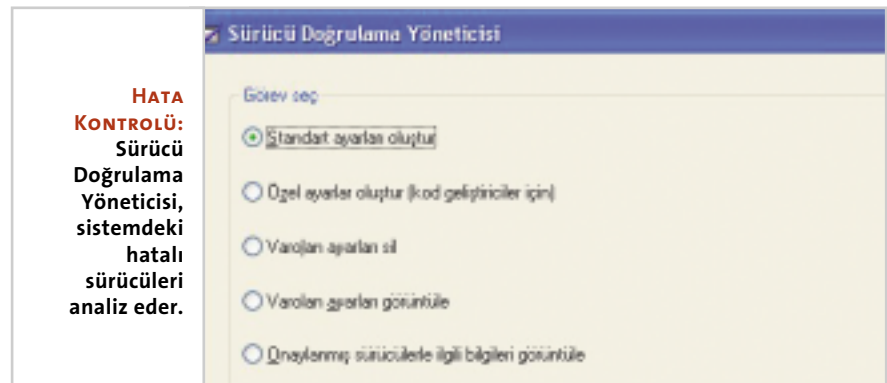
Hatalı sürücüler genellikle sistem çökmesine veya program hatalarının oluşmasına yol açarlar. Sürücü Doğrulama Yöneticisi (VERIFIER.EXE) ile bunları

SHERLOCK HOLMES'UN YARDIMCISI: Dr. Watson isteğe bağlı olarak sistem ve program hatalarının kaydını tutar.

analiz edebilirsiniz. Bu araç karmaşık bir yapıya sahip olduğu için araç hakkında ayrıntılı bilgi edinmek üzere Microsoft'un Knowledge Base'indeki Q244617 (support.microsoft.com) numaralı makaleyi lütfen okuyun.

! DİKKAT: Bu araçta yapılacak yanlış bir ayar Windows'un bir daha düzgün şekilde açılmamasına neden olabilir.

HATA KONTROLÜ: Sürücü Doğrulama Yöneticisi, sistemdeki hatalı sürücülerini analiz eder.

3.

Bilinmeyen yönetim konsolları

Microsoft'un Yönetim Konsolları, büyük bir komuta merkezi olarak adlandırılabilir. Bilinen ve bilinmeyen denetim masası fonksiyonları burada bir araya getiriliyor.

Denetim Masası'ndaki simgelerin sayısı yeni versiyonlarla beraber devamlı artıyor. Doğru ayarları bulmak ve tabii ki değiştirmek profesyonel kullanıcılar için bile gün geçtikçe zorlaşıyor. Ve bu durum, Microsoft'un Windows XP'nin daha kolay olacağına söz vermesine rağmen ortaya çıkıyor. Ancak yazılım atölyesi en azından yönetim konusunda sözünü tutuyor. Microsoft, bir çok fonksiyonu Yönetim Konsolu olarak adlandırılan bir pencere altında toplayarak kullanımı kolaylaştırıyor. Ancak her Snap-In kendine ait özel fonksiyonları ile kullanıldığı için bu konsol ilk etapta çok fazla dikkat çekmiyor. Snap-In, yönetim konsolunda çalışan modüllere verilen ayrı bir isimdir.

Ev yöneticisi: Konsol bir çok araç barındırıyor

Başlat / Programlar / Donatılar / Sistem Araçları altındaki Disk Birleştiricisi programında *Yardım/Microsoft Yönetim Konsolu Hakkında* komutunu kullandığınızda, konsolun her yerde parmağı olduğu görülebilir. Bunun sonucunda Yönetim Konsolu hakkında bir lisans bilgisi ekrana gelecektir. Bu, Disk Birleştiricisi'nin de aslında Bilgisayar Yönetimi veya diğer sistem araçları gibi bir Snap-In olduğunu gösterir. Örneğin, Bilgisayar Yönetimi penceresindeki *Depolama* baş-

lığını açacak olursanız altındaki listede Disk Birleştiricisi simgesi ekrana gelecektir. Bu simgeye tıklandığı zaman ise sağ taraftaki pencerede Disk Birleştiricisi programı ekrana gelecektir.

Konsoldaki Snap-In'lerin ("Windows XP'nin Yönetim Konsolu" kutusuna bakınız) haricinde standart olarak dahil edilmemiş çok sayıda başkası da mevcuttur. Ancak bunlar zaten var olan veya yeni bir konsola rahatlıkla entegre edilebilirler.

Yönetimi Konsolu'nun çalıştırılması: Başlangıç noktası

Varolan bir konsolu açmak için birçok yöntem kullanılabilir. İsterseniz Windows'un ilgili yönetim konsolunu ve entegre edilmiş olan Snap-In'leri çalıştırması için, konsolun gezgin penceresindeki dosya ismine çift tıklayın. İsterseniz de *Başlat / Çalıştır* komutu ile ekrana gelen pencereye "mmc" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayarak Yönetim Konsolu'nu manuel olarak çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki *Dosya/Aç* komutu ile çalıştırmak istediğiniz konsol dosyasını seçin.

Eğer bir konsolda değişiklik yaparsanız ve *Görünüm / Özelleştir* komutunu kullanarak görünümünü değiştirirseniz, Windows XP, erişim türünüze ve sahip olduğunuz kullanıcı haklarına bağlı ola-

rak çıkarken değişiklikleri kaydetmek isteyip istemediğinizi soracaktır.

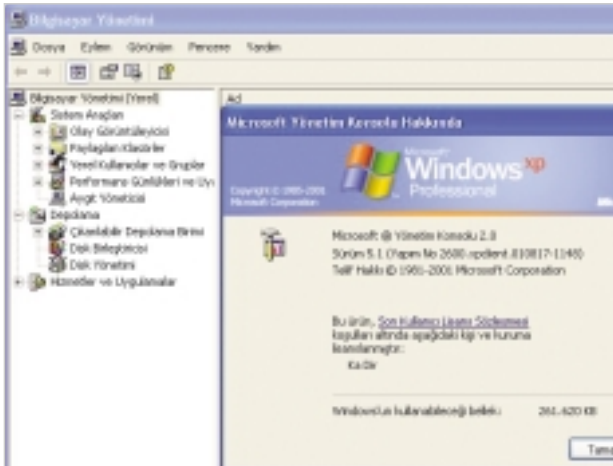
Windows, ekrana gelen soruyu "Evet" düğmesine tıklayarak cevapladığınızda yeni bilgileri konsol dosyasına kaydeder. Ayrıca alternatif olarak doğrudan konsol dosyası içerisinde de değişiklik yapabilirsiniz. Microsoft, bu dosyalar için XML dosya biçimini kullanmıştır ve dosya yapısı, biraz XML bilgisi ile rahatlıkla anlaşılabilir. İstenilen değişiklikler ayrıntılı bilgiye ihtiyaç duyulmadan da yapılabilir.

Konsol temelini taşımak: Özel konsol oluşturulması

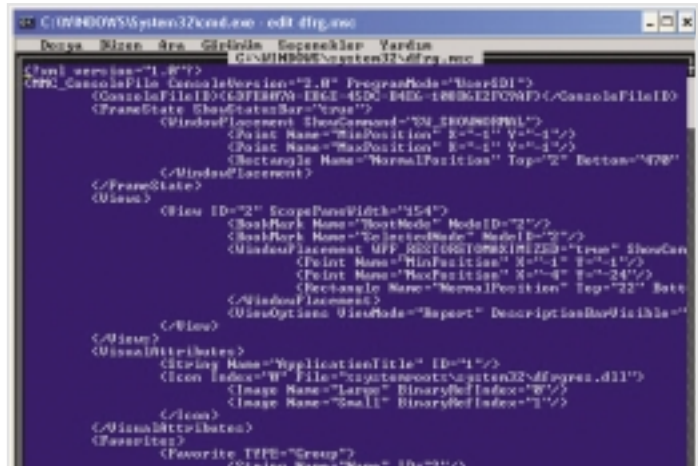
Microsoft tarafından sunulan konsolların haricinde küçük bir çaba harcayarak kendi konsollarınızı da tanımlayabilirsiniz. Bu, özellikle Aygıt Yöneticisi veya performans göstergeleri gibi bilgilere erişmek istediğiniz, ancak geri kalan diğerlerine ihtiyaç duymadığınız zaman faydalı olur.

Özel konsolların sağladığı diğer bir avantaj ise ağ üzerinde çalışırken yabancı PC'lerin denetlenmesine imkan tanımlar. Bu sayede bilgisayarınızın başından kalkmadan başka bir PC'deki tüm cihazların sorunsuz bir şekilde çalışıp çalışmadıklarını veya Olay Görüntüleyicisi'nin hata verip vermediğini kontrol edebilirsiniz.

Yeni bir konsol oluşturmak için *Başlat / Çalıştır* komutu ile ekrana gelen pencereye "mmc" yazın ve *Tamam* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda yeni, boş bir yönetim konsolu ekrana gelecektir. Buna yeni Snap-In'ler eklemek için *Dosya / Ek Bileşen Ekle/Kaldır* komutunu

GİZLİ: Yardım altındaki açıklama Bilgisayar Yönetimi'nin arkasında yönetim konsolunun olduğunu gösteriyor.

ÖZELLEŞTİR: Yönetim konsolları, aslında yeteri kadar bilgi ile doğrudan düzenlenebilecek XML dosyalarıdır.

çalıştırın. *Tek Başına Ek Bileşen* kartı üzerindeki *Ekle* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen iletişim penceresinde çalıştığınız bilgisayarda kullanabileceğiniz ek bileşenlerin listesi bulunur.

Bilgisayarınızdaki tüm cihazları bir bakışta kontrol etmek istediğini varsayalım. Bunun için Snap-In listesindeki *Aygıt Yöneticisi* öğesini seçin ve *Ekle* düğmesine tıklayın. Şimdi ekrana gelen iletişim penceresindeki *Yerel Bilgisayar* seçeneğini işaretleyin ve *Son* düğmesine tıklayın.

Aygıt Yöneticisi, yeni yönetim konsolunuzun Snap-In listesine eklenmiştir ve yeni Snap-In'ler de ekleyebilirsiniz.

Ağ çalışması: Uzaktaki PC'lerin konsola bağlanması

Ağ içerisindeki diğer bilgisayarlar ile de bağlantı kurabilirsiniz ve bunun için gerekli tek şart yeterli hakka sahip olmanızdır. Aygıt Yöneticisi'ni Snap-In listesinde bırakın ve *Ekle* düğmesine yeniden tıklayın. Bu sefer *Diğer Bilgisayar* seçeneğini işaretleyip yanındaki metin kutusuna erişmek istediğiniz bilgisayarın ismini girin. Çalışmak istediğiniz bilgisayarı *Gözet* düğmesini kullanarak da seçebilirsiniz. Bilgisayar seçimini *Son* düğmesine tıklayarak tamamladıktan sonra seçili Snap-In'ler listesine yeni bir kayıt daha eklenir. Aynı işlemi Aygıt Yöneticisi'ni kendi bilgisayarınızdan kontrol etmek istediğiniz tüm bilgisayarlar için tekrar edin. Tüm Snap-In'leri seçtikten sonra *Tek Başına Ek Bileşen Ekle* iletişim penceresini *Kapat* düğmesine tıklayarak kapatın. Seçmiş olduğunuz Snap-In'ler *Tek Başına Ek Bileşen* kartındaki büyük liste alanında listelenirler.

Tamam düğmesine tıklayarak Yönetim Konsolu'na geri döndükten sonra, hazırladığınız yeni konsolu *Dosya/Farklı Kaydet* komutunu kullanarak istediğiniz isim altında saklayabilirsiniz.

Konsolu kaydetmek için kişisel profilinize ait, "C:\Documents and Settings\<Kullanıcı İsmi>\Start Menu\Programlar\Yönetim" gibi bir klasör seçin. Bu, konsolun direkt

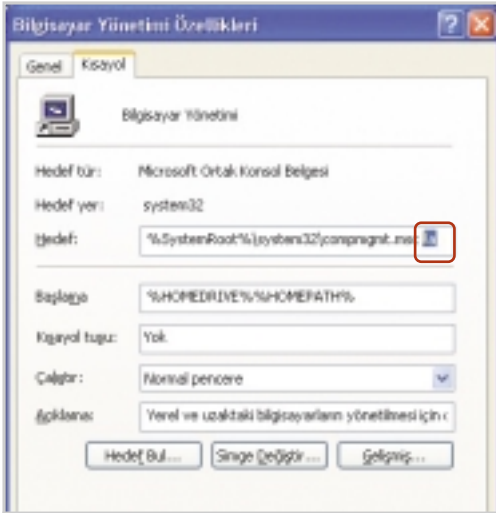
BİR BAKIŞTA

» Windows XP'nin yönetim konsolu

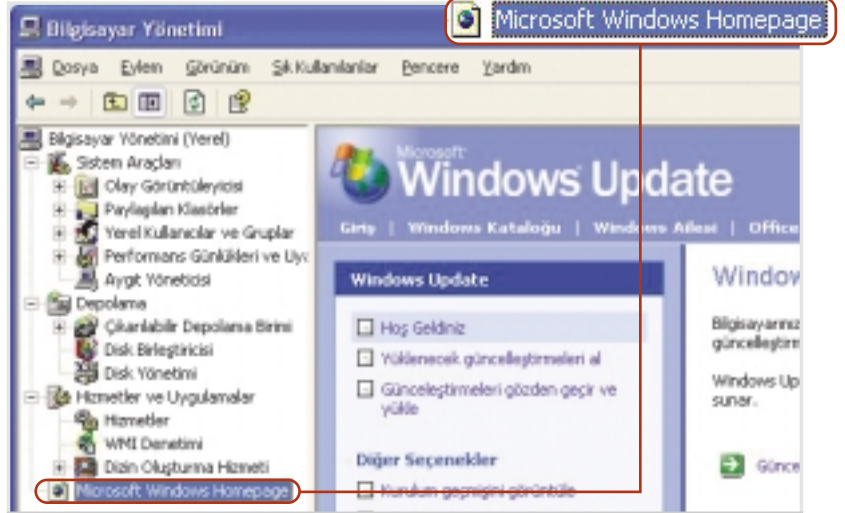
Windows XP, önceden hazırlanmış bir çok yönetim konsoluna sahiptir. Bunların neler olduklarını ve neler yapabileceklerini burada bulabilirsiniz. Ayrıca bir tanesi hariç tüm konsolları "Windows\System32" klasöründe bulabilirsiniz. Sadece "COMEXP.MSC" konsolu "\Windows\System32\Com" klasöründedir.

Dosya ismi	Açıklama
CERTMGR.MSC	Örneğin, sürücülerin veya Internet Explorer eklentilerinin yüklenmesi için güvenilir program kaynaklarının belirlenmesinde kullanılan elektronik sertifikaların yönetimi
CIADV.MSC	Seçilen klasör içerisindeki dosyaların indekslenmesi için Dizin Oluşturma Hizmeti. HTML, metin, Office 95 ve üstü, ayrıca posta ve belge süzgecinin kullanılabilirdi diğer tüm biçimlerdeki dosyalar düzenlenebilir. Dizin oluşturulduktan sonra belgeler içerisinde arama yapılabilir ve sorgular çalıştırılabilirler. Dizin hizmetinin kullanılabilmesi için Hizmet Yöneticisi'nde etkinleştirilmesi gereklidir.
COMPMGMT.MSC	Denetim Masası'ndaki Yönetimsel Araçlar (veya diğer görünüm şeklinde "Performans ve Bakım") kategorisinden çalıştırılabilen Bilgisayar Yönetimi. Bu yönetim konsolunda Disk Birleştiricisi ve Aygıt Yöneticisi gibi çok sayıda Snap-In bulunur.
DEVMGMT.MSC	Bilgisayarınızdaki her bir donanım parçasının tek tek denetlenmesini sağlayan Aygıt Yöneticisi (Bilgisayar Yönetimi'ne entegre olarak bulunur).
DFRG.MSC	Sabit disk üzerinde dağılmış olan veri alanlarını bir araya getirmek için kullanılabileceğiniz Disk Birleştiricisi aracı. <i>Başlat / Tüm Programlar / Donatılar / Sistem Araçları</i> üzerinden de çalıştırılabilir. Disk Birleştiricisi de Bilgisayar Yönetimi'nin bir parçasıdır.
DISKMGMT.MSC	Sabit disklerin kurulması (bölümleme, biçimlendirme vs.) ve sürücü isimlerinin atanması için kullanılan Disk Yönetimi aracı. Disk Yönetimi de Bilgisayar Yönetimi'nin bir parçasıdır.
EVENTVWR.MSC	Olay Görüntüleyicisi; uygulamalar, güvenlik ve sistem mesajlarının kaydını tutar. Bu mesajlar daha sonra burada bulunabilir ve analiz edilebilirler. Olay Görüntüleyicisi de Bilgisayar Yönetimi ve Bileşen Hizmetleri konsollarının bir parçasıdır.
FSMGMT.MSC	Paylaşılan klasörler ve şu ana kadar başka bir kullanıcı tarafından yerel bilgisayarda açılan dosyalar söz konusu konsol üzerinden kontrol edilebilirler. Görüntüleyici, Bilgisayar Yönetimi konsolunun bir parçasıdır.
LUSRMGR.MSC	Yerel Kullanıcılar ve Gruplar konsolu yerel bilgisayardaki kayıtlı olan kullanıcıların ve grupların haklarını yönetir. Yönetim konsolu sadece Windows XP Professional altında kullanılabilir. Söz konusu Snap In bu versiyonda da Bilgisayar Yönetimi'nin bir parçasıdır.
NTMSMGR.MSC	Çıkarılabilir Depolama Birimi konsolu, Streamer bantları gibi değiştirilebilir ortamları denetler ve gruplandırır. Burada ortam havuzları veya ortamların kullanımı için iş kuyrukları oluşturulabilir. Çıkarılabilir Depolama Birimi, Bilgisayar Yönetimi bileşeninin gelişmiş bir versiyonudur.
NTMSOPRQ.MSC	Çıkarılabilir Depolama Birimi İşletmen İstekleri konsolu, Çıkarılabilir Depolama Birimi yönetimi ile beraber kullanılır ve değiştirilebilir bir ortam cihazının kullanımında karşılaşılan mesajlar ve açıklamalarında hizmet verir.
PERFMON.MSC	Performans görüntüleyicisi geçerli sistem yükü hakkında bilgi verir. PC'nin hangi bileşeninin (işlemci, ağ arabirimi, veri taşıyıcılar) gözleneceği konsol penceresinden serbest olarak seçilebilir. Performans bilgilerinin kayıt edildiği alan da Bilgisayar Yönetimi konsoluna entegre olarak sunulmuştur.
SERVICES.MSC	Ütüm hizmetler bu Snap-In üzerinden denetlenirler. Listedeki hizmetler kapatılıp açılabilir ve Windows açılışındaki konumları belirlenebilir. Servis yönetimi, hem Bilgisayar Yönetimi hem de Bileşen Hizmetleri konsollarının birer parçasıdır. Bileşen Hizmetleri konsolu Performans ve Bakım kategorisindeki Yönetimsel Araçlar altından çalıştırılabilir.
WMI.MGMT.MSC	Windows Yönetimi Alt Yapısı (Windows Management Instrumentation, WMI), WBEM'in (Web Based Enterprise Management, Web Tabanlı Firma Yönetimi) Microsoft uyarlamasıdır. bir şirket ağındaki yönetim bilgilerine erişme ve bu bilgileri paylaşma standartlarını oluşturmak amacıyla başlatılmış bir standardizasyon çalışmasıdır.
COMEXP.MSC	Bileşen Hizmetleri konsolunda olayların ve hizmetlerin (her biri tek başına kullanılabilen bir Snap In olan) haricinde PC'ye kurulu olan tüm COM+, DCOM ve transaksyon bileşenleri de denetlenirler.

Windows Araçları

ENGELLENMİŞ: “/s” yerine kullanılan “/a” parametresi konsol dosyasında değişiklik yapılmasını mümkün kılar.

DİREKT WEB: Web adresi Snap In'i, Bilgisayar Yönetimi'ne Windows ana sayfası gibi bir bağlantı eklenmesini mümkün kılar.

olarak *Başlat / Tüm Programlar / Yönetim / <Konsol İsmi>* komutu kullanılarak çalıştırılmasını sağlar.

Revizyon: Varolan Snap-In'lerin özelleştirilmesi

Bilgisayar Yönetimi'ne Denetim Masası'ndan bir Snap-In eklemek istediğinizi varsayalım. Ancak Bilgisayar Yönetimi'ni açtığınız şekilde çalıştırın ve *Dosya* menüsüne bakarsanız *Ek Bileşen Ekle / Kaldır* komutunu bulamazsınız. Bunun nedeni, söz konusu konsolun değişikliklere karşı korunmuş olmasıdır. Ancak buna rağmen konsolu değiştirmek isterseniz aşağıdaki işlemleri yerine getirebilirsiniz.

Denetim Masası'nı açın ve buradaki *Performans ve Bakım* bağlantısına tıklayın. Yönetim araçlarına ulaşmak için de takip eden penceredeki *Yönetimsel Araçlar* bağlantısına tıklayın. Şimdi ekrana

gelen yönetimsel araçlar listesinde bulunan *Bilgisayar Yönetimi* simgesine faremin sağ tuşuyla tıklayın.

Ekrana gelen nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın ve takip eden iletişim penceresindeki *Kısayol* kartını etkinleştirin. Buradaki *Hedef* metin kutusundaki ifadenin sonunda bulunan “/s” parametresini “/a” olarak değiştirin ve yaptığınız değişikliği uygulamak için *Tamam* düğmesine tıklayın. Artık *Dosya / Ek Bileşen Ekle/Kaldır* komutunu kullanabilir ve konsolu istediğiniz gibi değiştirebilirsiniz.

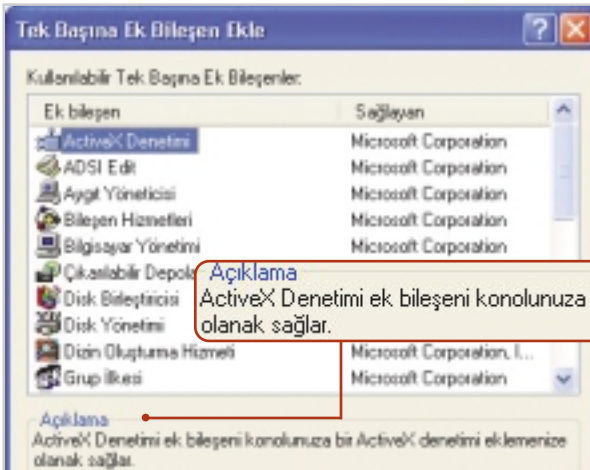
Yeni eklenecek Snap-In'lerin Bilgisayar Yönetimi altında ayrı bir başlık olarak görünebilmesi için ilk olarak *Ek bileşenlerin eklenme yeri* açılır listesindeki *Konsol Kökü* yerine *Bilgisayar Yönetimi (Yerel)* öğesini seçin ve yeni Snap-In'ler eklemek için *Ekle* düğmesine tıklayın. Denemek için *Web adresine bağla* bileşen

nini seçin ve seçiminizi *Ekle* düğmesine tıklayarak onaylayın. Ekrana gelen Web Adresi Bağlama sihirbazı penceresindeki *Hedef URL* kutusuna “windowsupdate.microsoft.com” yazın. Girdiğiniz URL'yi *İleri* düğmesine tıklayarak onayladıktan sonra isim olarak “Microsoft Windows Homepage” yazın ve işlemi tamamlamak için *Son* düğmesine tıklayın.

Snap-In ekleme işlemi tamamlandıktan sonra sırasıyla *Kapat* ve *Tamam* düğmelerine tıklayarak iletişim pencerelerini kapatın ve Bilgisayar Yönetimi konsoluna geri dönün. Artık burada Microsoft Windows Homepage adında yeni bir başlık ekrana gelecektir.

Eğer pencerenin sol tarafındaki kayda tıklarsanız, ilgili web sayfası sağ tarafta açılacaktır. Bu sayede Bilgisayar Yönetimi konsoluna üreticilerin sürücü sayfaları gibi çeşitli bağlantılar ekleyebilirsiniz. Son olarak “/a” şeklinde değiştirdiğiniz Bilgisayar Yönetimi kısayolunun açılış parametresini tekrar eski haline döndürmeli, yani “/s” yapmalısınız. ■

HF - MH - SG / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

ÖZEL KONSOL: Bilgisayarınızda kullanabileceğiniz tüm Snap In'leri kendi hazırladığınız konsola ekleyebilirsiniz.

Açıklama: ActiveX Denetimi ek bileşeni konunuza bir ActiveX denetimi eklemenize olanak sağlar.

CHIP Özel sayıları belli bir konuda ihtiyacınız olan tüm pratik ve teorik bilgilere sahip olabilirsiniz. Güncel özel sayıları bayilerde bulabilir, eski sayıları ise internetten sipariş edebilirsiniz.

<http://abone.vogel.com.tr> veya www.hepsiburada.com

Windows XP püf noktaları

XP'nizi özelleştirin

Bilgisayar yaşantımızda git gide vazgeçilmez bir hal aldıkça anlıyoruz ki, Windows XP gerçekten de hayatımızda diğer Windows versiyonlarına göre daha fazla iz bırakacak gibi görünüyor.

Windows 95 çıktığında 3.1'e göre farklı bir görünüm ve çok görevlilik sunmuştu, ancak çok fazla problemi vardı. Windows 98, geliştirilmiş bir Windows 95 idi, onun da sorunları az değildi, bu yüzden çok stabil ve sağlam bir işletim sistemi sayılmazdı. Windows NT sağlam olmasına sağladı ama multimedya özellikleri çok sınırlıydı, dolayısıyla sadece bir sunucu işletim sistemi olarak kaldı. Windows Millennium, Windows 98'in makaylanmış bir haliydi. Windows 2000'de ise her şey var gibi görünmesine rağmen işletim sistemi hantaldı ve gerek dış görünüş olarak gerekse de fonksiyonellik açısından eksik gibiydi. Ama en sonunda beklenen oldu ve Windows XP doğdu. Gerçekten de eksiksiz işletim sistemini sanırsanız sonunda bulduk. Sağlam, şık, fazlasıyla özelleştirilebilir, bol özellikli ve en hızlısı. Bununla beraber herhalde en çok karıştırılan ve özelleştirilen işletim sistemi olmasının da etkisiyle, fazla bilinmeyen özellikleri giderek su yüzüne çıkmaya devam ediyor. Bu yazımızda çok faydalı Windows XP püf noktalarından bazılarına değineceğiz.

Bir Explorer hatasında tüm Explorer'ları kaybetmeyin

Windows XP ile beraber azalsa da, Explorer hataları mutlaka sizin de başınıza gelmiştir veya geliyordur. Diyelim ki birkaç adet *Bilgisayarım* penceresi açtınız, birinde *Başlat* menüsünü düzenliyorsanız, diğerinde CD-ROM'dan resimlere bakıyorsanız, bir diğerinde ise *Denetim Masası* açık, kısacası bir çalışma düzeniniz var ve diğer açık programlarla beraber masaüstünüz bayağı dolu bir görüntüde. Herhangi bir programdan, sistemin zorlanmasından ya da bir sebepten dolayı Explorer hata verip kapandığı zaman Explorer'la ilgili tüm pencereler de aynı anda kapanır, masaüstü yok olur, görev çubuğundaki simgeler açılış pozisyonuna gelir ve güncel durumu yansıtmazlar. Eğer Windows XP kullandığınız bilgisayarda 128 MB gibi nispeten yeterli sayılabilecek miktarda belleğiniz varsa, sadece deyim yerindeyse "göçen" Explorer penceresinin kapanmasını ve diğerlerini etkilememesini sağlayabilirsiniz. Eğer hafıza miktarı düşükse buna kalkışmayın, zaten zayıf olan bilgisayarınız daha da zorlanacaktır.

Bilgisayarım'a girin, *Araçlar* menüsünden *Klasör Seçenekleri*'ne tıklayın, *Görünüm* sekmesine tıkladığınıza aşağı tarafta çıkan *Gelişmiş Ayarlar*'ın içinden *Klasör pencerelerini ayrı bir işlemde başlat* seçeneğini aktif hale getirin.

Böylece bilgisayarınız daha stabil bir hale gelecek, Explorer kapanacaksa bile pencerelerden sadece biri gidecektir. Bu-

DAHA SAĞLAM: Sisteminizi daha stabil hale getirebilirsiniz.

Windows XP İpuçları

nun sonucunda az da olsa hafızadan ödün vermeniz gerekebilir ama bilgisayarınızın hızına ve hafıza miktarına göre bunu kendiniz test edebilirsiniz. Kullanıp kullanmamaya karar verebilirsiniz. Bizim tavsiyemiz kullanmanız yönünde.

Masaüstünü ayrı bir denetimde çalıştırmak

Bu ipucu, tıpkı Explorer pencerelerinin ayrı ayrı çalıştırılma prosedürü gibi, masaüstünün Explorer hatalarından veya diğer masaüstü programlarının hatalarından etkilenmemesini, ayrı bir program gibi çalıştırılmasını sağlar. Böylelikle, Explorer pencerelerini ayrı ayrı çalıştırmıyor olsanız da, masaüstü Explorer'dan tamamen ayrılır. Bu da ekstra güvenlik ve sağlamlık demektir.

Tek yapmamız gereken şey, yeniden Regedit'e girip şu yolu takip etmek : *HKEY_CURRENT_USER\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer*

Bulduktan sonra, sağ pencerede muhtemelen *DesktopProcess* adında bir özellik göremeyeceksiniz. Bunu da, farenin sağ tuşuyla tıklayıp *Yeni / DWORD* komutuyla "DesktopProcess" adında bir özellik tanımlayarak halledebilirsiniz. Değer olarak da 1 vererseniz, işlem tamamlanmış oluyor. Tabii bu özelliğin devreye girmesi için bilgisayarınızın yeniden başlatılması gerektiğini hatırlatalım.

Bellek yeterli ise XP'nizi sunucuya çevirin

Eğer bilgisayarınızı ağ üzerinde sunucu gibi paylaştırıp üzerinden bazı programları kullanıyorsanız veya zaten Windows XP'yi sunucu pozisyonunda kullanmaya niyetli iseniz, sizin için güzel bir ipucumuz var. Sunucuların sistem ön belleği (Cache), diğer bilgisayarların farklı isteklerine daha seri bir şekilde cevap verebilmeleri için, normal iş istasyonlarına göre çok daha fazladır. Siz de bu özelliği ucuz olmasından dolayı kullandığınız Windows XP'de aktif hale getirmek isterseniz Regedit'i çalıştırın ve şu yolu izleyin :

HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\Control\Session Manager\Memory Management.

Burada *LargeSystemCache* adında bir seçenek göreceksiniz. Sunucu pozis-

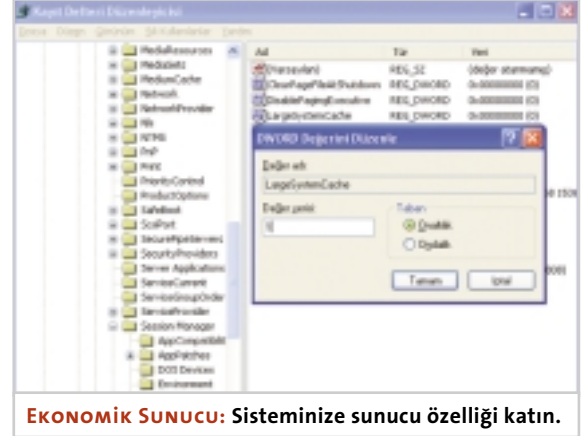
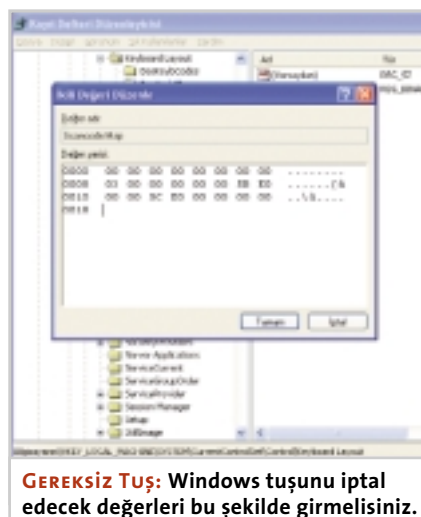
yonundaki bilgisayarınıza son ayarı, bu seçeneği çift tıkladıktan sonra 0'dan 1'e çevirerek yapın. Bilgisayara diğer bilgisayarların erişiminin yoğun olduğu zamanlarda farkı gözlemlenir. Eğer bilgisayarınızın hafızası 512 MB veya üzeri ise, hafıza miktarınızdan da anlaşılacağı gibi aynı anda fazlaca programla çalışıyorsanız, bu ayarı aktif hale getirmek mantıken sizin yoğunluğunuzda da işe yarayacaktır.

Programcılar: Windows tuşunu devre dışı bırakabilirsiniz

Eğer siz de uygulama geliştirmek için C ve benzeri programlama dillerini kullanıyorsanız veya menülerin ALT tuşu kombinasyonlarından sıkça faydalanan biriyseniz, seri halde klavye kullanırken (örneğin program yazım esnasında CTRL + yön tuşlarıyla kelimeler arasında gidip gelirken) Windows tuşunun araya karışmasıyla tüm dikkatiniz dağılıyordur. Bazılarımız o "ne kadar gerekli olduğu şüpheli" tuşu yerinden sökerek olaya yeni bir boyut kazandırmıştır fakat şimdi daha kolay bir yöntem var. Regedit'i çalıştırın. Yolumuz:

HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\Control\Keyboard Layout.

Hemen sağdaki pencereden *Scancode Map* özelliğini bulun, eğer yoksa farenin sağ tuşuyla tıklayıp *Yeni / İkili Değer* yolunu izleyerek ismini "Scancode Map"

olarak belirleyin ve bu özelliği yaratın. Değer olarak da aşağıdakileri teker teker girin.

```
00 00 00 00 00 00 00 00
03 00 00 00 00 00 5B E0
00 00 5C E0 00 00 00 00
```

Bilgisayarı yeniden başlattığınızda Windows tuşu artık çalışmayacaktır.

Internet Explorer'ın açılışını hızlandırın

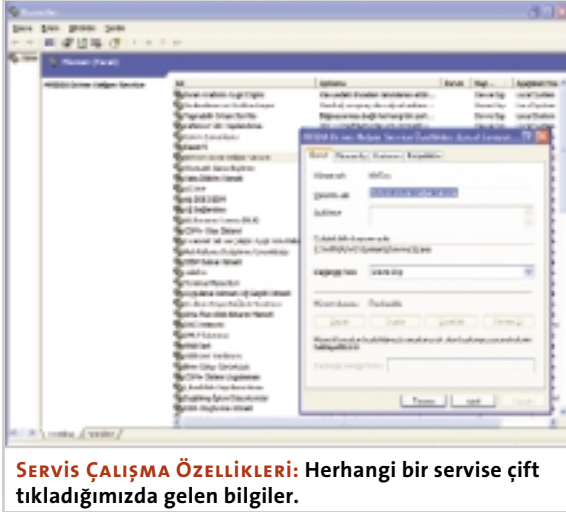
Internet Explorer veya Explorer'ı her açtığınızda nedendir bilinmez, Windows Zamanlanmış Görevler'i arar, ondan sonra Explorer'ı açar. Bunu engellemek için, yeniden Regedit'i çalıştırın ve aşağıdaki yolu bulun :

HKEY_LOCAL_MACHINE\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\RemoteComputer\NameSpace.

Daha sonra, orada bulunan {D6277990-4C6A-11CF-8D87-00A-A060F5BF} satırını silin. Bilgisayarınızı kullandıkça Internet Explorer ve normal Explorer'ı açarken farkı hissedebilirsiniz.

Gereksiz servislerden kurtularak performansı artırın

Windows 98'deki servislerin sayısı azdı ve Regedit yardımıyla kayıt dosyasının *RunServices* bölümünden hangisinin kaldırılabileceğini bilebiliyorduk. Böylece hem bilgisayarın daha hızlı açılması mümkün oluyordu hem de hafızayı boşu boşuna doldurmuyorduk. Oysa şu an Windows XP'de tabiri caizse "yığınla" servis var ve çoğunun ne anlama geldiğini, neden çalıştığını ortalama kullanıcının büyük kısmı bilmiyor. Zaten servislerin yanındaki açıklamalar da bun-

SERVİS ÇALIŞMA ÖZELLİKLERİ: Herhangi bir servise çift tıkladığımızda gelen bilgiler.

ların gerekli olup olmadıklarına dair en ufak bir ipucu vermiyor. Bunların gereksiz olanlarının çalışması engellenirse sistemde performans artışının gerçekleşeceğine kesin gözüyle bakılabilir, zira servislerin tümü de belli bir başlangıç zamanı, hafıza ve işlemci gücü çalar. Şimdi servisleri açalım ve gereksiz olanların çalışmasını durdurup bir daha siz istemeden çalışmamasını sağlayarak ince ayar yapalım.

Denetim Masası'ndan Yönetim Servis Araçları'na, oradan da Hizmetler'e tıklayalım. Gördüğünüz üzere çok sayıda servis var, Windows 98'den beri köprünün altından çok sular aktığını görmek için aslında bu bile yeterli. Yukarıdaki *Durum* başlığını iki defa tıklarsak, sadece *Çalışan* servisleri arka arkaya, üst sıralarda görürüz, bu da bizim işimizi kolaylaştıracaktır.

Şimdi incelediğimiz kadarıyla, şu sıraya bakalım. Durdurmak istediğimiz servisi, çift tıklayınca karşımıza gelen pencerede *Hizmet Durumu* bölümünden *Durdur* butonuna tıklayarak durdurabilirsiniz. Başlangıç türünü de *Devre Dışı* veya daha sonra manuel olarak çalıştırabileceğiniz bir servis ise, *Elle* olarak belirlerseniz, bilgisayarın bir dahaki açılışında servisin otomatik olarak çalışmasını engelleyebilirsiniz. Şimdi gelelim bazılarımız için gereksiz olan servislere :

- **DHCP İstemcisi:** Eğer bilgisayarınız otomatik olarak IP almıyorsa, bunu kapatabilirsiniz.
- **DNS İstemcisi:** Yerel ağınızda DNS Sunucusu yoksa bu servisi de durdurabilirsiniz.
- **Nvidia Driver Help Service:** Eğer Ge-

Force veya TNT gibi ekran kartlarını üreten nVidia firmasının bir ekran kartını kullanıyorsanız, bu servisi durdurabilirsiniz, çünkü bilgisayarın kapanmasını yavaşlatmaktan başka bir şeye yaramıyor. Fakat eğer ekran kartının yardım dosyalarının sizin için çok önemli olduğu kanaatindeyseniz, bırakın öyle kalsın.

► **Internet Bağlantısı Güvenlik Duvarı (ICS):** Eğer firewall kullanmıyor ve internet paylaşımı yapmı-

yorsanız, bunu da iptal edin.

► **Görev Zamanlayıcı:** Eğer siz de birçok kullanıcı gibi görev zamanlayıcısını kullanmıyorsanız (ne olduğunu bilmiyorsanız zaten kullanmıyorsunuz demektir) bunu kapatmanızda bir sakınca yok.

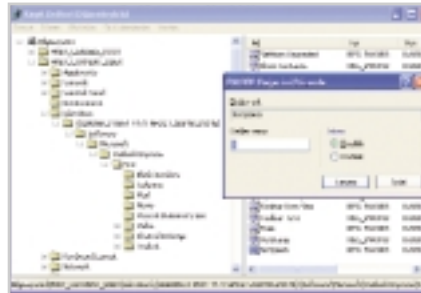
► **Kablosuz Sıfır Yapılandırma:** Kablosuz ağlarla herhangi bir ilginiz yoksa bunu da durdurun.

► **Taşınabilir ortam seri no:** Bu servis portatif müzik çalarınızın seri numarasını alıyor. Sık kullanmıyorsanız durdurun. (Ne olduğunu bilmiyorsanız hemen durdurun)

► **Terminal Hizmetleri:** Bilgisayarınıza uzaktan erişim yapan kimse yoksa, ve siz de bunu kullanmayacak gibi görünüyorsanız, durdurun. İleride kullanırsanız zaten diğer tüm servisler gibi bunu da elle açabilirsiniz.

► **Hata Bildirim Hizmeti:** Herhangi bir programın hata vererek kapanmasından sonra hatayı Microsoft'a bildiren servis. Yararlı olduğuna inanmıyorsanız durdurun.

► **Otomatik Güncelleştirme:** Windows'un otomatik güncelleştirilmesini

KÜÇÜK BİR AYRINTI: Önemli görünmese de e-postalarınızı sıkça denetliyorsanız işe yarıyor.

istemiyorsanız, ki modemle bağlanıyorsanız internet bağlantınızı da meşgul edebilir, bu servisi de durdurun.

► **Messenger:** Eğer bir Windows2000 domain'ine bağlı değilseniz, bu servisi durdurun.

Böylece tam 11 adet servisin sistem kaynaklarını gereksiz yere işgal etmesinden kurtulmuş oluyoruz.

Outlook Express'in daha kısa sürede açılması

Çok da önemli bir nokta gibi gözükmeyebilir belki, ancak Outlook Express logosunun gözükmesini engelleyerek bu popüler e-posta istemcisinin daha seri bir şekilde açılmasını sağlamak, böylelikle gereksiz ön yüklemenin önüne geçmek mümkün. Eğer sık sık e-posta kontrolü yapıyorsanız bu ipucu gerçekten de işe yarıyor.

Regedit'i çalıştırıp aşağıdaki yolu bulalım:

[HKEY_CURRENT_USER\Identity\{* * Kimlik No *} \Software\Microsoft\Outlook Express\5.0

Buradaki kimlik no, mesela bizde, {02A086C3-8554-4479-AFD2-C1E848CD314E} olmakla beraber, sizin bilgisayarınızda değişik olacaktır. Buna dikkat ederseniz, yanlış yerde olmadığınızdan emin olabilirsiniz.

Burayı bulduktan sonra ilgili resimde de gördüğünüz gibi, sağ pencereden *Yeni / DWORD* tanımlayıp ismini "NoSplash" yapın, değer olarak da "1" girin. Böylece Outlook Express'in açılışı hızlanacak, açılış logosu da bir daha ekrana gelmeyecektir.

"Ağ kablosu takılı değil" uyarısından kurtulun

Görev çubuğunda görünen "Ağ kablosu takılı değil" baloncukunu veya diğer uyarıların baloncuklarını kapatıp durmaktan nefret etmeye mi başladınız? Yoksa bazı simgelerin görev çubuğunda hiçbir zaman görünmemesini mi istiyorsunuz? Bunlardan sonsuza dek kurtulmak isten bile değil.

Başlat butonuna farenin sağ tuşuyla tıklayın. Sırasıyla, *Özellikler / Görev Çubuğu / Etkin olmayan Simgeleri Gizle / Özelleştir* seçeneklerini seçin. Çıkan pencerede gördüğünüz üzere tüm simgelerin ve uyarıların görünme / gizlenme özelliklerini ayarlayabilirsiniz. ■

Alper İleri, alper@chip.com.tr

» 6 ADIMDA KOLAY ÇÖZÜM

Ulead Video Studio 5

Profesyonel video işleme

Videolarınızı, CHIP'in tam sürümünü hediye ettiği Ulead Video Studio 5 ile hızlı ve basit bir şekilde düzenleyebilir ve bunları kasete, CD'ye kaydedebilir veya internette yayınlatabilirsiniz.

■ Dijital kamera kullanımının yaygınlaşması, beraberinde kaydedilen görüntülerin düzenlenmesi ve saklanması sorununu da getirdi. Bu noktada kullanıcıların imdadına koşan profesyonel programların hem kullanımı karmaşık, hem de fiyatları oldukça yüksek. Ancak Ulead Video Studio 5 ile videolarınızı hızlı ve basit bir şekilde düzenleme, sahip olduğu kullanışlı arayüzü ve yüksek teknolojisi ile de hazırladığınız videoları kasete ve CD'ye kaydetme veya internette yayınlama imkanına sahipsiniz.

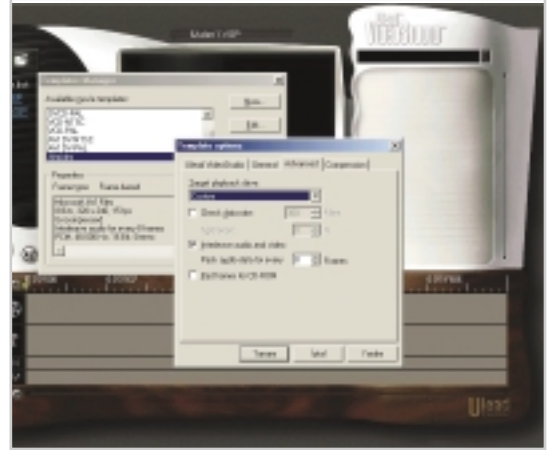
Birkaç adımda profesyonel sonuçlar veren program camcorder, USB cihazları, internet veya CD-Rom ortamlarındaki görüntülerinizi kaydediyor ve *Scene Detection* ve *Batch Capture* fonksiyonları sayesinde tek bir tıklamayla çok sayıda video klibi saklama imkanı tanıyor. Kullanımı için ekstra tecrübe gerektirmeyen program, Tak&Çalıştır özelliği ile görüntü kaydetmeyi fotoğraf çekmek kadar kolay bir hale getiriyor.

Ulead Video Studio 5.0 programının tam sürümünü eCHIP Extra'dan hemen yükleyebilirsiniz.

1

Yeni projeye ilk adım

Start adımıyla yeni bir proje dosyası oluşturabilir veya daha önce hazırladıklarınızdan bir tanesini açabilirsiniz. VSP uzantısına sahip bu dosyalarda, hazırladığınız film ile ilgili olarak kullanılan klipler, filmin süresi veya kliplerin büyüklüğü gibi bilgiler saklanır ve bu dosyalar henüz tamamlanmış filmler oldukları için sadece Ulead Video Studio tarafından açılabilirler. Filmler, proje dosyasının render edilmesiyle oluşturulurlar.

Yeni bir proje oluşturmak için *New Project* düğmesine tıklayın, ekrana gelen pencereye proje ismini (aynı isimde bir klasör oluşturulur) yazın, saklama yerini ve amacınıza uygun hazır şablonlardan bir tanesini seçin.

Şablonlar video kaydı veya filmin tamamlanma aşamasında kullanılacak birçok karmaşık ayar içerirler. Yeni bir şablon oluşturmak için düzenleme penceresinin sol tarafında bulunan *Global Commands* ([G]) düğmesine basın, ardından *Templates Manager* komutu ile ekrana gelen pencereye *New* düğmesine tıklayın. İstedığınız işleme geçmek için programın en üstünde bulunan ismine tıklamanız yeterlidir.

2

Harici kaynaktan görüntü kaydı

Video görüntüsünün bilgisayara kaydedilmesi "capturing" (görüntü yakalama) olarak adlandırılır. Eğer her şey yolunda giderse kaynak cihazdaki görüntünün önizleme penceresinde ekrana gelmesi gereklidir. Yüksek veri aktarım oranı nedeniyle çok fazla sabit

disk alanı gerektiren bu işlem, bilgisayarı en fazla zorlayan şeylerden biridir. Bunun için kullanılacak ayarlar görüntünün alınacağı kaynak cihaza göre değişiklik gösterebilir. Programın *Split* fonksiyonu sayesinde, DV biçimindeki AVI dosyalarının, kaydederken kayıt tarih ve zamanına göre farklı kliplere ayrılmasını sağlayabilirsiniz. *Batch Capture* fonksiyonu, görüntüyü kaydetmeden önce seyrederken işaretlemenize ve daha sonra bu işaretli kısımları tek bir tıklama ile kaydetmenize izin verir.

Ulead Video Studio ile video haricinde resim kaydı da yapabilirsiniz. Bunun için filmi izlerken, kaydetmek istediğiniz görüntü ekrana geldiğinde *Capture Image* düğmesine basmanız yeterli olacaktır.

3 Kliplerin arka arkaya yerleştirilmesi

Filmde kullanmak istediğiniz klipleri önizleme penceresinin altında bulunan çubuğa taşıyabilir ve bu çubuğun hemen yanında bulunan *Add Video/Add Image* düğmesine tıkladığınızda açılan pencereden seçebilirsiniz. Bu klipleri, hikaye ve zaman olmak üzere iki moda sahip olan bu çubuk üzerine istediğiniz sıra ile yerleştirebilirsiniz. Hikaye modunda klibin sadece önizlemesi, zaman modunda ise klibin ve hazırlanan filmin toplam uzunluğu da ekran gelir ve eklenen klipler ile filmin toplam uzunluğu doğrudan çubuk üzerinden değiştirilebilir. Kliplere *Fade In/Out* efektleri eklenebileceği gibi, sağ taraftaki açılır listede bulunan *Video Filter* seçenekleri de kullanılabilir. Bunları eklemek için yapmanız gereken tek şey, filtreyi, uygulamak istediğiniz klibin çubuk üzerindeki simgesine taşımak.

4 Filmin efektler ve başlıklarla süslenmesi

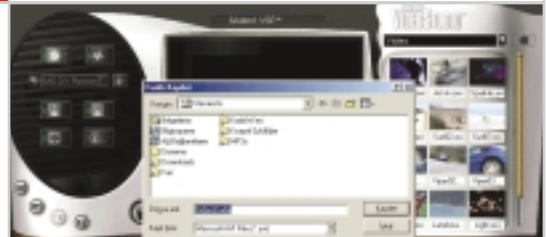
Video Studio'nun sunduğu geçiş efektleri hazırladığınız filmlere profesyonel bir hava katacaktır. İsteddiğiniz efekti filme eklemek için yapmanız gereken tek şey ise efektin sağ üst köşede bulunan önizleme penceresindeki simgesini, uygulamak istediğiniz kliplerin hikaye/zaman çubuğundaki önizlemelerinin arasındaki boşluğa fare yardımıyla taşımaktır. Programın sunduğu özel efekt ayarları sayesinde, standart olarak sunulanlarla yetinmek zorunda değilsiniz. İsteddiğiniz efektin özelliklerini değiştirerek kendinize ait bir sonuç elde edebilirsiniz. Hazırladığınız videoya bir isim atamak veya gerçek filmlerde olduğu gibi katkısı bulunanların ismini yazmak için *Title* kısmından faydalanabilirsiniz. Bunun için yapmanız gereken *Create or edit Title clip* düğmesine tıklamak ve gerekli ayarları yaptıktan sonra istediğiniz metni girmektir.

5 Sesler ve fon müziği ile atmosferin tamamlanması

Hazırladığınız filme ses veya fon müziği eklemek için de ilgili öğeyi seçmeniz ve zaman çubuğu üzerinde uygun yere taşımanız gereklidir. Zaman çubuğunun en altında bulunan, notalı hoparlör simgesine karşılık gelen çubuk, fon müziği; bir üstündeki, sadece hoparlör simgesinin bulunduğu çubuk ise filmin orijinalinde olmayan ve sonradan eklenecek sesler için ayrılmıştır. Örneğin tatilde yaptığınız çekimleri düzenlerken görüntüler hakkında daha önceden kaydettiğiniz yorumları ekleyebilir veya filminizi daha etkileyici hale getirmek üzere bir fon müziği kullanabilirsiniz. Bunun için MP3 de dahil olmak üzere birçok ses saklama biçiminden faydalanabilirsiniz. Eklediğiniz ses veya müzikler arasında geçiş yapmak için *Fade In/Out* efektlerini kullanabilir ve çalma sürelerini kısaltabilirsiniz.

6 Projenin film haline dönüştürülmesi

Bu adıma geçtiğiniz zaman ilk olarak, her ihtimale karşı projenizi bir kere daha kaydedin. Filmi hazırlamak için öncelikle *Make A Movie* düğmesine tıklayın ve ekrana gelen görüntüleme biçimlerinden birini seçin veya *Custom* komutunu çalıştırın. Şimdi ekrana gelen pencereye dosya ismini girin ve *Kayıt Türü* açılır listesinden bir saklama biçimi seçin. Dosyanın büyüklüğü saklama biçimine bağlı olarak değişeceği için, kayıt türünü belirlerken filmi kullanım amacınızı göz önünde bulundurmalısınız. *Kaydet* düğmesine tıkladıktan sonra filmin hazırlanması için bir süre beklemeniz gerekir. Bu süre hazırladığınız filmin büyüklüğüne ve sisteminizin hızına bağlı olarak değişir. Ulead Video Studio, hazırladığınız filmleri e-posta ile göndermenize, web'de yayınlamanıza veya elektronik kutlama kartına dönüştürmenize de yardımcı olacaktır.

» 3 ADIMDA KOLAY ÇÖZÜM

DiscJuggler 3.5

Disk sihirbazı

DiscJuggler, kullanım kolaylığı ve sahip olduğu fonksiyonlar sayesinde kullanıcıların tüm ihtiyaçlarını karşılıyor.

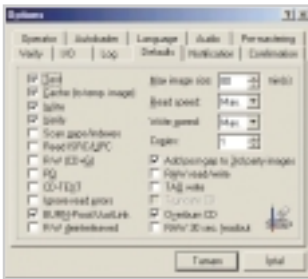
■ CD yazıcıların fiyatlarının düşmesi ile genişleyen pazarda yerini yavaş yavaş sağlamlaştıran DiscJuggler, donanım üreticileri ile OEM anlaşması olmadığı için kendini çok fazla tanıtmamış bir yazılım. Kullanım kolaylığı ve sunduğu fonksiyonlar ile tüm beklentileri karşılayan DiscJuggler'ın, birden fazla CD yazıcınız varsa birden fazla CD'yi simültane yazabilmesi de gayet yararlı bir özellik. Yaygın olarak kullanılan tüm CD kopyalama ve yöntemlerini destekleyen program, MP3, WMA veya WAV dosyalarını kullanarak profesyonel CD-DA'lar oluşturabiliyor ve tüm bir CD'yi tek bir imaj olarak sabit diske kaydedebiliyor. Hazırlanan CD-R'in kaynak CD veya imaj ile yüzde yüz aynı olup olmadığını test etmek için düşük seviyeli karşılaştırma da yapabilen program, şu anda piyasada olan tüm CD yazıcılar ile sorunsuz çalışabiliyor ve BURN Proof, Just-Link ve SeamlessLink koruma teknolojilerini destekliyor.

Programın tam sürüm anahtarını elde etmek için www.blitzbox.de/discjuggler adresine adınızı, soyadınızı ve e-posta adresinizi girerseniz yeterli. Gerekli tam sürüm anahtarı e-posta ile size gönderilecektir.

DiscJuggler 3.5'in tam sürümünü eCHIP Extra'dan hemen yükleyebilirsiniz.

1 Temel program ayarları

Tools / Options komutuyla ulaşacağınız iletişim penceresindeki seçenekler ile DiscJuggler'ın temel ayarlarını değiştirebilirsiniz. Buradaki en önemli kart, özel bir yazma görevi için farklı seçeneklere ihtiyaç duyulmadığı sürece geçerli olan ayarları içeren **Defaults**'dur. Buradaki **Test**, **Write** ve **Verify** seçeneklerini kullanarak, yazma işleminin test başarıyla sonuçlandıktan sonra gerçekleştirilmesini ve daha sonra hazırlanan CD'nin kaynak ile karşılaştırılmasını sağlayabilir ve **Cache** seçeneği ile de yazılacak bilgilerin öncelikle geçici hafızaya alınmasını sağlayabilirsiniz. CD'lere fazladan veri yazmak için **Overburn**'ü, tampon bellek yetersizliğine karşı korumanın etkin olması için de **BurnProof/Justlink** seçeneğini işaretlemelisiniz.

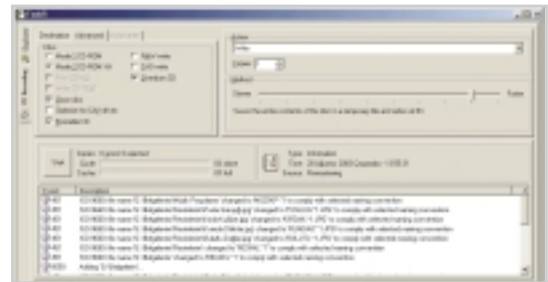
ren **Defaults**'dur. Buradaki **Test**, **Write** ve **Verify** seçeneklerini kullanarak, yazma işleminin test başarıyla sonuçlandıktan sonra gerçekleştirilmesini ve daha sonra hazırlanan CD'nin kaynak ile karşılaştırılmasını sağlayabilir ve **Cache** seçeneği ile de yazılacak bilgilerin öncelikle geçici hafızaya alınmasını sağlayabilirsiniz. CD'lere fazladan veri yazmak için **Overburn**'ü, tampon bellek yetersizliğine karşı korumanın etkin olması için de **BurnProof/Justlink** seçeneğini işaretlemelisiniz.

2 Hazır görevlerle yeni bir CD yazmak

DiscJuggler'ın hazır olarak sunduğu görevler yardımıyla, ayarlar üzerinde hiçbir değişiklik yapmaya gerek kalmadan doğrudan yazma aşamasına geçebilirsiniz. **Files / New** komutu ile ekrana gelen iletişim penceresinden seçtiğiniz görevin, program açılışında otomatik olarak başlatılması için **Open this task at startup** seçeneğini işaretlemelisiniz. Böylece DiscJuggler'ın en sık kullandığınız yazma görevi ile açılmasını sağlayabilirsiniz. Programın sunduğu hazır görevleri kullanarak özgün CD'ler hazırlayabilir, müzik CD'lerinizi MP3, WMA, WAV biçiminde diskinize kaydedebilir, başka bir CD sürücünden bire bir kopya yapabilir, bir CD içeriğini imaj olarak diske kaydedebilir, daha önceden kaydettiğiniz imajı CD'ye yazabilir, eğer CD yazıcıdan başka bir optik sürücünüz yoksa tek cihazla CD kopyalayabilir veya CD-RW'larınızı temizleyebilirsiniz.

3 Yeni bir CD'nin hazırlanması

İstekleriniz doğrultusuna özgün bir CD hazırlamak için **New Task** penceresindeki **CD pre-mastering to CD Recorders** görevini seçin ve **Ok** düğmesine tıklayın. Bu görevi kullanarak müzik, veri, karışık mod, açılış CD'si veya farklı türlerde CD'ler hazırlayabilirsiniz. CD'ye yazmak istediğiniz dosyaları Explorer görünümündeyken fare yardımıyla CD yazıcı üzerine taşıyabilir ve istediğiniz şekilde yerleştirebilirsiniz. Yazma işlemine geçmek için **CD Recording** kartını etkinleştirin ve eğer birden fazla CD yazıcıya sahipseniz **Destination** kartındaki listeden kullanmak istediğiniz sürücüyü veya sürücülerini işaretleyin. **Advanced** kartını kullanarak yazma modunu, CD'nin kapatılıp kapatılmayacağını, kapasitesinin üzerinde yazılıp yazılmayacağını ve açılış CD'si olarak kullanılıp kullanılmayacağını belirleyebilirsiniz.

» 3 ADIMDA KOLAY ÇÖZÜM

Ashampoo WinOptimizer 2002

Bakımlı PC

WinOptimizer'ın sadece CHIP okurları için Türkçeleştirilen tam sürümü ile Windows'unuzu temizleyip bağlantı ayarlarınızı iyileştirebilirsiniz.

■ Standart ayarlar kullanılarak yüklenen Windows'un, zaman içerisinde performansını yitirmemesi ve bir veri çöplüğüne dönmemesi için devamlı kontrol altında tutulması gereklidir. Windows'u, kendi donatıları arasında yer alan araçları kullanarak da denetleyebilirsiniz ancak bunun için özel olarak geliştirilen WinOptimizer 2002 gibi programların kullanımı çok daha kolay ve sonuçları da daha etkilidir. Drive Cleaner, Registry Cleaner, Internet Cleaner ve Internet Tuner olmak üzere toplam dört modüle sahip olan program, temel olarak temizlik ve ayar optimizasyonu olmak üzere iki işleve sahip. Windows'un tasarımı nedeniyle, gereğinden fazla dosya, kayıt defteri ögesi ve kullanılmayacak birçok şey zaman içerisinde sistemde birikir. Özellikle deneme sürümlerini çok sık kurup kaldırıyorsanız sisteminizin yükü her geçen gün daha da artıyor demektir. Bunun için temizlik modüllerini kullanarak diskinizdeki fazla dosyaları temizleyebilir ve boş yer açabilir, kayıt defterindeki geçersiz öğeleri kaldırarak da Windows'un rahat bir nefes almasını sağlayabilirsiniz.

Ashampoo WinOptimizer 2002'nin tam sürümünü eCHIP Extra'dan hemen yükleyebilirsiniz.

1 Tam sürüm kurulumu

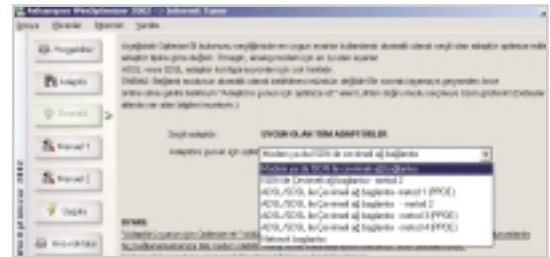
Programı yüklemek için kurulum dosyasına çift tıklayın ve ekrana gelen direktifleri takip edin. Sisteminize deneme sürümü kurulacak olan Ashampoo WinOptimizer 2002 programını tam sürüme güncellemek için programı çalıştırın ve *Internet / Ücretsiz Tam Sürüm Anahtarı* komutunu çalıştırın. Ancak bu sırada internete bağlı olmalısınız, aksi takdirde bağlantı kurmanızı isteyen bir pencere ekrana gelecektir. Şimdi ekrana gelen internet sayfasına e-posta adresinizi girin. Bunun sonucunda firmanın size e-posta ile göndereceği tam sürüm kodunu kopyalayın ve bu sefer *Internet / Kayıt / Deneme Anahtarını Gir* komutu ile ekrana gelen pencereye yapıştırın. Artık Ashampoo WinOptimizer 2002 programı ile sisteminizdeki veri artıklarını temizleyebilir ve bağlantı ayarlarınızı değiştirebilirsiniz. WinOptimizer 2002'nin modüllerinin *Hoşgeldiniz* penceresindeki açıklamalarına çift tıklayarak veya *Başlat / Programlar / Ashampoo / WinOptimizer 2002 / Module* yolunu izleyerek çalıştırabilirsiniz.

2 Drive Cleaner ve Registry Cleaner

Drive Cleaner, sabit diskinizdeki gereksiz ve fazla dosyaları bularak yer açan bir araçtır. İlk olarak taranacak sürücüler seçmeli ve bulunmasını istediğiniz gereksiz dosyaları isim ya da sadece uzantı kullanarak belirtmelisiniz. Buradaki en önemli nokta, tarama dışında kalması gereken klasör ve dosyaların belirtildiği istisnalar kısmıdır. Sisteminizin güvenliği açısından *Filtreler* ve *İstisnalar* üzerinde değişiklik yapmamalı ve özellikle filtrelere eklenti yaparken çok dikkatli olmalısınız. Registry Cleaner, kayıt defterindeki gereksiz anahtarları arar ve bulduklarını siler. İlk olarak taranacak sistemin yer aldığı disk seçmelisiniz. Eğer birden fazla işletim sistemi kullanıyorsanız, temizlik işlemini her biri için ayrı ayrı gerçekleştirmeniz gerekiyor. Temizlik sonrasında sisteminizi yeniden başlatarak programlarınızın sorunsuz bir şekilde çalışıp çalışmadıklarını kontrol edin ve temizlik sırasında silinen anahtarları gerekirse *Yedekler* altından geri yükleyin.

3 Internet Cleaner ve Internet Tuner

Internet Cleaner, internette gezinirken sisteminize kaydedilen, güvenliği tehdit edebilecek bilgileri ve geçici dosyaları arar ve siler. İlk olarak kullandığınız tarayıcıyı seçmeli (her tarama için bir tane) ve *Seçenekler* altından istediğiniz tarama bilgilerini işaretlemelisiniz. *Kalıcı Kullanıcı Verileri* altından da sisteminizdeki Cookie'leri tarayabilir ya da bilgilerinin silinmesini istemediğiniz web sitelerinin listesini oluşturabilirsiniz. Internet Tuner aracını kullanarak internet bağlantınızı en uygun hale getirmek için otomatik ya da manuel seçeneğini kullanabilirsiniz. Ancak tecrübeli kullanıcılar için tavsiye edebileceğimiz manuel optimizasyon yöntemini kullanmadan önce, *Yedekler* altından o anki ayarlarınızı yedeklemeli ve ileride herhangi bir sorunla karşılaştığınız zaman geri yüklemelisiniz.

» 3 ADIMDA KOLAY ÇÖZÜM

Internet Trace Destructor 4

Arkanızda iz bırakmayın

Bilgisayar başında çalışırken veya internette sörf yaparken arkanızda bıraktığınız izleri temizleyin ve Windows XP'nin sizden habersiz bilgi göndermesini engelleyin.

■ İnternette sörf yaparken bilgisayarınızda sizin haberiniz olmadan çok sayıda bilgi saklanır. Bu bilgiler sörf yapmanızı kolaylaştırıp hızlandırırken, başkalarının yaptığınız işlemleri takip etmesini de mümkün kılar. Bu, ofisinizdeki PC'nizi kullanarak iş başvurusunda bulunduğunuzu veya internet üzerinden başka işler aradığınızı göz önüne alırsak rahatsız edici bir durum olarak karşınıza çıkacaktır. Ancak Steganos Internet Trace Destructor, internette sörf yaparken arkanızda bıraktığınız tüm izleri, entegre dosya öğütücüsü Shredder yardımıyla geri dönüşü olmayacak şekilde siliyor. Ayrıca bu aracı kullanarak güncel Windows oturumuna ait son kullanılan belgeler ve programlar, aranan dosyalar ve Geri Dönüşüm Kutusu içeriklerini de temizleyebilirsiniz. Eğer Windows XP kullanıcısıysanız, işletim sisteminiz devamlı olarak bilgi toplar ve bunları düzenli bir şekilde Microsoft'a gönderir. Buna karşı geliştirilen XP Privacy yardımıyla da işletim sisteminin hakkınızda topladığı bilgileri ilgili sunuculara göndermesini engelleyebilirsiniz.

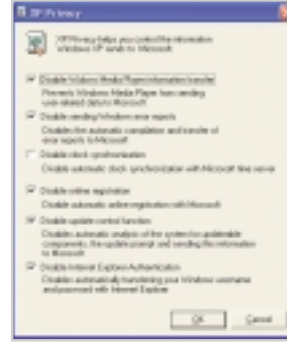

Stefanos Internet Trace Destructor 4'ün tam sürümünü eCHIP'ten hemen yükleyebilirsiniz.

1 Tam sürüm kurulumu

Steganos Internet Trace Destructor 4 programını kurduktan sonra tam sürüme güncellemek için ilk olarak www.steganos.com/magazine/chip/tr/itd4 adresini ziyaret etmeli ve e-posta adresinizi buraya eksiksiz bir şekilde girmelisiniz. Daha sonra program açılışında ekrana gelen pencereden *Enter Serial Number* düğmesine tıklayın ve e-posta adresinize gönderilen şifreyi uygun alanlara girin. Artık penceredeki seçenekleri kullanarak programı çalıştırabilir, güncel işletim sistemi oturumundan kalanları (en son kullanılan dosya ve programlar, aranan dosyalar ve Geri Dönüşüm Kutusu içeriği) ve internette sörf yaparken arkanızda bıraktığınız izleri (Internet Explorer ve Netscape 6 geçici hafızası, cookie'ler, geçmiş bilgileri ve IE çevrimdışı web sayfaları) temizlemeye başlayabilirsiniz.

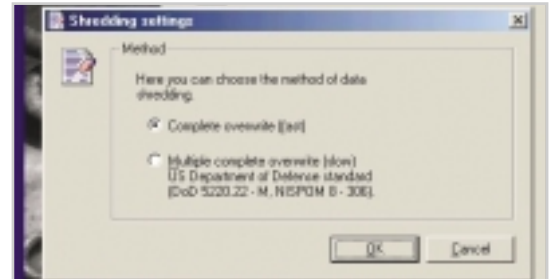
2 Windows XP'nin izinsiz bilgi göndermesini engellemek

Windows XP, çalışması esnasında bilgisayarınızla ilgili çeşitli bilgileri Microsoft'a gönderir ancak iletilen bu bilgilerin içeriği tam olarak açıklanmamıştır. Steganos'un geliştirdiği XP Privacy fonksiyonunu kullanarak Windows XP'nin Microsoft'a bilgi göndermesini kontrol

altında tutabilirsiniz. Programın ana ekranındaki XP Privacy düğmesine tıklayarak ulaşacağınız iletişim penceresindeki seçenekler sayesinde Media Player'ın veri alışverişini, Windows'un sistemde ve çeşitli programlarda meydana gelen hataları Microsoft'a bildirmesini, internet saatinin Microsoft saat sunucuları ile senkronizasyonunu, online ürün kaydını, sistemin belirli aralıklarla otomatik olarak güncellenmesini veya Internet Explorer'ın Windows oturumuna ait kullanıcı ismi ve parolasını kullanarak bazı web sayfalarına otomatik olarak kayıt olmasını önleyebilirsiniz.

3 Entegre dosya öğütücü

Başkalarının ulaşmasını istemediğiniz dosya ve klasörlerinizi bir daha geri alınması mümkün olmayan, güvenli bir şekilde sabit diskinizden tamamen silmek için Steganos'un güvenlik araçlarından biri olan Shredder'dan faydalanabilirsiniz. Bu dosyaları ister "sürükleyip bırak" yöntemiyle programın üzerine taşıyabilir, isterseniz de *Add File* düğmesine tıkladığınızda karşınıza gelecek olan iletişim penceresinden seçebilirsiniz. Program bu dosyaları bir liste içerisinde toplayacaktır. Dosyalarınızı, söz konusu liste ile uğraşmadan doğrudan silmek için üzerine sağ tuşla tıklayabilir ve nesne menüsündeki *Destroy* komutunu çalıştırabilirsiniz. Dikkat! Yaptığınız işlemin geri dönüşü olmadığını göz önünde bulundurarak, dosyaları silmeden önce bu listeyi bir kez daha kontrol etmelisiniz.

İPUÇLARI EYLÜL 2003

» WINDOWS

1	Windows XP: Kullanıcı hesabı şifreleri için parola ipucu	198
2	Windows 2000,XP: Sistemin klavye yardımıyla yeniden başlatılması	198
3	Windows XP Home/Pro: İnternet üzerinden özel yardım talebi	199
4	Windows 98, Me, 2000, XP: Klasörlerin sürücü olarak algılanması	199

» UYGULAMALAR

5	Excel 2000, XP: Tablo fonlarının birlikte yazdırılması	200
6	VBA: Windows altında kayıtlı ismin tespiti	200
7	Word 97, 2000, XP: Dosya isimlerinin alt ve üst bilgi alanlarında gösterilmesi	202
8	Excel 97, 2000, XP: Grafiklerdeki sıfır değerlerinin kaldırılması	202
9	Norton Utilities: Geri Dönüşüm Kutusu'nun Norton korumasız açılması	202

» İLETİŞİM & İNTERNET

10	Outlook XP: E-postalar için şablon kullanımı	204
11	Internet Explorer: Web içeriğinin çevrimdışı kullanımı	204
12	Opera: Harici protokollerin bağlantılarının açılması	204

» DONANIM

13	Anakart: i865/875 anakartlar için SATA-RAID kurulumu	206
14	İşlemci: P4 işlemciler hakkında ayrıntılı bilgi	206
15	Notebook ve USB 2.0: USB sabit diskin doğru bağlanması	206
16	Mürekkep Püskürtmeli Yazıcı: Mürekkebin çabuk bitmemesi için	206

1 Windows XP

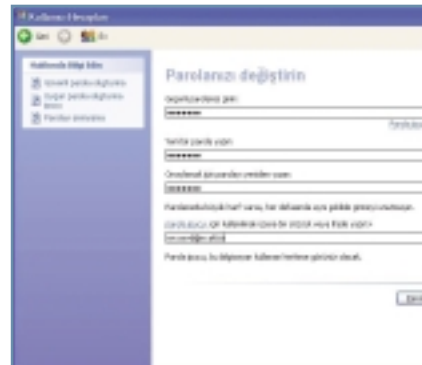
Kullanıcı hesapları için parola ipucu

Sisteminizde birçok kullanıcı hesabı açtınız ve bunlara, bazı Windows fonksiyonları söz konusu korumayı şart koştukları için parola atadınız. Ancak şifre hafızanız bütün bunları aklınızda tutacak kadar iyi değil.

İPUÇU: Windows XP'nin hatırlatma fonksiyonunu kullanın ve kullanıcı hesabı şifresine ek olarak bir tane de parola hatırlatıcı kaydedin. Eğer sisteme kayıt olurken kendi koyduğunuz şifreyi hatırlayamazsanız, küçük soru işareti üzerine tıklayarak daha önceden kaydettiğiniz hatırlatıcıya ulaşabilirsiniz.

Bunu oluşturmak için öncelikle **Başlat / Denetim Masası**'nı çalıştırın ve **Kullanıcı Hesapları** bağlantısına tıklayın. Şimdi ekrana gelen penceredeki listeden hatırlatıcı kaydetmek istediğiniz kullanıcı hesabını seçin. Eğer şu anda çalıştığınız kullanıcı hesabı söz konusuysa **Parolayı Değiştir**, aksi takdirde **Parola Değiştir**

tir bağlantısına tıklamalısınız. Ekrana gelen pencerede etkin olan kutuya geçerli şifreyi ve takip eden diğer iki kutuya yeni şifreleri girin. Artık pencerenin en altında bulunan kutuya ise şifrenizi hatırlamanızda yardımcı olacak parola ipucunu girebilirsiniz. Örneğin, "m3gibson" için "en sevdiğim aktör". Bu hatırlatma bilgisini, tüm kullanıcılar rahatlıkla sisteme dahil olabilecekleri için herkes bilmemelidir. Son olarak **Parolayı Değiştir** düğmesine tıklayarak işlemini tamamlayın.

1 HATIRLATMA BİLGİSİ: Hatırlatma bilgisi, unutan kullanıcıların şifreleri hatırlamalarında yardımcı olur.

Tips & Tricks

Donanım ve yazılım sorunları bilgisayar kullanıcılarının günlük hayatlarının bir parçasıdır. CHIP size sorunları güvenli bir şekilde çözebilmeniz için önerilerde bulunuyor ve rehberlik ediyor.

2 Windows 2000, XP

Sistemin klavye yardımıyla yeniden başlatılması

Kurulumlar sonrasında sistemin genellikle yeniden başlatılması gerekir. Bunun için Başlat menüsünün yerine daha rahat ve hızlı bir çözüm arıyorsunuz.

İPUÇU: **Başlat** menüsündeki **Çalıştır** komutu kullanılarak ekrana gelen pencereye "regedit" yazın ve **Tamam** düğmesine tıklayın. Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ndeki **HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows NT\CurrentVersion\Winlogon** anahtarını seçin. Pencerenin sağ tarafındaki boş bir alana farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve **Yeni / Dize Değeri** komutunu çalıştırın. Bu yeni değere isim olarak "EnableQuickReboot" verin ve [Enter] tuşuna basın. Ardından Dü-

2 HIZLI BAŞLANGIÇ: Kayıt Defteri'ndeki bu anahtar

Windows'un [Ctrl]+[Shift]+[Alt]+[Del] tuş kombinasyonu ile hızlı bir şekilde yeniden başlatılmasını sağlar.

zen/Değiştir komutunu çalıştırın ve değeri “1” olarak değiştirin. Yaptığınız değişikliğin etkili olabilmesi için bilgisayarı yeniden başlattıktan sonra Windows'u, [Ctrl]+[Shift]+[Alt]+[Del] tuş kombinasyonunu kullanarak herhangi bir soru ile karşılaşmadan, hızlı bir şekilde kapatıp yeniden çalıştırabilirsiniz.

3 Windows XP Home/Pro

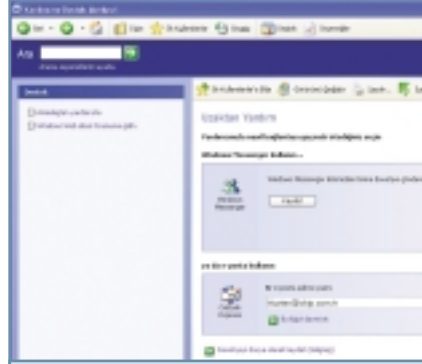
İnternet üzerinden özel yardım talebi

Windows istediğiniz gibi çalışmıyor ve çalışmanıza devam edemiyorsunuz. Bir tanıdığınızdan yardım isteyebilirsiniz, ancak ekran görüntüsünü telefonda anlatmak ve karşı tarafın isteklerini yerine getirmek zor geliyor.

İPUCU: Yardım istediğiniz kişinin, problemi çözebilmek için direkt olarak bilgisayarınıza bağlanmasına izin verin. Bunun için her iki tarafın da internet bağlantısına sahip olması ve işletim sistemi olarak Windows XP kullanması gereklidir. *Başlat* menüsündeki *Yardım ve Destek* komutunu çalıştırın, takip eden pencere üzerindeki *Bir arkadaşımızı bilgisayarınıza Uzaktan Yardım ile bağlanması için davet edin* ve ardından da *Yardım etmesi için birini davet et* bağlantısına tıklayın. Bir sonraki pencere üzerindeki *ya da e-posta kullan* alanına yardım istediğiniz kişinin e-posta adresini girin, *Bu kişiyi davet et* bağlantısına tıklayın, kısa bir mesaj yazın ve *Devam Et* düğmesine tıklayın.

Hazırladığınız davetiyenin geçerlilik süresini son sayfa üzerinden belirleyin. Ayrıca *Alıcının parola kullanması* gereksin seçeneğini de etkinleştirmeli ve hemen altındaki kutuları kullanarak bir parola belirlemelisiniz. Artık aynı isimli düğmeye tıklayarak hazırladığınız davetiyeyi gönderebilirsiniz. Windows XP, gönderilen e-postaya RAINVITATION.MSRCINCIDENT adında bir dosya ekler.

E-postayı alan kişinin, yardım talebiniizi cevaplamak için söz konusu dosyayı sistemine kaydetmesi ve geçerli bir internet bağlantısı mevcutken üzerine iki kere tıklayarak çalıştırması yeterlidir. Bunun sonucunda sistemler arasında bir

3 KOMŞU YARDIMI: Windows XP'nin Uzaktan Yardım fonksiyonunu kullanarak, karşılaştığınız sorunları çözmesi için tanıdıklarınızdan yardım isteyebilirsiniz.

bağlantı kurulmaya başlanır. Bilgisayarınızla bağlantı kurulmak istendiğine dair bir ileti aldıktan sonra her iki sistemde de *Uzaktan Yardım* penceresi ekrana gelecek ve böylece yardım istediğiniz kişi ekranınızın içeriğini görebilecektir. İleti kabulünden sonra yardımcı kişi size açıklamada bulunabilir ve ipucu verebilir. Ayrıca *Uzaktan Denetim* işlevini kullanarak sisteminize erişebilir ve istediği değişiklikleri yapabilir. Ancak bunun için ilk olarak sizin onayınız gerekir. Bu sayede problem, çok fazla söze gerek kalmadan hızlı bir şekilde çözülebilir.

! DİKKAT Davetiye gönderdikten sonra internet bağlantınızı hiçbir nedenle sonlandırmayın. Bunun nedeni, internet servis sağlayıcılarının kullanıcılarına her arama sonrasında yeni bir IP adresi atamasıdır. Eğer sahip olduğunuz IP adresi davetiyedeki ile aynı olmazsa, yardım talep ettiğiniz kişi bilgisayarınıza ulaşamayacaktır.

4 Windows 98, Me, 2000, XP

Klasörlerin sürücü olarak algılanması

Çalışırken disklerin derinliklerinde bulunan klasörlere ulaşmak zorunda kalıyor ve Windows Gezgini'ndeki bu yoğun karışıklıktan rahatsızlık duyuyorsunuz. Klasörlere harf atayarak doğru dan sürücü gibi ulaşmak istiyorsunuz.

İPUCU: Eski dost DOS bu konuda size yardımcı olabilir. Bir klasöre istediğiniz bir sürücü isminin atanması için “sub-


```

If intPosition Then getUserName = →
Left(strBuffer, intPosition - 1)
Else
  getUserName = strBuffer
End If
End If
End Function

```

Modülü kaydedin. Artık “getUserName()” fonksiyonunu kullanarak geçerli kullanıcı hesabını rahatlıkla tespit edebilirsiniz. Buna karşılık kayıtlı olan geçerli kullanıcının ismini ADVAPI32.DLL Windows kütüphanesinde bulunan “GetUserNameA()” API fonksiyonu tespit eder. Script içerisinde kullanılan “Declare Function” komutu “GetWindowsUser()” çağrısı ile bir bağlantı kurar. Bu çağrı, C programlama dilindeki bir fonksiyona benzer. Parametre olarak bir karakter katarı ve bunun maksimum uzunluğu, burada “strBuffer” ve “constBufferLength” değişkenleri gönderilir. Fonksiyon, aktarılan isimleri bir Null karakteri ile sonlandırır. Modül, “InStr()” komutu ile fonksiyonun geri döndürdüğü değerde bu sabitin konumunu “intPosition” tespit eder ve “Left()” yardımıyla “getUserName()” fonksiyonun geri döndürdüğü değerde Null karakterine kadar olan kısmı aktarır.

7 Word 97, 2000, XP

Dosya isimlerinin alt ve üst bilgi alanlarında gösterilmesi

Hazırladığınız dosyaların isimlerinin, sayfalarındaki alt ve üst bilgi alanlarında eksiksiz olarak görüntülenmesini istiyorsunuz. Ancak Word sadece dosya ismini görüntülüyor ve uzantısını yazmıyor.

İPUCU: Bu sorunu Windows’un Klasör Seçenekleri’ni değiştirerek düzeltebilirsiniz. Bunun için ilk olarak Word’ü kapatın ve Windows Gezgin’i çalıştırın. Gezgin penceresinde Araçlar / Klasör Seçenekleri komutunu çalıştırın ve ekrana gelen iletişim penceresindeki Görünüm kartını etkinleştirin. Buradaki listede bulunan *Bilinen dosya türleri için dosya uzantılarını gizle* seçeneğindeki işareti kaldırmalısınız. Yaptığınız değişikliğin etkili olabilmesi için daha

sonra *Uygula* ve *Tamam* düğmelerine tıklayın. Word, yeniden başlattığınız zaman yapılan değişikliğe otomatik olarak tepki verecektir. Bu değişiklik mevcut dosyalar üzerinde de etkisini gösterecektir. Ayrıca bu Windows ayarından bağımsız olarak dosya ismini ve bulunduğu konumun bilgisini de alt bilgi alanında görüntüleyebilirsiniz. Bu durumda da dosya uzantısı olarak DOC ekrana gelecektir.

8 Excel 97, 2000, XP

Grafiklerdeki sıfır değerlerinin kaldırılması

Bir tablo içerisinde elde ettiğiniz sonuçları kullanarak grafikler oluşturuyorsunuz, ancak sıfır değerlerinin görüntülenmesini istemiyorsunuz. Bunun için “Eğer” formülü kullanarak hücreyi boşaltmanız da bir işe yaradı.

İPUCU: Excel, boş olan hücrelerin değerinin sıfır olduğunu düşünür ve bu değerleri de oluşturulan grafik üzerinde görüntüler. Bunu engellemek için Excel’e sıfır yerine hiç görüntülemeyeceği bir değer atamalısınız. Daha önceden hazırladığınız formülü bunun için aşağıdaki gibi değiştirebilirsiniz:

=EĞER((Formülünüz)=0; #NV; Formülünüz)

Eğer formülünüzde elde edilen sonuç

7 HARİCİ NEDEN: Windows’un klasör seçenekleri, dosya uzantılarının Word’ün alt bilgi alanında görünmesini engel olabilir.

“0” olursa fonksiyon”#NV” hata değerini aksi takdirde asıl sonucu geri döndürür. Böylece sıfır değerlerinin grafik üzerinde görüntülenmesi de engellenebilir.

9 Norton Utilities

Geri Dönüşüm Kutusu’nun Norton’suz açılması

Norton Utilities veya Norton System-Works kurulduktan sonra Geri Dönüşüm Kutusu’na çift tıklandığında Norton Unerase Wizard ekrana geliyor. Ama siz bunu değil, Geri Dönüşüm Kutusu’nu kullanmak istiyorsunuz.

İPUCU: Masaüstünde bulunan Geri Dönüşüm Kutusu simgesine farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve kısayol menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen iletişim penceresindeki *Recycle Bin* kartını etkinleştirin. Buradan *Double clicking item opens* başlığı altındaki *Standart Recycle Bin* seçeneğini işaretleyin.

Yaptığınız değişikliğin etkili olabilmesi için daha sonra sırayla *Uygula* ve *Tamam* düğmelerine tıklamalısınız. Bundan sonra Geri Dönüşüm Kutusu, Unerase Wizard’ın kurulumundan önce olduğu gibi görünecektir. Ancak Norton Unerase sihirbazını kullanmak isterseniz Geri Dönüşüm Kutusu’nun kısayol menüsünden faydalanmanız gerekmektedir.

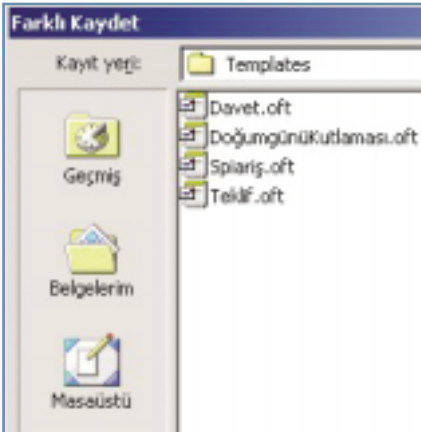
9 STANDART: Çift tıklama işlemi için standart seçeneği yardımıyla eski Geri Dönüşüm Kutusu’nu kullanmaya devam edebilirsiniz.

10 Outlook XP**E-postalar için şablon kullanımı**

Yeni e-postalarınıza eski iletilerinizeki metin parçalarını kopyalıyorsunuz. Çalışmanızı kolaylaştırmak için Word'dekine benzer şekilde, içerisinde önceden hazırlanmış ileti metinlerinin bulunduğu şablonlar hazırlamak istiyorsunuz.

İPUCU: Outlook XP altında *Dosya / Yeni / Posta İletisi* komutunu çalıştırın ve şablon olarak kullanmak istediğiniz metni girin. İleti penceresinde *Dosya / Farklı Kaydet* komutunu çalıştırın, takip eden iletişim penceresinden *Kayıt Türü* olarak *Outlook Şablonu (*.oft)* ögesini seçin ve şablonunuzun ismini *Dosya Adı* alanına girin. Kayıt Yeri altından şablonu kaydetmek istediğiniz klasörü seçin veya önerilen yere kaydedin. *Kaydet* düğmesine tıklayın, *Dosya / Kapat* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen güvenlik sorusuna *Hayır* cevabını verin.

Hazırladığınız şablonları kullanabilmek için *Dosya / Yeni / Form Seç* komutunu çalıştırın ve *Bak* açılır kutusundaki *Dosya Sistemindeki Kullanıcı Şablonları* ögesini seçin. Outlook, standart klasör içerisinde yer alan önceden tanımlanmış tüm iletileri seçmenize imkan tanır. Eğer şablonlarınızı başka bir klasöre kaydettiyseniz, bu klasörü *Gözet* düğmesine tıklayarak seçebilirsiniz. Kullanmak istediğiniz şablon dosyasını seçip ardından *Aç* düğmesine tıklayın. Bunun

10 HAZIR İLETİLER: Outlook, önceden tanımlanan ileti metinlerini ve biçimlendirmelerini "OFT" dosyası olarak kaydeder.

12 Erişim YASAK: Bu tür hata mesajlarını engellemek için "ed2k" gibi harici protokolleri Opera'ya güvenilir olarak tanıtabilirsiniz.

sonucunda daha önceden tanımlanmış bir içeriğe sahip olan ileti ekrana gelecektir.

11 İnternet I. Explorer**Web içeriğinin çevrimdışı kullanımı**

Hızlı ve devamlı bir internet bağlantısına sahip değilsiniz ve genellikle içeriği çok sık değişmeyen web sayfalarını ziyaret ediyorsunuz. Bunun için çevrimdışı çalışmak istiyorsunuz, ancak HTML sayfalarını tek tek kaydetmek çok zahmetli.

İPUCU: İnternet Explorer ile web içeriklerini otomatik olarak çevrim dışı çalışılabilir hale getirebilir ve istediğiniz zaman senkronize edebilirsiniz. Bunun için istediğiniz internet sayfasını çevrimiçi olarak görüntüleyin ve *Sık Kullanılanlar / Sık Kullanılanlar'a Ekle* komutunu çalıştırın. Daha sonra *Sık Kullanılanlar* listesindeki kayda farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve *kısayol* menüsündeki *Çevrimdışı Kullan* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen sihirbaz penceresindeki direktifleri takip edin. Burada, *Bu sık kullanılan, başka sayfalara bağlantılar içeriyorsa o sayfaları da çevrimdışı kullanabilmek ister misiniz?* sorusuna cevap vermeden önce, ek olarak kaydedilecek her bir web sayfasının yüklenecek veriyi arttıracaklarını göz önünde bulundurun.

Manuel senkronizasyona alternatif olarak, hazırlayacağınız bir zamanlama ile bilgilerin otomatik olarak güncellenmelerini de sağlayabilirsiniz. Eğer sayfayı ziyaret etmek için parola gerekiyorsa bunları da girerek senkronizasyon işlemini başlatın. Ancak bu ayarların tamamını ileride istediğiniz gibi değiştirebilirsiniz. *Son* düğmesine tıklayarak sihirbazı kapatın. Bunun sonucunda, ileride *Araçlar / Eşitle* komutunu kullanarak gerçekleştirebileceğiniz ilk senkronizasyon işlemi başlar. Ardından *Dosya / Çevrimdışı çalış* komutunu kullanarak bağlantıyı kesebilir ve sisteminizde kayıtlı olan içeriği inceleyebilirsiniz. *Eşitlenecek Nesneler* iletişim penceresinden işaretli çevrimdışı bağlantıların özelliklerine ulaşabilir ve senkronizasyon planlaması yapabilirsiniz. Çevrimdışı içeriği silmek isterseniz *Araçlar / İnternet Seçenekleri* komutunu çalıştırın, *Gelen* kartındaki *Dosya Sil* düğmesine tıklayın ve takip eden iletişim penceresindeki *Tüm çevrimdışı içeriği sil* seçeneğini işaretleyin.

yon işlemi başlar. Ardından *Dosya / Çevrimdışı çalış* komutunu kullanarak bağlantıyı kesebilir ve sisteminizde kayıtlı olan içeriği inceleyebilirsiniz. *Eşitlenecek Nesneler* iletişim penceresinden işaretli çevrimdışı bağlantıların özelliklerine ulaşabilir ve senkronizasyon planlaması yapabilirsiniz. Çevrimdışı içeriği silmek isterseniz *Araçlar / İnternet Seçenekleri* komutunu çalıştırın, *Gelen* kartındaki *Dosya Sil* düğmesine tıklayın ve takip eden iletişim penceresindeki *Tüm çevrimdışı içeriği sil* seçeneğini işaretleyin.

12 İnternet Opera**Harici protokollerin bağlantılarının açılması**

"ed2k" veya "irc" gibi harici protokolleri Opera ile açmak istiyorsunuz. Örneğin, bir eDonkey programı ile ilişkili olan bir "ed2k" bağlantısı açmak istediğiniz zaman geçerli bir bağlantı olmadığınızı bildiren bir hata mesajı ile karşılaşılıyorsunuz. Bu protokolleri nasıl kullanabileceğinizi merak ediyorsunuz.

İPUCU: Bu protokolleri, OPERA6.INI dosyasında güvenilir haberleşme kuralı olarak tanımlamalısınız.

İlk olarak Opera programını kapatın ve bir metin editörü yardımıyla OPERA6.INI dosyasını açın. Bu dosya normalde "C:\Program Files\Opera" klasörü altında bulunur. Bu dosya içerisindeki "[UserPrefs]" başlığını arayın ve bunun altına "TrustedExternalURLProtocols =" ile başlayan yeni bir satır ekleyin. Kullanmak istediğiniz diğer protokolleri aralarına virgül koyarak eşittir işaretinin arkasına yazın. Dosyayı, içerisinde yaptığınız değişiklikleri kaydettikten sonra kapatın. Artık Opera'yı yeniden çalıştırabilir ve harici protokolleri herhangi bir hata mesajı almadan açabilirsiniz.

13 Anakart

i865/875 anakartlar için
SATA-RAID kurulumu

Intel2in yeni chipset'lerinden i865 (Springdale) veya i875 (Canterwood) kullanan bir anakartınız ve Serial ATA RAID Southbridge ICH5R'ye sahipsiniz. Ancak Intel Application Accelerator'un (IAA) uygun versiyonu, geçerli chipset bulunmadığı için kurulumu yarıda kesiyor.

İPUCU: Bu sorun, Serial ATA denetleyicisinin RAID modu BIOS'dan devre dışı bırakıldığında ortaya çıkar. Bu ayar sonradan değiştirildiğinde ve sabit disk, tek disk RAID olarak takıldığında Windows XP bir daha çalışmaz. Bu durumda yeniden kurulum da bir çözüm getirmeyecektir. Anakartınız ile beraber sunulan SATA RAID denetleyicisi sürücü disketini alın.

Şayet bu tür bir sürücü disketine sahip değilseniz disket kurulum paketini support.intel.com adresinden veya e-CHIP'ten (© eCHIP-Code **SATARAID-LOPPY**) temin edebilirsiniz. Bu paketi 3.5 inçlik boş bir diskete açın. Windows XP kurulum CD'sini sürücüye takın ve sistemi bu açılış CD'sini kullanarak çalıştırın. Şimdi [F6] tuşuna basın ve bir SCSI veya RAID sürücüsünün disketten kurulumu ile ilgili olarak ekrana gelen direktifleri takip edin. Sürücü yükledikten sonra *İleri* ve *Sistemi Onar* seçeneklerini çalıştırın. Bu işlemi tamamladıktan sonra bilgisayarınızı yeniden

15 GÜVENLİ ÇALIŞMA: Harici USB sabit diskin akım ihtiyacının USB porttan başka bir güç kaynağı tarafından sağlanması gerekebilir.

başlatın. Bundan sonra SATA RAID denetleyicisi Aygıt Yöneticisi'nde ekrana gelecek ve IAA da sorunsuz bir şekilde kurulacaktır.

14 İşlemci

P4 işlemciler hakkında
ayrıntılı bilgi

C-Stepping'i destekleyen yeni Pentium 4 işlemcilerin overclock için uygun olduğunu duyduunuz. Ancak satın alma sırasında veya daha önce firmanın size sunduğu işlemcinin versiyonunu nasıl öğrenebileceğinizi düşünüyorsunuz.

İPUCU: Son kullanıcıya kutu ile sunulan işlemcilerin kutularının üzerindeki büyük bir etikette, diğer birçok bilginin haricinde bir de ürün numarası ("Prod. Code") bulunur. Ancak buradaki uzun kodun sadece son beş karakteri, SL6EE

gibi) bizim için önemlidir. Intel'in <http://processorfinder.intel.com/scripts/list.asp?ProcFam=483> adresindeki web sayfasında, bu beş karakterlik kodların bir listesi bulunur. Bu koda tıklayarak istediğiniz işlemci modeli hakkında ayrıntılı bilgi alabilirsiniz. Buradaki örnekte overclock için uygun CoreStepping C1 desteğine sahip bir 2.26 GHz işlemci söz konusudur.

15 Notebook ve USB 2.0

USB sabit diskin doğru
bağlanması

AMD işlemciye sahip bir dizüstü veya masaüstü bilgisayara sahipseniz ve harici bir USB 2.0 sabit disk kullanıyorsanız, veri aktarımının zaman zaman çok kötü olduğunu fark etmişsinizdir.

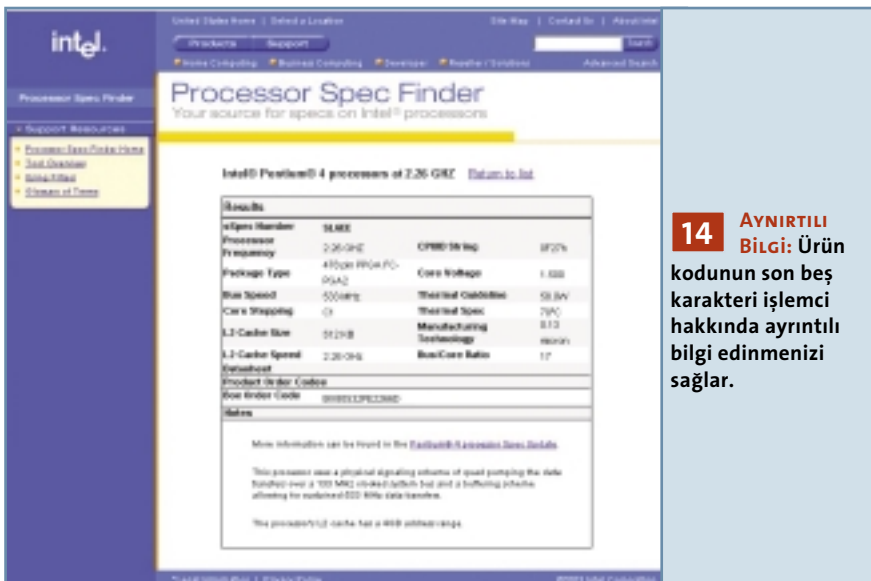
İPUCU: USB bağlantı noktası genel olarak yaklaşık 500 miliamperlik bir akıma ihtiyaç duyar. Ancak bazı harici sabit diskler çok daha fazla akım çekerler. Bu, USB 2.0 bağlantı noktasında gerilim düşüşüne ve dolayısıyla da sabit diskin elektronik veya mekanik aksamının tam olarak çalışmamasına neden olabilir. Bu durumda, sabit diske ihtiyaç duyduğu akımı sağlayan harici bir güç kaynağı yardımcı olabilir. Bunun için gerekli olan tek şey sabit diskin kasasının harici güç kaynağı bağlantısına sahip olmasıdır. Ayrıca sürücü için gerekli olan akımı sağlayabilecek aktif bir USB Hub da sorunu çözebilir.

16 Püskürtmeli Yazıcılar

Mürekkebin çabuk
bitmemesi için

Mürekkep püskürtmeli yazıcınızla çok seyrek çalışmanıza rağmen kartuşlar hemen bitiveriyor.

İPUCU: Bunun nedeni mürekkep püskürtmeli yazıcınızı kendi üzerinden değil de elektrik bağlantısından kapatmanız olabilir. Bu durumda yazma kafası genellikle bekleme konumuna geçemez. Birçok yazıcı elektrik kesildiği zaman kendisini temizler ve bu işlem de mürekkebin azalmasına neden olur. ■

14 Ayrıntılı
Bilgi: Ürün
kodunun son beş
karakterleri işlemci
hakkında ayrıntılı
bilgi edinmenizi
sağlar.

İÇİNDEKİLER

- 212 Öğrencinin İnternet Rehberi:
Yabancı dil ve ödev siteleri
- 218 Uydunet:
Uydu hızında download
- 222 Posta Listeleri:
Sanal sohbet grupları

Takas Borsaları toplumlari suca mı sürüklüyor?

İnternette paylaşımın vicdan muhasebesi

Kazaa'nın değil, kullanıcıların suçlu olabileceği kararına varan davanın ardından Amerikan Müzik Endüstrisi yüz binlerce kullanıcıya dava açma hazırlığında.

■ Kazaa gibi P2P ağları üzerinden film ve müzik paylaşmak o kadar yaygınlaştı ki, teknolojinin artık sanata ve endüstriye zarar vermeye başladığını, sanat eserlerinin satışının önemli oranda azaldığını iddia eden müzik ve film endüstrisi bu paylaşım borsalarına karşı yasal saldırıya geçmek durumunda kaldı. İnternette paylaşım kavramının öncüsü efsanevi Napster'in başına gelenler herkesçe malumken ve popüleritede Napster'i aratmayan, üstelik sadece müzik değil, video da dahil her türlü dosyanın paylaşımına izin veren Kazaa'nın da sonunun aynı olması beklenirken, hakkında açılan dava sürpriz bir şekilde Kazaa'nın lehine sonuçlandı ve dosya paylaşım programı kendini akladı.

Yargı yasak koymak istemiyor

Yargıçların hem fikir olduğu nokta, aynı yıllar önce, filmlerin kopyalanmasına neden olduğu için video kayıt cihazlarının yasaklanması isteyen davada olduğu gibi, teknolojinin yanlış amaçlar için kullanılmasının sorumlusunun teknoloji olamayacağı görüşüydü. Kazaa, bir dosya paylaşım aracı olarak, bilimsel materyallerini, makalelerini, deney görüntülerini, sesli konferans kayıtlarını halkın paylaşımına açmak isteyen bir üniversite tarafın-

dan da kullanılabilir ve dünyanın her yerindeki bilim adamları, öğrenciler, meraklılar bu dosyalar arasında arama yaparak istedikleri bilimsel materyale ulaşabilirdi. Kazaa paylaşımına yasa dışı müzik ve sinema filmi kopyaları yerleştirmekse ancak programın kullanıcılarının suçu olarak kabul edilebilirdi. Endüstri, Kazaa'ya karşı açtığı davayı bu argüman nedeniyle kaybetti. Ve şimdini hıncını kullanıcılardan çıkarmak üzere hazırlıklarını tamamlamış görünüyor.

Kullanıcılara tek tek dava!

ABD müzik endüstrisi birliği RIAA, MP3 parçaları paylaşımına sunan P2P kullanıcılarına karşı Ağustos ortasından itibaren dava açılacağını bildirdi. RIAA, paylaşım yapan kullanıcıların IP adreslerini toplamak için haftalardır takas ağlarını tarıyor. RIAA'nın açıklamalarına göre, şarkıları internetten paylaşan kullanıcıları, şarkı başına 150.000 dolara varan tazminat talepleri bekliyor.

Kullanıcılar, yıllardır alıştıkları bu bedava kolaylığın artık hakları olduğuna inandıklarından RIAA'ya ateş püskürseler de, elini vicdana koyan herkes, bir sanatçının eserine hiçbir telif ücreti ödmeden sahip olup kullanmanın hırsızlık olduğunu görebilir.

Microsoft'a Explorer şoku

IE çalıntı mı?

Microsoft'a karşı açılan onlarca patent davasından biri de firmanın ünlü internet tarayıcısı IE hakkındaydı ve ABD'de

davaya bakan mahkeme, davacıları haklı bularak, Windows sisteminin ana unsuru olan Internet Explorer tarayıcısının patentinin California Üniver-

tesi ile başka bir şirkete ait olduğu iddiasını kabul etti. Böylece Microsoft, California Üniversitesi'ne ve söz konusu şirke-

te 520 milyon dolar tazminat ödemeye mahkum oldu. Davacılar ise bu rakamın iki katı tazminat talep ediyordu.

Bilgi için: www.usc.edu

Büyük Britanya'da ücretsiz aksiyon

UMTS telefonları ücretsiz

Büyük Britanya'da yüksek hızlı UMTS ağının gelişimi hala aksiyor. İlk sunucu 3- UK'e Haziran ayında yapılan fiyat indirimi de yardımcı olamadı. İngilizler şimdi son çareye başvuruyor: Carphone Warehouse gibi mağaza zincirleri, müşteri VideoTalk750 tarifesinde karar kıldığı takdirde 3-UK sözleşmeli cep telefonlarını ücretsiz olarak veriyor. Aksi takdirde UMTS aygıtları yakla-

şık 140 Euro'luk bir fiyata sahip olacaktı ki bu fiyatın yine de ülkemizdeki düzeyden düşük olduğunu düşünürsek, bizim operatörlerimizin Avrupa'daki bu gelişmeleri endişeyle izlediklerini tahmin etmek zor değil. İngiltere'deki promosyonun hedefi ise müşteri sayısını şu anki 25.000 seviyesinden, hedeflenen bir milyonluk seviyeye yaklaştırmak

Bilgi için: www.three.co.uk

World Cyber Games'te finale doğru

2003 oyun olimpiyatları

Dünya bilgisayar oyunu olimpiyatları olarak da nitelendirilen WCG 2003 organizasyonunda Türkiye adına mücadele verecek finalistler Eylül ayında belli oluyor. Samsung sponsorluğunda düzenlenen "World Cyber Games 2003" organizasyonunun Türkiye ön elemelerinin ilk kısmı tamamlandı. Siberlig

birliğine dahil 18 ildeki internet kafelerde düzenlenen turnuvalarda elemelerden başarıyla sıyrılan 320 oyuncu, İstanbul'da yapılacak olan finallere katılmaya hak kazandı. 8-12 Eylül tarihleri arasında Maslak Princess Otel'de gerçekleştirilecek olan Türkiye finalleri sonucunda, ülkemizi Ekim ayında Güney Kore'nin başkenti Seul'de temsil edecek 11 kişilik Türkiye Bilgisayar Oyunları Milli Takımı belirlenecek.

Bilgi için:

www.worldcybergames.com.tr

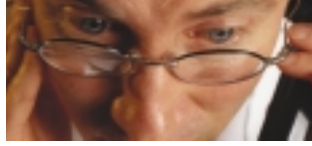
www.siberlig.com

www.worldcybergames.org

Tüketici Kalite Zirvesi 2004

Haklarınıza sahip çıkın

Tüketicilerle üreticileri ve servis sağlayıcıları yakınlaştırarak daha kaliteli hizmet verilmesini ve tüketici bilincinin artırılmasını sağlamak amacıyla düzenlenen Tüketici Kalite Zirvesi, her sektördeki en kaliteli markayı belirleyecek geniş katılımlı anketler hazırlıyor. Aynı zamanda tüketicinin bilinçlen-

dirilmesini de amaçlayan organizasyonun çalışmaları ile üreticiler de daha kaliteli hizmet vermek için motive edilmiş oluyor. Toplamda 350 bin, inter-

net üzerinden yapılacak anketlerde ise 150 bin kişinin katılımını hedefleyen organizasyonun web sitesini ziyaret edip anketi cevaplayarak, her alanda daha kaliteli hizmet almak için üreticileri teşvik etmenizi tavsiye ederiz.

Bilgi için:

www.tuketicikalitezirvesi.com

BAĞLANTI ÜCRETLERİ

superonline superonline.com (212) 310 0000
Skyrunner

Silver	69 milyon TL
sınırsız erişim	
1 ay	18.9 milyon TL
3 ay	49 milyon TL
12 ay	119 milyon TL

e-pack	
üyelik+10 saat	6,5 milyon TL
10 saat	5,5 milyon TL

tt net ttnet.net.tr (212) 444 0145

pstn 1 ay	9.5 milyon TL
3 ay	22.5 milyon TL
6 ay	38.5 milyon TL
12 ay	58 milyon TL
isdn-ba 1 ay	9.5 milyon TL
3 ay	22.5 milyon TL
6 ay	38.5 milyon TL
12 ay	58 milyon TL

turknet turknet.net (212) 444 0077

1 ay	15 milyon TL
3 ay	39 milyon TL
12 ay	139 milyon TL
net.ultra 1 ay	24 milyon TL
3 ay	59 milyon TL
12 ay	199 milyon TL

e-kolay e-kolay.com (212) 478 0478

1 ay sınırsız	15 milyon TL
3 ay sınırsız	35 milyon TL
12 ay sınırsız	95 milyon TL

trnet tr.net (312) 295 9000

aylık sınırsız	13 milyon TL
yıllık sınırsız	117 milyon TL

işnet iş.net (312) 289 8060

s. paket 1 ay	15 milyon TL
3 ay	40 milyon TL
6 ay	75 milyon TL
12 ay	150 milyon TL

anet anet.com.tr (212) 336 1919

Sınırsız internet

1 ay	11 milyon TL
3 ay	30 milyon TL
12 ay	90 milyon TL

Webbee webbee.com.tr

1 ay sınırsız	14 milyon TL
3 ay sınırsız	29 milyon TL
12 ay sınırsız	89 milyon TL

Kablonet www.kablonet.com

Ev kullanıcıları

64/16 Kbps	61 milyon TL
128/32 Kbps	116 milyon TL
256/64 Kbps	198 milyon TL
512/128 Kbps	377 milyon TL

IN & OUT

Online Sözlükler

Çeviri hizmeti veren online sözlükler, kelime işlem yazılımlarına da entegre olabildiğinden hızlı ve etkin bir çözüm olarak popüler hale geliyor.

Sigorta Temsilcileri

Online sigorta servislerinin sunduğu geniş imkanlar, kullanıcıların kısa sürede sigorta yaptırmasını sağlıyor.

WEB GÖZCÜ

Windows 2000/XP'de güvenlik gedikleri

Media Player'ın 9. sürümündeki hatalı bir kod, ActiveX Control'ü kullanan saldırganların, kurbanın medya kütüphanesine erişimini sağlıyor. Sorun şurada yatıyor, aslında Active-X

Control'un yalnızca web sayfalarına gömülü müzik ve film dosyalarını oynatması gerekli, ancak bir hata yüzünden, özel hazırlanmış bir HTML e-posta bile hacker'ın bilgisayarınıza sızmasını sağlayabiliyor. Microsoft, Windows Update üzerinden bir yama sunuyor.

Bilgi için: <http://microsoft.com/downloads/details.aspx?FamilyId=F7772E131-BBC9-4B34-9E78-1D9742FED8&displaylang=en>

MS Blast

İsmi yaratıcılıktan yoksun ama virüs etkili

Kendini gizleme gereği bile duymayan bir isme sahip olduğu için herkesin alay konusu olsa da, MS Blast virüsü, dünyayı yeterince salladı. Antivirüs yazılımı üreticisi Symantec'den yapılan açıklamada, "Blaster Worm" virüsünün, ABD'de etkilediği bilgisayarların sayısının 24 saatten kısa bir sürede iki katına çıktığı belirtildi. 11 Ağustos gecesi ülkemizde de hızla yayılan virüs Windows'un uzaktan erişim yöntemiyle kapanmasına neden olduğu için, kurbanlar ilk aşamada bir hacker'ın bilgisayarlarına dadandığını düşünerek, internet bağlantılarını kontrol etmeye yöneldiler. Symantec'e göre virüs ABD'de 125 binden fazla sisteme bulaştı. ABD'nin doğusundaki Maryland kentindeki bir maden bürosu da bilgisayarlarına virüs bulaşmasının ardından faaliyete ara ver-

mek zorunda kalırken Amerika'nın doğu bölgelerini etkileyen "facia gibi" elektrik kesintisinde de aynı virüsün parmağı olduğu şüphesi yaşandı.

Uzmanlar, Windows işletim sistemi kullanan tüm kullanıcılara, Microsoft'un internet sitesinden (www.microsoft.com/security) indirilecek güvenlik yamasını yüklemelerini tavsiye ediyor. Windows işletim sistemindeki bir açığı kullanan virüsün, bu sistemin NT 4.0, 2000, XP ve Server 2003 versiyonlarına bulaşabildiği belirtiliyor.

Bilgi için: www.symantec.com

GÜNCEL VİRÜS UYARILARI

► Kör virüs uyarısı

Symantec'in virüs tarayıcısı Norton AntiVirus Corporate Edition 7.61 sürümünde disketler üzerindeki zararlı kodları gözden geçiriyor. Disket taramaya kalkarsanız, aklınızda olsun. **Bilgi için:** www.symantec.com

► Posta sunucusuna sahip kurt

Kaspersky Labs'in virüs uzmanları Tanatos.b kurdu için uyarıda bulunuyorlar. Tanatos.b e-postalardaki ekler üzerinden yayılıyor ve çalıştırılabilir dosyalara da bulaşıyor. Kurt beraberinde entegre bir e-posta sunucusu getirdiği için hızla yayılmayı sürdürüyor. **Bilgi için:** www.kaspersky.com

► Sniffer'da hata

Popüler ağ sniffer'ı Etheral, hacker'lar tarafından herhangi bir kodun çalıştırılması için kötüye kullanılabilir. Saldırı hilesi şu: Belirli ağ paketleri Etheral tarafından sürüm 0.9.12'de doğru olarak işlenmiyor. Sniffer böyle bir paket aldığı anda ya çöküyor ya da yabancı bir kodu çalıştırıyor. **Bilgi için:** www.etheral.com

Öğrencinin internet rehberi

Zil çaldı, herkes bilgisayar başına

İnternet, öğrenciler için paha biçilmez bilgiler içeren muazzam bir başvuru kaynağı. Okulların açıldığı bu ay, CHIP sizler için önde gelen yabancı dil eğitimi ve ödev sitelerini inceledi.

Bir yandan göz ucuyla kara tahtayı takip edip diğer yandan öğretmenin monoton sesini dinlerken özlemle hayalini kurduğunuz yaz tatili, göz açıp kapayana kadar geçiverdi. Okulların zilleri uzun bir aradan sonra tekrar duyulmaya başlayacak ve beraberinde tüm o dersleri, öğretmenleri, ödevleri, tezleri ve sınavları da getirecek. Ama bugünün öğrencileri, ebeveynlerinin hiç sahip olmadığı değerli bir müttefikten, internette destek alma şansına sahipler. Sizler için hazırladığımız öğrencinin internet rehberinde tanıttığımız siteler, dönem ödevinde yardıma ihtiyaç duyan lise öğrencisinden tutun da yüksek lisans tezini en iyi şekilde hazırlamaya çalışan üniversite öğrencisine, yabancı dilini geliştirerek yükselmeyi hedefleyen profesyonellere varıncaya değin geniş bir kitleye başarının yolunu gösteriyor.

www.odevsitesi.com: Oldukça zengin bir içeriğe sahip olan site sizi daha ilk sayfasında geniş kapsamlı konu başlıklarıyla ve en son eklenen ödevlerle karşılıyor. Siteden ödev indirebilmek için öncelikle üye olmanız gerekiyor. Bir defaya mahsus olmak üzere 20.000.000 TL. ödedikten sonra ömür boyu üyelik hakkı elde ediyorsunuz. Ayrıca, içinde binlerce ödev dokümanı bulunan özel bir CD de (site üzerinden ayrıca satın alabilirsiniz) hediye olarak gönderiliyor.

Siteden daha iyi faydalanabilmek için, indirebileceğiniz ödev arama programını kullanabilirsiniz. Konuların kategorilere ayrıldığı ve her kategoride onlarca alt başlık bulunan programı, kullanmadan önce güncellenizi öneririz. Böylece son eklenen konular da veritabanınıza kaydolacaktır.

Sitenin diğer bir güzel hizmeti ise, “ödevinizi danışın” linkinden ulaşabile-

ceğiniz danışma formu. Böylece takıldığınız noktalarda uzman yardımı alarak, gerek içerik gerekse konsept bakımından daha doğru ödevler hazırlayabilirsiniz.

www.odevim.com: Tembelim ama so-rumsuz değilim! “Zorunlu olmamakla birlikte, sitedeki ödevlerin tamamından faydalanmak için üye olmalısınız” cümlesiyle kısaca, “üye olmanızda fayda var” demek isteyen site yöneticileri, emeklerinin karşılığını alma isteklerinde haklı gibiler. Gerçekten de sıkı bir çalışmanın ürünü olan ve oldukça geniş bir arşivi bulunan site, ödev konusunda başvurulacak ilk kaynaklardan biri. İlköğretimden yüksek lisansa, her gün en az 20 ödevin eklendiği iddia edilen siteye üyelik çok da pahalı değil. Altı aylık üyelik, 15.000.000 TL, bir yıllık üyelik ise, 20.000.000 TL. “Ben para vermek istemiyorum, bir bakıp çıkacağım” diyenler

Öğrenci kaynakları

içinse birden fazla ücretsiz deneme şansı tanınmıyor. Sitede bulunmayan bir lisans ya da yüksek lisans ödevi göndererek veya kullanıcı adı yerine bir hafta boyunca verilen şifre harfleri kullanarak da deneme üyeliği hakkı kazanabilirsiniz. Sitede yer alan arama motoru maalesef çok kullanışlı değil. Denemek için yaptığımız arama, karşımıza istediğimiz konuyla ilgili olmayan pek çok sayfa çıkardı. Yapılan açıklamaya göre bu durum yakın bir tarihte, konuların kategorilere ayrılmış bir indeks altında toplanmasıyla çözülecek.

Ödev göndererek katkıda bulunanlara sinema ya da konser bileti hediye etmek gibi güzel promosyonlarla içeriğini genişletmeye çalışan sitenin, ödev kapaklarınızda kullanabileceğiniz resim ve clip art'lerden oluşan oldukça geniş bir arşivinin olduğunu da unutmadan belirtelim.

www.turkstudent.net: Aradığınız konudaki ödevlere ya da tezlere alfabetik olarak hazırlanmış fihristten kolayca ulaşabileceğiniz, özenle hazırlanmış diğer bir site. Konuyla ilgili kaç adet ödev ya da tez bulunduğu da arşiv listesindeki konu başlıklarının hemen yanında, parantez içinde belirtilmiş. Üyelik sistemiyle çalışan sitede, içeriklere ulaşabilmek için herhangi bir ücret ödemeniz de gerekmiyor. Sitede güzel bir uygulamaya daha yer verilmiş: Kendi hazırladığınız tezleri, ödevleri, hatta yazdığınız makaleleri, inceleme yazılarını gönderebiliyor, böylelikle hem elinizdekileri paylaşma fırsatı buluyor, hem de her ay yapılan çekilişlerde hediyeler kazanma şansı elde ediyorsunuz.

Sitedeki TurkStudent.net Community başlığı altında, adından da anlaşıl-

GÜNCELLEYİN: Ödev arama programını güncelleyerek odevsitesi.com'a en son eklenen ödevleri tarayabilirsiniz.

EĞİTİM PORTALI: Ödevbank'ta online atlas ve sözlük gibi yardımcı araçlar da mevcut.

cağı gibi, diğer öğrencilerle fikir ve ödevlerinizi paylaşabileceğiniz, yardım alabileceğiniz bir mesaj panosu da yer alıyor. Ayrıca, öğrencileri yakından ilgilendiren burs, üniversiteler, yurt dışı eğitim gibi konuların yanı sıra, müzikten şiire, cinsellikten askerliğe kadar çeşitli konularda da renkli bölümler mevcut.

www.odevim.net: Sadece üye olarak faydalanabileceğiniz siteye misafir olarak girip ödev indeksini inceleyebilirsiniz. Böylece aradığınız konuların site dahilinde bulunup bulunmadığını üye olmadan önce de öğrenebilirsiniz. Ancak şunu hemen belirtelim ki, siteye üye olabilmek için herhangi bir ücret ödemeniz zaten gerekmiyor. Sizden tek istenen, siteye ödev göndererek içeriğe katkıda bulunmanız. Gönderdiğiniz ve yapılan inceleme sonunda yayınlanmaya değer bulunan her ödev, size üç ödev indirme hakkı kazandırıyor.

Kısacası hiçbir ticari kaygı taşımadan, tamamen paylaşım ve yardımlaşma üzerine kurulmuş bir site olmasından dolayı odevim.net, aynı kalitedeki pek

çok siteden ayrılarak ön plana çıkacağı benziyor. "Ödev arıyorum" sayfasında yer alan formu doldurarak yardım çağrısında bulunabileceğiniz sitenin arama motorunun oldukça iyi çalıştığını da söylemeden geçmeyelim.

www.odevbank.com: Bir "eğitim portalı" olarak hizmet veren sitenin tasarımı, hoş çizgileriyle daha ilk sayfada göze çarpıyor. Site bünyesinde bulunan **www.evdeokul.com**, **www.sorubank.com**, **www.netders.com** ve **www.kursum.com** hizmetlerinden yararlanabilmek için 35 - 50 milyon TL. arası bir ücret ödemeniz ve üye olmanız gerekiyor. Sitenin ödev sayfasında, "genel", "ilköğretim", "lise", "üniversite" başlıkları altında yer alan ödev ve tezlere ulaşabilirsiniz. Ancak şu an için üniversite başlığı altında fazla konu bulunmadığını belirtelim. Diğer sitelerde olduğu gibi, siz de hazırladığınız ödevleri göndererek site içeriğinin gelişimine katkıda bulunabilir, ödev yardım linkinden de çeşitli sorularınızla ilgili yardım formu doldurabilirsiniz.

www.odevci.gen.tr: **www.odevsitesi.com**'un birebir kopyası görünümündeki siteye üye olduktan sonra, 30.000.000 TL'lik kontör yüklüyor ve kampanya dahilinde sınırsız ödev indirebiliyorsunuz. Konuların aynı şekilde kategori başlıkları altında yer aldığı siteye üye olanlara, sitenin tüm arşivinin yer aldığı bir adet ödev-tez-proje CD'si hediye ediliyor.

→ İngilizce ödev kaynakları

Özellikle İngilizce eğitim gören öğrencilerin işlerini kolaylaştıracağına inandı- →

ALFABETİK DİZİN: **www.turkstudents.net**'te konular karşınıza alfabetik sırada çıkıyor.

Hiç PARA ÖDEMEDEN: **www.odevim.net** sadece paylaşım ve yardımlaşma üzerine kurulu.

bunun gibi güzel detayların bulunduğu sitede online İngilizce-Türkçe, Türkçe-İngilizce sözlük de mevcut.

www.englishtown.com: Öğretmenlerle 24 saat online olarak konuşabileceğiniz site, aynı hizmeti veren pek çok sitenin bir adım önünde yer alıyor. Sitenin başında göze çarpan ve "Business Week Statistic" adlı dergiden alıntılanan "İngilizce bilmek iş gelirinizi %35 artırır" cümlesini dikkate almak lazım. Tüm dünyadan 3 milyonun üzerinde kayıtlı öğrencisi olan sitenin hizmetlerinden haftanın her günü faydalanabilir, hoşunuza giderse ayda 39 dolar karşılığında İngilizce'nizi geliştirmeye devam edebilirsiniz. Alacağınız eğitimin toplam 12 basamaktan oluştuğunu ve her basamağın ortalama 3 ayda tamamlandığını, siz karar vermeden önce belirtelim.

Derslere başlamadan önce kendi eğitim planınızı hazırlayabilirsiniz. Sitedeki etkileşimli dersleri aldıktan ve tüm eğitimlerinizi tamamladıktan sonra uluslararası geçerliliği olan sertifikanızı alabilirsiniz. Site, eğitimden beklenen sonucu alamamanız durumunda, paranızı geri ödeme vaadinde bulunuyor.

Sitenin e-posta adresinize ücretsiz dersler gönderdiğini de unutmayın. Böylece, günlük pratik yaparak bilgilerinizi taze tutabilirsiniz.

www.globalenglish.com: Firma çalışanlarına ve bireylere internet üzerinden dil eğitimi veren sitenin bu hizmetinden dünya genelinde 250 şirket ve bir milyonun üzerinde birey yararlanıyor. Bu firmalar arasında, Procter & Gamble, EDS, Deutsche Telekom, NTT Communications, SAP, Telecom Italia gibi dev isimlerin de yer alması, sitenin ne

kadar ciddi bir çalışma içerisinde olduğunun iyi bir göstergesi. Firma çalışanlarının İngilizce seviyelerini yüksek tutmak isteyen patronların bu isteklerini daha ucuz maliyetle karşılayan sitede hizmet, %100 para iadesi garantisi ile veriliyor.

Bireysel dersler ise 700 saatin üzerinde bir program dahilinde, genel ve iş İngilizcesi olarak veriliyor. Sitede yer alan Skills Center adlı bölümde, dinleme, konuşma, kelime, gramer pratikleri yaparak İngilizce'nizi geliştirebiliyorsunuz. Test merkezinde ise TOEIC ve TOEFL puanlarınızı arttırmanıza yarayacak testleri çözebilirsiniz.

www.nll.co.uk: Bedava dil eğitimi veren sitelere bir örnek de İngiltere'den geliyor. Bu siteyi diğerlerinden ayıran en büyük özellik, İngilizce'nin yanı sıra İspanyolca, Rusça, İtalyanca, Almanca gibi dillerde de eğitim vermesi. Sitede ders almak için size üç seçenek sunuluyor. Birinci seçenekte "Private Lesson", yani Özel Ders almak istediğinizi belirtiyorsunuz ve birebir ya da küçük bir grup

dahilinde kursa başlıyorsunuz. İkinci seçenek "Group Lessons", yani tüm dünyadan başka katılımcıların da yer aldığı, daha kalabalık gruplara katılarak eğitim alıyorsunuz. Üçüncü seçenek ise minimum zamanda, maksimum ilerleme kaydetmek isteyenler için. Cer@net Package adı verilen 30 saatlik bu eğitim, siteye destek veren Ceral Lingua eğitim kurumu ile ortaklaşa yürütülüyor.

www.englishclub.com: A'dan Z'ye İngilizce öğrenmek veya dilini geliştirmek isteyenlere hitap eden oldukça geniş bir içeriği bulunan siteden faydalanabilmek için, hiçbir üyelik işlemi ya da ödeme talep edilmiyor. İngilizce gramer, yazma, kelime, telaffuz gibi derslerin verildiği sitede yer alan etkileşimli yardım konuları da, öğrenciler için oldukça faydalı. Sitede ayrıca online testler çözebilir ve İngilizce öğrenmenize yardımcı olacak keyifli oyunlar oynayabilirsiniz.

www.englishonline.net: İş amaçlı, teknik veya akademik İngilizce öğrenmeniz gerekiyorsa başvurabileceğiniz ve eğitim alabileceğiniz güzel bir site. Özellikle bu alanlarda yazı dilini öğrenmeye ihtiyaç duyan profesyonellere hitap eden siteye, öncelikle kaydolmanız gerekiyor. 39\$ ile 119\$ arası bir fiyat ödeyeceğiniz kurslardan birini seçmenizin ardından ders almaya başlıyorsunuz. Ders içeriklerini, dersi satın almadan da görebilir, sitede sunulan bir demo ile ön incelemede bulabilirsiniz.

www.englishpractice.com: 6 aylık kurs karşılığında yalnızca 50\$ dolar gibi makul bir ücret alan siteye üye olmadan önce, ücretsiz bir deneme kursu alabilirsiniz. Sizi üye olduktan sonra günlük konuşma İngilizcesinden, iş hayatında kullanacağınız İngilizceye kadar geniş kapsamlı bir eğitim bekliyor. Oldukça sık bir arabirime sahip kurs programlarıyla İngilizcenizi kısa sürede geliştirmek elinizde.

www.englishlearner.com: Elektronik posta adresinize her hafta bedava İngilizce dersleri gelsin ister misiniz? Tek yapmanız gereken bu siteye girip üye olmak. Sitenin bu güzel uygulamasının yanı sıra, ücretsiz olarak alacağınız online dil dersleri ve testleri de bulunuyor. ■

Murat Ay, muratay@chip.com.tr

DVB Araçları

Uydu hızında bedavaya download

Bilgisayarınıza dosya indirmek için internete bağlı olmak artık bir gereklilik değil. Uygun bir PCI dijital uydu kartı ile tek kuruş ödmeden siz de uydu hızında download yapabilirsiniz.

Ücretsiz ve uydu kelimelerinin aynı cümlede kullanılması bile birçok internet kullanıcısını heyecanlandırmaya yeteceğinden eminiz. Bilgisayarla biraz fazla haşır neşir olan ve internetin gücünü bilen her kullanıcı, ekonomik imkanları elverdiği sürece daha hızlı bir internet bağlantısı için elinden gelen her şeyi yapar. Ancak en ekonomik çözüm olarak görünen ve zamanında 9600 baud bağlantı hızlarıyla başlayan internet macerası, 14.4K ve 33.6K hız artışları ile devam ettikten sonra 56K barajına takılmaktan kurtulamayacaktır. Bu aşamadan sonra artık kullanıcılar donanımlar için olduğu kadar bağlantı ücretleri için de biraz daha fazla para harcamak zorunda kalabilirler. Bu durumda kullanıcıların çoğu, ucuz olmayan ama fiyat/performans

oranı yüksek olan ADSL ve kablo bağlantısına yönelecektir. Peki bu hızların da yetmeyeceği durumda çözüm ne olmalıdır?

Ekonomik durumu iyi olanlar daha hızlı ADSL ve kablo seçeneklerini, ISDN ya da uydu üzerinden internet bağlantılarını tercih edebilirler. Diğer taraftan donanım parasını verebilse de aylık bağlantı ücretlerini karşılayamayacak kullanıcılar ADSL ve kablo bağlantısı ile yetinmek zorunda kalacaklardır. Ancak bu hiçbir çözüm olmadığı anlamına da gelmiyor. Çünkü her ne kadar her istediğinize ulaşamayacak olsanız da bir sefere mahsus bir harcamayla uydu internet hızında dosya indirmek için bir yol daha mevcut. Üstelik bunun için internete bağlı olmanız bile gerekmiyor. Şimdi merakla beklediğinizi tahmin ettiğimiz

bu işleme geçmeden önce, sistemin nasıl çalıştığına kısaca bir göz atalım.

İnternet verileri de uydudan TV sinyalleri gibi yayınlanır

Uydu üzerinden internet hizmeti almak isteyen kullanıcıların bilgisayarlarında bu iş için uygun bir dijital uydu kartı bulunması gerekir. Dolayısıyla ne olursa olsun bu hizmetten yararlanabilmek için benzer bir donanımı sizin de satın almanız gerekir. Zaten bu işlem için yapacağınız tek harcama da budur. Uygun fiyatlı PCI DVB kartlar ve satın alabileceğiniz adresler için, satın alma danışmanı kutusuna bakabilirsiniz. Servisi sağlayan firmalar abone olan kullanıcılarının gönderdikleri isteklere cevabı, uydu üzerindeki özel bir frekanstan aynı bir televizyon yayını gibi yayınlarlar. Yani tüm

SİSTEM GEREKSİNİMLERİ

Çanak anten 90cm - 105cm + LNB 0.4db	Kantarcılar Ltd. 0216 330 6702	20\$ - 50\$ arası + 10\$
Technisat Skystar2 kartı	www.antes.com.tr www.kayacenter.com www.markom.com.tr	65 euro + KDV 80 euro + KDV 76 euro + KDV

Uydudan İnternet

kullanıcıların istedikleri, bir anda ortak ve herkesin alabileceği bir şekilde dünya yüzeyine dağıtılır. Ancak isteği yapan uydu kartlarının hiçbirinin MAC adresi birbiriyle aynı olmadığından, normalde her kart sadece kendi gönderdiği isteğin karşılığını yakalar ve dolayısıyla bir karışıklık çıkmaz.

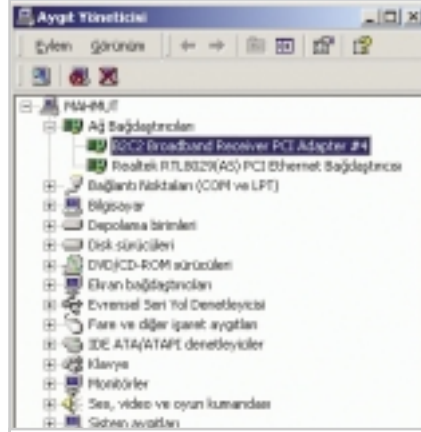
İndirilenler arasından dosyaları ayıklamaya hazır mısınız?

Ancak havada serbest şekilde dolaşan bu verileri siz talep etmemiş olsanız da, özel yazılımlar kullanarak yakalamanız pekala mümkündür. Bu şekilde özetle, doğru frekans üzerinde doğru yazılımların kullanılmasıyla yapılacak bir tarama sonucunda, o anda uydu kullanarak internet üzerinde gezinip çeşitli dosyalar indiren tüm kullanıcıların indirdiklerini görmek ve aynı hızda indirmek de mümkün olacaktır. Yani tahmin edebileceğiniz gibi, bu sistem size uydu hızında download imkanı tanırken, ne yazık ki sisteme üye olmadığınızdan istediğiniz herhangi bir web sayfasını açma ya da bir dosyayı indirme olanağı sunmaz.

Yine de, sizden tek farkı uydu internet bağlantısına sahip olması olan aynı kafa yapısındaki yüzlerce kullanıcıdan bir tekinin bile sizin gibi düşünüyor olması, en popüler MP3'lere, film dosyalarına, uygulamalara ya da oyunlara ulaşmanız için yeterli olacaktır. Kaldı ki sistemi incelerken indirdiğimiz dosyalar içinde yer alan çeşitli popüler dosyaların zaten herkesin indirmek isteyebileceği türden olduğunu gördüğümüz için, sizin de bu sistemden çok fazla yararlanacağınıza eminiz.

Balkonunuzda bir çanak anten için yer açmanız gerekebilir

Yazının başından beri bahsettiğimiz dijital uydu kartına ek olarak, yayınları alabilmeniz için çatınızda ya da balkonunuzda Eutelsat W3 uydusuna bakacak şekilde konumlandırılmış bir çanak antene ve lnb setine de sahip olmanız gerekir. Ancak eğer Digitürk abonesi iseniz zaten bu şekilde konumlandırılmış bir anteniniz mevcuttur. Bu durumda isterseniz sistemi deneyip çalıştığına emin olana kadar ek bir maliyete girmeden bu seti geçici olarak kullanabilirsiniz. Daha sonra indirdiklerinizden memnun kalırsanız ortalama 30\$ bir ek maliyetle kendi çanak setinizi sa-

1 KARTIM NEREDE? DVB kartı internet hizmetinden yararlanabilmeniz için sisteminize ağ bağdaştırıcısı olarak kurulur.

2 UYDUNUZE SEÇİN: OpenSKY servisin-den yararlanacağımız için Eutelsat w3 uydusunu seçmemiz gerekecektir.

tın alabilirsiniz. Şimdi eğer tüm bunlara sahipseniz adım adım işlemleri yapmaya başlayabiliriz.

Donanım kurulumu ve önemli ProgDVB ayarlarının yapılması

Bu işlem normalde çok zor olmasa da, bazı ince ayrıntılara dikkat etmediğinizde sizi çıldırtacak kadar zorlaşabilir. Ayrıca bilgisayar tarafında herşeyi doğru yapmış olsanız bile, kablodaki bir temassızlık ya da yanlış konumlandırılmış çanak anten gibi sorunlar yüzünden de sinyal alamayabilirsiniz. Bu yüzden yazının devamındaki ayarları doğru bir şekilde yapmanıza rağmen başarılı olamıyorsanız, anteni ve kabloları bir daha kontrol etmenizi tavsiye ederiz. Emin olmak için bu bağlantıları mutlaka bir profesyonele yaptırın.

1 Sistemi bilgisayarınıza kurmaya Skystar 2 kartınızı tanıtarak başlayabilirsiniz. Kart, bilgisayarınıza bir "Ağ bağdaştırıcısı" olarak tanıtılacaktır. Yazının devamında anlatacağımız yazılım olan ProgDVB'nin çalışabilmesi için, kart ile gelen CD'deki TV4PC yazılımının da sisteme kurulmuş olması gerekir. Bu yazılımı kurup sistemi yeniden başlattığınızda görev çubuğunda kırmızı bir uydu simgesi belirecektir. Bu simge,

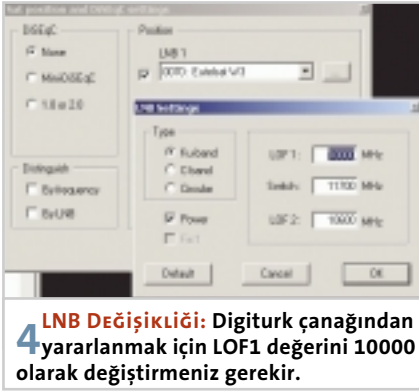
yazılım çalıştırılıp uydudan sinyal alındığında her şeyin yolunda olduğunu göstermek için yeşil renge döner. Eğer sadece sarı bir ünlem simgesi görüyorsanız kartınızın tanıtılmasında bir sorun olmuş olabilir. Bu durumda kartı farklı bir PCI yuvasına takmayı deneyebilirsiniz.

2 Herşey yolunda gidiyor ve kartınız çalışıyorsa artık eCHIP Extra'da "DVB Araçları" başlığı altında yer alan ProgDVB yazılımını sisteminize kurabilirsiniz. Program çalıştığında sol tarafı beyaz sağ tarafı ise siyah boş bir pencere karşınıza gelecektir. Burada ilk olarak *Settings/Device list* seçeneğini seçin. Listede Skystar 2'nin solunda yeşil bir kart simgesi bulunmalıdır. Eğer yoksa kartı seçtikten sonra *Start* tuşuna basarak kartı başlatmanız gerekir. *OK* tuşuyla bu pencereyi kapatın.

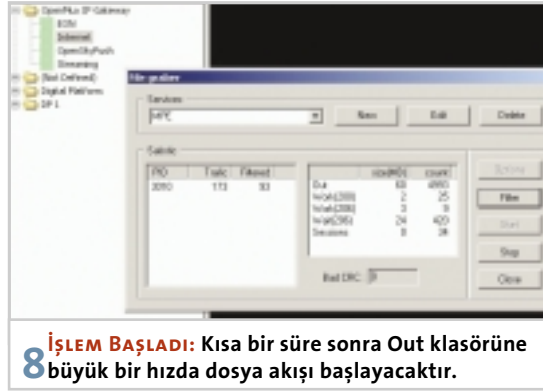
3 Şimdi kullanacağımız uydu için DiSEqC ve LNB ayarlarını yapmak üzere *Settings / DiSEqC* seçeneğini seçin. İnternet yayınları Eutelsat W3 üzerindeki bir frekanstan yapıldığı için, bu pencerede *Position* altından LNB 1'i Eutelsat W3 olarak değiştirin. Eğer yeni bir çanak sistemi kurduysanız başka hiç bir değişiklik yapmadan *OK* tuşu ile bu pencereyi kapatabilirsiniz. Ancak eğer →

Name	File name	Version	API Version
Broadcast client	BroadcastClient.Device	1.05	1.14
Skystar 2	Skystar2.Device	1.04	1.14
TwinHan	TwinHan.device	1.06	1.14

3 KARTI BAŞLATMAK: Listede, kartınızın adının yanındaki yeşil simge doğru olarak çalıştığını gösterir

4 LNB DEĞİŞİKLİĞİ: Digiturk çanağından yararlanmak için LOF1 değerini 10000 olarak değiştirmeniz gerekir.

8 İŞLEM BAŞLADI: Kısa bir süre sonra Out klasörüne büyük bir hızla dosya akışı başlayacaktır.

evinizdeki Eutelsat uydusuna dönük bir başka sistem olan Digiturk'ün çanağından yararlanacaksınız, bu durumda LNB1'in LOF 1 değerinde değişiklik yapmanız gerekecektir. Bunun için LNB1 listesinin yanındaki üç nokta tuşuna tıklayın ve yeni açılacak pencerede LOF 1 değerini "10000" yapın.

4 Artık sistemimiz uydudaki kanalları taramaya hazır hale geldi. Bunun için menüden *Channel list / Channel search / LNB1 : Eutelsat W3* seçeneğini seçin. ProgDVB, uydu üzerindeki 49 farklı dağıtıcı üzerinde yer alan şifreli, şifresiz tüm kanalları taramaya başlayacaktır. İşlem sona erdikten sonra bulunan kanallar liste olarak sunulur. OK tuşuna basıp bu pencereyi kapattığınızda ise kanallar sol bölümdeki alanda, dağıtıcılara göre gruplanıp listelenecektir.

5 Listedeki *OpenMux IP Gateway* dağıtıcısının solundaki artıya tıklayıp listeyi genişletin. Bu bölümde yer alan *Internet* frekansı OpenMux üzerinde istekleri yayınlamak için kullanılan kanaldır. Üzerine tıklayarak bu kanalı seçebilirsiniz. Ana pencerenin en altında yayın ve sinyal kalitesi görüntülenecek-

tir. Bu değerler ne kadar yüksekse o kadar az sorun yaşayacaksınız demektir. Şimdi ProgDVB yazılımını kapatın ve yine eCHIP Extra'da "DVB Araçları" başlığı altında bulabileceğiniz "Pid Scanner" ve "File Grabber" ZIP dosyalarındaki modülleri ProgDVB içindeki *Modules* klasörüne açın.

6 ProgDVB yazılımını tekrar çalıştırmadan önce, kurulumu gerçekleştirdiğiniz sabit diskin kök dizininde "tmp" adlı bir klasör oluşturun (örneğin c:\tmp). Son olarak da bu dizin içine girin ve "Bad", "Work" ve "Out" adlı 3 ayrı dizin daha oluşturun (c:\tmp\Bad gibi). Modüller işlemleri gerçekleştirmek için bu dizinleri kullanacaktır.

7 Şimdi OpenMux altında internet kanalı seçiliyken *Service/Data PID Scanner* seçeneğini seçin. Açılacak olan pencerede *Options* tuşuna tıklayıp değerleri yukarıdan aşağı sırasıyla 100, 1, 9999 olarak değiştirin ve OK tuşuna tıklayın. *Scan* tuşuna tıkladığınızda modül, dosyaları indirmek için bize gerekli olan PID değerlerini taramaya başlayacaktır. Burada bize gereken PID değeri 3010'dur. Şimdi *Close* ile bu pencereyi kapatıp yine *Service* menüsü altında yer alan *Prog File Grabber* modülünü çalıştırın.

8 *Services* bölümünde *New* tuşuna tıklayın. Servis ismi olarak "MPE", PID List değeri olarak da "3010" girdikten sonra OK tuşuna tıklayın. Gelen dosyaların ayıklanması için işlemi başlatmadan önce filtrelenmesi de gerekecektir. Bunun için *Filter* tuşuna tıklayın ve sol taraftaki listeden sadece indirmek istediğiniz dosya türlerini seçin. Ayrıca sabit diskinizin bir anda yararsız bir sürü dosya ile dolmasını engellemek için minimum dosya boyutunu da yüksek tutabilirsiniz. Bu pencereyi daha fazla değişiklik yapmadan kapatabilirsiniz. *Start*

tuşuna tıkladığınızda işlem başlayacak ve dosyalar gelmeye başlayacaktır. Listedeki *OUT* tamamlanmış dosyaların, diğerleri ise üzerinde çalışılan dosyaların sayısı ve boyutunu belirtir.

9 Gelen dosyalara "c:\tmp\out" klasöründen ulaşabilirsiniz. Bilgisayarınızı bu şekilde birkaç saat açık bırakmanız sabit diskinizin yüzlerce MB dosya ile dolmasına

neden olabilir. Daha sonra işlemi *Stop* tuşu ile durdurup bu dosyalar arasından işinize yarayanları ayıklayıp geri kalanları silebilirsiniz. Eutelsat'daki Skyranner ve Türksat 1B uydusundaki Barracuda uydu internet hizmeti gibi, başka uydularda da benzer servisler bulunmaktadır. Uyduyu, dağıtıcıyı ve frekans değerini bilmek kaydı ile yeni PID'ler aratıp bu sistemi başka servislerde de kullanabilirsiniz. ■

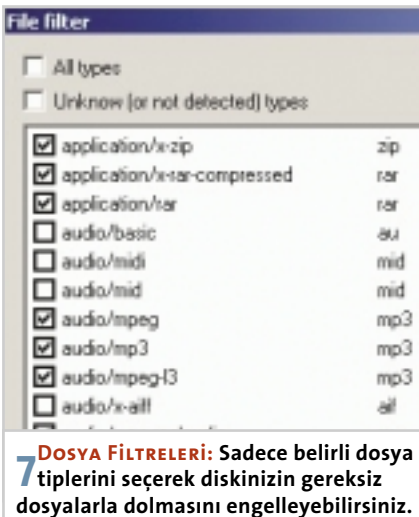
Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

SATIN ALMA DANIŞMANI

» En uygun seçenek: Technisat Skystar2

Piyasada birçok farklı dijital uydu alıcısı seçeneği bulunsa da, sistemden maksimum düzeyde yararlanabilmek için, kullanacağımız yazılımın desteklediği kartlardan birini seçmeniz iyi olacaktır. Kullanımı en kolay ve en kararlı yazılımlardan biri olan ProgDVB'den yararlanabilmek amacıyla Aver DVB-S, BroadLogic 2030/1030, WinTV NOVA, Sky Star 1, Sky Star 2 USB/PCI, Telemann Skymedia 300 DVB ve TwinHan kartlarından birini seçebilirsiniz. Bunlar arasında Technisat Skystar 2, hem güçlü yazılım desteği hem de uygun fiyatıyla iyi bir tercih olacaktır. Sürekli eklenen yeni kartlar için de www.progdvb.com adresini kontrol edebilirsiniz. Üzerinde donanımsal MPEG-2 decoder bulunmayan bu ekonomik kart için minimum 256Mb hafızaya sahip PIII-700 işlemciye sahip olmanız gerektiğini de unutmayın. Skystar 2'yi aşağıda linkleri yer alan firmalardan ortalama 70 euro gibi bir fiyata temin edebilirsiniz.

www.antes.com.tr
www.kayacenter.com
www.markom.com.tr

7 DOSYA FİLTRELERİ: Sadece belirli dosya tiplerini seçerek diskinizin gereksiz dosyalarla dolmasını engelleyebilirsiniz.

E-posta listeleri

Sanal sohbet grupları

Sanal bir tartışma ve yardımlaşma platformu oluşturan posta grupları sayesinde eski arkadaşlarınızı tekrar bir araya toplayabilir, benzer düşüncelerdeki insanları yakınlştırabilir veya çeşitli sorunlara çözümler arayabilirsiniz.

Posta grupları etkili bir şekilde kullanıldığında öğrencilerden işverenlere kadar çok geniş bir yelpazeye dahil kullanıcıların isteklerini karşılayacak ve hatta hayatlarını kolaylaştıracaktır. Örneğin önceki seneye ait sınav soruları, ders notları grup adresine gönderilerek tüm üyelerin bu bilgilerden faydalanması sağlanabilir veya toplantı saatleri ve görevler tüm çalışanlara tek bir e-posta ile gönderilebilir. Bu nedenle bir e-posta listesine kayıt olmadan önce, her gün çok sayıda ileti almak zorunda kalabileceğinizi göz önünde bulundurmalısınız. Ancak bu noktada e-posta listeleri ile tartışma gruplarının birbirinden ayrılması gerekiyor. Çünkü e-posta listelerinden farklı olarak tartışma gruplarında yer almak için kayıt zorunluluğu bulunmaz.

Dünyadaki en büyük portallardan biri olan Yahoo!, ücretsiz e-posta hizmetinin haricinde bir de ücretsiz posta grubu

hizmeti sunuyor. Bir Yahoo ID ve bir e-posta adresine sahip olan herkes istediği başlık altında ve istediği içeriğe sahip gruplar hazırlayabilir. Grup oluşturulması ve yönetilmesi esnasında Yahoo!'nın kendi hazırladığı arayüz kullanıldığı için HTML veya özel başka bilgilere gerek yoktur. CHIP, bu yazı içerisinde tasarım aşamasından başlayarak grupların nasıl oluşturulacağı, kullanıcı/grup yönetimi hakkında bilmeniz gerekenleri ve ilgilendiğiniz konudaki gruplara nasıl ulaşabileceğinizi gösteriyor.

Oluşturulmak istenen grubun tasarlanması

İlk olarak posta grubu oluşturmak istediğiniz konuya yönelik başka bir liste olup olmadığını kontrol etmelisiniz. Çünkü halihazırda binlerce e-posta listesi vardır ve aynı amaçla daha önceden kurulmuş bir listenin benzerini veya ay-

nısı hazırlamak da pek anlamlı olmayacaktır. Bunun için ister Yahoo Group dizinini kontrol edebilir, ister hazırlamak istediğiniz konuyu bu dizin içerisinde aratabilirsiniz. Grup oluşturmak istediğiniz alanda karar kıldıktan sonra grubun amacına uygun olarak kısa ve açıklayıcı bir isim bulmalısınız.

Artık Yahoo! altındaki Groups (www.yahoo.com/r/gp) hizmetini kullanarak çalışmaya başlayabilirsiniz. Ancak online olarak gerçekleşen bu işlem sırasında vakit kaybetmemek için bazı kararları önceden vermenizde fayda vardır.

Grubu oluştururken göz önünde bulundurulması gereken diğer bir nokta ise grubun üyelerini belirlemektir. İsterse- niz kendi adres defterinizdeki kişileri Yahoo! Groups'a aktarabilir veya isteyen her kullanıcının sizden davet beklemeden kayıt olmasına izin verebilirsiniz. Açık abonelik sistemindeki herhangi bir gruba dahil olmak için yapmanız gere-

ken tek şey **grupismi-subscribe@yahoo-groups.com** biçimindeki bir adrese boş bir e-posta göndermektir. Buradaki grup ismi yerine dahil olmak istediğiniz grubun ismini, örneğin "chip_magazine" yazmalısınız. Kayıt işlemini tamamlamak için yapmanız gereken en son işlem ise size gelen onay mesajını geri göndermektir.

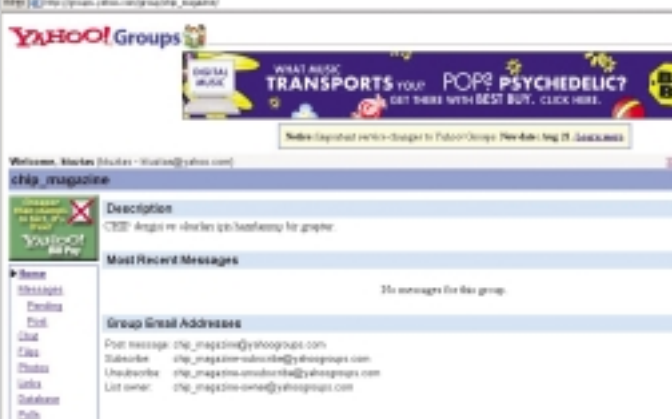
Tartışma listesinde, görevi tüm mesajları gruba gönderilmeden önce incelemek ve uygun olmayanların üyelere gönderilmesini engellemek olan Moderator, yani düzeltmen bulunup bulunmayacağı önemli bir karardır. Aslında bu soruya verilecek cevap tamamen listeye ayırmayı planladığınız zamanla ilgilidir.

Yahoo Groups altında yeni bir grup

Grup oluşturma'nın ilk aşamasında üç adımdan oluşan bir sihirbaz sizi karşılayacaktır. Bu sihirbazın ilk adımında grubunuzu oluşturmak istediğiniz kategoriyi seçmelisiniz. Bunun için istediğiniz kategoriye bağlantısına (biz buradaki

tik olarak oluşturacaktır. Daha sonra yine aynı pencere üzerindeki *Describe your group* kutusuna, grup sayfanızın en üstünde ekrana gelecek olan kısa bir açıklama girin.

Üçüncü adımda, diğer grup üyelerinin sizinle haberleşebilmesi için kullandığınız Yahoo profilini seçmeli veya yeni bir profil oluşturmalsınız. Hazırladığınız grubu özelleştirmek için *Customize* düğmesine ve ardından ilgili sihirbazı çalıştırmak için de *Get Started* düğmesine tıklayın. Özelleştirme sihirbazının ilk adımında, hazırladığınız grubun tüm Yahoo grup üyeleri tarafından görünmesini sağlayabilir, üyelik sistemini ve kimlerin ileti gönderebileceğini belirleyebilirsiniz. Üyelik sisteminde isteyen her kullanıcının veya sadece sizin davet ettiğiniz kişilerin gruba katılmasına izin verebilirsiniz. Ayrıca sadece grup üyelerinin, herkesin veya grup sahibinin ileti göndermesine izin verebilirsiniz. Buradaki *Only group owner* seçeneği işaretlendiğinde sizden başkası mesaj gönderemez, yani diğer üyeler sadece okuyucu olarak katılabilirler. Şimdi, gönderilen

	YAHOO! GROUPS: Yahoo!, oluşturulan grupları devamlı kontrol ederek artık kullanılmayanları veya gereksiz bulduklarını silebiliyor.
---	--

örnekte Computers&Internet kategorisini kullanacağız) tıklayarak bir sonraki pencereye geçebilirsiniz. Birinci işlemin devamı niteliği taşıyan bu pencereden ise biraz önce seçilen kategoriye ait bir alt kısım seçmelisiniz. Sihirbazın ikinci adımında ise oluşturduğunuz bu grup için grup sayfasında ve arama sonuçlarında ekrana gelecek bir isim yazmalısınız. Daha sonra tek bir e-posta adresi üzerinden tüm üyelere mesaj göndermek için, grup ismi ile uyumlu bir e-posta adresi girmelisiniz. Söz konusu e-posta adresinin daha önceden hazırlanmış olmasına gerek yoktur. Yahoo bura-ya gireceğiniz e-posta hesabını otoma-

iletileri sizin onaylamak isteyip istemediğinizi, cevap verilen iletilerin tüm gruba mı yoksa sadece sahibine mi gönderileceğini ve grubun web işlevlerini etkinleştirmek isteyip istemediğinizi belirleyebilirsiniz. Sihirbazın son adımında ise söz konusu web işlevlerini kimlerin kullanabileceğine karar verebilirsiniz.

Grubun web sayfası ve bilgi yönetimi

Grup oluşturulduktan sonra grup ana sayfası ekrana gelecektir. Buradan Yahoo Groups'un sunduğu tüm fonksiyonlara ulaşabilir, grup ayarlarını ve

kimden gelen iletilerin nereye taşınacağını belirtin ve daha sonra *İleri* düğmesine tıklayın. Ekranı gelen direktifleri takip edin ve kural için bir isim oluşturduktan sonra *Son* düğmesine tıklayarak kuralı tamamlayın.

Aradığınız e-posta grubuna kolayca ulaşın

Yeni arkadaşlarla tanışmak, ilgilendiğiniz konuda ayrıntılı bilgi edinmek ve başkalarının tecrübelerinden faydalanmak için e-posta listelerine katılmak isteyebilirsiniz. Ancak binlerce e-posta listesinin var olduğu göz önüne alındığında, hedefe ulaşmanın ne kadar zor olduğu da ortaya çıkıyor. Bu nedenle e-posta gruplarını tek tek tanıtmak yerine sadece başlangıç noktası olarak kullanabileceğiniz birkaç sayfadan bahsetmek istiyoruz.

Yahoo! Groups altındaki Turkey dizini içerisinde 1369, Turkish dizini içerisindeyse 1089 grup var ve bunların sayısı her geçen gün artmakta. Bu gruplar çeşitli kategorilere bölünmüş ve bir çoğu etkin bir şekilde kullanılıyor.

Türkçe içerikli en önemli başvuru kaynağı ise **www.egruplar.com** adresindeki eGRUPLAR sayfasıdır. Bu sayfanın en önemli özelliği ise henüz resmi bir Türkçe arayüze sahip olmayan Yahoo! Groups ve moderatör kullanım pencereleri için sunduğu web tabanlı Türkçe arayüz. Ayrıca yurtdışı eğitim, öğretmenler, internette güvenlik, ÖSS forum, felsefe ve yemek tarifleri paylaşımları gibi bu siteye ait bir çok gruba kayıt

olabilir veya ilgi duyduğunuz gruba daha önce gönderilmiş mesajları okuyabilirsiniz. Örneğin, grup tanıtımlarının yapıldığı e-posta listesine üye olabilir ve böylece çeşitli gruplar hakkındaki yorumları ve açıklamaları takip edebilirsiniz.

Türkiye'deki üniversitelere ve firmalara ait e-posta gruplarının listesine ve bu gruplar hakkında açıklamalara ise **http://listweb.bilkent.edu.tr/** adresinden ulaşabilirsiniz. ■

Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

kullanıcı özelliklerinizin tümünü değiştirebilirsiniz. Yahoo her gruba, sahip olduğu dosyaları saklayabilmesi için 20 MByte'lık bir alan atıyor. Böylece kullanıcıların dosyaları online paylaşması sağlanıyor ve gereksiz trafik oluşması engelleniyor. Düzeltmenin kontrolü altında olmak kaydı ile her kullanıcı bu sayfaya istediği gibi dosya yükleyebilir veya alt klasörler oluşturabilir. Grubun sunduğu en önemli fonksiyonlardan biri ise *Poll*, yani oylamadır. Bu sayede hazırlayacağınız sorular ile kullanıcıların belirli konulardaki düşüncelerini alabilir ve istatistikler tutabilirsiniz.

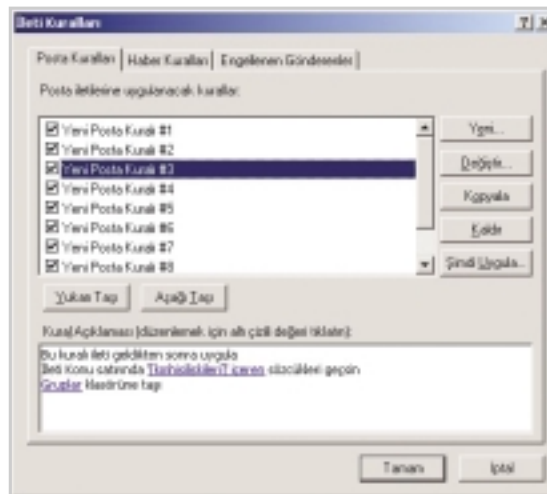
Grup yöneticileri, diğer kullanıcıların davranışlarından sorumludurlar ve kişilerin haklarını istedikleri gibi sınırlayabilirler. *Group Settings* penceresini kullanarak da grubu oluştururken yaptığınız tüm ayarları kontrol edebilir, memnun kalmadıklarınızı istediğiniz zaman değiştirebilirsiniz.

Grup penceresinin sağ üst tarafında bulunan *Edit My Membership* bağlantısına tıklayarak kişisel bilgilerinizi güncelleyebilir ve ayarlarınızı değiştirebilirsiniz. Buradan Yahoo profilinizi ve grup içerisinde kullanılacak e-posta adresinizi değiştirmek ya da yeni adresler eklemek elinizde.

İletiler için POP3 e-posta istemcisi ayarları

Şayet çok aktif bir gruba üyeseniz ve erişim adresi olarak da POP3 sunucusu kullanan e-posta hesabınızı verdiyseniz gelen kutunuz bir hayli karışacak demektir. Ancak Outlook Express veya Outlook kullanıyorsanız, gelen iletilerin kurallar yardımıyla otomatik olarak ayıklandıktan sonra özel bir klasör içerisine taşınmasını sağlayabilirsiniz.

Outlook Express: İlk olarak söz konusu gruptan gelen iletilerin saklanacağı bir klasör oluşturun. Daha sonra *Araçlar / İleti Kuralları / Posta* komutunu çalıştırın. Bir kural oluşturmak için *Yeni* düğmesine tıklayın ve birinci adımda koşul olarak *İletinin kimden satırı kişi adını içersin* seçeneğini işaretleyin. İkinci adımda *Belirtilen klasörüne*

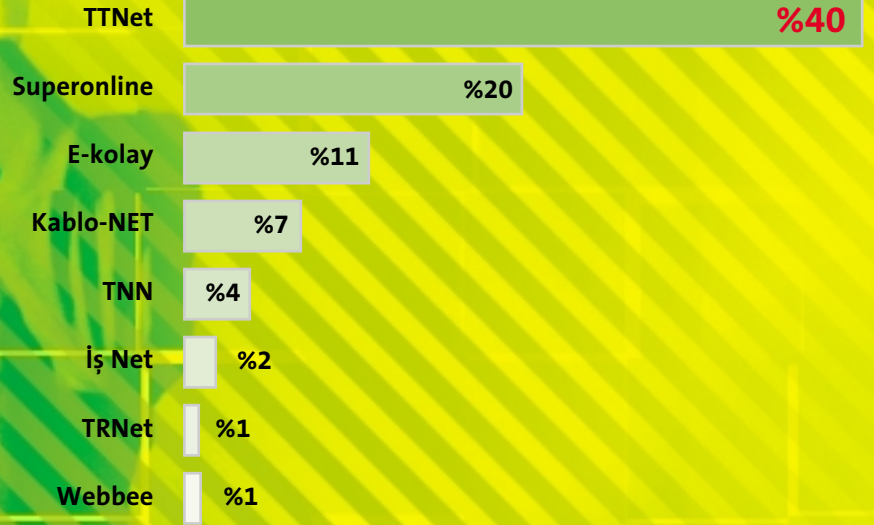
POSTA KUTUSU TEMİZLİĞİ: Outlook ve Outlook Express programlarının kurallarını kullanarak belirli gruplardan gelen iletilerin istediğiniz klasöre taşınmalarını sağlayabilirsiniz.

taşı eylemini seçin ve son olarak üçüncü adımda da gönderen kişiyi (Grup ismi) ve iletinin taşınacağı klasörü seçin.

Outlook 2000/XP: İlk olarak Outlook Express'tekine benzer bir şekilde yeni bir klasör oluşturun ve daha sonra yeni bir kural yaratmak için *Araçlar / Kural Sihirbazı* komutunu çalıştırın. Ekranı gelen pencere üzerindeki *Yeni* düğmesine tıklayıp takip eden pencereye listeden *Birinden gelen yeni iletileri taşı* türünü işaretleyin.

Kural açıklaması kısmını kullanarak

ISS kullanıcı payları

CHIP araştırma raporu

İnternet Servis Sağlayıcıları 2003

İnternet Servis Sağlayıcı şirketlerini uzmanlara, analistlere değil, bizzat kullanıcılarına sorduk. Web sitemizde yayınlanan ödüllü anketimize katılan kullanıcılar, servis aldıkları İSS'lar hakkında bugüne kadar söylememeleri söylediler.

İnternet Servis Sağlayıcılar (ISS) bugüne dek hep reklamları, kampanyaları, indirimleri, yenilikleri ve Türk Telekom'un internet üzerindeki kontrolüne karşı yaptıkları açıklamaları, çıkışları, protestoları ile gündemde oldular. Ekonomik kriz öncesinde televizyonların en sevilen reklamları arasında bulunan ISS kampanyalarında kullanılan sloganların kimisi futbol maçlarında on binlerce taraftarın diline takıldı, kimisi dizi filmlere, mizah dergilerine konu oldu. Kullanıcı sayıları ve hizmet nitelikleri konusunda her gün başka bir rakam açıklayan, her biri kendini "birinci" ilan eden servis sağlayıcılar, ekonomik krizle birlikte özeleştiri yapmaya başladılar. Kimi pazarı analiz etmekte hata yaptıklarını, rekabet heyecanı altında bazı

yanlış kararlar aldıklarını itiraf ederken kimilerinin kapandığına, kimilerinin diğer servis sağlayıcılarla birleştiklerine şahit olduk.

Tüm bu hızlı gelişmeler sırasında ISS haberleri basında sıkça yer alırken, ISS'ler hakkında görüşlerine başvurulacak ilk kaynağın, yani kullanıcıların sesi hiç duyulmadı. CHIP'in İSS Araştırma Raporu ile bu eksiği kapatmak üzere, tamamen kullanıcıların değerlendirmeleriyle servis sağlayıcı şirketleri masaya yatırdık. Anketimizi cevaplayan beş yüz kullanıcının verdiği cevaplara göre şekillenen araştırma raporumuzla, internet kullanıcılarının hizmet aldıkları şirketler hakkındaki yorumları da ilk defa gün ışığına çıkıyor.

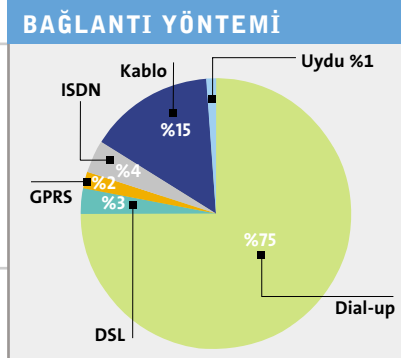
TTNet pazar lideri

İnternet servis sağlayıcıları, kullanıcı sayılarını tam olarak açıklamaktan her zaman çekinmişlerdir. Ama servis sağlayıcıların, piyasadaki hakim konumunu kötüye kullanarak haksız çıkar sağlamakla suçladıkları Türk Telekom'un servis sağlayıcı şirketi TTNet ile yaşadıkları yoğun polemik, sıklıkla açık açık dile getirildiği gibi, yaşamak için kullanıcıya ihtiyaç duyan servis sağlayıcıların TTNet'in düşük fiyat politikası ile rekabet edemeyerek kan kaybetmelerine dayanıyordu. Geçtiğimiz yıl, servis sağlayıcıların TTNet aleyhine yaptığı başvuru sonucunda rekabet kurulundan da aynı yönde görüş çıktığını hatırlarsınız. Okuyucularımızın cevaplarına göre şekillenen ISS araştırması sonucunda da görülüyor ki, TTNet, karar sonrası yükselttiği zamlı fiyatlarıyla bile hala servis sağlayıcılar arasında en ucuz tarifelere sahip ve pazardaki kullanıcıların da %40'ını tek başına elinde tutuyor. Anket sonuçlarımıza göre pazar payında ikinciliği elinde bulunduran Superonline ise %20'lik dilimiyle ancak TTNet'in yarısı kadar kullanıcıya sahip görünüyor. Bu tablo aynı zamanda, İSS'lerin sık sık bir araya gelip TTNet kullanıcılarını kendi portal'larına kabul etmemeye varan kararlar almalarının, kampanyalar başlatmalarının nedenini de açıklıyor; zira tabloda da görüldüğü üzere, TTNet'in pazarın büyük bölümüne hakim olması nedeniyle diğer oyuncuların soluksuz kaldığı söylenebilir.

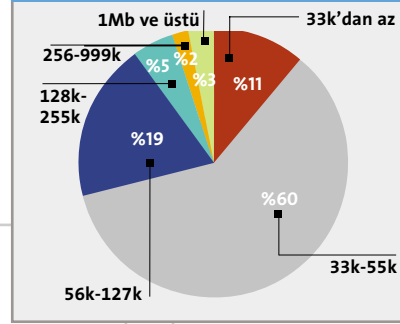
Pranga: Dial-up

Kullanıcıların internete bağlanma yöntemleri incelendiğinde, her dört bağlantıdan üçünün dial-up olduğu dikkat çekiyor. Ekonomik kriz ve seçim dönemi nedeniyle birkaç kez erteldikten sonra yakın zamanda tamamlanacağı söylenen DSL ihalelerinde ilk aşamada 60 bin, ikinci aşamada 200 bin port açılması beklense de, geleceği siyasi olaylara endekslenmiş gibi görünen DSL seçeneğinin yakın gele-

GENİŞBANT HAYALİ:
Her dört bağlantıdan üçü dial-up. Kablo seçeneği ise umut vaat ediyor..

ORTALAMA BAĞLANTI HIZI

KAPLUMBAĞA HIZI: Kullanıcıların büyük bölümü çok yavaş hızlarla bağlanıyorlar.

cekte bağlantı yöntemleri arasında %10'unun üzerine çıkmasını beklemek iyimserlik olacaktır. Ancak kullanıcıların stabil bir bağlantı yöntemi arayışında kablo seçeneğine yöneldikleri de gözden kaçmıyor. Yine de, Türkiye'nin pek çok bölgesinde ulaşılabilir olan kablo internet seçeneği

ilk kurulum ve aylık ödeme maliyetleri nedeniyle şimdilik %15'in üzerine çıkamamış görünüyor. Ayrıca illere göre dağılım incelendiğinde de kablo net kullanıcılarının %64'ünün İstanbul, Ankara ve İzmir'de toplandığı fark ediliyor. Şimdilik %2'de kaldığı görünen GPRS'in ise, ucuzlayan mobil bilgisayar fiyatları, yeni yeni yaygınlaşan gelişmiş telefonlar ve operatör hizmetleri nedeniyle yakın gelecekte hızla popülerlik kazanacak bir yöntem olacağı kestirimi yapılabilir.

Bilinçsiz kullanıcıya yavaş bağlantı, yüksek ücret

Anketimize katılan internet kullanıcılarının %71'inin internet bağlantı hızının saniyede 56K'nın altında kaldığı göze çarpıyor. Bu da

AYLIK BAĞLANTI ÜCRETİ (TL) (telefon faturası hariç)

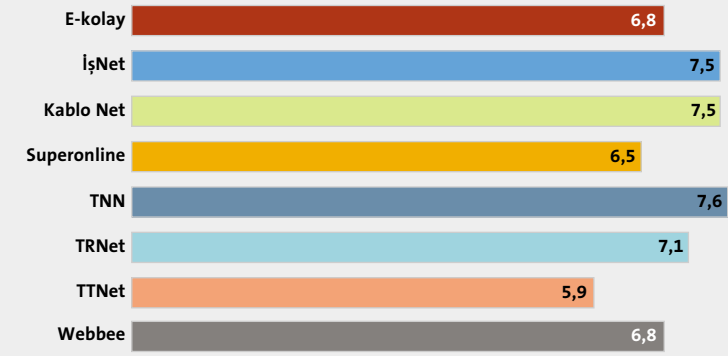

AYDA 20 MİLYON TL: Kullanıcıların büyük bölümü, internet bağlantısı için ayda 20 milyondan fazla vermeyi uygun görmüyor

Türkiye'deki internet kullanıcılarının yaklaşık üçte ikisinin internetin sesli ve görüntülü iletişim olanaklarından yeterince yararlanamadığının göstergesi. Kullanıcılar bağlantı hızları konusundaki verdikleri yanıtlarla, internet yarışında yaya kaldığımızı kanıtıyorlar.

Ayda 10 milyon liranın altında abonelik ücreti ödeyen kullanıcıların oranı %40'ı bulurken bu kullanıcıların çoğunun Ttnet aboneleri olduğu dikkat çekiyor. Ne var ki batılı ülkelerde bu fiyata yüksek hızlı internet bağlantı seçeneklerinin sunulduğunu da hatırlamak lazım. Aylık 10-49

İNTERNET BAĞLANTISININ STABİLİTESİ (10 üzerinden)

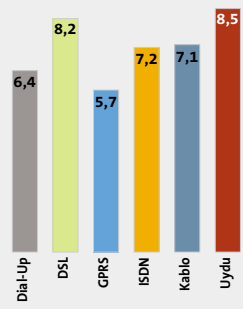

(Düşmeden bağlı kalabilme ve vaat edilen hızın durağan olması)

milyon TL aralığında Superonline kullanıcı sayısında TTNNet'i yakalarken, 50-100 milyon aralığında Kablonet'in abone sayısının TTNNet'le eşleşmesi, yüksek fiyat seviyelerinde kullanıcıların hizmet kalitesi arayışı yüzünden TTNNet dışındaki servis sağlayıcılara kaydığını gösteriyor. Ancak memnuniyet matrisi incelendiğinde, 10 milyon liranın altında aylık abonelik ücreti ödeyen kullanıcıların %40'lık kesimin çok azının, bu alt örneklemin sadece %20'sinin servislerinden değişik düzeylerde rahatsızlık duyduğu, geri kalan %80'inin ise mutlu olduğu göze çarpıyor. İlk aşamada kullanıcıların ucuz bir bağlantıdan yüksek performans beklenmeyeceğini bilerek ekonomik bir karar aldıkları ve bütçelerine en uygun hızı seçtikleri için şikayetçi olmadıkları düşünülebilir, zira bağlantı hızı konusunda da 56k altında servis alan kullanıcıların %78'inin "mutlu" olduklarını ifade etmeleri dikkat çekiyor. Ama dikkatli gözler hemen görecektir, sayıların arkasında kullanıcıların tutumları hakkında gizli bir mesaj yatıyor; çünkü rahatsızlık duyduklarını ifade eden %22'lik kesim arasında tek bir kullanıcının bile servis sağlayıcısını terk edip, yeni bir servis sağlayıcı aramayı düşünmediğini beyan etmesi, bu kullanıcıların sırf maddi

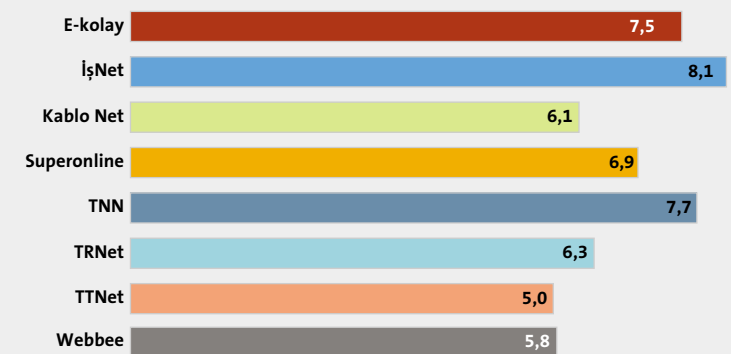
DÜŞMEDEN SABİT HIZ:
İSS'lar stabilite konusunda yüksek notlar alarak sınıfı geçtiler.

BAĞLANTI YÖNETİMİNE GÖRE STABİLİTE

MÜŞTERİYE SAYGI:
Bağlantı hızlarımız dünya kalitesinde olmasa da, parasını ödeyen müşteriye saygı gösteriliyor neyse ki.

MÜŞTERİ HİZMETLERİ PERFORMANSI (10 üzerinden)

nedenlerle bütçesine en uygun olduğunu düşündüğü servis sağlayıcıya "katlandığı"nın işareti kabul edilebilir.

Yani bilinçli bir ekonomik karar almış kullanıcı oranının sadece %20'lerde bulunduğu kesitimi yapılabilir. Dünyadaki kullanıcıların aksine, kaplumbağa hızı kabul edilebilecek bağlantı hızımızı memnuniyetle kabul eden kullanıcılarımızın yüksek oranı ise, henüz sahip olduklarının ötesinde bir dünya olabileceğinden habersiz bilinçsiz kullanıcılar olmaktan kurtulamadığımız şüphesini uyandırmaktadır.

Düşmeyen bağlantılar, sabit hızlar

Bağlantı stabilitesi konusunda en yüksek notu TNN'in aldığı gözleniyor. Eski adı Türk Nokta Net olan TNN, %1 farkla da olsa anketimizi cevaplayan okurlarımızın cevaplarına göre kararlı ve dengeli bağlantı konusunda lider görünüyor. 7,5'lük notları ile İşNet ve Kablo Net de bu kategoride ikinci sırayı paylaşıyorlar. Kullanıcılar stabilite konusunda en zayıf buldukları İSS olarak TTNNet'i işaret ederken, hiçbir servis sağlayıcının ortalamasının altına düşmemesi ve zayıf not almaması, internet konusunda biraz olsun yol aldığımızı ispat eden sevindirici bir gösterge olarak kabul edilebilir. Kullanıcıların stabilite değerlendirmelerini bağlantı yöntemlerine göre incelediğimizde ise, uydu bağlantısının 8,5 puan ile en yüksek notu aldığı, modem bağlantılarının 6,4 puan, GPRS bağlantılarının ise 5,7 puan aldığı dikkate çarpıyor.

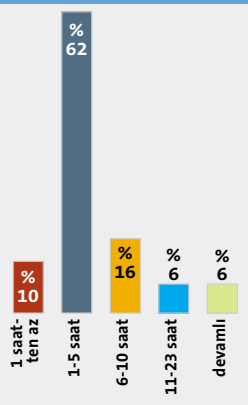
Müşteri hizmetleri anlayışı gelişiyor

Servis sağlayıcı şirketler, stabilite konusunda olduğu gibi müşteri hizmetleri konusunda da kullanıcıların beğenisini kazanmış durumdadır. Son yılların gözde konusu olan müşteri hizmetlerinde tüm İSS'ler sınıfı geçerken, TTNNet 5,0 puan ile alt sınırın hemen üzerinde duruyor. Anket katılımcılarının en başarılı bulduğu müşteri hizmetleri servisini ise İşNet çalıştırıyor.

E-posta kontrolü ve sörf

Anketimize katılanların cevaplarına göre, kullanıcıların %62'si her gün 1-5 saat arasında internete bağlı kalıyor. 24 saat bağlı olanların oranı %6 iken, günde bir saatten az bağlı kalanlar da %10 düzeyinde. İnternete her gün düzenli olarak 1 ila 5 saat bağlı kalan kullanıcıların %18'i

servis sağlayıcıların performansından rahatsız olduklarını dile getirirken, yaklaşık üçte biriyse rahatsız olmadıklarını ama memnun da olmadıklarını belirtiyorlar. 1-5 saat bağlı kalanların beşte biri Superonline kullanıcısı, onda biri ise e-kolay kullanıcısı. Geri kalanların çoğunluğunu TTNNet kullanıcıları oluşturuyor. Tüm gün bağlı kalan "internet bağımlıları"nın yüzde 45'ini Kablonet aboneleri, yaklaşık %20'sini TTNNet'in geniş bant kullanıcıları, geri kalanını ise diğer servis sağlayıcıların uydu, ISDN gibi geniş bant hizmetlerini satın alan veya GPRS gibi düşük maliyetli bağlantı yöntemlerini seçenler oluşturuyor. 24 saat bağlı kalanların yarısı 50-199 milyon TL arası aylık abonelik ücreti öderken, 5 saatten az bağlı kalanların yüzde 70'i en fazla 20 milyon lira aylık abonelik ücreti ödüyor. Kullanıcıların %60'ı

GÜNLÜK İNTERNET KULLANIM SÜRESİ

SERVİS SAĞLAYICINIZDAN MEMNUN MUSUNUZ?

üniversite öğrencisi veya mezunu olduklarını ifade ederken üniversite düzeyindeki aboneler TTNNet içinde %62, Superonline içinde %65, TNN içinde %68 ve Trnet içinde %72 oranında ağırlık sahibi.

Herkes halinden memnun görünüyor ama..

Araştırmamız sonucunda, anketimize katılanların verdikleri cevaplara göre, kullanıcıların %13'ü servis sağlayıcı şirketinden "çok memnun", %40'ıysa sadece "memnun" olduğunu ifade ederken, memnun olmadığını ama bir rahatsızlık da duymadığını ifade edenlerin oranı da %29'u buluyor. Böylece kullanıcıların %81'inin halinden şikayetçi olmadığını anlıyoruz ki, bu sonuçla Türkiye'de internet olanaklarından şikayet edenlerin aslında bir avuç azınlık olduğu ortaya çıkıyor. Aynı zamanda, batıda kullanıcıların geniş bant gibi im-

UYSAL MÜŞTERİLER:
İSS'lerimiz dünyanın hiçbir yerinde bulamayacakları sabırlı ve anlayışlı kullanıcılarına teşekkür borçlular

MEMNUNİYET DAĞILIMI:
Her firmanın kullanıcıları arasındaki memnuniyet dağılımı. Hoşnutsuz olan fazla kimse yok.

ANKETLERİMİZE KATILIN

CHIP Araştırmaları devam ediyor. Web sitemizde her ay yayınlanan anketlerimizin sonucuna göre hazırlanan araştırma raporlarımızı bu sayfalarda bulabilirsiniz. Ayrıca web sitemizdeki anketlere katılan okuyucularımıza hediyeler bekliyor olacak. www.chip.com.tr

kanlara uzun zamandır sahip olduğunu, hatta hali hazırda belediyelerin, servis sağlayıcıların ve kurumların kablosuz internet mobil bağlantısı için şehirleri "hot spot"larla donatmaya başladığını düşünürsek, biraz önce yaptığımız bilinçsizlik değerlendirmesi tekrar gündeme gelecektir.

Ancak elbette günlük yaşam koşuşturmacaları arasında insanların internet teknolojisindeki yenilikleri, imkanları takip etme önceliği olmadığı gibi, kullanıcıları bu hizmetlerle tanıştırmaya arzusunun sahip olması gereken servis sağlayıcıların da rekabetçi olmayan bir pazar ortamında yeni yatırımlardan uzak durduğu, bu yüzden faturanın kullanıcıya çıktığı ve yüksek fiyata düşük hızlı bağlantılara mecbur kaldığı kolayca gözlenmektedir. Yine de servis sağlayıcıların kısıtlı imkanlarla yeni hizmetler geliştirmek konusundaki çabalarını görmezlikten gelemeyiz. 30'un üzerinde POP numarası ile bağlantı imkanı veren TNN, cep telefonu kullanıcıları için de GPRS hizmetini devreye sokmuşken, Superonline'in da uydu bağlantısı konusundaki atakları dikkat çekiyor. Türkiye'nin popüler portallarından birini işleten ve günde bir buçuk milyon elektronik posta trafiği bulunan MyNet de kısa süre önce servis sağlayıcılığa adım atarak 20 POP numarası ile tüm Türkiye'ye hizmet vermeye başladı. Ancak tüm çabalarına rağmen ISS'ler sözbirliği etmişçesine, daha önce görülmemiş atılımlar yapmak için Türk Telekom'un özelleştirilmesini ve Telekom'un internet çıkışı konusundaki sınırlamalarının ve tekel konumunun neden olduğu avantajlarının kalkmasını beklediklerini dile getiriyorlar. Buna karşılık, kullanıcılar da ucuz bağlantı sağladığı için TTNNet'ten memnun olduklarını ifade ediyorlar. İnternet servis sağlayıcılarının kat ettikleri gelişmeleri bir sene sonraki araştırmada servis sağlayıcıların karnesini tekrar çıkarttığımızda hep birlikte göreceğiz. ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

MEMNUNİYET MATRİSİ

	ekolay	isnet	kablonet	supero.	tnn	trnet	ttnet	webbee
Çok memnunum	%18	%27	%10	%13	%5	%14	%7	%20
Memnunum	%47	%45	%56	%45	%68	%43	%28	%60
Memnun değilim ama rahatsız da değilim	%25	%27	%26	%30	%16	%43	%35	%0
Rahatsızım ama başka servise kayıt yaptırarak imkanım veya zamanım yok	%5	%0	%8	%7	%0	%0	%5	%0
Rahatsızım ama bütçeme en uygun seçenek	%4	%0	%0	%5	%5	%0	%24	%20
Önümüzdeki ay başka servise geçeceğim	%0	%0	%0	%0	%5	%0	%1	%0

K Ü N Y E

Yayın Koordinatörü Gökhan Sungurtekin, sgokhun@chip.com.tr
(Sorumlu Yazı İşleri Müdürü)

Genel Yayın Yönetmeni Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

Yazı İşleri Şefi Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

Haber Merkezi Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

Yazı İşleri Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr
Hakkı Alkan, alkan@chip.com.tr
Murat Karslıoğlu, muratk@chip.com.tr

CHIP Test Merkezi Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr
Ecevit Biktım, ecevitb@chip.com.tr

CHIP CD Korcan Meydan, korcan@chip.com.tr

CHIP Online Aytun Çelebi, aytun@chip.com.tr

Redaksiyon Sevda Kılıç, sevda@chip.com.tr,
Barış Alkım, balkim@chip.com.tr

Katkıda Bulunanlar Ozan Ali Dönmez, Garo Antikacıoğlu,
Burak Tuyan, Alper İleri, Murat Ay,
(FK) Fabian Keudell, (MF) Manfred Flohr,
(DB) Daniel Bader, (MR) Manfred Rindl,
(HF) Harald Fette, (SG) Stephan Goldmann,
(TB) Thomas Baur, (MM) Markus Mandau,

Görsel Yönetmen Gökhan Koç, gokhank@chip.com.tr

Grafik Asistanı Dilek Kırca

Genel Müdür Hermann W. Paul

Genel Müdür Yardımcısı Beste Özerdem

Finans Müdürü Aylin Aldemir

Pazarlama Müdürü Güler Okumuş

Halkla İlişkiler Müdürü Özlem Cenker

Pazarlama Sorumlusu Ayten Çar

Abone Satış Müdürü Asu Bozyayla

Abone Servisi Ayten Akgüre, Ebru Cinek

Dağıtım Müdürü Cem Cenker

Dağıtım Asistanı Mehmet Çil

Üretim Koordinatörü Turgay Tekatan

VOGEL Yayıncılık Gökhan Sungurtekin
Ltd. Şti. Adına Sahibi

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK REKLAM GRUBU

Satış Müdürü Gülcan Bayraktar, gulcanb@vogel.com.tr

Market Sorumlusu Yeliz Koyun, kyeliz@vogel.com.tr

Reklam Trafikeri Aynur Kına, aynur@vogel.com.tr

Renk Ayrımı- Film ve Baskı ASIR Matbaacılık Ltd. Şti.
Demirbaş Sokak. No:4 Oto Sanayi
4.Levent - İstanbul Tel:(212) 283 84 38

Dağıtım BİRYAY A.Ş.

VOGEL Yayıncılık Ltd. Şti:

Mevlüt Pehlivan Cad. Vefa Bayırı Sok.
Gayrettepe İş Merkezi B Blok 34349
Gayrettepe/İstanbul
Telefon: (212) 217 93 71, Faks: (212) 217 95 32
Abone Faks: (212) 217 94 23
Abone web: http://abone.vogel.com.tr

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK A.Ş.'NİN DİĞER YAYINLARI

► **LEVEL**
Türkiye'nin bir numaralı oyun dergisi
www.level.com.tr

LEVEL

► **IT BUSINESS WEEKLY**
Profesyonel yöneticinin güvenilir IT rehberi
www.itb.com.tr

IT-BUSINESS

► **WINDOWS & .NET MAGAZINE**
IT profesyonellerinin yatırım ve çözüm kaynağı
www.winnetmag.com.tr

► **HERKES İÇİN BİLGİSAYAR**
Yeni başlayanlar için bilgisayar ve internet rehberi

Bilgisayar

► **www.internetimiz.com**
Bilgisayar, kitap, sinema, müzik, haber...

Internetimiz

Windows

REKLAM İNDEKSİ

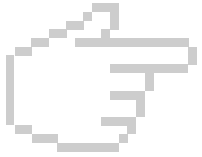
AKBANK	27	MASCOM	145-147
ASELSAN	13	MASTERCOM	91
ASUS	53	MEDYA BİL.	155
BALKAN	95	MEGAVİZYON	177-85-133-157-
BAYER	173	MSI	37-39
BİLGE ADAM	99	MULTİMEDYA	72-73
COMPEX	215	MY NET	237
ÇÖZÜM	80 - 81	NESCAFE	19
EBDATA	195	NETONE	203
EGEMEN	209	PANCOM	51
EKSA	35	PENTAX	55
EKSEN	86 - 87	PERFORMANS	7
EMEK	115	PHİLİPS	15
EMN	207	PHİLİPS	A.K
EMPATİ	106-107-150-151	PRESTİJ EĞİTİM	175
ENTEGRE	63	REMAR	201
EOS	165	SAKARYA	231
EPSON	23	SAMSUNG	29-153
ESCORT	75	SBS	179
GOLD	49	SEGMENT	181
GOLDAŞ	58-59	SHOW RAYO	217
HESMAK	33	SKY	183
HIZLI SİSTEM	66-67	SÜRAT	143
İBM	116-117-118-119	T.TELEKOM	Ö.K.İ.
İBM	A.K.İ.	TBD	225
İNDEX	43	TELLİOĞLU	31
ITD	101	TOTAL	103-229
JAN SPORT	21	TUNÇMATİK	189
KONT	131	UFOTEK	45-79
KOYUNCU	11	UNİSER	97
MAKROTEK	141	VEGA	127-69
MARKET	242-243-244-245-246-	VERİKON	197
	247-248-249-250-251-252-	VISIONS	65-193-199
	253-254-255-256	XEROX	17

DÜNYADA CHIP

► CHIP'in yayınlandığı diğer ülkeler:

Endonezya	Hindistan	İtalya	Almanya	Çek. Cum.	Çin
Romanya	Rusya	Singapur	Macaristan	Malezya	Polonya
Tayland			Slovakya Cumhuriyeti	Ukrayna	Yunanistan

Merkezi Almanya'da bulunan ve Almanya'nın en çok satılan aylık bilgisayar dergisi olan CHIP, Türkiye ile birlikte 17 ülkede yayınlanmaktadır.

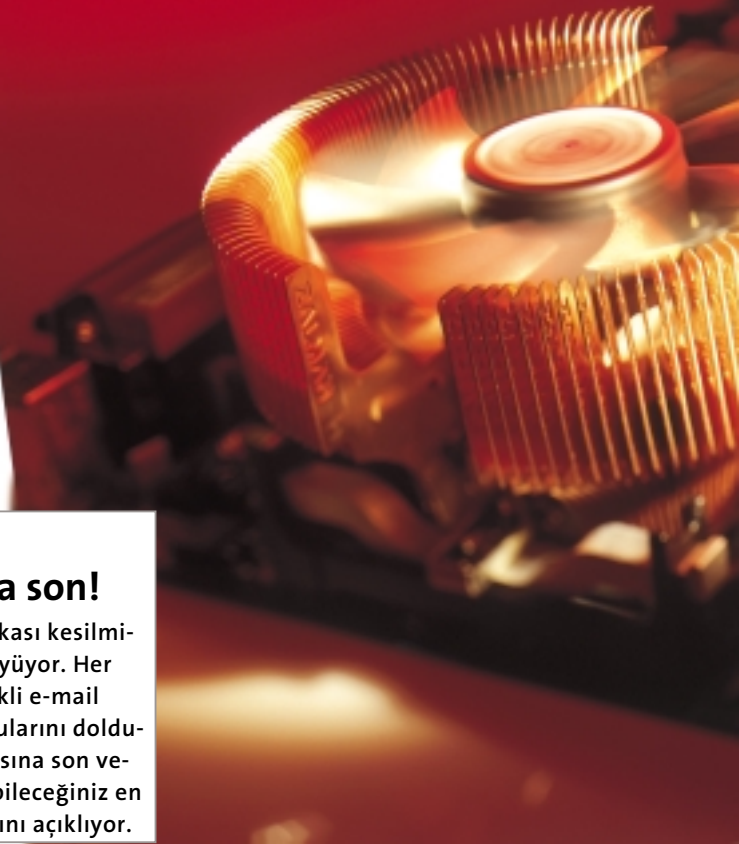
CHIP'TE GELECEK AY

EKİM 2003

Donanım

CPU Fanları

CPU satın alırken çoğunlukla sadece işlemcinin kendisi dikkate alınır. Fan olarak, satıcının elinde bulunan herhangi bir fan monte edilir, CPU'ya ne kadar uyumlu olduğu dikkate alınmaz. CHIP, 30'dan fazla fanı test ediyor; böylece işlemciniz yarın da düzgün bir şekilde çalışmaya devam edecek.

Internet

Spam kabusuna son!

Spam postaların ardı arkası kesilmiyor ve sorun giderek büyüyor. Her gün sayısız reklam içerikli e-mail kullanıcıların posta kutularını dolduruyor. CHIP, spam furasına son verebilmeniz için kullanabileceğiniz en etkili araçları ve ipuçlarını açıklıyor.

Yazılım

Şifre kırıcılar

İşini sağlama almak isteyenler önemli verilerini şifreyle korurlar. Ancak daha sonra şifreyi unuttuğunuzda bu büyük bir sorun olabilir. Şifre kurtarma araçları bu durumda imdadınıza yetişebilir. CHIP, en iyi şifre kırıcıları tanıtıyor.

DİĞERLERİ

- **En hızlı Windows**
En pratik kısayol tuşları
- **Süper Bilgisayarlar**
İnternetteki grid computing projeleri
- **Test: TV kartları**
PC'de televizyon keyfi için en iyi kartlar

WINDOWS & .NET MAGAZINE Eylül 2003

Her yönüyle Mobilite

Mobil veri toplama-işleme: Kargo, dağıtım şirketleri, hastaneler, depo-stok kontrolü gibi ortamlarda kullanılan mobil cihaz çözümleri
Genel Yapısı ve Kurulumu ile Mobile Information Server 2002: Değişik mobil uygulamalardan bilgiye erişim için kurumsal bir yardımcı.

Yatırım Rehberi: Mobil ürünler • **Sorular & Cevaplar:** Uzman tavsiyeleri • **Kurumsal GSM Çözümleri:** GPRS data bağlantısının avantajları • **Yazılım İnceleme:** Microsoft Office 2003

<http://www.winnetmag.com.tr>

Abonelik için <http://abone.vogel.com.tr>

